

PAX

ČASOPIS PRO PŘÁTELE LITURGIE A ŘÁDU SV. BENEDIKTA

XIII. ROČNÍK



Leden — Prosinec

1 9 3 8

Vydává Opatství Emauzské v Praze

OBSAH XIII. ROČNÍKU

P. Hildebrand Bihlmeyer O. S. B.:

Boží váhy	165
Slova života věčného	182
Vzhůru k Bohu	209
Odkud — kam?	227

Opat Bernard Capelle O. S. B.:

Svatá stolice a liturgické hnutí	33, 106, 134
--	--------------

Dr. František Cinek:

Z mešního kalendáře svatých	166
---------------------------------------	-----

† P. Benedikt Coekoll O. S. B.:

Síla kříže	64
Ke svátku Nanebevstoupení Páně	82
Květy božitélového průvodu	124
Vyslyšení	177
Narozeniny	189
Můj anděl	213
Půvab Bohočlověka	256

Sv. Fulgentius:

Z jeho řeči na svátek Zjevení Páně	15
Řeč o lásce k Bohu a bližnímu	30

Karel B. Hroch:

Krok za krokem s Církví	2
Naše a Boží milosrdenství	27
Příbytek v pomoci Nejvyššího	43
Myšlenky o velikonočních obřadech	49
Vzrůst poznání o Mši sv.	94
Od jeslí do večeřadla	121

Min. rada Jan Kakš:

Sázavské zvony	57
Sv. Prokop a klášter břevnovský	150

Josef Klement:

Breviář v rukou laiků	157, 183, 203, 228, 260
---------------------------------	----------------------------

Sv. Papež Lev Veliký:

Jeho řeč v den úmrtí sv. Apoštola Pavla	138
---	-----

P. Tomáš Michels O. S. B.:

O křesťanově důstojnosti	169
------------------------------------	-----

P. Prokop Ptáček O. S. B.:

Liturgická díkučinění doby vánoční	9
--	---

P. Marian Schaller O. S. B.:

Pax vobis	1
Světlo národů	17
Muži Boží	36
Kdo je jako Bůh?	81
Ora et labora	145

Fr. Bohdan Strottman:

A opět přijde ve slávě	245
----------------------------------	-----

Dp. Josef Škrášek:

Hymnus eucharistického kongresu v Budapešti	8
Církevní hymny 20, 39, 51, 88, 117, 174, 220, 247	

P. Bernard Velíšek O. S. B.:

Na sklonku vánoční doby	18
Zmrtvýchvstání Páně	69
Měsíc Panny Marie	98
Přijď, Svatý Duše!	115
Radostné očekávání	253

Fr. Maurus Verzich O. S. B.:

Orvieto	192
-------------------	-----

Opat Arnošt Vykoukal O. S. B.:

Liturgické právo 5, 24, 37, 55, 101	
Nové zprávy o bl. Anežce České	61
Dominus super aquas	146

Anonym:

Sláva Bohu za všecko	13
Významná a útěšná promluva Sv. Otce	60
Úcta k Nejsv. Srdci Ježíšovu v řádu sv. Benedikta 73, 108, 130, 153, 210	
Vyznání víry sv. Atanáše	113
Památník zašlé slávy	140

**Instrukce Posvátné Kongregace
svátostí o bedlivém střežení
Nejsvětější Svátosti 236**

**Liturgické zprávy 188, 267
Z benediktinského řádu 47, 78,
143, 187**

Církevní hymny (abecední pořad přeložených hymnů):

Aeterna Christi munera (52); - Aeterna imago Altissimi (41); - Alto ex Olympi vertice (200); - Auctor beate saeculi (21); - Ave, Maris stella (201); - Beate pastor Petre (249); - Caelestis urbs Jerusalem (198); - Christo profusum sanguinem (92); - Cor arca legem continens (23); - Deus tuorum militum (89); - Egregie Doctor Paule (250); - En ut superba criminum (22); - Exsultate, quotquot late (8); - Exsultet orbis gaudiis (51); - Fortem virili pectore (176); - Hujus oratu (177); - Invicte martyr unicum (90); - Iste confessor (117); - Jesu, corona celsior (120); - Jesu, corona Virginum (174);

- Jesu, Redemptor omnium (119); - Martinae celebri (251); - Memento rerum Conditor (221); - O Gente felix hospita (247); - O gloriosa Virginum (221); - O lux beata caelitum (224); - Paschale mundo gaudium (54); - Praeclara custos Virginum (222); - Quem terra, pontus, sidera (220); - Quodcumque in orbe (248); - Rex gloriose martyrum (93); - Sacra jam splendent (225); - Sanctorum meritis (91); - Te saeculorum Principem (40); - Tristes erant Apostoli (53); - Tu natale solum (252); - Vexilla Christus inclyta (42); - Virginis Proles (174).

Autoři, jejichž knihy byly posouzeny:

Dr. Odo Cassel O. S. B. (79); - Mudr Marguerit Csaba (144); - Conférences des Semaines Liturgiques (48); - Dr. Franz Haibach (80); - Dr. Viktor von Hettlingen (80); - Aloisius Moretti (48); - Dr. Philippus Oppenheim O. S. B. (80); - R. P. Schulte O. Min. Cap. (144); - Elsa Steinmann (80); - Mgr. Tihamer Tóth (144).

Na obálce byly posouzeny knihy od těchto autorů:

Aelred de Rievaulx (č. 6); - Wilhelm Bartelt (č. 1); - Brockhaus (č. 6); - Dekan Tiberius Burger (č. 2,6); - Sebastien Le Clercq (č. 7); - Otto Cohausz (č. 1); - Cojazzi (č. 12); - Dr. Rudolf Col (č. 12); - P. Reginald Dacík O. P. (č. 8, 9); - Běla Dlouhá (č. 8); - Ch. Dörner (č. 6); - Josef Fattinger (č. 1); - P. Daniel Feuling O. S. B. (č. 4); - Dr. Johann Fischer (č. 3); - Iginio Giordani (č. 6); - Alban Goodier S. J. (č. 7); - Dr. Josephus

Gredt O. S. B. (č. 5); - Dr. Paul Heinisch (č. 3); - P. Dominicus Johner O. S. B. (č. 5); - Dr. Josef Kratochvíl (č. 12); - Otto Kuss (č. 2); - Dr. J. Lippl u Dr. J. Theis (č. 3); - Abbé Lusseau et Abbé Collomb (č. 3); - Robert Mäder (č. 5); - Jacques Maritain (č. 4); - Jugie Martin (č. 2); - P. Klemens Minařík O. F. M. (č. 7); - Msgr. O. Kieffer (č. 12); - Myriam de G... (č. 1); - Carlos Preyer (č. 6); - Ottokar Prohászka (č. 9); - Jean Rime (č. 6); - P. Leo v. Rudloff O. S. B. (č. 4); - Luigi Salvatorelli (č. 7); - A. D. Sertillanges O. P. (č. 6); - O. Schoeling (č. 1); - Dr. Joseph Sickemberger (č. 4); - P. Basilius Steidle O. S. B. (č. 1); - Dr. Josef Šíma (č. 3); - Marie Štechová (č. 1); - Dr. Prokop Švach O. P. (č. 2); - Fritz Tillmann (č. 5); - Msgr. Tihamer Tóth (č. 6); - P. Metod Turnšek (č. 10-11); - Dr. Josef Vašica (č. 8); - Fr. M. Willam (č. 1); - Štefan Žeromski (č. 10-11).



Ročník XIII.

1. ledna 1938

Číslo 1.

Pax vobis

„Pokoj vám,“ byla slova, kterými vzkříšený Spasitel zdravil své učedníky. V tom slově jim nabízel celé nebe.

O pokoji, o míru se hovoří na světových konferencích. Hledají se cestičky a způsoby, jak by si národové zajistili klid od svých sousedů. Lest, úskoky a sobecké lišáctví jsou nejčastější metodou.

Nalezne svět mír? Komu se to povede, aby pacifikoval svět?

Ti, kdo žijí z víry, znají toho, kdo jediný dovede zajistit mír!

O Vánocích zpívala o něm Církev: „Rex pacificus — král mírumilovný!“ Král, který tvoří mír, který dává mír.

Za největších a nejukrutnějších pronásledování proních století křesťanských bylo nejšladší potěchou těch, kteří sobě přáli opravdového míru, když jim Církev zpívala a kázala při svých bohoslužbách o Králi míru.

Celý svět tehdy vřel vášněmi a rozpoutanými zvířecími pudy, jenom ti, kdož trpěli nevýslovně za to, že se hlásili k Beránkovi, jenž přinesl na svět mír, dovedli se usmívat a odpouštět, vydechující své krásné duše.

Musíme se vrátit zpět do školy míru, k bohoslužbě Církve katolické, ve které nás vychovává pro mír s Bohem, se sebou a s bližním.

V liturgii nám jsou v nesčetných variantech opakovány důvody, prostředky a záruky míru.

Jediné toto školení zabrání tomu, aby se věřící nenechali strhnout svým bezvěreckým okolím na cesty, kde se mír nenalezne, aby se nenechali zneklidňovat strachy a hrozbami, které ve světle víry mizí jako sníh na slunci.

Liturgie přináší věřícím jistotu, klid a nadpřirozený úsudek ve všem, čeho je pro čas a věčnost jedině zapotřebí.

Vstupme do nového roku se jménem Ježíš na rtech a v srdci a budeme mít záruku, že tento rok — i kdyby peklo sebe více běsnilo — bude pro nás nevýslovně šťastný a blažený!

Emauzy.

P. Marian Schaller.

Krok za krokem s Církví

Dlouho doznívá radostný tón vánoční liturgie. Novoroční introit oživuje slova Isaiášova ze třetí mše svaté Hodu Božího vánočního: „Děťátko narodilo se nám a Syn dán jest nám, jehož knížetství spočívá na rameni jeho. A slouti bude jméno jeho Anděl veliké rady.“

Nám všem se narodil Spasitel. Všem lidstvu se narodil Vykupitel. Nebyl poslán Otcem k utvrzení privilegia jednoho národa. Nepřinesl rozdvojení lidstva, ale sjednocení. Nenarodilo se v Betlemě Děťátko, aby byl posílen duch odporu rozdvojující města i vesnice. Kristus přinesl lásku. Z lásky k nám se stal člověkem. Z lásky k nám prožíval lidské dětství se všemi bolestmi, jež působí tělo. Z lásky k nám ukázal, jak čistý má býti lidský život. Těm, co říkají: Ano, ano, ale Ježíš byl Bůh, a my jsme jen lidé, zanechal na zemi další projev své lásky. Zanechal nám sebe ve mši svaté, v obětním daru. Všechny nás k němu pozval. Všichni můžeme se tak státi účastni Jeho Božství. Všichni se tedy můžeme snažiti o dokonalost, která v Něm bleskem nebe zasvitla. Z lásky k nám umřel. Krví svou nás očistil. Tam, kde podkladem všeho je láska, musí všechno být plodné. Kristus začal láskou. Proto jeho učení přineslo již tolik krásných plodů.

V jedné básni se líčí, jak Děťátko v jeslích probíhají před očima divné obrazy. Vidí, jak v Jeho jménu bude válčeno, s Jeho jménem jak bude loupáno a vražděno, pro Jeho jméno jak potěchou slzy... Není na světě věci, která by nemohla být zdiskreditována. To všechno nemluví proti Kristu, proti Jeho Božství, proti Církvi. To mluví jen a jen proti lidem. Proti těm, kteří Krista nepochopili, kteří neokusili, co je principem Jeho učení.

Opakování slov prorokových je nám pobídkou, abychom se snažili pochopiti smysl narození Děťátka. Tu nejde o sladce zkolébaný cit, o nějakou tklivou náladu, o kouzlo vánoc. Všechno to krásné, čím jsou vánoce opředeny, má svůj smysl: poznati, proč se nám Kristus narodil. Kdo pozná, vyzná: „Pějte Hospodinu píseň novou, neboť zázračné učinil věci.“

Svátek Nejsvětějšího Jména Ježíš poučuje nás v introitu slovy apoštolovými o jedinečném významu jména, které dostal Vykupitel jako člověk: „Ve jménu Ježíšově poklekní veškeré koleno nebešťanů, pozemšťanů i pekelníků, a každý jazyk vyznávej, že Pán Ježíš Kristus jest ve slávě Boha Otce.“

Je dost lidí, kterým by připadalo velmi podivné pokleknouti

před Ježíšem. Snad by jim to připadalo docela směšné. Titíž lidé musejí ohýbat páteř ve společnosti před lidmi někdy pochybných kvalit — a činí tak přeochoťně. Necítí ani žádnou potíž v zádech ani v žaludku.

Kolik lidí žárlivě střeží každý stín své skutečné nebo domnělé slávy. Běda, kdyby se dotkl cti jejich jména. Běda, kdyby je někdo vyslovil s opomenutím některého titulu. Každý musí vyznávat, čím jsou.

Nechceme tím nikterak tvrditi, že by péče o dobré jméno byla něčím špatným, nebo že by bylo hříchem vymáhati pocty a tituly, kterých jsme si zasloužili. To uvádíme jen pro srovnání. Kdyby stejně horlivě bylo ctěno jméno nad jiné světější, kdyby každé koleno se skutečně sklánělo před Pánem Ježíšem a každý jazyk vyznával, že Kristus je ve slávě Otce, pak by byla stupnice celá, úplná. Pak by lidské pachtění po slávě a po poctách nebylo řetězem visícím ve vzduchu. Pod stejným pohledem k Nejsvětějšímu Jménu jinak by se nám rýsovala jména lidí, jejich pocty a vyznamenání.

„Hospodine, Pane náš, jak podivuhodné jest jméno tvé po vši zemi!“

V tomto hlase by se sjednocovala celá země místo hádek o chloupky a odstíny lidských jmen.

Ve svátek svaté Rodiny rozezvučuje Církev slova vzácné knihy Přísloví, obrazně se vztahující k Pánu Ježíši: „Nechť radostí jásá otec spravedlivého, nechť raduje se Otec tvůj a Matka tvá jásá, kteráž tě porodila. Jak milí jsou příbytkové tvoji, Pane zástupů. Duše má touží a prahne po síních Hospodinových.“

Tento introit jest nejen oslavou Boha Otce, Marie Panny a Pěstouna Josefa, ale i každého otce a matky, kteří se starají o dobrou výchovu svých dětí. Výchova se stává stále obtížnější. Způsobuje to zvyšovaný shon a ruch. Zdá se, že je chut stlačit všechny život do několika hodin, než bude pozdě. Tím ovšem trpí velice výchova, nehledě k tomu, že si již děti přinášejí jiné dispozice, než bývalo dříve.

Proto je tolik stesků, tolik potíží s dobrou výchovou. Inteligentní rodiče neužívají prý při výchově tělesných trestů. Vzpomínám na jednu Heydukovu baladu. Matka syna netrestala. Syn vyrostl a vztáhl svou ruku na matku. Když umřel, zůstala mu čněti z hrobu ruka. Marně matka pláče a hledá pomoci. Nepomůže svěcená voda, nepomůže zařikávání čarodějnice. Až poutník ze Svaté ze-

mě poradí: Sešlehej tu ruku, kterou jsi měla trestat za živa. Pak dojde pokoje. Matka poslechne a ruka se schová v hrob.

Balada končí smírně. Stačilo sešlehati ruku aspoň po smrti. Skončí vždy tak smírně skutečnost?

Zapomíná se ve výchově na nadpřirozené prostředky. Děti rostou jako polní kvítí — ale to přirovnání je zcela nevhodné, protože to polní kvítí roste v závislosti na Stvořiteli. Cítí tu závislost naše děti? Touží jejich duše a prahne po síních Hospodinových?

Snad jen říkáme, že ty dnešní děti jsou jiné, ale nestaráme se, abychom je pochopili, abychom vystihli jejich hravost, sklon k nervose, zvědavost a abychom i zájem o síně Hospodinovy budili přiměřeným, adekvátním způsobem.

Neděle po Zjevení Páně shodují se takřka v introitech myšlenkově. „Všecka země klaněj se tobě, Bože, a plesej tobě, píseň pěj jménu tvému, Nejvyšší. Plesejte Bohu všecky země, píseň pějte jménu jeho, vzdejte čest ke chvále jeho.“ (2. neděle.) „Klanějte se Bohu všichni andělové jeho. Uslyšel a zaradoval se Sion a plesaly dcery judské. Pán kraluje, plesej, země. Radujte se ostrovy četné.“ (3. neděle.)

Je to neustálé upozorňování na potřebu klanění se Hospodinu. Tak časová jsou ta slova. Všemmu jinému jsme ochotni se klanět, o všem jsme ochotni zpívat písničky, jen k chvále Boží jsme neteční. Vymlouváme se, že Bohu nemůžeme svou chválou nic přidat, že jsme příliš malí. Právě proto se musíme kořit Nejvyššímu. Jen v neustálých chválách Bohu můžeme růsti z pozemské malosti k nadpozemské velikosti. Jen ve chválách Bohu nemůže vyklíčiti naše pýcha, jed duchovního života. Jen v neustálé oslavě Boha Krále nemůže se dařiti hříchu. Neustálá oslava jest ustavičná připomínka závislosti, ustavičná pobídka k výšinám. Krásný a veliký jest Bůh. Hymny, které mu zpíváme, nesmějí jíti jen s našich rtů, ale ze srdce, z mysli, kde zrají úmysly a činy. Mohli bychom ústy Boha chválit a činy Ho urážet? Mohli bychom slovy zpívat Hospodinu píseň novou a myšlenkami brnkat starou odrhovačku hříchu?

Pán kraluje. Mnoho uspokojující jistoty je v těchto slovech. Státy mění své hranice, diplomaté prodávají svá přátelství a vyzbrojené armády, země mění své státní formy a vladaře — ale Pán kraluje. Týž Pán, který vládl včera, vládne i dnes a povládne i zítra. Není v Něm proměny.

Naše smlouva s ním nemá tajných klausulí, a jeho vláda není od-

vislá od naší věrnosti. Vypovíme-li věrolomně smlouvu, Pán povládně dále nám i ostatním.

Věrný křesťan-katolík raduje se z vlády Ježíšovy. Přeje si, aby všichni lidé uznávali tuto vládu a pracuje k tomu cíli. Podporuje misionáře, kteří rozšiřují království Kristovo. Podporuje všechny akce směřující k upevnění Kristova království v naší vlasti. Jde krok za krokem s Církví, drže se vděčně její ruky — liturgie.

Č. Budějovice.

Karel B. Hroch.

Liturgické právo

1. Vznik a dějiny.

Liturgie znamená již svým jménem společnou, veřejnou bohoslužbu. Leiton ergon byl u Řeků veřejný úkon, v zájmu lidu převzatý. To se děje v nejvyšší míře při bohoslužbách Církve čili katolické liturgii, kterou koná kněz, jako prostředník mezi Bohem a lidmi, za lid a pro lid. „Každý velekněz, který jest vybrán z lidí, ustanovuje se, aby zastupoval lidi u Boha a přinášel dary a oběti za jejich hříchy“ (k Žid. 5, 1).

Společná bohoslužba vyžaduje i společné bohoslužebné formy. Proto musí býti tyto autoritativně upraveny a řízeny. Soukromá bohopocta není vázána, aby užívala stále týchž výrazů. Jednotlivec může tedy při modlitbě klečeti nebo státi, sepnouti ruce nebo je pozdvihnouti, říkati své modlitby tiše nebo nahlas. Svatý Tomáš praví: „Rozum vyžaduje, aby člověk používal jakýchsi znamení na důkaz své úcty před Bohem; aby však používal toho nebo onoho určitého znamení, to není příkazem přirozeného rozumu, nýbrž to se zakládá na ustanovení zákona Božího nebo lidského“ (Summa theol. 2, 2, q. 81, a. 2). Jde-li však o kult veřejný, tu musí býti zachován pořádek, a proto musejí býti závazně stanoveny formy a provedení bohoslužby, a to buď zákony lidskými nebo ustanovením Božím, přímým nebo nepřímým.

Proto vidíme, že již u pohanských národů byly veřejné bohoslužby podrobně stanoveny a daných předpisů se musilo přesně dbáti, neměl-li býti bohoslužebný úkon neplatný. Strážci obřadného řádu byli kněží pod dozorem státní moci. Známe rituální knihy Babyloňanů, Indů, Řeků i Římanů. Římský kult byl součástí státní správy. „Velmi podrobné předpisy, jimiž v Římě veřejný kult byl řízen, se vztahují na následující: Na m í s t a, na nichž se kult konal, a jejich zařízení, na r i t u s, podle něhož se musil konati, na z p ů-

s o b, jímž se řídili přítomní, na hlavní účinnou jící osobnosti a konečně na posvátné době.¹ V Římě se rozlišuje již v staré době ritus Romanus a ritus Graecus. Mnoho z římské bohoslužebné terminologie a obřadů převzala křesťanská bohoslužba, ovšem naplnila je novým obsahem zjevené pravdy Boží.

Ve Starém zákoně dal Bůh sám skrze Mojžíše zcela podrobné předpisy pro veřejné bohoslužby. Tak je ustanoveno, jak se má připravit a vyzdobit stánek a archa úmluvy, jak se mají posvětit velekněz, kněží a levité, přinášeti oběti, slaviti slavnosti a konati očistné obřady. Vše to čteme v 2., 3. a 5. knize Mojžíšově, zvaných Exodus, Leviticus a Deuteronomium. Skutky Apoštolské nám vyprávějí, že apoštolové konali modlitby v chrámě jerusalemském, že své bohoslužby spojovali často se synagogální bohoslužbou soboty, zkrátka leckteré předpisy bohoslužby starozákonní přešly i do bohoslužby novozákonní. Zde si vybírala prvotní Církev nejčastěji složky své liturgie, ale zároveň se již záhy od židovského řádu vědomě oddaluje, jak nám to dosvědčuje pro první století Didache. Neboť v Novém zákoně ustanovil kult v hlavních rysech Kristus sám, především ustanovením eucharistické oběti a ostatních svátostí. Další vybudování křesťanské bohoslužby ponechal Kristus Církvi a ona ve všech dobách tohoto práva používala.²

V prvních dobách křesťanských, kdy liturgie nebyla regulována z jednoho ústředí, jak to nyní činí Řím, byli to jednotliví biskupové sami nebo společně na diecézních synodách shromáždění, již určovali posvátné zvyky a udržovali jednotu v bohoslužebných obřadech. Důvody a kriteria, podle nichž rozhodovali, nám sděluje velmi jasně sv. Augustin, On rozlišuje trojí druh církevních zvyků podle jejich původu a tomu odpovídající stupně závaznosti.

1. První jsou zvyky, jež pocházejí podle svědectví Písma svatého z přímého ustanovení Božího. „Nemnohá co do počtu, lehce zachovatelná, velmi výmluvná znamenají shromáždění společenství nového lidu Božího pod mírné jeho Kristovo a lehké jeho břímě. Sem náleží křest jménem nejsvětější Trojice posvěcený, přijímání Těla a Krve Kristovy, a co jest ještě v kanonických Písmech nařizováno“ (Ep. 54, 1).

Božskému původu odpovídá přísná právní závaznost, aby se podstatné úkony dály věrně podle Písma. „Je-li některý ze zvyků podepřen autoritou Písma svatého, pak není pochybnosti, že musíme vše vykonati tak, jak jest tam psáno, a na prvním místě nemůže povstati otázka, co máme činiti, nýbrž jen, jak máme onomu tajemství rozuměti“ (Ep. 54, 5, 6).

2. Dále rozeznává sv. Augustin „zvyky, které zachováváme ne na základě Písma svatého, nýbrž podle podání, jež však se zachovávají na celém světě. O těch víme, že se odvozují z uspořádání a nařízení samých apoštolů nebo všeobecných koncilů, jejichž autorita Církvi tolik prospívá. K těm lze připočísti každoroční slavení utrpení Páně, Vzkříšení, Nanebevstoupení; dále seslání Důcha Svatého a vůbec všechno, co se zřejmě zachovává v celé Církvi v celém jejím rozsahu“ (Ep. 54, 1). „Je-li některý zvyk v celé Církvi zaveden, pak by bylo pýchou, ano bláznovstvím hádati se, máme-li jej zachovávat“ (Ep. 54, 5, 6).

3. Třetí skupinu církevních zvyků tvoří místní obyčeje, to jsou ony, „s nimiž se v rozličných místech a územích nestejně zachází; ku příkladu jedni se postí v sobotu a druzí ne, jedni přijímají denně Tělo a Krev Páně, jiní zase jen v některé dny, někde se nevynechává v žádný den Oběť, jinde však se slaví jen v sobotu a v neděli, jinde opět jenom v neděli“ (Ep. 54, 2, 2).

Zde bude hlavní starostí, aby při veškeré pestrosti zevních bohoslužebných zvyků byla zachována jednotu a neporušenost víry. Kde je v nebezpečí jednotu nebo čistota víry, nebo se chtějí udržovat pohanské zlozvyky, tam jest nutno postaviti se na odpor. Kde však toto nebezpečí není, tam se doporučí snášenlivost a duchu vzájemné úcty. Sv. Augustin píše: „Co není ani proti víře ani proti dobrým mravům, a má v sobě nějaký etický podnět k lepší životospprávě, to nemáme posuzovati, nýbrž pochvalně uznati a čerpati z toho užitek“ (Ep. 55, 18, 34).³

To jsou zcela jasné a pevné směrnice pro řízení veřejného kultu. Přidejme k tomu zákonodárná ustanovení katolických vladařů, která byla v západní církvi zvláště četná a pronikavá za franských panovníků Pipina a Karla Velikého, pak známe hlavní složky liturgického práva, jimiž byl upravován a řízen bohoslužebný řád v prvním tisíciletí dějin Církve katolické. O dalším vývoji přistě

Literatura: ¹ Joachim Marquardt, Römische Staatsverwaltung, III. sv. 2. vyd. (Leipzig 1885), 145. — Celý svazek o 598 stránkách pojednává o sakrálním řádu Římanů. — ² Ludwig Eisenhofer, Handbuch der katholischen Liturgik, I. sv. (Freiburg i. Br. 1932), 4. — ³ P. Wunibald Roetzer O. S. B., Des heiligen Augustinus Schriften als Liturgie-Geschichtliche Quelle (München 1930), 253—256. Místo zvláštního posudku upozorňujeme při této příležitosti na Roetzerovo výtečné dílo. Autor nám chce ukázati celkový stav liturgie, jak byla za doby sv. Augustina. S benediktýnskou pílí sebral z obsáhlých spisů sv. Augustina, kde byla jaká zmínka o liturgii, ocenil ji kriticky a porovnal

s výsledky nejnovějšího badání na poli dějin liturgie. Tak nám nakreslil úplný obraz, v němž nám rekonstruuje Církevní rok — Křesťanská kultová místa — Eucharistickou obět — Svaté svátosti — Církevní svěcení a žehnání — Liturgické formy. V závěru nám objasňuje, vše podle sv. Augustina, účel a hodnotu liturgie, původ a závaznost liturgických obřadů a konečně smysl a ducha liturgie. Podrobný rejstřík usnadňuje používání díla čítajícího 268 str. Sv. Augustin nám dává ve svých četných spisech nejúplnější obraz latinské liturgie v severní Africe, jež nám zas ozařuje mnohé otázky liturgie římské a jiných liturgií. Úsudek autorův je vždy střízlivý a doložen prameny. Bylo by si přáti, aby podle tohoto vzoru byly zpracovány dějiny liturgie na základě spisů i jiných církevních Otců. (Pokračování.)

Emauzy.

Opat Arnošt Vykoukal.

Exsultate, quotquot late.

Hymnus eucharistického kongresu v Budapešti.

Exsultate, quotquot late
sparsi Christum creditis,
canticisque collaudate
tantum Regem debitis!
Orientis, Occidentis
gentes genu flectite,
jubiloque gratae mentis
laudes Christo nectite:
Christe in hoc sacramento
caritatis vinculum,
tuae pacis testamento
corda iungas omnium!

Nobis olim homo factus
infans terram appulit,
propter nos in cruce iactus
sese Patri obtulit.
Denuo nunc hic apparet,
comes nostrae fit viae,
pereuntes ut servaret
farum sumpsit hostiae.
Christe in hoc Sacramento...

Ať zajásá v hlasném plese
všude Kristu věrných sbor,
Kristu Králi ať se vznese
chvalozpěvů mocný chór!
Z východu až k nekonečným
branám světa píseň zněj,
národů všech srdcem vděčným
zástup Kristu píseň pěj:
Kriste, ty jsi ve Svátosti
pevné lásky čistý zdroj,
pokojem svým ke svornosti
národů všech srdce spoj!

K vůli nám jen přišel na svět,
tělo lidské na se vzal,
na kříži pněl, by se v obět
Otci svému za nás dal.
Dnes jej zří zde víra vroucí
jako vůdce našich cest,
by zachránil svět hynoucí,
v bílém chlebě ukryt jest.
Kriste, ty jsi ve Svátosti...

Fatricidis ardent bellis
huius gentes saeculi,
odiorum heu procellis
agitantur populi.
Seda venti tu furorem,
bella aufer tristia,
tuum doce nos amorem,
dulcis Eucharistia!
Christe in hoc Sacramento . . .

Poenitentes te rogamus,
caritatis victima:
ut te vere diligamus,
move cordis intima.
Sacrilegas, deprecamur,
tolle undas criminum:
expiati uniamur
Tibi, Centro cordium!
Christe in hoc Sacramento . . .

V požáru a válek dýmu
zmítá se svět v tento čas,
v nenávisti stínu
národové mnozí zas.
Utiš bouře, války dravé,
než požár svět zalije,
nauč nás své lásce pravé,
sladká Eucharistie!
Kriste, ty jsi ve Svátosti . . .

S žalem v srdci k Tobě lkáme,
žertvo lásky horoucí,
ať Tě vpravdě rádi máme,
rozněť nitro chladnoucí.
Vlny hříchů zneuctění
smeť Tvé lásky žhavý dech,
ať přilneme očistění
k Tobě, Středu srdcí všech!
Kriste, ty jsi ve Svátosti . . .

Přeložil P. Jos. Škrášek.



Liturgická díkučinění doby vánoční.

Základní složkou povahy křesťana má být radost. Sv. apoštol Pavel nám důtklivě připomněl již v epištole na třetí neděli adventní, kde pravil: „Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se. Vlídnost vaše budiž známa všem lidem.“ (Filip. 4, 4 n.)

Radost křesťanská, radost v Pánu — pramení z čistoty duše, z vědomí přátelství s Bohem. Stejně jako hymny chvály ozývají se stále se rtů statisíce kněží a řeholníků, tak i radost má stále naplňovati srdce každého křesťana. Jsou doby, kdy i Církev ztišuje a stlumuje jásavý tón radosti, ale jsou též doby, kdy i zvláště zdůrazňuje a k ní vybízí. Doba vánoční jest dobou radosti.

Jakkoli jest majestátní Církev ve své době přípravné, přec vidíme, že pokání a sebezápor jí není cílem. Cílem jest radostné přiblížení se k Bohu. Radost v Pánu Ježíši, radost čistá, radost duchovní, radost, jež odolá všem vnějším náporům, která naplňuje duši pravým klidem a jež nás bude doprovázet i na věčnost. Lidská

slabost působí, že člověk nesetrvává dlouho ve stavu duchovního povznesení a tak ani ve stavu duchovní radosti, a proto i v ní často ochabuje. Církev má však právě v liturgii prostředek, jímž v nás vzbuzuje a posiluje radost. Celá krása výzdoby kostela tonoucího v záplavě světél, radostné vánoční zpěvy, každá modlitba na rtech kněze vyjadřuje radost.

Doba přípravy se skončila. Od vlastní slavnosti dělí nás jen vigilie. Naše zevní umrtvování vrcholí v tento den, či spíše pro dnešního člověka se omezuje jen na tento den. Lidé nepostí-li se celý Advent, postí se alespoň na Štědrý den. Pro náš duchovní život jest to ovšem ochuzení.

Úměrně s odpoutáváním se ducha od pozemského vzrůstá zájem o věci nebeské, a čeho nedosáhla naše askese, doplní milost. Na Štědrý den modlí se Církev v modlitbě po přijímání: „Popřej nám, prosíme, Pane, pookřáti vzpomínkou na narození jednorozného Syna tvého, jehož nebeská tajemství nás napájejí a živí.“ Jsme již v bezprostřední blízkosti slavnosti Narození Páně. Slunko, které co nevidět vyjde v Betlemě, vysílá již své červánky a první záblesky. Tělo se ještě umrtvuje, ale duch již pookřívá, pozvolna se plní radostí, radostí vánoční. Hlavním zdrojem radosti, jež se vlévá do našich žil, jest svaté přijímání. To udržuje život naší duše ve stavu milosti, stejně jako ve stavu nevinné radosti.

Radost vánoční má svůj zvláštní ráz, liší se v mnohém též od radosti velikonoční. Je to radost z příchodu Vykupitele, jenž přichází na svět v podobě malého nemluvněte. Jen duše plná víry poznává v něm Boha, jenž se tak ponížil z lásky k člověku, že vzal na sebe všechny křehkosti lidské, vyjma hříchu. Dnešní „Gloria in excelsis Deo“ jest slavnostním zpěvem na uvítání tomu, jenž jest jediným knížetem pokoje. Není to ono vítězné „Gloria in excelsis“, jímž budeme na Bílou sobotu za hlaholu zvonů opěvat. vítězné zmrtvýchvstání Kristovo, a jež se bude rozléhati v našich chrámech po celých pět týdnů velikonoční doby. Doba vánoční jest kratší, ale i ona jest plna rozličných slavností. Všimněme si jen těch hlavních.

Na Hod Boží vánoční slaví kněz tři Mše svaté. Třikráte se rodí Kristus v jeho rukou, aby ukázal a zjevil celému světu svou nesmírnou lásku k lidem a touhu vše obnovit a přivést k životu.

Při první Mši sv. modlíme se v modlitbě Po přijímání: „Dej nám, prosíme, Pane Bože náš, abychom, kteří se radujeme, že narození Pána našeho Ježíše Krista svatými tajemstvími obnovujeme, hodným životem zasloužili společenství jeho dojiti. Jenž s tebou žije

a kraluje.“ — Již pouhá myšlenka, že zde na oltáři se obnovuje to, co se stalo kdysi v Betlemě, naplňuje nás radostí. A což teprve přítomnost Ježíše v našem nitru. Čím častěji slavíme takto účasti na svaté Oběti Vánoce, tím větší radost v nás vzniká.

Společenství s Ježíšem, bytostí nejdokonalejší, jest zdrojem nejen radosti, ale i věčné blaženosti. Zde na zemi musíme je často obnovovat svatým přijímáním, chceme-li si je udržeti pro věčnost. Neboť, jak bude moci býti pro nás zdrojem věčné blaženosti společenství s Bohem, nemáme-li zde na zemi touhu po společenství s ním, když se nám nabízí v Nejsvětější Svátosti? A my, kteří jej často přijímáme, dbejme toho, aby svaté přijímání nebylo pro nás jen formálností, nýbrž abychom hodným životem vždy a všude prozrazovali, že jsme ve spojení s Kristem, hlavou Církve.

Modlitba Po přijímání v druhé Mši svaté rozvádí myšlenku o účinku Nejsvětější Svátosti. Prosíme v ní: „Toto svátostné znovuzrození vždycky nás, Pane, obnovuj, jehož podivuhodné narození zničilo sešlost lidskou. Skrze téhož Pána našeho.“ Podobné účinky, jaké mělo Kristovo narození na lidskou společnost, má i Eucharistie na duši každého z nás a tím na lidstvo samo. Zvláště nyní, v době Eucharistických kongresů, vidíme, že Nejsvětější Svátost jest hrází proti zlu, jež chce zachvátit svět. Pro nás jest zdrojem života, duchovní síly a duchovního obrození. Právě nyní o vánočních svátcích má působiti na naši duši omlazujícím způsobem. Příklad pokory, lásky a něhy, který zanechal nám Spasitel, nemá zůstat nepovšimnut, nýbrž má nalézti hojné následovníky. Neboť jen tam, kde je pravá pokora, působí své dílo milost.

Třetí Mše svatá bývá někdy nazývána královská. V posledním Evangeliu čte se totiž o klanění Mudrců. Ale i jinak celý mešní formulář zdůrazňuje božský původ Ježíšův, jeho poslání od Otce jeho královskou moc, jež není z tohoto světa. Zvláště epištola a Evangelium vyjadřují a rozvádějí tyto myšlenky a také modlitba Po přijímání zapadá do jejich rámce. Prosíme v ní: „Uděl, prosíme, všemohoucí Bože, aby narozený dnes Spasitel světa, jako jest nám božského pokolení původcem, tak také nesmrtelnosti byl dárce.“ — Božský původ Ježíše Krista má své důsledky i pro nás. Kristus stal se člověkem, stal se naším bratrem a my skrze něj stali jsme se syny Božími. Znamení tohoto synovství a přátelství Božího přijali jsme nesmazatelně na křtu svatém. Tehdy stali jsme se příslušníky pokolení Božího, pokolení královského. Znamení, jež jsme obdrželi na křtu svatém, dává nám nárok na věčnou blaženost, úplně ji však nezajišťuje. Znamení dítek Božích může být i pro za-

vržené znamením Boží spravedlnosti. Jedině ve spojení s Kristem můžeme si udržet milost posvěcující. Proto tak často obnovujeme své spojení s Kristem ve svatém přijímání, aby život, jenž se v nás rozproudil při křtu sv., udržel se a dále rozvíjel. Při dnešním sv. přijímání vyprošujeme si jako zvláštní milost blaženou nesmrtelnost.

V neděli mezi oktávem vánočním představuje se nám Ježíš jako budoucí Vykupitel. Spasitel přichází od Otce jako všemohoucí Slovo. On může jediným slovem též shladit naše hříchy. Proto prosíme v dnešní modlitbě Po přijímání: „Hospodine, nechť působením tohoto tajemství hříchy naše se shladí a oprávněné tužby se splní. Skrze Pána našeho.“ Právě nyní o svátcích vánočních, když jsme obnovili v sobě ducha pokory, uvědomujeme si nicotnost lidskou a nedokonalost lidských děl. Eucharistie, veliké tajemství naší víry, má nás očistiti od našich nepravostí a dopomoci ke splnění spravedlivých tužeb. Tužeb, jež nám vlily svátky vánoční. Je to především touha po udržení vánoční radosti, po udržení onoho přátelského poměru k Bohu a po věčném blaženém společenství s ním. Je však i mnoho jiných tužeb, jež má každý z nás, ale jen spravedlivé touhy najdou vyslyšení.

Vánoční doba má ještě jeden velký svátek — slavnost Zjevení Páně. Zde odhaluje se nám Božství Kristovo. Mudrcové z východu, sv. Jan Křtitel a konečně zázraky Kristovy samy nám vydávají svědectví. Po svatém přijímání myslíme však především na zázrak, který se právě před námi stal, a jímž se stále obnovuje vtělení Kristovo.

V modlitbě Po přijímání prosíme: „Popřej, prosíme, všemohoucí Bože, abychom, co slavnou konáme bohoslužbou, toho dosáhli porozuměním očistěné myslí. Skrze Pána našeho.“ Každý svátek slavíme především přinášením svaté Oběti. Zde zjevuje se nám Bohočlověk, zde přichází k nám ve sv. přijímání. Chápeme dosah těch slov? Jen mysl očistěná od vší pýchy a sebelásky může to pochopiti a přijmouti Krista s patřičnou úctou a vzdáti mu hold jako svému Bohu. Příklad a přímluva sv. Mudrců od východu mají nám přispěti k porozumění velikosti sv. Oběti.

Podobné myšlenky vyjadřuje i modlitba v oktávu Zjevení Páně. Ten den v modlitbě Po přijímání prosíme: „Nebeským světlem, prosíme, Pane, vždy a všude nás předcházej, abychom tajemství, na němž jsi chtěl, bychom měli podíl, i s čistým zírání pohledem i s hodnou přijali láskou. Skrze Pána.“

Mudrcům na cestě do Betlema byla vůdkyní hvězda. Mimo to

yšak se dostalo osvícení i jejich duši a poučení, že hvězda bude jim průvodkyní na cestě ke Spasiteli (-Králi). — Podobné milosti vyprošujeme si i my. Prosíme o vnitřní světlo, jež by nám bylo průvodcem na cestě k věčnosti a jež by uchovalo čistou naši duši, abychom s čistým pohledem (jenž prozrazuje čistotu naší duše) mohli patřiti na Ježíše svátostného a s hodnou mohli jej přijmouti láskou. Kde je nevinnost, tam je i láska, a světlo milosti odhaluje nám nesmírnost lásky Boží a tak v nás rozněcuje novou lásku k Eucharistii. Světlo, radost a láska jsou dary doby vánoční, jež čerpáme především ze sv. přijímání.

Emauzy.

P. Prokop Ptáček.

Sláva Bohu za všecko.

K předním velikánům Církve katolické náleží sv. Jan Zlatoústý. Již jeho čestný přívlastek „Zlatoústý“, jímž ho Církev poctila, nám hlásá jeho velikost. Po sv. Augustinu není většího řečníka-kazatele nad sv. Jana. Plným právem ho Církev zařadila do počtu církevních Otců. Velké folianty knih, které napsal, prozrazují jeho bohaté vědomosti theologické a velký talent řečnický. Jedna jeho kratičká věta mluví však za všechny knihy a dává nám nahlédnout do jeho hluboké, zbožné povahy. Ať úspěch a štěstí doprovázely jeho apoštolskou práci, či bolest a utrpení těžce naň doléhaly, vždy bylo jeho odpovědí: *Doxa to theo panton heneken* — sláva Bohu za všecko!

Jako věhlasný kazatel antiošský stává se sv. Jan patriarchou cařihradským. Jeho podmanivá výmluvnost získala mu nesmírné obliby zvláště u prostého lidu. Ačkoliv bezohledně káral jeho hříchy, byl přesto lid tak unesen nadšením pro svého pastýře, že hlasitými slovy a nadšeným potleskem dával najevo svůj souhlas s jeho kázáním. Dovedl-li býti sv. Jan otevřený a upřímný k obecnému lidu, byl rovněž takovým, ba snad ještě více, vůči císařskému dvoru. S bolestí patřil na prohnilý život dvorský, prohnilý úplatkářstvím a jinými neplechami. Nic neušlo jeho bystrému zraku, na všechno dovedl rázně upozornit. S počátku mu byl i dvůr příznivě nakloněn. Avšak ani tato lákavá a svůdná přízeň dvora nedovedla zaslepiti jeho oči. Jsa na výši své slávy, dojemně vyjádřil svou pokoru slovy: *Doxa to theo* . . . — sláva Bohu za všecko!

Sv. Jan šel za svými povinnostmi rázně dál. Nehledal slávu pro sebe, ale zájmy Boží byly jeho zájmy. Tu nastává náhlý obrat. Tajní nepřátelé a uražená pýcha — císařovna Eudoxie — se svorně

sešli, aby spojenými silami se svatého muže zbavili. Císařským dekretem je mu poručeno opustit město. Lid se proti tomu bouří. Sv. Jan, ač sám bolestně raněn nespravedlivým výnosem, snaží se lid uklidnit. V nadšené řeči, provanuté láskou, loučí se s lidem a praví:

„Vlny se již zdvíhají, ale já se nebojím, že utonu, neboť stojím na skále. Ať se pějí moře, skalou neotřese; ať se dmou vlny, lodičku Kristovu nepohltní! Čeho bych se měl báti? Smrti? Mně živu býti Kristus jest, a umřítí zisk. Vyhnanství? Celá země náleží Pánu, a vše, co na ní jest. Či ztráty statků? Ničeho jsme na svět nepřinesli a nic si nevezmeme s sebou se světa. Hrozbami světa pohrdám a lakadlům jeho se směji. Bohatství sobě nežádám, chudoby se neštítím a smrti se nestrachuji.“

Konečně odchází z města, s bolestí sice v srdci, ale s pevnou odevzdaností do vůle Boží. „Sláva Bohu za všechno,“ šeptají i v této trpké chvíli jeho rty. Sotva sv. Jan opustil město, nastalo hrozné zemětřesení. Zdá se, že důkladně zatřásl i svědomím císařovny Eudoxie, která viděla v rozbouřených živlech trest Boží. Ihned posílá posly, aby přiměli sv. patriarchu k návratu. Sv. Jan se vrátí.

Mír netrvá dlouho. Císařovna své mravy nezměnila a sv. Jan plnil povinnosti svého odpovědného úřadu svědomitě dál. Po druhé ustupuje násilí a odchází do vyhnanství do dalekého Kukusu, městečka v Malé Armenii. Se svým věrným stádcem zůstal alespoň v písemném spojení. Nenávist nepřátel mu nepřála ani této radosti a připravila pro něho místo od Cařihradu daleko odlehlější než Kukusus, totiž Pityus, na pobřeží Černého moře. Nová svízelná cesta nastane. Stářím, útrapami a nesmírným letním žárům zmořen, přijde sv. Jan, na smrt již jsa nemocen, do Komana. Bůh dal mu znamení jeho brzkého vysvobození. Bezohledně odmítli průvodci jeho prosbu o odložení cesty. Když však jeho slabost dostoupila takového stupně, že bylo zřejmé, že další cestu nevydrží, vrátili se s ním průvodci co nejrychleji do města. Hodina vykoupení se již blížila. Světec si dal obléci své nejkrásnější roucho, a ostatní, co měl, rozdál kolemstojícím. Krátce nato, přijav posilu na poslední cestu, poznamenal se sv. křížem, vyslovil ještě jednou své životní heslo: *Doxa to theo panton heneken* — sláva Bohu za všechno, a s posledním Amen odevzdal svou čistou duši do rukou svého Stvořitele.

Slávu Boží hledal, pro ni žil a pracoval, a slávy věčné, nehynoucí též došel.



Z řeči sv. Fulgentia na svátek Zjevení Páně.

Víte zajisté, bratři nejmilejší, že tento den, jež každoročně slavíme ke cti Páně, ústy všech věřících jest úctyhodně nazýván Epiphania... Epiphania znamená tolik co naše Zjevení. Z podání našich Otců víme, že jednorozený Syn Boží, když podle těla se v čase narodil, v tento den se Mudrcům přicházejícím z dálných krajů zjevil a oni přinesše dary, pokorně se mu klaněli. Neboť on jest Bůh, jenž ve Starém zákoně přikázal, aby mu byly přinášeny prvotiny; týž Bůh zrodiv se člověkem prvotiny pohanů zasvětil své bohoslužbě. Hodnověrnost Apoštola zajisté nám dosvědčuje, že jest jeden Bůh, jenž ospravedlňuje obřizku z víry a neobřizku skrze víru (Řím. 3, 30): jménem obřizky poukazuje nepochybně na Židy, jménem neobřizky na pohany.

To jsou ony dvě zdi, které přišly s různých stran a na kameni, jenž se stal kamenem úhelným, se v jednotě víry sešly. Jedna zeď vede z Židů, druhá z pohanů. Velmi byli od sebe odlišní, dokud různé byli víry; položen byl uprostřed kámen úhelný, jenž k sobě obě zdi přivedl, aby obě jedním jménem byly nazývány a aby byli jedním celkem ve společném názvu, kteří byli sjednoceni milostí jedné svátosti... Z těchto dvou zdí jedna byla přivedena, když židovským pastýřům anděl zvěstoval narození Páně; druhá zeď byla přivedena, když pohanským Mudrcům zjevila se nová hvězda.

Oni byli prvotinami Židů, tito stali se prvotinami pohanů; oni z blízka přivedeni, tito přivedeni z dálky. Praví pak evangelista, že „Mudrci přišli od východu do Jerusalema, řkouce: „Kde jest ten novorozený král židovský? Neboť viděli jsme hvězdu jeho na východě, i přišli jsme se poklonit jemu.“ (Mat. 2, 1—2.) Co to, nejmilejší bratři, že tito Mudrci hledají krále židovského, aby se mu poklonili, když sami nejsou Židé? A jakého krále? Zajisté ne Heroda, ale Krista. Chtějí se pokloniti králi před nedávnm zrozenému, a neklanějí se králi před několika lety ustanovenému. Touží klaněti se nemluvněti, a neklanějí se králi vládnoucímu národům. Neboť i Herodovi, králi židovskému, narodili se již dříve synové, kteří po smrti otce měli kralovati. Po smrti tohoto Heroda v Judei kraloval Archelaus a vládu nad Galileí obdržel mladší Herodes.

Archelaus narodil se v paláci, Kristus ve stáji. Archelaus narodiv se, byl položen na stříbrné lůžko, Kristus však po narození byl umístěn v malých jeslích. Onen snad v předrahých zaobalen byl látkách, tento v nejlacinější zabalen byl plénky. A přece oním narozeným v paláci jest pohrdnuto; tento, zrozený ve stáji, jest hledán. Onen od Mudrců není ani jmenován, tento, byv nalezen, jest pokorně uctíván klaněním. Naprosto jest pohrdnuto prvorozeným synem královým a dary jest uctíván prvorozený syn chudobné ženy. Kdo jest tento král židovský, chudý a bohatý, po-

korný a vznešený? Kdo jest tento král židovský, jenž jest nošen jako dítě a jemuž se klanějí jako Bohu? Maličký v jeslích, nesmírný na nebi, v laciných plénkách, drahocenný ve hvězdách, o jehož narození uslyšev Herodes vzrušil se a celý Jerusalelem s ním.

Co jest, že jsi tak vzrušen, Herode? Poněvadž jsi slyšel, že se narodil král židovský, proto jsi pobouřen, podezřeními zmítán, ostruhou nenávisti podněcován, a proto zrozeného krále snažíš se usmrtiti. Bezdůvodné jest to tvé vzrušení a plané jsou tvé úmysly... Království tohoto chlapce není z tohoto světa, ale skrze něj se kraluje v tomto světě. On jest totiž Moudrost Boží, jež praví v Příslovích: „Skrze mne králové vládnou“ (Přisl. 8, 15). Chlapec ten jest Slovo Boží, chlapec ten jest Síla a Moudrost Boží. Můžeš-li, osnuj plány proti Boží Moudrosti. Do své záhuby se obracíš, a nevíš o tom. Neměl bys vůbec království, kdybys je od toho chlapce, jenž se nyní narodil, nebyl obdržel. Chlapec, jenž od Mudrců jest nazýván králem židovským, ten jest i Stvořitelem a Pánem andělů. Proto ty, jenž se bojíš zrodivšího se dítěte, více se máš obávati všemohoucího Soudce. Neboj se, že bude v království tvém nástupcem, ale obávej se toho, že spravedlivě odsoudí tvou nevěru. Kéž bys, když Mudrcové se mu poklonili, i ty se mu klaněl, a neposílal Mudrce k němu se zchytralou lstí. „Jděte, pravil, a ptejte se pilně po dítěti, a když je naleznete, zvěstujte mi, abych i já přijda, poklonil se jemu“ (Mat. 2, 8). Ó klamná chytrosti! Ó bezbožná nevěro! O lstivá neřesti! Jestliže jsi zamýšlela určitě se mu klaněti, proč jsi pro něho mnohé chlapce povraždila? Krev nevinných, již jsi lehkověrně prolil, dosvědčuje, co jsi zamýšlel s tímto chlapcem...

Neznáš-li pravé Božství tohoto chlapce, popatř na hvězdu na nebi zářící, jež Mudrce předcházela a jim neznajícím cestu ji ukazovala... Konečně přihlédni k tomu, jaké dary přinesli, a poznej, co věřili. Praví totiž evangelista, že „vešedše do domu, našli Dítě s Marií, Matkou jeho, a padše, klaněli se jemu, a otevřevše poklady své, obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu“ (Mat. 2, 11). Těmi třemi druhy darů se prozrazuje v jednom a témže Kristus i božská velebnost i královská moc i lidská smrtelnost. Kadidlo totiž náleží k oběti, zlato k poplatnictví, myrha náleží k pohřbívání mrtvých...

My, bratři nejmilejší, přinesme v obět Kristu ve své víře, co Mudrci, jak jsme poznali, přinesli v darech, aby vyznání pravého božství i člověčenství Kristova bylo proň naším věrným obětním darem. Tyto dary ve shodném smýšlení s Mudrci přinášejme a směňujme celou oddaností svého srdce do vlasti svatých. A nedržme se cesty dřívějšího života, ale poslouchajíce pokorně příkázání Boží, změňme cestu, a kráčeje po té, kterou nám přikázal Pán, abychom mohli dojíti do vlasti, kde bychom se s tímž Pánem bez konce radovali.





Ročník XIII.

1. února 1938

Číslo 2.

Světlo národů.

O vánocích sestoupil paprsek s nebe na tuto zem.

Je to Světlo pravé, které osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět. Světlo k osvětlení národů.

Neviditelné jeho proudy zalévají celý svět. Jeho přítomnost však postřehují pouze srdce, která jsou pro ně disponována.

Zmocňuje se všech schopností člověka.

Vede jej tmou tohoto života.

Spaluje všechen prach nicotnosti, jenž se usazuje na duších.

V tomto světle noha nezakolísá a zrak vidí přesně k svému nadpřirozenému cíli.

Vůdcové národů stojí bezradni a tápají kolem sebe ve tmách nejistot.

Smlouvy národů jsou cáry papíru, jež odnáší vích sobeckého šovinismu.

Kdo nám podá ruky, abychom nezhyňuli v bahnu, do něhož nás svedla bludná světélka lidské moudrosti?

Pohledme rychle ještě na Božské děťátko, abychom zastihli v ruce Simeonových Otcův paprsek, jenž se bude musit skrýt před těmi, které přišel osvětit.

Zneuznané Světlo pohasne před moudrými světloňosi tohoto světa a bude pouze neviditelnými paprsky vysílat své jasné zdroje do duší, které se uzavrou záření pekelných sopek.

Emauzy.

P. Marian Schaller.

Na sklonku vánoční doby.

Po oktávu svátku Zjevení Páně je toho v liturgii velmi málo, co by nám připomínalo tajemství vánočních svátků. Kromě mariánské antifony na konci církevních hodinek s příslušnou modlitbou není v liturgických textech nic, co by mělo přímý vztah na Narození Páně. Ale i to málo v liturgii postačí, abychom si s radostí a vděčností vzpomínali na nesmírné dobrodiní vtělení Syna Božího. Pannu Marii nazýváme mystickou růží, latinsky: *Rosa mystica*. Antifona: *Alma Redemptoris Mater* nám předvádí Pannu Marii jako slavnou Matku Vykupitelovu, takže se nám zjevuje den co den jako nádherná růže, která se při porodu božského Dítěte rozvinula k nejpříjemnější vůni celého světa. Panna Maria jako mystická růže a její Božské Děťátko jako líbezné poupátko: můžeme-liž si představití krásnější obraz?

Připomínáme ještě, že antifona *Alma Redemptoris Mater* je zároveň adventním i vánočním zpěvem. Že se hodí pro obě doby, mohou se čtenáři přesvědčiti z textu, který zde uvádíme v překladu: Slavná Matko Vykupitelova, která jsi branou umožňující nám přístup do nebe, a hvězda mořská, pospěš na pomoc klesajícímu lidu, který se snaží povstati. Ty, která jsi porodila k údivu přírody svého svatého Zploditele (t. j. svého Stvořitele); Panno před porodem i po porodu, přijavši ono *Ave* z úst Gabrielových, smiluj se nad hříšníky.

Andělské zvěstování nám připomíná tato antifona slovy: „Přijavši (doslova: přijímajíc) ono *AVE* z úst Gabrielových,“ a proto se pro dobu adventní dobře hodí. Důstojnost Panny Marie jako Matky Boží a ustavičné Panny hlásají zase slova téže antifony: „Ty, která jsi porodila, k údivu přírody, svého svatého Zploditele; Panno před porodem i po porodu.“ — V adventě se přidává k antifoně veršik: „Anděl Páně zvěstoval Panně Marii, a ona počala z Ducha Svatého,“ a modlitba „Milost svou, prosíme,“ a tak dále, ve vánoční pak době veršik: „Po porodě Pannou neporušenou jsi zůstala: Boží Rodičko, oroduj za nás,“ a modlitba: „Deus, qui salutis aeternae; Bože, jenž jsi plodným panenstvím blahoslavené Marie lidskému pokolení udělil dar spásy věčné, dej, prosíme, abychom pocítovali, že se za nás přimlouvá ta, skrze niž jsme zasloužili obdržeti původce života, Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého.“ Tak se říká nebo zpívá tato antifona od prvních nešpor vánočních do druhých nešpor svátku Očišťování Panny Marie čili Hromnic. — Škoda, že jen malý počet čtenářů Paxu má příležitost slyšeti

tuto krásnou antifonu s původním gregoriánským zpěvem. Pro ty, kteří nemají příležitost být přítomni při zpěvu církevních latinských hodinek, by to bylo jistě duchovní dobrodiní, kdyby aspoň v radiu uslyšeli ukázky z adventních a vánočních církevních hodinek. České adventní a vánoční písně jsou jistě krásné a jímavé, ale za původní liturgické skladby je to přece jen více méně zdařilá náhražka.

Jako na rozloučenou s vánoční dobou zaznívají ke dni 2. února ještě jednou některé antifony z církevních hodinek oktávu Božího hodu vánočního, ale jen při prvních nešporách. K chválám (Laudes) jakož i k druhým nešporám jsou antifony zvláštní. Také ke zpěvu Magnificat při prvních nešporách je zvláštní antifona.

Předmětem antifon z oktávu Božího hodu vánočního jest oslava tajemství vtělení Syna Božího, jakož i důstojnosti Matky Boží a jejího neporušeného panenství. Zvláštní antifony opěvují obřad Očišťování Panny Marie, a proto v nich vystupují hlavní osoby, které na tom obřadu měly účast, totiž Panna Maria, Simeon a dítě Ježíš. Mnohým čtenářům Paxu budou tyto antifony sotva známy, a proto je zde uvádíme v překladu. Antifony k prvním nešporám: 1. Ó, podivuhodná záměna: Stvořitel lidského pokolení přijav živé tělo, ráčil se narodit z Panny: a přišel jako člověk nezplozený, propůjčil nám své Božství. 2. Když jsi se narodil nevýslovně z Panny, tehdy se naplnila Písma: jako déšť na rouno jsi sestoupil, abys spasil pokolení lidské: tebe chválíme, Bože náš. 3. V keři, který viděl Mojžíš neshořelý, zachovalé poznáváme tvé chvályhodné panenství: Boží Rodičko, přimlouvej se za nás. 4.* Vypučel kořen Jeseův, vzešla hvězda z Jakuba, Panna porodila Spasitele: tebe chválíme, Bože náš. 5. Hle, Maria porodila nám Spasitele, jehož spatřiv Jan, zvolal, řka: Ejhle, Beránek Boží, ejhle, který snímá hříchy světa, Aleluja. Antifona k Magnificat zní: Stařec pachole nesl, Pachole však starce vedlo: tomu, jehož Panna porodila a po jehož porodě Pannou zůstala, porodivši jej, se klaněla.

Antifony k chválám a k druhým nešporám: 1. Simeon spravedlivý a bohabojný očekával vykoupení Izraelovo a Duch Svatý byl v něm. 2. Odpověď obdržel Simeon od Ducha Svatého, že neuzří smrti, leč by dříve viděl Pána. 3. Přijav Simeon Pachole na lokte, díky vzdávaje blahořečil Pánu. 4. Světlo k osvětlení pohanů a k slávě lidu tvého izraelského. 5. Obětovali za něho dvě hrdliček

* V benediktinských hodinkách jsou při nešporách jen čtyři antifony a čtyři žalmy, a proto se čtvrtá antifona vynechává.

nebo dvě holoubátek. Konečně antifona k Magnificat při druhých nešporách zní: Dnes blahoslavená Panna Maria pachole Ježíše obětovala v chrámě a Simeon naplněn jsa Duchem Svatým, vzal je na lokte své a blahořečil Bohu na věky.

Narození Páně, pastýři u jeslí, mudrci přinášející dary Kristu Králi, obětování Dítka Ježíš v chrámě, výjevy, které nepozbudou nikdy kouzla. Umělci všech věků se pokoušeli zachytiti je na plátně nebo na stěnách kostelů, kaplí a klášterních chodeb. Však nescházejí také na stěnách chodeb kláštera Emauzského v Praze mezi biblickými obrazy Starého a Nového zákona, které tam dal vymalovat Karel IV., zakladatel téhož kláštera.

Loučíme se na svátek Hromnic s Božským Dítětem, ale neloučíme se s tajemstvím Vtělení Syna Božího. Vždyť uprostřed postní doby nám znova připomíná Církev toto tajemství krásným svátkem Zvěstování Panny Marie, 25. března, anebo, měl-li připadnouti ve Svätém týdnu, hned po velikonočním týdnu. Zaslouhuje též povšimnutí, že při Mši sv. o nejsvětější Svátosti oltární, jakož i na svátek Proměnění Páně (6. srpna) je preface o Narození Páně.

Rozloučivše se s Božským Dítětem, sledujme s Církví Spasitele také v jeho veřejném životě; doprovázejme ho nejprve na poušť, potom při jeho veřejné činnosti do měst a vesniček země izraelské, posléze do večeřadla, do zahrady Getsemanské a až na horu Kalvarii, kde se za nás jako pravý velikonoční Beránek na kříži obětoval. Tam se také vyplnila slova, která řekl Simeon Panně Marii v chrámě jerusalemském: Tvou vlastní duši pronikne meč, aby se zjevila smýšlení mnohých srdcí.

Emauzy.

P. Bernard Velíšek.



Církevní hymny.

Svátek nejsv. Srdce Páně.

Srdce Kristovo mělo největší podíl na tělesných i duševních mukách utrpení Vykupitelova. Všechny bolesti, všechny trýzně umírajícího Spasitele světa to Srdce protrpělo. Všechnu lásku a horoucí touhu mučeného a zmírajícího Vykupitele lidstva procítilo. A jako zprostředkovalo projevy lásky Ježíšovy k nám, tak zůstalo nám nejdojemnějším jejím symbolem. Proto svátek Srdce Kristova je svátkem lásky. O lásce mluví, lásku budí. Lásku zvěstuje, po lásce volá...

Soukromá úcta k nejsv. Srdci Kristovu je tak stará jak Církev sama. Ale veřejná úcta pochází teprve z konce XVII. stol. Podnět k ní zvdala pokorná řeholnice Markéta Maria Alacoque (17. června 1689). A asi o 100 let později papež Kliment XIII., donucen stálými prosbami věřících, povolil některým zemím a diecésím zvláštní officium ke cti tajemství lásky nejsv. Šrdce Ježíšova. Od té doby vyprošovaly si i ostatní diecése, aby směly užívatí téže výsady, takže r. 1856 mohla kongregace posv. obřadů prohlásiti, že není již diecése, která by si nevyprosila té milosti. Papež Pius IX. roku 1856 povýšil svátek Srdce Páně na duplex maius a r. 1875 zasvětil celou církev nejsv. Srdci Páně. Lev XIII. povýšil svátek na duplex I. classis (r. 1889). Papež Pius XI. pak prohlásil svátek za festum primarium, dal mu privilegovanou oktávu III. řádu a vtiskl mu ráz smírný (Encykl. Miserentissimus Redemptor z 8. května 1928).

Hymny v našem officiu pocházejí z r. 1765, z doby papeže Klimenta XIII. Autor jejich je neznám.

61. Auctor beate saeculi.

K nešporám. Z r. 1765. Autor neznám.

Opěvuje lásku Syna Božího, jenž se stal proto člověkem, aby napravil, co zavinil praotec Adam. Básník velebí lásku Spasitelovu, prýštící z probodeného Srdce Ježíšova.

Auctor beate saeculi,
Christe, Redemptor omnium,
lumen Patris de lumine,
Deusque verus de Deo.

Všech světů Tvůrce v nebesku,
věřících spáso, Ježíši,
vyšlehlý z Otce, výblesku,
ty z Boha, Bože nejvyšší.

Amor coëgit te tuus,
mortale corpus sumere,
ut, novus Adam, redderes,
quod vetus ille abstulerat.

Žár lásky tebe uchvátil,
žes v těle přišel v zemský kraj,
bys, nový Adam, navrátil,
nám ztracený již dávno ráj.

Ille amor almus artifex,
terrae marisque et siderum,
errata patrum¹ miserans,
et nostra rumpens vincula.

Ta láska, matka všemocná
hvězd jasných, moří, ostrovů,
nad hříchy otců¹ lítost má,
nás vyprošťuje z okovů.

¹ T. j. spravedliví Starého zákona: patriarchové a proroci.

Non Corde discedat tuo²
vis illa amoris inclyti:
hoc fonte gentes hauriant
remissionis gratiam.

Ať ve tvém Srdci² mocný proud
tvé lásky nikdy nemizí,
ať spěchá lidstvo naleznout
tam milost, již nám nabízí.

Percussum ad hoc est lancea,
passumque ad hoc est vulnera,
ut nos lavaret sordibus,
unda fluente et sanguine.³

Vždyť proto hrot je prorazil
a sneslo tolik bolestí,
by potok krve s vodou smyl
s nás nečistotu neřestí.

† Decus Parenti et Filio,
sanctoque sit Spiritui,
quibus potestas, gloria,
regnumque in omne est
saeculum.

† Čest Otci buď i Ježíši,
i Duchu, jenž nás miluje,
jichž moc a vláda nejvyšší
přes věky nad vším kraluje.
Amen.

Amen.

62. En ut superba crimum.

Na jitřní. Z r. 1765. Autor neznám.

En ut superba crimum⁴
cor sauciavit innocens
et saeva nostrorum cohors
merentis haud tale Dei!

Hle, nadutá sběř našich vin⁴
zranila Srdce nejčistší,
a za vše dobré jenom zlým
se odplatila Ježíši.

Vibrantis hastam militis
peccata nostra dirigunt,
ferrumque dirae cuspidis
mortale crimen acuit.

V dlaň vzrušenému vojínu
jen hřích náš kopí kruté dal,
žár našich velkých zločinů
v hrot ostrý bodec ukoval.

Ex Corde scisso Ecclesia,
Christo iugata, nascitur,
hoc ostium arcae in latere est
genti ad salutem positum.

Ta rána v Srdci sladký plod,
choť Páně — církev, vyvádí,
tam otvírá se k arše vchod,
jenž lidstvo k spáse přivádí.

² Vztahuje se na Srdce Spasitelovo, ne, jak míní Schulte (str. 285) a Hel-linghaus (Die kirchl. Hymnen, str. 280), na srdce těch, kdo se hymnus modlí.

³ Oba poslední verše připomínají silně verše v 2. sloze hymnu Vexilla Regis prodeunt: „Ut nos lavaret sordibus — manavit unda et sanguine.“

⁴ Hymnus ukazuje na velikost a těžkost hříchů, jež způsobily nejsv. Srdci tak veliká muka.

Ex hoc perennis gratia,
ceu septiformis fluvius,⁵
stolas ut illic sordidas
lavemus Agni in sanguine.

Turpe est redire ad crimina,
quae Cor beatum lacerent,
sed iamulemur cordibus
flammas amoris indices.

† Hoc, Christe, nobis, hoc,
Pater,
hoc, sancte, dona, Spiritus,
quibus potestas, gloria,
regnumque in omne est
saeculum.

Amen.

63. Cor, arca legem continens.

K chválám. Z r. 1765. Od neznámého autora.

Cor, arca legem continens⁶
non servitutis veteris,⁷
sed gratiae, sed veniae,
sed et misericordiae.

Cor, sanctuarium novi⁸
intemeratum foederis,
templo vetusto sanctius,⁹
velumque scisso utilius!¹⁰

A z něho milost prýští ven
jak pramen v sedmi potocích,⁵
šat poskvrněný aby v něm
byl čistou krví zbílen v snáh.

Je podlé hříchům duši dát
neb svaté Srdce drásají,
radš chceme v srdci rozdmýchat
ohně, jež lásku hlásají.

† To dej nám, Otče, Ježíši,
to, Duchu svatý, štědrost tvá,
jichž moc a sláva nejvyšší
přes všecky věky přetrvá.
Amen.

Ó Srdce, archo úmluvy,⁶
ne starobylé poroby,⁷
však soucitu a milosti
a láskyplné štědrosti.

Jsi svatostánek nejdražší,⁸
jenž lepší smlouvu přináší,
nad starý chrám jsi světější,⁹
nad prasklou clonu vzácnější.¹⁰

⁵ Sedm sv. svátostí.

⁶ Hymnus opěvá Srdce Spasitelovo jako sídlo lásky a milosrdenství. To Srdce dalo se probodnouti, aby poznalo lidstvo z viditelné rány velikost neviditelné lásky, zraněné hříchy lidskými. Hymnus končí úchvatnou slohou, v níž nás básník vybízí k vděčné lásce: „Kdo by nemiloval milujícího? Kdo by ho nemiloval zvláště za to, že byl jím vykoupen; kdo by netoužil odpočínout věčně v tak dobrém Srdci?“

⁷ V starozákonní arše uschoval Mojžíš desky Desatera. Podobně Srdce Spasitelovo je místem, v němž byl obsažen nový zákon, zákon lásky. Srv. Jan 1, 17: „Zákon byl dán skrze Mojžíše, milost však a pravda přišla skrze Ježíše Krista.“

⁸ Svatostánek — symbol čistoty a svatosti.

⁹ Chrám židovský byl posvěcen v přítomnosti Boží v oblaku, Srdce Páně je však stánkem Nejvyššího a zdrojem vši svatosti.

¹⁰ Opona chrámová se roztrhla na znamení, že končí zákon staré poroby. Srdce Páně probodnutím zjevilo začátek zákona lásky.

Te vulneratum caritas
ictu patenti voluit,
amoris invisibilis
ut veneremur vulnera.

Hoc sub amoris symbolo
passus cruenta et mystica,
utrumque sacrificium¹¹
Christus sacerdos obtulit.

Quis non amantem redamet?
quis non redemptus diligit,
et Corde in isto seligat
aeterna tabernacula?

† Decus Parenti et Filio
sanctoque sit Spiritui,
quibus potestas, gloria,
regnumque in omne est
saeculum.

Amen.

Kroměříž.

Hlas lásky tvé v žár vznícené
chtěl, abys bylo zraněné,
by skryté lásky znamení
v tvém zjevilo se zranění.

Pán pod tím znakem lásky své
bol snášel muky tajemné,
tu dvojí obět¹¹ z lásky k nám
chtěl velekněz náš přinést sám.

Kdo lásce nechce lásku dát,
kdož spasen jsa ji nemá rád,
kdó v sladkém Srdci věčný stan
by netoužil mít uchystán?

† Čest Otci buď i Ježíši,
i Duchu, jenž nás miluje,
jichž moc a vláda nejvyšší
přes věky nad vším panuje.
Amen.

P. Jos. Škrášek.

Liturgické právo

2. Římská liturgie právní normou.

Z místních obcí křesťanských první doby se vyvíjely poznenáhlu diecése, v jejichž čele stojí biskup, mající pravomoc nad svým sídelním městem nebo i nad menším či větším územím. Některá biskupská sídla vynikají nad jiná a tvoří střed církevní provincie. Ale centralisace celé Církve tu ještě není.

Proto uplatňují jednotliví biskupové, praví to nástupci apoštolů, svou moc jako v jiných oblastech života církevního tak i v liturgii. Takto povstávají liturgie východní a západní a v obou opět zvláštní liturgie kolem významných středisek.

Liturgii řídí biskupové sami nebo synody, ať diecésní či provinciální. Řím tuto svobodu nikterak neomezuje ani nezavádí svou liturgii rozkazy. Ale přece již od počátku jest papež jako nástupce Petrův první autoritou v Církvi, k níž se všichni uchylují, kdykoli

¹¹ T. j. trýzně duševní i tělesné.

nastává nějaká pochybnost ve věcech víry, disciplíny nebo kultu. A Řím rád pomáhá, seznamuje se svou liturgií, posílá své liturgické knihy, jež zvláště četní poutníci roznášejí po všech zemích. Několik případů nám osvětlí pozvolný, ale nezadržitelný postup vlivu římské liturgie.

Jak známo, putoval již kolem roku 155 sv. Polykarp, biskup smyrenský do Říma a jednal s papežem Anicetem (154—166), v který den se mají slaviti velikonoce. Táž otázka se projednávala mezi Církvemi maloasijskými a papežem Viktorem (189—199).

Papež Inocenc I. (401—417) píše roku 416 Decenciovi, biskupu v Eugubium, obšírný a velmi zajímavý list, v němž mu dává odpověď na jeho otázky, jak si má počínati při některých liturgických obřadech. Papež zjišťuje různost v liturgii podle zemí a diecésí, často až přílišnou a neodůvodněnou a doporučí liturgii římskou, jež zachovala starou tradici. Ale i z energických slov papežových vysvítá, že není ještě doba, aby Řím chtěl nebo mohl naprostou jednotu v kultu předepsati nebo vynutiti (Migne, *Patrologia latina*, 20, 531).

Podobně zasílá papež Vigilius (537—555) v roce 538 celý římský mešní kánon španělskému biskupu Profuturovi z Bragy a poučuje ho o liturgických zvycích a předpisech, na něž se tázal. (Migne, *Patrologia latina* 69, 18.)

Podivuhodnou snášelivost a šířku názorů oproti různým liturgickým zvykům osvědčuje právě veliký reformátor liturgie papež Řehoř I. Píše v červenci roku 601 Augustinovi, biskupu Anglů, doslovně: „Ačkoliv jest jenom jedna víra, jsou přece rozličné zvyky v Církvích, a jiný řád se zachovává při Mši v sv. Církvi římské a jiný v Církvích v Galii. Tvá bratrská láska zná řád Církve římské, v němž, jak se pamatuje, jest vychována; buď jeho velkým milovníkem! Ale souhlasím úplně, vybereš-li pečlivě něco v římské nebo galské nebo některé jiné Církvi, jen když jest to více podle vůle Boží; a to, co jsi z rozličných Církví shromáždil, zaved' v Církvi Anglů, která je ještě mladá u víře, abys ji co nejlépe poučil. Neboť ne pro místa máme milovat věci, nýbrž pro dobré věci si važme míst. Seber tedy z kterékoli Církve, co najdeš zbožného, co bohumilého, co správného, a to svaž takřka v kytici a předej ji Anglům, aby si to jako zvyk osvojili“ (Monumenta Germaniae, *Epistolae* II, 331). Zajisté slova důstojná velikého papeže.

Ale ať Řím nepřikazoval naprostou jednotu v oboru liturgie jako v církevní kázni vůbec, pokud nešlo o neporušenost víry a mravů, přece přizpůsobování se stále pokračuje. „Ať byla ve všech dí-

lech Západu, praví Duchšne, jakákoli situace politická, pokrok a forma církevní organizace, na sklonku šestého století nedalo nic tušiti, že latinská Církev bude jednou více centralisována, než byla římská říše. Řím platí pro celý svět za stolec apoštolský, nejvyšší metropoli Církve; v otázkách dogmatů nebo všeobecné kázně, jež dělily Východ a Západ, bylo uznáváno, že papež má právo mluvit ve jménu všech Církví Západních. Dekrety papežů byly závazné jako zákony koncilů; byly zařazovány pod týmž záhlavím ve sbírkách kánonů. Svatyně apoštolského města, zvláště chrám sv. Petra, přitahovaly poutníky ze všech zemí. Žádné místo Západu nebylo světější; žádná autorita mravní nebo náboženská nemohla vyvážit moc kněží, již přísluhovali při těchto vznešených chrámech. Ale od této všeobecné úcty bylo daleko k církevní centralisaci. Ostatně nikdo, ani papežové ani kdo jiný to nepovažovali za nutné a bezprostředně naléhavé. Všichni se smířili s danými poměry a nepokoušeli se je změnit." (Origines du culte chrétien, 4. vydání, Paříž 1908, 43.)

Vývoj k nadvládě a konečnému vítězství římské liturgie v Západní Církví byl velmi zesílen a uspíšen, když římská liturgie byla přijata v říši franské a zákony předepsána. Římské knihy a bohoslužebný řád římský byly přeneseny do zemí franských, tam sloučeny s některými složkami liturgie franské a tak se vrátily zase do Říma. V Anglii šířili římskou liturgii Benediktini-misionáři, v Německu sv. Bonifác a jeho nástupci.

Na konci prvního křesťanského tisíciletí byly většími samostatnými řády bohoslužebnými ještě liturgie mozarabská, milánská a staroslovanská. První se neuchránila některých bludů a byla zrušena velikým reformátorem, papežem Řehořem VII. (1085). Stalo se tak na synodě v Burgos 1030 a na synodě v Leon 1091. Staroslovanská liturgie za Řehoře VII. též zanikla, milánská měla býti zatlacena římskou, ale uhájila si své území. Zásahy papeže Řehoře VII. byly vlastně prvními zákonodárnými činy na poli liturgie pro celá území. Brzy jich bylo ještě více zapotřebí. Neboť rozháranost v liturgii se množila, jsouc podporována některými snahami nových řeholních řádů, a autorita biskupů, již dosud měli, nestačila. Všeobecně voláno po radikální reformě a sjednocení liturgie. Konečně se ujal věci s celou svou zákonodárnou mocí sněm Tridentický, zjednal nápravu a vydal pro budoucnost závazné předpisy. Pius V. vydal dne 14. července 1570 Missale Romanum, postupně vycházely i ostatní liturgické knihy. Všechna Propria, jež nebyla starší 200 let, musila ustoupiti.

Od sněmu Tridentského a oficielního vydání liturgických knih je latinská liturgie v celé oblasti Církve římské uspořádána a podléhá nyní bez výjimky liturgickému právu, jehož nejvyšším a výlučným nositelem je papež, jak praví kánon 1257: „Jediná apoštolská Stolica má právo jak řídit posvátnou liturgii, tak schvalovati liturgické knihy.“ Biskupům přináleží již jen právo, aby ve své diecési dbali, „aby se nevloudily zlořády do církevní discipliny zvláště při udílení svátostí a svátostin, při úctě Boží a Svatých“ (Kánon 336, § 2).

Papež vykonává v mimořádných případech liturgické právo sám výnosy — jsou to: Encykliky, Bully, Breve, Konstituce — ve věcech obyčejných posvátnými Kongregacemi, zvláště Kongregací posvátných obřadů.

Emauzy.

Opat Arnošt Vykoukal.

Naše a Boží milosrdenství.

Už vánoční koledy nám o něm mluvily. Kdo nezůstal očima viseti jen na třpytivých cetkách vánočního stromku, kdo se prodral jehličím až ke dřevu, připomínajícímu kříž, ten se jistě také nedal ukolébati jen sladkým a lahodným zvukem koled natolik, aby se spokojil s pouhým nasloucháním, ale pokusil se jistě vniknouti až do nitra jejich slov. Našel tam Boha, bližního a sebe. Našel tam Boží lásku a milosrdenství. Našel tam všechno.

Koledy doznívají a svátek Očišťování Panny Marie nasazuje již vážnější tóny. Svátek Hromnic je první brána předpostí a vlastního postu. Fialová barva při svěcení hromniček naznačuje rozloučení s barvou radosti. Naše myšlenky nemohou zůstat jen u novorozeného Spasitele. Jsme-li jeho, jsme-li křesťany, musíme s ním kráčet dále, i pro kříž.

Svým introitem však tento mariánský svátek podivuhodně navazuje na obsah vánočních zpěvů, i těch lidových, koled. Ukazuje nám totiž nejen slávu Boží, na kterou snad lehko zapomínáme, když vidíme nepatrné děcko položené v jeslích, ale ukazuje nám i milosrdenství Boží a místo, kde jsme toto milosrdenství přijali.

„Přijali jsme, Bože, milosrdenství tvé uprostřed chrámu tvého. Jako jméno tvé, Bože, tak také sláva tvá sahá až do končin země. Spravedlnosti plna jest pravice tvá. Veliký jest Pán a nad míru chvály hoden v městě Boha našeho, na hoře svaté jeho.“

„Zde přebývá Bůh lásky a milosrdenství.“ Tak to bývá napsáno v některých kostelích. A je to vlastně všechno, co od Boha chceme. Kdyby Bůh nemohl být Bohem lásky a milosrdenství, kdyby nám nemohl dávat všechno to, oč v slzách, ať na lůžku nebo před oltářem, prosíme, nebylo by ho potřebí. Nedovedl by vyplnit lidské srdce. Ale právě proto, že jen a jen Bůh dovede to malé, ale

tolik nespokojené srdce naše vyplniti docela, právě proto, že Bůh ukázal tolik lásky k lidem, kolik jí jen jako Bůh mohl ukázati, proto ho tolik potřebujeme, i když ho někdy nevlídnými slovy odháníme.

Jak Boha potřebujeme, ukazují introity nedělí Devítník a prvě i druhé po Devítníku. Položme je vedle sebe.

„Obklopily mne steny smrtelné, bolesti pekelné obklíčily mne, ale v soužení svém jsem vzýval Pána, i vyslyšel z chrámu svatého svého hlas můj. Milovati tě budu, Pane, sílo má. Pán jest tvrz moje a útočiště mé a osvoboditel můj.“

„Povstaň, proč spíš, Pane? Povstaň a nezapuzuj nás navždy. Proč tvář svou odvracíš, zapomínáš soužení našeho? Přilnulo k zemi tělo naše, povstaň, Pane, pomoz nám a vysvobod' nás. Bože, na své uši jsme slyšeli, předkové naši vypravovali nám.“

„Budiž mi Bohem ochráncem a místem útočiště, abych byl spasen, neboť síla má a útočiště moje jsi ty. A pro jméno své vůdcem mi buď a živ mne. V tebe jsem, Pane, doufal, ať nejsem zahánben na věky, pro spravedlnost svou vysvobod' mne a vytrhni mne.“

Všechny introity volají po Boží pomoci, po Boží tváři, ochraně, po Božím vůdcovství, po lásce a milosrdenství. Všechny ukazují k Bohu a chrámu. Tam jsme prosili a byli vyslyšeni, tam jsme přijali Boží milosrdenství.

Člověk má mnoho potřeb. To Bůh věděl, když první duši oživoval lidské tělo, to ví, kdykoliv z ničeho tvoří novou lidskou duši. Bůh věděl, že spojení duše s tělem bude znamenati mnoho vzdechů, mnoho úpění, a proto ustanovil i místo, které více než jiné posvětil svým milosrdenstvím. Je to chrám.

Bůh je duch a Bohu se máme klaněti v duchu a pravdě. Všechno to hmotné patří však také Bohu, který je i Pánem hmoty. Co člověk vytvořil, nemohl vytvořiti jen tělem bez účasti duše. Proto i hmotné je svým způsobem duchovní. Proto i dřevěné sochy, obrazy, kamenné kroupky — i když nehledíme k jejich účelu — nejsou jen hmotou. Celý chrám je více dílem lidského ducha než těla. To však jen na připomínku těm, kdož se vymlouvají, že nemohou choditi do hmotného kostela, když se mají Bohu klaněti v duchu a pravdě.

Do chrámu chodíme volat o Boží milosrdenství. Bůh je sice všude. Jsme-li v posvěcující milosti, je kromě toho i touto svou milostí v nás. A přece je chrámu potřeba. Nejen k tomu, abychom ve volné chvíli mohli třeba sami nerušeně svými myšlenkami povědět Ježíši, ukrytému ve Chlebě, co nás kde bolí. To je potřeba našeho srdce, které chce s Bohem mluvit, i když ví, že Bůh je vševedoucí, že je nejlépe informován.

Ale chrám není určen jen pro tyto naše soukromé pobožnosti. Chrám je místo obětní. Nepřinášíme tam zápaly, nezabíjíme zvířata, ale přinášíme zapálená srdce k oběti novozákonní, zabíjíme v sobě hříchy a vzpomínáme, že dříve než přistoupíme k oltáři, máme se smířiti se svým protivníkem. Než přistoupíme k Bohu

lásky a milosrdenství, musíme sami ukázat bližnímu lásku a milosrdenství. Pak poznají, že jsme Ježíšovi učedníci.

V chrámě vyslyšel Bůh mnoho a mnoho našich proseb. Prokázal nám mnoho a mnoho milosrdenství. Čím výše člověk stojí, tím více má potřeb. Ale každý člověk má nejen potřeby pro tělo, nýbrž i pro duši. Kdežto lidé nemívají vždycky soucit, když jde o intelektuální milosrdenství, když jde o potřeby vyššího řádu, když nejde zrovna o hmotný krajíc chleba, ale třeba o krajíc vlídného slova, Bůh naopak zahrnuje nás intelektuálním milosrdenstvím, dá-li se to tak nazvat. Bůh se především svou láskou obrací k naší duši.

V chrámu jsme se křtem zrodili k duchovnímu životu, v chrámě nám byl vrácen, kdykoliv jsme ho hříchem ztratili, v chrámě jsme získali duchovní posilu pro život dospělého křesťana, v chrámě jsme byli syceni slovem Božím i Tělem Božím. Nikdo nemohl naší duši více dát než chrám a v něm Bůh.

Jestliže jsme tolik přijali od Boha, nezapomínejme na povinnost dávat. Bůh milosrdenství chce od nás především zase milosrdenství, Bůh lásky chce od nás především zase lásku.

Dobře to vystihl A. Hello v povídce o tříkrálovém koláči. První díl z něho patřil Bohu. A nesměl se koláč dříve jísti, dokud nejmenší dítě nepodalo první díl žebráku. Teprve až žebrák ochutnal koláče, jedli všichni ostatní.

Každý máme nějaký koláč. Někdo máme větší hmotný koláč, někdo nehmotný. Ale povinnost máme stejnou. První díl máme položit před dveře svého příbytku s voláním: Díl Boží, díl Boží!

Teprve když Ježíš ukrytý v chudšas okusil našeho koláče, můžeme jísti sami se svými milými a drahými.

Tím chudšasem nebude vždycky jen člověk trpící nedostatkem jídla a peněz. Je mnohem více chudšasů ve světě. Jsou žebráci, kteří potřebují světlo pravdy, úsvit vlídného slova, rosu povzbuzení. Čím více přibývá ve světě kritiky a ironie, tím více se lidé navzájem odcizují. Tím více vzrůstá pocit méněcennosti, ohrožující normální vzrůst lidské osobnosti.

Chrám s obětí Mše svaté nám připomíná, že nesmíme jen kritizovat a odsuzovat, že nesmíme jen všude hledat zápory, ale především klady. Že musíme raději povzbuzovat v dobrém, než odsuzovat zlo.

Předpostí dává nám nahlédnouti ke kříži pohledem prosyceným ještě kouzlem vánoc. Dítě a kříž. Rozdíl věku, ale shoda v podstatě: Lásky a Lásky. Lásky byla motivem zrození, Lásky byla motivem ukřižování.

Motivem křesťanského života nemůže být nic jiného než láska. Lásky k Bohu a láska k bližnímu. Proto se díváme od jeslí ke kříži, proto jdeme s Církví a její liturgií krok za krokem, abychom to stále lépe a lépe chápali a abychom čerpali sílu pro důsledky tohoto poznání.

Modleme se s Církví, žijme s Církví a budeme Kristovi.

České Budějovice.

Karel B. Hroch.

O lásce k Bohu a bližnímu.

Jak toužím vaší svatosti pronést dlužnou řeč o lásce, tak se tím více pociťuji dlužníkem lásky a nenacházím slov, jak bych mohl vyložit opěvání lásky, v níž, pokud v tomto světě žijeme, máme stále růsti, navzájem se milující, jako jest nám přikazováno, abychom ji stále prokazovali. Neboť svatý apoštol Pavel, zatím co nám přikazuje, abychom se zhostili všech dluhů, chce, abychom byli zadržováni jedině dluhem vzájemné lásky, říká: „Nikomuzůstávejte nic dlužni, leč abyste se milovali vespolek“ (Řím. 13, 8). To jest souhrn apoštolského učení. To jsou otcovské rady o lásce, abychom nikomu nebyli nic dlužni, leč abychom se milovali vespolek. Když tedy slyšíme, že nemáme zůstávat nikomu dlužni, nezůstaňme u těch slov, ale slyšme a číňme, co následuje, abychom se navzájem milovali: a najdeme onu svatou lásku, kterou vždy dlužíce prokazujeme, a prokazujícíe budeme spasitelně dlužiti. Velká věc jest to láska, nejmilejší bratři, již, jak učí Apoštol, tak je nám přikazováno prokazovati, abychom ji přes to byli povinni vždy dlužiti. Ó lásky povinnost dobrá, povinnost svatá, povinnost plná nebeských odměn, plná všech věčných pokladů!

Velký zisk, bratři, nabudeme touto povinností, nesmírné výhody takovým dluhem si opatříme. Zatím co jest od nás prokazována a dluhována láska, všechna naše nepravost jest odpuštěna a zničena. O lásku samotnou konečně prosil svatý král David, aby mu opět byla darována k zničení nepravostí, když za těžký hřích v slzách Hospodina odprošoval. Neboť když kdysi zaujat svůdným pohledem, zcizoložil s ženou svého vojína, a zločin zdvojnásobil zabitím nevinného manžela, po spáchání hříchu, byv pokárán věstbou proroka, a po vyznání osvěžen léčivou odpovědí, zatím co padnuv na tvář kající slova se zkroušeným zapřisaháním vyslovoval, jimiž by se spravedlivému Bohu, Králi králů a Pánu pánů zalíbil, mezi jinými též řekl: „Odvrať tvář svou od mých hříchů a všechny mé nepravosti potři“ (Žalm 50, 11), a poněvadž pozoroval, že to není možno bez daru lásky, ihned dodal: „Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a ducha přímého obnov v mém nitru“ (tamtéž, 12). Srdce čisté však že jest příbytkem lásky, to dosvědčuje apoštol slovy, říká: „Konec přikázání jest láska z čistého srdce, a dobrého svědomí a víry nepředstírané“ (1. Tim. 1, 5).

Pročež dvě věci v těch slovech proroka jest nám bedlivě uvážiti: jednu, kterou žádá, aby byla od něj odňata, druhou, o kterou prosí, aby mu byla udělena. Prosil totiž, aby byly zničeny jeho

nepřímých, srdce pak čisté aby v něm bylo stvořeno a duch přímý obnoven v jeho nitru. Co však jest nepravost, nežli nešlechtná žádostivost? A co jiného jest čistota srdce, než svatá láska k Bohu a k bližnímu? Říkaje tedy prorok: „Odvrať tvář svou od mých hříchů, a všechny nepravosti mé potři“, a ihned dodávaje: „Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a ducha přímého obnov v mém nitru“, co jiného řekl, než: Znič ve mně poskvrnu špatné žádostivosti, a uděl mi milost lásky? Odejmi ode mne žádostivost, skrze niž mohu býti zatracen, a uděl mi lásku, skrze niž bych si zasloužil býti korunován. Odejmi ode mne žádostivost, pro kterou v mukách bez ustání jest člověk trápen a úpí, a uděl mi lásku, pro niž v nebi se bez konce kraluje. Jestliže tedy budu míti lásku, kterou budu povinně prokazovati, a prokazuje, budu dluhovati, nebudu se báti nepravosti, již bez konce litujíc, se zbavím. Dobře proto přikazuje Apoštol, abychom nikomu nic nezůstávali dlužni, leč bychom se navzájem milovali: tímto totiž dluhem zbavujeme se souhrnu všech poklesků, neboť láska přikrývá množství hříchů (1. Petr 4, 8). Ať se však nikdo nedomnívá, bratři, že lásku jest nám tak prokazovati, aby prokázána, přestala býti dále povinná. Když se prokazuje, tím více je povinná, a tím větší je zisk, když se prokazuje to, co jest povinné. Neboť kdo se nepovažuje vždy býti dlužníkem lásky, nemůže se radovati, že jest dluhu zbaven, ale bude želeť, že jest o dar lásky připraven. Neboť nemá lásky, již míti přestal, protože marnotratný dlužník ji neztratil prokazováním, již přijal, aby ji vždy prokazoval i stále měl. Pročež poznal, že ztratil, co přijal, když neprokazoval, co byl povinen.

Ale řekne někdo: Komu jsem jí povinen?, nebo: Komu mám spláceti lásku? Odpovíme, že láska má býti prokazována všem lidem, to jest známým i neznámým, dobrým i špatným, přátelům i nepřátelům. Neboť, když praví svatý Apoštol: „Proto, dokud máme čas, prokazujme dobro všem, zvláště však domácím víry“ (Gal. 6, 10), zřejmě ukazuje, že jedném má býti dána přednost před druhými, nikdo však nemá býti z dobrodiní lásky vyloučen. Láska proto, ona svatá, čistá a ve vlastním slova smyslu láska křesťanská, jež je trpělivá, jež je dobrotivá, jež nezávidí, nechlubí se, nenadýmá se, není ctižádostivá, nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nemyslí o zlém, neraduje se nad nepravostí, nýbrž raduje se s pravdou, jež všecko snáší, všemu věří, všeho se naděje, všecko přetrpívá, láska, která nikdy nepomíjí (1. Kor. 13, 4n), tak má zahrnouti přátele, aby byla rozšířena i na nepřátele; přátelům chtějícím budiž prokazována, nepřátelům nechtějícím

nechť se nabízí, těch nechť se drží, ony nechť získá, těm nechť je příjemná, aby se z přátel nestali nepřáteli, ony nechť pobádá, aby se z nepřátel stali přáteli.

Rozpomeňme se, bratři, slov Pána, řkoucího: „Milujte nepřátele své, dobře činite těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vás pronásledují a vám protivenství činí“ (Mat. 5, 44). Hle, Pán přikazuje rozšířiti lásku až k nepřátelům a dobrotivost křesťanského srdce rozšířiti i na pronásledovatele. A jaká odměna bude dána za takové námahy? Nebo jaký úřad bude udělen poslouchajícím tento příkaz? Nechť on sám nám ukáže, jakou připravil odměnu za lásku, jenž skrze Ducha Svatého zdarma ráčil vlévati lásku: nechť on sám nám řekne, jakou odměnu za lásku dá hodným, jenž tutéž lásku ráčil dáti i nehodným. Praví tedy Pán, mluví, a vlastními slovy nám ukazuje velikost svého příslibu: „Abyste byli, praví, syny Otce vašeho, jenž jest v nebesích“ (tam., 45).

Co pak přijmou oni synové Boží, Apoštol vyjmenovává, řka: „Ano, i Duch vydává svědectví s duchem našim, že jsme dítkami Božími. Jsme-li však dítkami, tedy i dědici, dědici Božími, spoludědici pak Kristovými“ (Řím. 8, 16, 17). Poslyšte tedy, křesťané, slyšte, synové Boží; slyšte, dědicové Boží a spoludědicové Kristovi. Abyste dosáhli otcovského dědictví, nejen přátelům, ale i nepřátelům prokazujte lásku. Nikomu nebud' láska odepřena, jež lidem dobrým společným je majetkem. Všichni ji společně mějte, a abyste ji měli hojněji, i dobrým i zlým ji prokazujte. Majetek ten dobrých lidí jest společný, zajisté ne pozemský, ale nebeský; a proto žádný nepůsobí v něm útisk osoba soudruha. Jen tak se zvětší láska, jak se zmenší žádostivost, a toho bude činit láska vždy svobodným, koho světská žádostivost nebude činit otrokem. Láska jest dar Boží, jak praví Apoštol: „Láska Boží vlita je do našich srdcí skrze Ducha Svatého, jenž nám byl dán“ (Řím. 5, 5). Žádostivost osidlo je ďábelské, a nejen osidlo, ale i meč: skrze ni ubohé chytá, skrze ni chycené zabíjí. Láska je kořenem všeho dobra, žádostivost je kořenem všeho zla (1. Tim. 6, 10). Žádostivost vždy trýzní, a když uchvátí, neuzdravuje. Láska však vždy obveseluje, neboť jak se rozmnožuje, tak štedřeji se rozdává. A proto jako dosažením chudne člověk žádající nepravost, tak dáváním obohacuje se člověk prokazující lásku. Žádostivost je pobouřená, když chce pomstíti bezpráví, klidnou je láska, když je potěšena tím, že darovala.

Řeč sv. Fulgentia.





Svatá Stolica a liturgické hnutí.

(Toto pojednání bylo nejprve uveřejněno v „Questions liturgiques et paroissiales“ (1936, str. 125—147). Důležitost předmětu jest každému zřejmá. Autoru dostalo se s vysokých míst ujištění, že správně vyložil myšlenku Svatého Otce, a že se „přizpůsobil Jeho vznešeným přáním“.)

Okolnosti přiměly před nedávnem Svatou Stolicí, aby se vyjádřila o předmětu liturgického hnutí. Obzvláště „První italský národní liturgický kongres“, konaný v Janově r. 1934, za předsednictví arcibiskupa, kardinála Minoretti, byl příležitostí k vydání listu, v němž Pius XI. dal hnutí jeho základní normy. Tento dokument, jeden z nejdůležitějších, není jediný. Již Apoštolská Konstituce „Divini cultus“ o posvátné hudbě, vydaná v 25. výročí Motu proprio Pia X., mluvila v přesných výrazech o liturgii a liturgické akci. Předtím ještě encyklika „Quas primas“ o svátku Krista-Krále ospravedlňovala ustanovení zvláštního svátku významnými úvahami o důležitosti liturgie.

Dále dva doklady menšího rozsahu: odpověď na telegram účastníků kongresu v Janově a list P. Gemellimu u příležitosti vydání lidového liturgického díla, přidaly své světlo k tomu, co bylo již ve velkých projevech objasněno.

Konečně, pod skromnější záminkou, poněvadž se jedná o soukromý doklad, třeba velmi důležitý, neboť Svatý Otec mluví v něm sám, zaujímá místo v závěru: text rozmluvy, kterou mi poskytl Svatý Otec dne 12. prosince 1935, a autograf, jež jsem obdržel krátce potom. Doufám, že mohu zaručiti věrnost textu rozmluvy, zaznamenané písemně při odchodu z audience.

Z těchto sedmi dokladů vyplývá velmi přesné poučení, neboť Pius XI. nemá ve zvyku zůstat na povrchu a v nejistotě. Usoudili jsme proto za vhodné, a dokonce i nutné, odhaliti podstatu těchto směrnic a ukázati jejich význam. Není již dnes možno zneuznávatí důležitost ani hloubku liturgického hnutí. Kam chce Řím, aby toto hnutí vedlo, a jakými cestami?

Takový je význam těchto stránek.¹

Aby jejich dokumentární hodnota zůstala úplná, uveřejníme úplný text těchto dokladů česky; výklad bude následovati potom.

1. Encyklika „*Quas Primas*“ z 11. prosince 1935, o Kristu-Králi.

„V poučování lidu ve věcech víry, a tím v jeho povznesení k radostem vnitřního života, mají každoroční slavnosti větší účinnost než jakékoli doklady učitelského úřadu Církve, třeba i ty nejzávažnější.

Tyto zasahují vskutku jen menšinu lidí — nejlépe poučených — ony dotýkají se a poučují všechny křesťany, tyto jsou slyšeny jen jednou, ony pozvedají svůj hlas každoročně, a abychom tak řekli, věčně; tyto dotýkají se především rozumu, ony rozumu i duše, a tak blahodárně dotýkají se celého člověka. Zajisté, když člověk skládá se z duše a těla, je třeba, aby byl dotčen a živě uchvácen vnější slavností svátečních dnů tak, aby do sebe hojněji vssál nebeskou nauku z krásy a rozmanitosti posvátných obřadů, nechav ji proměnití v mízu a krev, aby jí použil ku prospěchu v duchovním životě.“ (*Acta Apostolicae Sedis*, XVII, 1925, str. 603.)

2. Apoštolská konstituce „*Divini Cultus*“ z 20. prosince 1928. (*Acta Apostolicae Sedis*, XXI, 1929, str. 33—35.)

„Církev přijala od Krista, svého zakladatele, úkol bdíti nad svatostí bohoslužby. Přísluší jí tedy, s výhradou podstaty Oběti a Svátostí, předpisovati vše — totiž ceremonie, ritus, formule, modlitby, zpěv — čímž by se ona a veřejná služba nejlépe řídila, jejíž vlastní název je Liturgie, t. j. tolik co posvátný úkon v nejlepším slova smyslu.

Liturgie je jistě věc posvátná. Skrze ni jsme povzneseni až k Bohu a jsme s ním spojeni, vyznáváme jí svou víru a jsme k ní zavázáni nejvážnější povinností pro přijatá dobrodiní a pomoci, jichž neustále potřebujeme. Z toho vyplývá jakási vnitřní nutnost mezi dogmatem a posvátnou liturgií, stejně jako mezi křesťanskou bohoslužbou a posvěcením lidu. Pročež papež Celestin I. domní-

¹ Nástin tohoto předmětu byl podán v květnu r. 1931 při liturgickém sjezdu v Paříži. Byl uveřejněn v revue *Lumen* téhož roku, str. 575—588.

val se, že pravidla víry jsou obsažena v úctyhodných liturgických formulích. Praví totiž: „Zákon víry jest určen zákonem prosby. Neboť když představení svatého shromáždění plní svěřené jim poslání, u Božího milosrdenství zastupují záležitost lidského pokolení, modlí se a prosí spolu s celou Církví, jež s nimi spojuje své úpěnlivé prosby.“ (P. L. 50, 535.)

Tyto společné modlitby, nejprve nazývané *Opus Dei* — dílo Boží, později *officium divinum* — služba Boží, jako dluh, jež máme Bohu každodenně spláceti, dříve byly konány dnem i nocí za velké účasti křesťanů. A jest podivuhodné, jak již od nejstarších dob ony prosté nápěvy, jež zdobily posvátné modlitby a liturgické úkony, přispívaly k rozněcování zbožnosti v lidu. Neboť obzvláště ve starých basilikách, kde biskup, kněží a lid střídavě zpívali chvály Boží, nemálo přispěl liturgický zpěv k tomu, že mnozí z barbarů byli přivedeni ke křesťanství a civilizaci, jak to dosvědčují dějiny. V chrámech odpůrci katolického náboženství hlouběji poznali dogma o společenství svatých. Proto ariánský císař Valens byl uchvácen nezvyklým úžasem nad vznešeností svatých tajemství, slavených sv. Basilem, že byl jako bez sebe; v Miláně obviňovali bludaři svatého Ambrože, že prý okouzluje lid liturgickými zpěvy, jimiž zajisté byl sv. Augustin tak dojat, že se rozhodl přijmouti víru Kristovu. V chrámech, kde skoro celé město tvořilo ohromný sbor (chorus), nabývali řemeslníci, stavitelé, malíři, sochaři, ano i literáti liturgií takového poznání theologie, jež dnes tak velice vyzařuje z památek onoho středního věku.

Z toho lze poznati, proč římsští papežové s takovou péčí opatrovali a chránili liturgii. Stejně jako pečlivě se snažili vyjádřiti články víry vhodnými slovy, tak i pečovali o upravení zákonů posvátné liturgie a hleděli je chrániti a uchovati ode všeho pokažení. Rovněž je jasno, proč svatí Otcové ústně i písemně vykládali posvátnou liturgii (čili zákon modlitby), a proč Tridentský sněm chtěl, aby byla křesťanskému lidu vykládána a vysvětlována.

Co pak se týče naší doby, Pius X. před 25 lety měl v oněch předpisech vyhlášených v *Motu proprio* o gregoriánském zpěvu a posvátné hudbě především to na mysli, aby vzbudil a živil v lidu křesťanského ducha, po moudrém odstranění toho, co nesluší svatosti a velebnosti chrámu. Neboť proto se schází vají věřící v domě Božím, aby tu jako z hlavního pramene čerpali zbožnost, účastníci se činně úctyhodných tajemství Církve a veřejných, slavných modliteb. Proto velmi na tom záleží, aby cokoli je okrasou liturgie, bylo vymezeno nějakými zákony a předpisy Církve, aby umě-

ní skutečně, jak se sluší, sloužila bohopoctě jako nejvznešenější služebnice, což jistě nebude na úkor těchto umění, jichž se na posvátných místech používá, nýbrž spíše jim dodá lesku a důstojnosti. To se ukázalo podivuhodným způsobem zvláště v posvátné hudbě; neboť, kdekoli byly ony předpisy pečlivě uvedeny v platnost, tam nejen ožily krásy tohoto vzácného umění, nýbrž začal vzkvátati i duch náboženský, protože křesťanský lid, vniknuv hlouběji do smyslu liturgie, navykl si častější účasti na oběti Mše sv., zpěvu žalmů a účasti na veřejných pobožnostech...

Aby pak věřící měli živější účast na službách Božích, nechť je zpěv gregoriánský v těch částech, které patří lidu, navrácen užívání lidu. A skutečně je velmi nutné, aby věřící byli přítomni ceremoniím ne pouze jako cizí a němí diváci, nýbrž aby byli krásou liturgie zcela naplněni — také když se konají průvody, či tak zvaná procesí se spořádaným zástupem duchovenstva a bratrstev — aby podle platných pravidel střídavě zpívali s knězem nebo sborem zpěváků. Provede-li se to šťastně, pak se již nestane, aby lid buď nijak se činně nezúčastnil, nebo jen jakýmsi slabým a polohlasným mručením sotva odpovídal společným modlitbám, přednášeným ať liturgickým, ať národním jazykem... (Tamt., str. 39—40.)

Víme zajisté, jak mnoho píle a námahy vyžaduje vše to, co jsme shora nařídili. Avšak kdo neví, jak četná a jak velmi umělecky provedená díla odkázali naši předkové potomstvu, nedajíce se přemoci žádnými námahami, protože byli nadchnuti snahou nábožnosti a liturgickým duchem? A není podivuhodné ani to, neboť cokoli pochází z vnitřního života, jímž žije Církev, převyšuje vše, i to nejdokonalejší, na tomto světě..." (Tamtéž, str. 41.)

(Pokračování.)

Lovaň.

Opat Bernard Capelle.

Muži Boží.

(Ke dnům 19. a 21. března.)

Sv. Josef — sv. Benedikt!

Dvě skály, na nichž Pán vybudoval dům svůj!

Oba panicové, a přec oba požehnaní ve svém potomstvu!

Oba skrytí, a přec oba postavení jak svíce na svícen před celou
Církví!

Oba tiší, a přec učitelé nejkrásnějších ctností!

Oba zaměřeni na Krista, v němž se jim ztrácí celý svět!
Ničemu jinému nedávali přednost!
Všecka jejich starost soustředila se na službu Boží!
Oba spravedliví!
Jeden umírá v náručí Ježíšově, a druhý s Ježíšem v srdci!
Oba na smrt připravení, a proto oba jsou ochránci šťastné smrti!
Pro svou panickost, pro své pohrdání vším nízkým a hmotným,
pro svou opravdovost ve službě Nejvyššímu jsou vzory hrdin-
ských a rytířských ctností!
Jaký rozdíl od dnešního „ideálu“ muže!
Hle, praví rytíři, praví gentlemani, muži nejplnějších hodnot!
Všichni jinoši a všichni praví mužové, kdož nejste babami a mód-
ními giglaty, kdož nejste otroky pudů a vyznavači bezduché-
ho sportu, vzývejte je jako své ochránce a vzory!

Emauzy. P. Marian Schaller.

● ●

Liturgické právo.

Prameny: a) Liturgické knihy.

V prvních dobách křesťanských, kdy text liturgických modliteb byl biskupem nebo knězem liturgii slavicím improvisován podle jakéhosi ustáleného schematu, byly i předpisy pro obřady řízeny ústním podáním. Sv. Pavel praví: „Já jsem přijal od Pána to, co jsem též podal vám“ (1. Kor. 11, 23). Když se později bohoslužebné texty sepsaly a spojily v bohoslužebné knihy, byly přidávány k řidčeji se opakujícím nebo složitějším obřadům stručné předpisy, jak se mají tyto úkony provádět. Tyto obřadní předpisy čili rubriky se rozšiřovaly víc a víc, až z nich povstal úplný řád liturgických předpisů dnešních bohoslužebných knih. Pro tato pravidla čili rubriky řídící obřady a ceremonie při posvátných úkonech jsou liturgické knihy prvním pramenem liturgického práva.

Počet liturgických knih nebyl vždy tentýž. Dnes jsou schváleny Apoštolskou Stolicí pro Římský obřad tyto knihy:

1. Pro kanonické hodinky: Breviář, Martyrologium, Octavarium, Lekce stažené.
2. Pro Mši svatou: Misál, Memoriale Rituum.
3. Pro udělování svátostí a svátostin: Rituál, Pontificale Romanum.
4. Caeremoniale Episcoporum a Instructio Clementina neobsahují sice texty, ale počítají se přece k liturgickým knihám a jsou vydatným pramenem liturgického práva.

Vydání liturg. knih se nazývá *editio typica* čili úřední, bylo-li vytištěno v Papežské tiskárně „Pontificia Typographia Polyglotta Vaticana“ nebo v jiných Papežských tiskárnách, které k tomu obdržely dovolení od Kongregace posvátných obřadů. „Každá editio typica musí uvést schvalující dekret, jímž se toto vydání prohlašuje za úřední“ (Decreta authentica 4266 ad 4). *Juxta typicam* — podle úředního vydání se nazývají vydání souhlasící s *editio typica*.

„Při vydávání liturgických knih a jejich částí, rovněž při litaních od Svaté Stolice schválených musí být zřejmo, že se shodují s vydáními schválenými; o tom vydá svědectví Ordinář místa, kde se ony knihy tisknou nebo vydávají“ (C. J. C. Can. 1390).

Breviarium Romanum — Římský breviář, jenž obsahuje celé ofi-
cium Církevních hodinek, byl vydán podle ustanovení Tridentského sněmu papežem sv. Piem V. a vyhlášen bulou „*Quod a nobis*“ ze dne 9. června 1568. Tím byly zrušeny v Církvi všechny zvláštní breviáře jak diecézí, tak i řádů, které se nemohly vykázati stářím nejméně dvou set let. Klement VIII. vydal Breviář opravený bulou „*Cum in Ecclesia*“ ze dne 10. května 1602. Značné změny, zvláště humanistickou úpravou hymnů, zavedl Urban VIII. ve svém vydání breviáře ohlášeném bulou „*Diviniam psalmodiam*“ ze dne 25. ledna 1631.

Nejpronikavěji od středověku zasáhl do stavby Breviáře Pius X. konstitucí „*Divino afflatu*“ ze dne 1. listopadu 1911 tím, že přihlížeje k praktickým potřebám nové doby, rozdělil a zcela nově a souměrně uspořádal Žaltář v Římském breviáři. Svou *editio typica* vyhlásil dekretem Kongregace posvátných obřadů dne 25. března 1914 pod názvem: „*Breviarium Romanum ex Decreto Sacrosancti Concilii Tridentini restitutum, S. Pii V. Pont. Max. iussu editum, aliorumque Pontificum cura recognitum, Pii Papae X. auctoritate reformatum.*“ Čtvrté vydání po typickém bylo vydáno Polyglottní tiskárnou vatikánskou a schváleno Kongregací posvátných obřadů dne 31. července 1928. Toto vydání vykazuje některé dodatky a změny podle novějších dekretů Kongregace posvátných obřadů.

Martyrologium Romanum je kniha, v níž jsou uvedeny na každý den jména svatých mučedníků, vyznavačů a panen, jež se v ten den ctí; ke každému jménu jsou skoro vždy připojena stručná historická data a krátká oslava; Martyrologium se čte v druhé části Primy. První úřední vydání bylo uveřejněno papežem Řehořem XIII. konstitucí „*Emendatio iam Calendario*“ dne 14. led-

na 1584. Pozdější papežové Martyrologium opět a opět opravovali.

Byl to opět veliký reformátor liturgie papež Pius X., který dal vytisknouti ve Vatikánské tiskárně nové vydání a vyhlásil je dekretem Kongregace posvátných obřadů ze dne 23. dubna 1914 za editio typica. Konečně dal Benedikt XV. Martyrologium pečlivě přehlédnouti, opravit a rozmnožiti o elogia novějších světců a slavností; toto vydání první post typicam bylo schváleno dekretem Kongregace posvátných obřadů dne 11. ledna 1922 a předeepsáno, aby se ho výlučně používalo při veřejném i soukromém officiu.

Octavarium Romanum je kniha, jež obsahuje čtení pro druhý a třetí noční slavností, jež se v Církvi všeobecně slaví bez oktávu, ale v některých diecésích nebo kostelích s oktávem; bylo uveřejněno Urbanem VIII. Dekretem Kongregace posvátných obřadů dne 19. února 1622; editio typica vyšla roku 1883.

Lectiones contractae pro festis universalis Ecclesiae ad Matutinum legendae — to jsou zkrácené lekce o slavnostech svatých, upravené ze tří historických čtení druhého nočního Matutina. Staly se potřebnými po reformě Breviře za Pia X. Sbíрка tato byla vydána na rozkaz Pia X. Kongregací posvátných obřadů dekretem ze dne 24. června 1914.

Všechny tyto liturgické knihy určené pro modlitbu officia obsahují mimo text obšírné rubriky, jimiž se řídí celý postup breviářové modlitby ať společné, nebo soukromé. Jsou tedy přímým pramenem liturgického práva. O knihách mešních a ostatních příště.

(Pokračování.)

Emauzy.

Opat Arnošt Vykoukal.

Církevní hymny.

Svátek Krista Krále.

Svátek zavedl svatý Otec Pius XI. encykl. „Quas primas“ ze dne 11. prosince 1925: „Apoštolskou autoritou ustanovujeme svátek Pána našeho Ježíše Krista, který má býti svěcen každoročně poslední neděli měsíce října, která totiž nejbližší předchází slavnosti Všech svatých.“

Svátek byl zaveden, aby chránil před laicismem, jenž popírá práva Krista a jeho Církve, jenž šíří náboženskou lhostejnost a bezbožectví. Proto i liturgie tohoto svátku stále zdůrazňuje výsostné právo Kristovo nad vším lidstvem. Tuto myšlenku zdůrazňují i hymny:

64. Te saeculorum Principem.

Hymnus k nešporám. Z r. 1925.

Te saeculorum Principem,
te, Christe, Regem gentium,¹
te mentium, te cordium,
unum fatemur arbitrum.

Scelestia tuba clamitat:
Regnare Christum nolumus!
Te nos ovantes omnium
Regem supremum dicimus.

O Christe, Princeps pacifer,²
mentes rebelles subiice,
tuoque amore devios
ovile in unum congrega.

Ad hoc cruenta ab arbore
pendes apertis brachiis,
diraque fossam cuspide
cor igne flagrans exhibes.

Ad hoc in aris abderis
vini dapisque imagine,
fundens salutem filiis
transverberato pectore.

Te nationum praesides
honore tollant publico,
colant magistri, iudices,
leges et artes expriment.

Všech věků že jsi Knížetem,
žeš národů Král¹ nejvyšší,
že vládneš myslím, srdcím
všem,
to vyznáváme, Ježíši.

Když bezbožný dav křičí
v svět:
„Nechcem, by Kristus
panoval!“,
tu s hrdostí náš volá ret,
že nejvyšší jsi světa Král.

Ó míru Kníže² přemilý,
rač vzdornou hruď si
podmanit,
a od tvé lásky zbloudilý
zas v jeden ovčín uveď lid!

Jen proto na kříž vstupuješ,
otvíráš náruč lidem všem,
svou lásku lidstvu zjevuješ,
jež hoří v srdci zraněném.

Ve svatostáncích žiješ skryt
pod vína, chleba způsobou,
a liješ spásu na svůj lid
svou proraženou útrobou.

Ať veřejně tě vládcové
všech národů ctí na zemi,
ať ctí tě mistři, soudcové,
zná zákon, věda, umění.

¹ Srv. Ž. 71, 8: „Vládnouti budu od moře k moři, od řeky ke končinám okrsku zemského.“

² Srv. Kol. 1, 19. 20: „Neboť se zalíbilo, aby skrze něj smířil všechno s sebou, uveda pokoj skrze krev kříže jeho i co je na zemi i co je na nebi...“

Submissa regum fulgeant³
tibi dicata insignia
mitique sceptro patriam
domosque subde civium.

† Jesu, tibi sit gloria,
qui sceptrum mundi temperas,
cum Patre et almo Spiritu
in sempiterna saecula.

Amen.

Ať položená k nohám tvým
se žezla králů zatřpytí,³
rač sladkým žezlem
vladařským
vlast naši, domy chrániti.

† Ať tobě, sladký Ježíši,
jenž řídíš žezla národů,
i Otci, Duchu, nejvyšší
čest vzdává lidstvo v závodu.

Amen.

65. Aeterna Imago Altissimi.

Na jitřní.

Aeterna Imago Altissimi,⁴
Lumen, Deus, de lumine,
Tibi, Redemptor, gloria,
honor, potestas regia.

Tu solus ante saecula⁵
spes atque centrum
temporum,
cui iure sceptrum gentium
Pater supremum credidit.

Tu flos pudicae Virginis,
nostrae caput propaginis
lapis caducus vertice⁶
ac mole terras occupans.

Diro tyranno subdita,
damnata stirps mortalium,
per te refregit vincula
sibique caelum vindicat.

Odvěčný Otce odlesku,⁴
ty zářný světla výblesku,
buď tobě sláva, Ježíši,
čest, královská moc nejvyšší.

Ty jediný, než povstal svět,⁵
bys věků touha, srdcí
střed,
ti právem Otec žezlo dal,
všem národům bys panoval.

Tys čisté Panny vzácný plod,
svou hlavou zve tě lidský rod,
tys balvan slétlý s výšin skal,⁶
jenž lavinou svět zasypal.

Krutému vládci poddaný
rod lidský hříchem spoutaný,
zpřerážel pouta mocí tvou
a proniká v říš nebeskou.

³ Srv. Ž. 71, 11: „Klaněti se mu budou všichni králové země, všichni národové mu budou sloužit . . .“

⁴ Srv. Kol. 1, 13: „On jest obrazem Boha neviditelného . . .“

⁵ Srv. Kol. 1, 15: „Všecko je stvořeno skrze něho a pro něho. On je přede vším a všecko v něm stojí . . .“

⁶ Srv. Dan. 2, 34, 35, 45: „Utrhl se bez rukou lidských kámen s hory . . . Z kamene pak se stala veliká hora, a naplnil celou zemi . . .“ Vidění proroka Daniele. Obrazem rozumí se království a dílo Mesiášovo.

Doctor, Sacerdos, Legifer
praefers notatum sanguine
in veste: „Princeps Principum,
regumque Rex altissimus“.

Tibi volentes subdimur,
qui iure cunctis imperas,
haec civium beatitas
tuis subesse legibus.

† Jesu, tibi sit gloria,
qui sceptrum mundi temperas,
cum Patre et almo spiritu
in sempiterna saecula.

Amen.

Ó vládce, kněže, mistře náš,
kol roucha krví psáno máš:
„Král králů, vládce ve výši,
všech knížat Kníže nejvyšší.“

Dnes skláníme se k nohám tvým,
jenž vládneš právem nade vším:
tam zkvétá blaho občanů,
kde poslušnost tvých zákonů.

† Ať tobě, sladký Ježíši,
jenž řídíš žezla národů,
i Otci, Duchu, nejvyšší
čest vzdává lidstvo v závodu.

Amen.

66. Vexilla Christus inclita.⁷

K chválám.

Vexilla Christus inclita
late triumphans explicat:
gentes adeste supplices,
Regique regum plaudite.

Non ille regna claudibus,
non vi metuque subdidit,
alto levatus tipite
amore traxit omnia.

O ter beata civitas,
cui rite Christus imperat,
quae jussa pergīt exsequi
edicta mundo caelitus.

Non arma flagrant impia,
pax usque firmat foedera,
arridet et concordia,
tutus stat ordo civicus.

Servat fides connubia,
juventa pubet integra,
pudica florent limina
domesticis virtutibus.

Praporce v slavném průvodu
rozvíjí v dáli Kristus Král,
sem spějte proudy národů,
a pějte jemu píseň chval.

On panství svého nešíří
svým mečem, rukou násilnou,
když povýšen byl na kříži,
vše podmanil si láskou svou.

Ta obec šťastna mnohokrát,
v níž řádně vládne králů Král,
ta spěchá zákon vykonat,
jejž zemi kdysi v lásce dal.

Tam neřinčí zbraň prokletá,
mír zárukou je úmluvám,
tam svornost věčně rozkvétá,
řád občanský je pevný tam.

Tam věrnost střeží manželství,
tam mládež čista dospívá,
tam na prazích se domů skví
květ ctností, láska smiřlivá.

⁷ Hymnus líčí požehnání vlády — nebeského Krále. Jak vypadal by jinak svět, kdyby ve všech srdcích, rodinách a národech vládl Kristus a jeho zákon!

Optata nobis splendeat
lux ista, rex dulcissime,
te, pace adepti candida,
adoret orbis subditus.

† Jesu, tibi sit gloria,
qui sceptri mundi temperas,
cum Patre et almo spiritu
in sempiterna saecula.

Amen.

Kéž svým nás jasem zasáhne
tvé světlo, králi nejdražší,
ať svět až míru dosáhne,
ti vděčně pocty přináší.

† Ať tobě, sladký Ježíši,
jenž řídíš žezla národů,
i Otci, Duchu, nejvyšší
čest vzdává lidstvo v závodu.

Amen.



Příbytek v pomoci Nejvyššího.

Uvidí-li nekatolíci katolíka, který hledá byt s koupelnou, umí řídit auto a stejně dobře se pohybovat ve společnosti, pak jim to stačí, aby pochybovali o jeho katolicitě. Žijí totiž stále pod vlivem Zolovy kritiky: „Křesťanství je naukou protispolečenskou a protilidskou, naukou smrti, která potlačuje život, zemi, ve prospěch nadsvětské existence, podvodné vnadidlo, jehož pomocí se směřuje k příliš makavému panovačnému cíli.“ Nekatolíci mají opravdu proti katolíkům snadnou úlohu, když klidně mohou opakovati zešedivělé tvrzení Zolovo. Katolíkům ovšem vždycky se bude pozemská činnost jevit druhořadou, protože nemají svůj cíl v sobě. Ale Církev nikdy nežádala na lidech, aby žili ve špíně, aby ničili stroje a zůstali s hlediska vědeckého u nazírání z dob Ježíše Krista.

Naopak: Církev rozumí velmi dobře rytmu lidského života, poněvadž od svého založení naslouchala nejen Pravdě, ale i tepu lidského srdce. Proto její zkušenost je tak velkolepá, proto její život je podivuhodnou syntesou lidského s božským. Nejvýraznějším dokladem toho je liturgický rok, který pulsuje shodně s lidským srdcem.

Církev má smysl pro každou fázi lidského života, má pochopení pro střídání radosti a žalosti. Jestliže ve vánočním období rozehrává všechny struny měkké a bílé radosti z narození Spasitele, pak v době velikonoční, v postě, stlumuje svůj hlas do nejjemnějšího pianissima přioděného fialovou kajícíností. Jestliže ve vánočním období stavěla nám před oči jesle s Dítěm, pak v postě převádí náš zrak před jiné lůžko: před kříž s Mužem bolesti. Jest-

liže Církev shovívavě ve vánoční době naslouchala našim projevům, našim slovům, která množovala radost přinesenou od jeslí, v postě poznamenává čelo popelem, aby naše myšlení, které snad z radosti se rozbíhalo do přílišné šíře, soustředilo se zase k jednomu bodu, k otázce vlastní spásy.

Není tedy ani protilidskou, ani protispolečenskou. Rozvíjí vše, co může učinit člověka lepším a krásnějším. Její připomínka smrti není naukou smrti. Křesťanství vždycky bylo a bude naukou života. To ovšem nemohou pochopit ti, kterým vadí smrt a všechno, co ji připomíná.

P. Aug. Reimann vypravuje v kursivce „Hlasu lidu“ prostý příběh pod názvem „Zhaslé světlo“. Byl volán k nemocné ženě, matce. Velké omluvy synovy. Nevěří, ani jeho žena. Návštěva kněze bude ho skorem kompromitovat. Nutno jet autem a nenápadně. Pokoje plné soch, obrazů a nudy. Jediný kříž v pokoji nemocné matky. Byli k ní tak laskaví, že jí ho tam nechali až do posledního dechu. Při druhé návštěvě pán zalepuje otvor. Tam byl hřebík pro kříž. Ted' už to nemá významu ...

Co by povídal kříž dnešním bohatým lidem?

Někdy jsme příliš věřili v ohleduplnost kapitalistů k náboženství. Ale byla to jen vypočítavost, trochu zdvořilosti, povrch, slupka. Dělnictvo jsme pro koketování s těmito lidmi odcizili Církvi a na kříž došlo u buržoasie stejně. Na mnohých místech ještě dojde.

Kříž, smrt, púst. Fialová barva, slzy lítosti. Zpovědnice.

Může být něco nepříjemnějšího pro poslech?

Moderní člověk hledá stále lepší a lepší příbytek. Zlepšuje svůj domov. Když v něm nenalézá plného uspokojení, hledá si příbytek v autu, v příjemné společnosti. Nechce nějaké omezení, nějakou zdrželivost. Ze zábavy do zábavy. Neustále rozptýlení. Čeho?

Myšlenek, které by se vracely jako děti k domovu.

Tomuto modernímu člověku jsou určena slova introitu první neděle postní: „Vzývati mne bude a já jej vyslyším, vyprostím jej a oslavím ho. Délkou dnů života jej nasytím. Kdo přebývá v pomoci Nejvyššího, pod ochranou Boha nebe dlíti bude.“

Bůh ví, jaké je to lidské srdce. Zná je lépe než my. Zná je lépe než člověk, který roztrhává své srdce vášněmi. Bůh ví, že nic lepšího nemáme. Že nic lepšího mu nemůžeme podat. Proto chce jen srdce. I když to budou již trosky bývalého svalu, který udržoval v chodu celé tělo, i když to budou slzy, za kterými nebude moci

přijítí náprava v činech, Bůh nic jiného nechce. Bůh ví, že ani to srdce nemůže být ničím napojeno než Nadpřirozenem. Ví, že i v tom shonu za zábavou, za rozptýlením, za hříchem hledá vlastně vodu živou.

Introity dalších dvou neděl ukazují volání lidského srdce: „Rozpomeň se na slitování svá, Pane, a na milosrdenství svoje, jež od věčnosti trvají. Nechť nikdy nepanují nad námi nepřátelé naši. Osvobod' nás, Bože Izraele, ze všech úzkostí našich. K tobě, Pane, pozdvihl jsem duši svou. Bože můj, v tebe doufám, nebudu zahanben.“

Největší nepřátelé jsou domácí. To jsou naše hříchy. Jestliže v těžkých dobách volali Izraelité k Bohu, připomínajíce mu, že je Bohem milosrdenství od věčnosti a vzývajíce ho důvěrně jako svého Boha, Boha Izraele, pak ani my, když nepřítel dobývá píd' za pídí v našem nitru, nemůžeme se na nikoho obrátit než na Boha. V tom okamžiku Otec náš všech se stává zvláštním způsobem Otcem mým. To proto, že nejvíce potřebuji jeho milosrdenství.

Taková důvěra nemůže být zklamána. Ukázal to Ježíš Kristus, když pochválil víru setníkovu, a nejen pochválil, ale i odměnil. Nebude-li naše víra hříšníků menší než víra setníkova, nebudou jistě ani menší její účinky.

Stejně mluví introit třetí neděle postní: „Oči moje povždy obráceny jsou k Pánu, neboť on vyproští z osidla nohy moje. Pohled' na mne a smiluj se nade mnou, neboť opuštěn a ztrápen jsem já. K tobě, Pane, pozdvihuji duši svou. Bože můj, v tebe doufám, nebudu zahanben.“

A přece můžeme postihnouti jemný rozdíl, zaposloucháme-li se pozorně. Introit druhé neděle mluví v množném čísle, mluví za ty, kteří zapomněli na Boha a Bůh (po lidsku řečeno) zapomněl na ně. Mají tedy potřebu připomínati, kým jsou, mají potřebu volati a prositi: „Rozpomeň se . . . Bože Izraele.“ Introit třetí neděle mluví v jednotném čísle a jeho začátek je sebevědomější: „Oči moje povždy obráceny jsou k Pánu . . .“ Mluví za ty, kteří jsou Pánu věrni a přece trpí. Je to správné?

Bůh dopouští utrpení i na ty, kteří se mu na minutu nezpronevěřili a kteří své oči neupřeli na jiné bohy. Zkouší je. Jako v ohni zlato, v utrpení člověk zkoušen bývá. Současně je také očišťuje od drobných poskvrn, kterých není ušetřen nejspravedlivější. Vždyť křesťan není nikdy tolik jako křesťanství, které je vždycky vyšší, krásnější, čistší.

To ovšem není omluva pro naši slabost. Dovedeme-li pod plášť

křesťanství schovávat leckteré nekřesťanské činy, musíme trpět za svou lehkovážnost, ale nesmí trpět křesťanství. Kdykoliv Bůh od nás mnoho žádá, vždycky nám i mnoho dává. Snad nevíme, co všechno je od Boha pro nás, a proto tak málo jsme křesťany. Proto ten nesoulad mezi teorií a praxí.

Bůh nám dovede mnoho dát na každém místě i v každém čase. Ale přece mnohá dobrodiní a velká dobrodiní nám uděluje na místě pro sebe vyhrazeném, v chrámě.

A tak introit čtvrté neděle postní doplňuje a uzavírá myšlenkově všechny předchozí. Po prvé se v něm ozývají veselejší tóny jako předzvěst zmrtvýchvstání, kterým jako pečetí bude potvrzeno naše vykoupení: „Vesel se, Jerusaleme, a shromážděte se všichni, kteří jej milujete. Radujte se a veselte se, kteří jste truchliví byli, plesejte a nasyťte se plností útěchy svojí. Zaradoval jsem se nad tím, co mi bylo řečeno: Do domu Páně půjdeme.“

Takový je účinek řádné návštěvy domu Hospodinova: radost a veselí, nasycení plností útěchy.

To však není útěcha, která by opravňovala k naprostému klidu a která by se mimo kostel nečinně rozhlížela po všem, co se děje kolem. To by bylo sobecké zneužívání darů Božích. Bůh dává radost a veselí ne pro naše z pohodlnění, ale pro přetvoření našeho srdce. Nad reakcemi tříd a stran, navzdory slabostem těla a duše, navzdory egoismům a šablonám je křesťan povolán býti přítomný ve světě a přítomný sám u sebe. K tomu ho jednou pro vždy povolal hlas, který se rozléhal na pahorcích Judeje, a jestliže on mu neodpovídá, nikdo za něho neodpoví. Taková je dnes volba: Bud' bude křesťan naprosto věrný požadavkům své víry, a protože běží o život ve společnosti, bude v první řadě věrný požadavkům sociálním, anebo ponese celý svět břímě této nevěry. (Daniel Rops: Sůl země.)

Účast na liturgii nesmí být mechanismem zamračeným, vyplněným povinností. Liturgie musí být bouří, revolucí v nitru každého křesťana, tak jak tomu bylo v prvních dobách křesťanských. Liturgie musí v nás očišťovat náboženství, které jsme přikryli domněnkami světa a vlastní pohodlností. Musí v nás omlazovat křesťanstvím křesťany, kteří stykem se světem zpohanštěli.

To jsou veliké myšlenky, které v nás zasévají introity prvních čtyř postních neděl. Budou nám zvonem, který probudí spáče?

České Budějovice.

Karel Hroch.

Svěcení nového arciojata v Beuroně. Dne 24. února, na svátek sv. Matěje, bylo v Beuroně, na horním Dunaji v Německu, svěcení nového arciojata. Vyvoleným je ndp. Benedikt Baur, člen téhož kláštera. Vzhledem k nynějším poměrům v Německu jej jmenoval sám svatý Otec, ale každý z mnichů beuronského kláštera mohl předložit tři jména. Nový arciojat je v zralém věku 60 let, má zkušenost řeholního života a je velmi dobře vzdělán. Byl profesorem dogmatiky (věrouky) na benediktinských učilištích a je chvalně znám jako spisovatel knih duchovního života. Nedávno vydal dílo: „Es werde Licht“ („Buď světlo“), t. j. liturgická rozjímání na každý den v roce. — K svěcení se sešlo mnoho hostů. Světitelem byl arcibiskup frýburský (Freiburg im Breisgau), Konrád Gröber. Byl také přítomen apoštolský nuncijs z Berlína, Orsenigo, a rottenburský biskup Sproll. Z beuronské kongregace bylo přítomno pět opatů; tři kláštery téže kongregace zastupovali převorové. Jelikož nejdůst. pan opat Arnošt Vykoukal nemohl jeti, zastupoval ho pisatel těchto řádků. Bavorskou kongregaci zastupoval staříčský opat z Ettalu (již na odpočinku) Willibald Wolfsteiner, kongregaci benediktinů misionářů arciojat ze Sankt Ottilien (Bavorsko), švýcarskou kongregaci opat Ignác Staub. Byl zde také zástupce knížecí rodiny ze Sigmaringen, která se o klášter beuronský velice zasloužila. Předchůdce nového arciojata byl nynějším režimem v Německu donucen vzdát se svého úřadu a žije v cizině. Dá Pán Bůh, že novému arciojatu bude dopřáno třimati opatskou berlu až do konce života.

P. Bernard Velíšek, Emauzy.

Clervaux opatství „nullius“. Svatý Otec ze zvláštní přízně k ndp. opatovi Alardo povýšil jeho klášter Sv. Mauricia v Clervaux ve velkovévodství lucemburském na opatství nullius dioeceseos. Jinými slovy, území podřízené opatství Clervaux přestává přináležeti k diecési lucemburské a je podřízeno přímo opatovi tohoto kláštera. Řád benediktinský měl již od dávných dob různá opatství nullius. Zajímavostí je, že z dějin jsou nám známá i opatství benediktinek s tímto titulem. Jedná se o klášter Conversano v Neapolsku, kde abatyše dávala svému vikáři pravomoc udíleti nižší svěcení, přijímala v rukavicích homagium od svých kněží, majíc při tom na stole vedle mitru a kříž. Baronius pohoršuje se nad tím a nazývá to „Monstrum Apuliae“. Jedna odpověď Posvátné Kongregace Biskupů a Řeholníků z 19. července 1709 stanoví jurisdikci abatyše z Conversano. Tato jurisdikce přestala ve skutečnosti r. 1806 uchvácením od neapolské vlády a právně v r. 1818 nařízením papeže Pia VII. Abatyše Aurora Accolti, která zemřela r. 1809, byla ještě pohřbena jsouc přioděna mitrou, kukulou (chorový mnišský oděv), rukavicemi, prstenem a držíc v ruce berlu. Co se týče cisterciácké abatyše Marie Terezie Vereciano Recca, která v roce 1894 byla v čele královského opatství cisterciáček v Las Huelgas (nedaleko Burgosu, ale v diecési valladolidské), tato měla ještě v té době titul abatyše nullius. Na jedné listině, v níž dává abatyše pravomoc knězi celebrovati, kázati a zpovídati ve všech kostelích jí podřízených s připojenou podmínkou, že sloužení Nejsv. Oběti má trvati nejméně 20 minut, a která má datum 14. února 1868, je následující titul: „Nos

Domna Maria Benedicta . . . gratia Dei et Sedis Apostolicae Abbatissa regii monasterii de las Huelgas, prope civitatem Burgensem, ordinis Cisterciensis, Domina, Superissa, Praelata, Matér ac legitima Administratrix in spiritualibus dicti Regii Monasterii ac ipsius hospitalis cui nomen a Rege, necnon conventuum, ecclesiarum et Eremitorum eiusdem filiationis, vigore Bullarum et concessionum apostolicarum, cum jurisdictione omnimoda privativa, quasi episcopali, nullius dioeceseos." Ať je tomu jakkoli, před nějakými čtyřiceti lety se zdálo, že užívání titulu opatství nullius upadá v zapomenutí. V roce 1899 bylo jich jen 19; od nějaké doby však jejich počet značně vzrostl, zvláště za pontifikátu nynějšího Svatého Otce Pia XI., takže nyní je jich opět již 53. V benediktinském řádu titulem opatství nullius jsou vyznamenány tyto kláštery: Einsiedeln, Monte Cassino, Monte Oliveto, Monte Vergine,

Ndanda (Tanganyika) Nová Nursie (Austrálie), Belmont (Spojené státy), Rio de Janeiro (Brazílie), San Martino al Monte Cimino (Itálie), Pannonhalma, Sv. Pavel za hradbami (Řím), Muenster (Kanada), Subiaco, Cava. Často je připojeno k opatství určité území neb oněkolik farností. V hierarchickém pořadí, má-li opat nullius charakter biskupský, náleží bezprostředně před apoštolské vikáře. Preláti opatství nullius mají všichni právo nositi fialový pileolus a cappu magnu. — Zvláštní vyznamenání, jakého se dostalo nyní opatství Clervaux, je jistě ve spojení se zásluhami, které má opat Alardo o nové opatství sv. Jeronyma v Římě.

*

Upozornění. Ve všech benediktinských chrámech lze získati 21. března, na svátek sv. Benedikta, odpustky Toties quoties za obvyklých podmínek.

Aloisius Moretti, Caeremoniale iuxta Ritum Romanum seu De Sacris Functionibus. Episcopo celebrante — assistente — absente in partes septem digestum. **Volumen II.** De Divino Officio et de Sacrosancto Missae Sacrificio. In-8°, 586 p. Taurini 1937, Marietti. 30 L. Kniha, jež již ve svém prvním svazku dávala tušiti jedinečné dílo v oboru ceremonií a liturgie, zabývá se ve svém druhém svazku obřady při chorových hodinkách a při Mši svaté, pontifikální, slavné i tiché. Přehlednost, názornost a srozumitelnost jsou význačnými vlastnostmi tohoto díla. Kniha nepřihlíží jen k ustanovením v rubrikách a C. J. C., ale i ke všem posledním dekretům Posvátné Kongregace Obřadů. Jednotlivé texty jsou namnoze doplňovány názornými diagramy.

La Vie Eucharistique de l'Église. Cours et Conférences des Semaines Liturgiques. Tome XII. Liège, 1934. 240 pages. Louvain, Abbaye du Mont César. Z tohoto sborníku 17. Liturgického týdne je nejlépe patrné, jak hluboko do života Církve zasahuje úcta k Eucharistii. Eucharistie ať již jako svátost nebo jako Oběť je hlavní náplní křesťanského života. Sborník přináší celou řadu praktických i poučných pojednání, která pocházejí od předních liturgických pracovníků belgických i francouzských. Jsou zde zastoupeni P. Sertillanges O. P., P. Doncoeur S. J., ndp. opat Capelle z Lovaně, P. G. Lefebvre O. S. B. ze St. André a mnoho jiných. Lutych, jako místo, kde bylo po prvé uspořádáno procesí Božího Těla, byl skutečně nejvhodnějším místem k tomuto Liturgickému týdnu.



Myšlenky o velikonočních obřadech.

Svěcení ratolestí na Květnou neděli.

S jakou radostí doprovázel zástup Ježíše do Jerusalema! Nejen že to byl početný zástup, jak svědčí evangelia, ale byl to zástup jásající. Lidé kladli roucha na cestu, jiní sekali ratolesti se stromů a prostírali je na cestu a všichni volali: Hosanna Synu Davidovu!

Na památku té události se svěťí ratolesti. Jako je nabízíme krupějším svěcené vody a dýmu kadidla, tak máme nabízetí své myšlenky výšinám. Nelze se krčiti vlastními myšlenkami stále jen u světských a hmotných starostí. Je potřebí povznášet své myšlenky také ke starostem nadhmotným, k péči o vlastní duši. Dobře to vyjadřuje církevní modlitba: „Dej nám, kteří neseme palmy a ratolesti olivové, ať s dobrými skutky vyjdeme vstříc Kristu a skrze něho do radosti vstoupíme věčné.“

Nemáme tedy odcházeti jen s posvěcenými ratolestmi a stejně všedními myšlenkami, které nás mořily celý týden, celý měsíc i déle. Máme odejít s novými myšlenkami. S myšlenkami o tom, že krásněji než ratolesti lze prostříti Kristu Pánu na cestu dobré skutky. Posvěcení ratolestí není tedy ukončení obřadu. Jeho pokračování je v našich duších. A také každý pohled na posvěcenou snítku za křížem nebo obrazem v příbytku nám musí připamatovávatí nutnost jíti vstříc Kristu skutky lásky.

Jedna Mše svatá na Zelený čtvrtek.

Schallerův Misálek o tom vhodně praví: „Aby Církev svým údům ukázala celou vznešenost a jednotnost svátostné hostiny, dovoluje dnes v každém kostele pouze jednu Mši svatou. Kněží, kteří nesloužili Mše svaté, přistupují společně s věřícími ke stolu Páně.“

Nedovedeme-li se jindy dosti dobře soustřediti na jednu Mši svatou, rozptylujeme-li se sledováním posvátných obřadů u dvou,

u čtyř oltářů současně, musíme alespoň v den památky ustanovení Oběti novozákonní býti cele svým duchem ve večeřadle. Oběť kříže to byla, jediná oběť pro všechny, která nám přinesla vykoupení. Z této Oběti se rozlévá sedmero pramenů jedné a téže milosti udělované v rozličných potřebách života. Mše svatá je skutečná, třebaš nekrvavá oběť. V ní pramení vše, co nás posvěcuje.

Proto nás velmi případně soustřeďuje Církev na Zelený čtvrtek k jednomu oltáři, k jednomu kalichu, k jedné paténě a všechny věci i s ostatními kněžími spojuje v jeden kruh spolustolovníků. Snažme se aspoň jednou, o velikonocích, pochopiti, co to je Mše svatá. Na Zelený čtvrtek je k tomu veliká příležitost.

Odhalování kříže na Veliký pátek.

Kněz postupně odhaluje kříž zpívaje: Ejhle, dřevo kříže, na němž pněla spása světa. Pojd'me, klanějme se, odpovídá sbor.

Odhalme na Veliký pátek více než hmotný kříž ve farním kostele. Odhalme každý kříž ve svém nitru. Je to těžké, je to nesnadné. Raději máme kříž dřevěný než kříž ve svém nitru. Lehčí je patřiti na kříž, než přibíjeti své špatné myšlenky, žádosti a činy na kříž.

A přece je to jediné místo, odkud přišla spása světa. Ani my nebudeme jinak spaseni než křížem.

Jaké místo zaujímá kříž v našem nitru?

A kolik našich bližních nezná kříže. Je u nich v zapomenutí jako zbytečnost. I tento kříž máme odhaliti, pomalu, postupně, každý podle svých sil. To je povolání k apoštolátu. Ne k apoštolátu násilí, rychlé a ukvapené akce, ale k apoštolátu, který postupně a názorně, přesvědčivě a hlavně s láskou ukazuje Lásku ukřižovanou.

Svěcení ohně na Bílou sobotu.

V jedné z překrásných modliteb při tomto obřadu kněz praví: „Zažehni, neviditelný obnoviteli, tento lesk noční, aby netoliko oběť, která je tuto noc slavena, v lesku tajemného světla tvého zazářila, ale i na každém místě, kamkoliv by co z tajemství tohoto posvěcení se dostalo, nechť zloba ďábelské lsti je zapuzena a moc tvé velebnosti přítomna.“

Zapuditi lest, zapuditi tmu. Proto jednotlivci i národy milují tmu k rozličným překvapením, která nikdy nejsou přímá a bez záludnosti a která směřují k potlačení světla. Jak časově k nám dovede promluvití obřad Bílé soboty, jak nás dovede upoutat a přesvědčit o potřebě rozšíření světla, kterým je Kristus. Kdo chodí ve světle, nenávidí tmu, nenávidí lest a podvod. Budeme služebníky Světla?

České Budějovice.

Karel Hroch.

Církevní hymny.

III. část: Commune sanctorum.

1. Commune apostolorum.

Úcta sv. apoštolů byla v Církvi dříve než jejich svátky. Apoštolé byli uctíváni s mučedníky jako nejvýznačnější mučedníci a „přátelé Kristovi“. Svátky jejich se rozšířily teprve, až byla sestavena martyrologia. Již v nejstarších dobách jejich svátky nabývaly všeobecného rozšíření. Ve století IX. a X. mají již všechny kalendáře svátky sv. apoštolů.

Ve společném formuláři vystupují dvě hlavní myšlenky: že apoštolé jsou přáteli Krista a že jsou knížaty ve sboru ostatních svatých. V podstatě i hymny jsou tohoto obsahu.

67. Exsultet orbis gaudiis.¹

K nešporám a k chválám sv. apošt. Autor neznám. Z IX. stol.²

Exsultet orbis gaudiis,³
caelum resultat laudibus,
apostolorum gloriam
tellus et astra concinunt.

Zní celý vesmír jásotem,³
ovzduší zvučí chválami,
to apoštolům pěje zem
i říše mezi hvězdami.

Vos saeculorum iudices⁴
et vera mundi lumina,⁵
votis precamur cordium:
audite voces supplicum.

K vám všech dob mocní
soudcové,⁴
k vám světla⁵ vzešlá v zemský
luh,
k vám znějí proseb hlasové,
k nim milostivý skloňte sluch.

¹ Chvalozpěv na apoštoly. Dýchá toutéž vůní jako slova Ježíšova v evangeliích, pronesená k dvanácti apoštolům, když s nimi promlouval v Galileji. Básník vzývá zemi i nebesa, aby zapěly apoštolům chvalozpěv. V následujících třech slohách všímá si hodností, moci a díla sv. apoštolů. Každá sloha obsahuje dvě části: první slávu, druhá prosbu; jest to pohled k nebesům a návrat k zemi, k starostem, jež tíží naši duši. Poslední sloha, opředěná tichým steskem, shrnuje cíl našich proseb a víže se tak k závěrečné doxologické sloze: radosti věčné jsou podkladem všech našich modliteb i chvalozpěvů.

² Tak soudí Albijn, La poésie 379. Sušil klade hymnus až do XII. stol.

³ Hymnus byl podroben velkým změnám. Nanejvýš 6 veršů korektoři ušetřili.

⁴ Srv. Mat. 19, 28: Ježíš jim řekl: „... seděti budete i vy na dvanácti trůnech, soudíce dvanáct pokolení izraelských.“

⁵ Apoštolé jsou světlem světa, stejně jako i sám Spasitel. Srv. Mat. 5, 14: „Vy jste světlo světa.“

Qui templa caeli clauditis
serasque verbo solvitis:⁶
nos a reatu noxios
solvi jubete, quaesumus.

Praecepta quorum protinus
languor salusque sentiunt,⁷
sanate mentes languidas,
augete nos virtutibus.

Ut, cum redibit iarbiter
in fine, Christus, saeculi,
nos sempiterni gaudii
concedat esse compotes.

† Patri, simulque Filio,
tibi que Sancte Spiritus,
sicut fuit, sit jugiter
saeclum per omne gloria. Amen.

Vy zavíráte rajský chrám,⁶
jej otvíráte slovem svým:
nám duši zhojte ze všech ran
a zpřerázejte pouta vin.

Vás musí vždycky poslechnout
jak síla, tak i malátnost,⁷
nám v duši vlejte živý proud,
ať vypučí v ní v síle ctnost.

Až Soudce všech se navrátí
na konci věků, Kristus Pán,
kéž laskavě jsme přijati
a uvedeni v hvězdný stan.

† Ať Otci, Synu pospolu,
i Duchu v jasném hlaholu,
jak dříve, tak i na věky,
zní chválou vesmír daleký.

Amen.

68. Aeterna Christi munera.¹

Na jitřní svátků sv. apošt. Od sv. Ambrože.²

Aeterna Christi munera,
apostolorum gloriam,
palmas et hymnos debitos,
laetis canamus mentibus.

Kristovy dary věčných krás,
všech apoštolů slávy jas,
i jejich zápas vítězný
ať velebí zpěv líbezný.

⁶ Srv. Mat. 18, 18: „Vpravdě pravím vám: Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“

⁷ Mat. 10, 1: „A přivolav k sobě dvanáct učedníků svých, dal jim moc nad duchy nečistými, aby je vymítali a uzdravovali všelikou nemoc i všeliký neduh.“

¹ Lyrický začátek hymnu zve nás, abychom zpívali chvalozpěvy apoštolům. Druhá sloha obsahuje čtyři názvy sv. apoštolů, čerpané z evangelií, názvy, jež jsou největším vyznamenáním sv. apoštolů. Třetí sloha se zmiňuje o třech hlavních ctnostech apoštolů, jež přinesly jim největší vítězství nad knížetem tohoto světa. Čtvrtá a vlastně poslední sloha tohoto hymnu líčí vynikající výsledek díla sv. apoštolů. Zajímavé, že hymnus je pouze chvalozpěvem, že neobsahuje druhé podstatné části všech hymnů: části prosebné. Tato litanická forma, plná nadšení, je zvláštním kouzlem křesťanské poesie.

² Hymnus byl přijat do breviáře takřka beze změny. Původní hymnus byl však mnohem větší. Zde je pouze 1., 2., 6. a 7. sloha. Ze zbylých sloh totiž z 3., 4., 5. a 8., byl sestaven hymnus na počest mučedníků: Christo profusum sanguinem.

Ecclesiarum Principes,³
belli triumphales duces,⁴
caelestis aulae milites,⁵
et vera mundi lumina.

Devota sanctorum fides,
invicta spes credentium,
perfecta Christi caritas,
mundi tyrannum conterit.⁶

In his Paterna gloria,
in his triumphat Filius,
in his voluntas Spiritus,
caelum repletur gaudio.

† Patri, simulque Filio,
tibi que, Sancte Spiritus,
sicut fuit, sit jugiter,
saeculum per omne gloria. Amen.

Jsou Církvě mocní vládcové,³
jsou v bojích slavní vůdcové,⁴
vojíni strážní rajských bran⁵
a světla vzešlá temnotám.

Ta jejich víra plamenná,
důvěra jejich nezlomná,
jich láska k Pánu zvroucněla
tyrana světa potřela.⁶

V nich sláva Otce bez mezí,
Syn nad světem v nich vítězí,
v nich září Ducha nadšení
a ráj se plní písněmi.

† Ať Otci, Synu pospolu,
i Duchu v jasném hlaholu,
jak dříve, tak i na věky
zní chválou vesmír daleký.

Amen.

69. Tristes erant Apostoli.¹

K nešporám a na jitřní v době velikonoční. Od sv. Ambrože.

Tristes erant Apostoli
de Christi acerbo funere,
quem morte crudelissima
servi necarant impii.²

Sermone verax Angelus³
mulieribus praedixerat:
mox ore Christus gaudium
gregi feret fidelium.

Jal apoštoly velký žal,
když v hrobě Kristus spočíval,
když utracen byl zlosyn²
jsa vydán na smrt bez viny.

Ženám zvěst ze všech nejdražší³
pravdivý anděl přináší,
že brzy Pán se dostaví,
svým drahým radost připraví.

³ Na apoštoly bývá vztahován Ž. 44, 17: „Místo předků bud'těž tobě synové, jež ustanovíš knížaty po vsí zemi.“

⁴ Básník vztahuje na apoštoly slova Žid. 11, 33: „Věrou přemohli království, vykonali spravedlnost, dosáhli věcí zaslíbených, posilnili se ze slabosti, stali se hrdinnými v boji, zahnali vojska cizí.“

⁵ Srv. II. Tim. 2, 4: „Spolu snášej utrpení jako dobrý bojovník Kristův.“

⁶ Srv. I. Jan 5, 4: „Kdož jest však, kdo přemáhá svět, leč ten, kdo věří, že Ježíš Kristus je Syn Boží.“

¹ Dal by se stěžít naléztí mezi klasickými hymny hymnus tak prostý a zároveň tak pečlivý. Je to úchvatná píseň, oblitá tichým steskem, v níž je zachycena celá historie života sv. apoštolů po zmrtvýchvstání: jejich opuštěnost, zpráva svatých žen, cesta do Galileje a zjevení Ježíšovo. Hymnus je částí delšího hymnu, z něhož byly sestaveny hymny tři: velikonoční: Aurora coelum purpurat, pak náš hymnus a následující: Paschale mundo gaudium.

Ad anxios apostolos³
currunt statim dum nuntiae,
illae micantis obvia
Christi tenet vestigia.

Galilaeae ad alta montium⁴
se conferunt Apostoli,
Jesuque, voti compotes,
almo beantur lumine.

Ut sis perenne mentibus,
paschale, Jesu, gaudium,
a morte dira criminum
vitae renatos libera.

† Deo Patri sit gloria
et Filio, qui a mortuis
surrexit, ac Paraclito
in sempiterna saecula. Amen.

Ty k apoštolům běží hned³
zvěst radostnou jim povědět,
tu svaté nohy, jdoucí k nim,
hned objímají s nadšením.

Do Galileje v náruč hor⁴
již apoštolů chvátá sbor,
tam podle slibu v radosti
dlí v Ježíšově blízkosti.

Bys byl nám v nebi, Ježíši,
velkonoc slastí nejvyšší,
nás vzkříšené tvou milostí
z pout hříšných sklonů vyprosti!

† Zněj Bohu Otci píseň chval,
i Synu, který z mrtvých vstal,
i Duchu, který těší nás,
ať ozývá se v každý čas. Amen.

70. Paschale mundo gaudium.¹

K chválám v době velikonoční. Od sv. Ambrože.

Paschale mundo gaudium
sol nuntiat formosior,
cum luce fulgentem nova
Jesum vident Apostoli.

Zvěst velkonoční radosti
roznáší slunce v širou zem,
když vidí Krista v jasnosti
sbor apoštolů s údivem.

² Někteří překládají: Impii = bezbožného, t. j. ďábla.

³ Srv. Mat. 28, 5: I promluvil anděl a řekl ženám: Nebojte se! Víím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován. Není ho tulo; vstalť jest, jak byl řekl. A odejdouce rychle, povězte učedníkům jeho, že vstal z mrtvých. A ejhle, předchází vás do Galileje. Tam jej uvidíte . . . I odešly rychle od hrobu s velikou bázni a radostí a běžely to zvěstovat učedníkům jeho. A hle, Ježíš potkal se s nimi a řekl: „Buďte zdraví!“ A ony přistoupivše, objaly nohy jeho a poklonily se jemu.“

⁴ Mat. 28, 26: Jedenáct učedníků odešlo pak do Galileje na horu, kam Ježíš byl jim uložil, a uzřevše ho, poklonili se mu . . .“

¹ Pokračování předešlého hymnu. Hymnus byl přijat do chval, protože je v něm narážka na vycházející slunce. Líčí krásu oslaveného těla Spasitelova a radost apoštolů. Poslední sloha vlastního hymnu, tedy sloha třetí, je výlevem nitra, přeplněného láskou a vděčností. Připadá nám, jako by tato slova vkládal básník apoštolům na rty. Modlíme se je se stejnou vroucností a důvěrou.

In carne Christi vulnera
micare tamquam sidera
mirantur, et quidquid vident
testes fideles praedicant.²

Rex Christe clementissime,
tu corda nostra posside,
ut lingua grates debitas
tuo rependat nomini.

Ut sis perenne mentibus
paschale, Jesu, gaudium,
a morte dira criminum
vitae renatos libera.

† Deo Patri sit gloria,
et Filio qui a mortuis
surrexit, ac Paraclito
in sempiterna saecula. Amen.

Na jeho těle rány kvést,
jak jasné hvězdy na nebi,
a o tom všem pak věrnou zvěst
hlásají,² Boha velebí.

Ó Kriste, Králi nejvyšší,
chcem celé srdce tobě dát,
ať jazyk náš si přispíš
pak povinný dík tobě vzdát.

Bys velkonoční radostí
kdys v nebesích byl, Jezu, nám,
nás vzkříšené tvou milostí
před hroznou smrtí hříchu chraň.

† Zněj Bohu Otci píseň chval,
i Synu, který z mrtvých vstal,
i Duchu, který těší nás,
ať ozývá se v každý čas. Amen.

Liturgické právo.

Prameny: a) Liturgické knihy.

Vedle liturgických knih, jež stanoví předpisy pro modlitbu oficia, jest nejdůležitějším pramenem liturgického práva misál; obsahuje texty a podrobné rubriky pro celý úkon Mše sv. Pojednáme nejprve o misálu a potom uvedeme ještě zbývající liturgické knihy.

Misale Romanum. Dějiny jeho vývoje jsou tak staré jako slavení eucharistické Oběti a velmi složité. Nespadá do nynějšího pojednání jimi se zabýváti. Pro naše stanovisko přichází v úvahu Římský misál z doby, kdy byl zákonodárnou mocí pro celou Církev závazně vyhlášen za autentický co do textu i rubrik. To učinil svatý papež Pius V. bulou „*Quo primum*“ ze dne 14. července 1570; opravené vydání bylo vyhlášeno Klementem VIII. bulou „*Cum sanctissimum*“ dne 7. července 1604 a Urbanem VIII. bulou „*Si quid est*“ dne 2. září 1634.

Dále byl Římský misál opraven Piem X. a promulgován konstitucí „*Divino afflatu*“ ze dne 1. XI. 1911 a Motu proprio „*Ab-*

² Sk. apošt. 4, 33: „Mocí velikou vydávali apoštolové svědectví o zmrtvýchvstání Ježíše Krista...“

hinc duos annos" ze dne 23. října 1913. Konečně byla vydána z rozkazu Benedikta XV. editio typica dekretem Kongregace posvátných obřadů ze dne 25. července 1920. V Polyglotní tiskárně vatikánské vyšlo čtvrté vydání post typica m, schválené Kongregací posvátných obřadů dne 15. prosince 1931.

Memoriale rituum pro aliquibus praestantioribus sacris functionibus persolvendis in minoribus ecclesiis bylo vydáno Benediktem XIII. pro farní kostely římské roku 1725 a roku 1823 bylo Piem VII. jako závazné rozšířeno i na všechny menší kostely celého světa. Benedikt XV. dal ze své nejvyšší moci Memoriale rituum podle liturgických předpisů přehlédnouti a kde třeba, opravit a toto vydání bylo vyhlášeno za editio typica dekretem Kongregace posvátných obřadů ze dne 14. ledna 1920. Memoriale obsahuje předpisy, jak se mají konati obřady v den Očišťování P. Marie, na Popelční středu a poslední tři dny Svatého týdne v kostelích, kde nemohou asistovati jáhen a podjáhen, nýbrž jest jen jeden kněz.

Rituale Romanum. Tato kniha obsahuje obřady pro udílení svátostí a svátostin; je to tedy kniha vedle Misálu nejdůležitější. Proto jsou i její dějiny zajímavé. Oficiálně byl Rituál vydán papežem Pavlem V. bulou „Apostolicae Sedi“ ze dne 17. června 1614; Benedikt XIV. vydal bulou „Quam ardentis studio“ 25. března 1752 nové opravené vydání. Pius XI. dal poříditi nové vydání, jež se shoduje s předpisy Kodexu práva kanonického, rubrikami Římského misálu a Dekrety Apoštolské Stolicice a vydání toto vyhlásil za editio typica dekretem Kongregace posvátných obřadů ze dne 10. června 1925. Rituale Romanum je závazné pro všechny kostely, které je na výzvu Pavla V. přijaly. V novějších diecésích je Svatá Stolicice předpisuje. Jednotlivé diecése mají obyčejně své vlastní obměny a přídavky; ale i ty musejí býti Svatou Stolicí schváleny.

Pontificale Romanum určuje liturgické úkony, jež jsou vyhrazeny biskupům, tak udílení svátostí bířmování a svěcení kněžstva, dále svátostin, jako svěcení opata, krále atd., svěcení kostelů, oltářů, konečně zvonů a úkonů církevní jurisdikce, jako jsou generální visitace, synody a jiné. Pontificale bylo vydáno Klementem VIII. bulou „Ex quo in Ecclesia“ ze dne 10. února 1596 a v novém opraveném vydání Urbanem VIII. bulou „Quamvis alias“ ze dne 17. června 1644 a Benediktem XIII. bulou „Quam ardentis studio“ ze dne 25. března 1752. Lev XIII. nařídil vydání editio typica dekretem Kongregace posvátných obřadů dne 3. srpna 1888.

Caeremoniale Episcoporum stanoví obřady slavnostnějších liturgických úkonů hlavně v chrámech katedrálních a kolegiálních. Bylo vydáno Klementem VIII. bulou „Cum novissime“ dne 14. VII. 1600 a několika papeži opraveno a přepracováno; znovu bylo rozmnoženo a vydáno Benediktem XIV. a naposledy zrevidováno z nařízení papeže Lva XIII.; editio typica byla vydána dne 17. srpna 1886.

Instructio Clementina jest tak nazvána po papeži Klementu XI., který ji vydal roku 1705; znovu byla potvrzena Klementem XII. a k jeho rozkazu uveřejněna kardinálem Marefoschim, vikářem římským, dne 1. září 1731. Text této Instrukce jest pojat do autentické sbírky Dekretů.

Instrukce obsahuje předpisy, jež se mají zachovávat při 40hodinné pobožnosti v chrámech římských a v oněch chrámech, kde to Ordináři nařídí. Kongregace posvátných obřadů prohlásila, že „zmíněná Instrukce mimo Řím nezavazuje; ale chvály hodni jsou ti, kdo se podle ní řídí“ (Decr. 2403).

Pro Gregoriánský zpěv byly vyhlášeny za editiones typicae: Kyriale seu Ordinarium Missae dne 14. srpna 1905 — Graduale dne 7. srpna 1907 — Antiphonale diurnum dne 8. prosince 1912.

Uvedenými liturgickými knihami je podstatně uspořádána celá liturgie: Mše svatá a officium, udílení svátostí a svátostin, obřady, texty a zpěv. Jednotlivé předpisy dávají tak zvané Rubriky.

Emauzy.

Opat Arnošt Vykoukal.



Sázavské zvony.

Nejstarší zvony sázavské byly: větší „Prokop“ a menší „Hedvika“. Zvon „Prokop“ měl podle Pamětní knihy fary sázavské čtyřřádkový, v jednoduchém rámci uzavřený nápis. Zněl takto:

„VOX MEA - VOX VI
TAE - VOS VOCO - AD
SACRA VENITE
Thomas Jarosch goss mich 1550.“

(„Hlas můj, hlas života,
volám vás, k bohoslužbám spějte.
Tomáš Jaroš slil mě 1550.“)

Na protější straně zvonu byl relief sv. Prokopa.

Nejstarší zprávu o tomto zvonu našel jsem v Sedláčkových záznamech uložených v Státním historickém ústavu v Praze pod sign. S 95. Dne 18. dubna r. 1553 poroučí arcikníže Ferdinand hejtmanu na Černém Kostelci, aby z důchodů zboží náleževšího dříve klášteru sv. Prokopa nad Sázavou (bylyť v té době statky klášterní již v držení komory královské) zaplatil 132 tolarů a 14 grošů bílých Tomáši Jarošovi za přelití rozraženého zvonu „Prokopa“ a za cymbál k hodinám na věži kostela sázavského. Podle této zprávy byl zvon „Prokop“ asi staršího původu a byl Jarošem pouze přelit z kovu původního zvonu téhož jména.

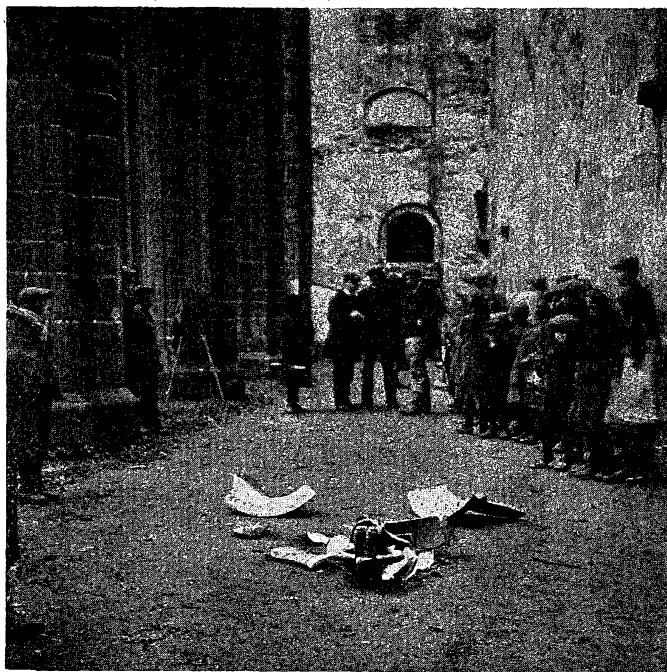
Z dalších osudů zvonů „Prokopa“ jen tolik jsem mohl zjistiti v archivu fary sázavské, že při některém požáru veliké věže kostelní v r. 1746 nebo v r. 1816 „rozpuknutím zkázu vzal“, ale přes to zůstal zavěšen na svém místě nepoužíván až do r. 1929, kdy byl s věže spuštěn a kov jeho ve váze 990 kg do nových zvonů rozlit.

Druhý nejstarší zvon sázavský „Hedvika“ podle Pamětní knihy fary sázavské byl opatřen nápisem: „Anno Domini 1546 ista campana fusa est ad laudem Dei omnipotentis per me Stanislaum Vetero-Pragae“ („Léta Páně 1546 tento zvon byl ulit k chvále Boha všemohoucího mnou Stanislavem ze Starého Města pražského.“) O tomto zvonu Stanislavově nabyt jsem nejstarší zprávu z r. 1557 v archivu ministerstva vnitra v kopiáři sv. 60 fol. 123. Jest to rozkaz české komory datovaný na hradě pražském v sobotu po Zvěstování Panny Marie léta Páně 1557, jímž se poroučí opatu kláštera sázavského Matěji Kožkovi z Rynarce, aby pražskému konváři Stanislavu, jenž prý ke klášteru zvon z dělal a přes časté upomínání zaplacení nedošel, účet vyrovnal anebo se s ním o to podle slušnosti smluvil.

O „Hedvice“ jest v Pamětní knize fary sázavské další záznam až v r. 1813. Zvon ten byl z rozkazu tehdejšího majitele zboží sázavského Viléma Tiegla odvezen do Prahy a tam přelit v dílně Karla Bellmanna. Přelitý zvon byl k počtě choti Tieglové posvěcen na jméno sv. Barbory a zazněl po prvé z jara r. 1813. Nápis německý hlásá, že zvon byl přelit v Praze r. 1813 Karlem Bellmannem a Kühnerem z rozkazu Viléma Tiegla a Barbory Tieglové, rozené Arnoldovy, pánů na Sázavě; měl svolávati pravidelně k pobožnostem, svatbám a pohřbům, ale co nejméně hlásati bouři a požár.

Zvon „Barbora“ záhy po svém přelití byl při požáru r. 1816 poškozen. Zvonoviny bylo užito na náklad nového pána na Sázavě Bedřicha Schwarze a jeho choti Antonie, roz. Loulové, r. 1878

Sázavský zvon „Barbora“
shozený s věže při rekvi-
rování r. 1916.



ke slití nového zvonu v pražské dílně Diepoldově. Zvon přelity posvěcen r. 1878 světícím biskupem pražským drem Karlem Pruchou na jméno Antonie ke cti paní Antonie Schwarzové. Na jedné straně pláště zvonu byl relief sv. Antonína a na druhé straně opakována legenda z r. 1813. Pod obrazem sv. Antonína byl nápis: „Hedvigis in initio me fecit, Barbara innovavit, Antonia feliciter perfecit. — Bedřich Schwarz, pán Sázavy a patron a choť jeho Antonie.“ Zvon „Antonie“ po první zazněl při narození syna Bedřicha Schwarze Richarda 27. června r. 1878 a naposled při narození dcerušky Richardovy Zdeňky 9. října 1916. Hned poté téhož roku padl zvon ten za obět válečné rekvisici. Byl shozen s věže a na zemi roztříštil se na mnoho kusů.

R. 1929 na památku 1000. výročí smrti sv. Václava pořízeny zásluhou tehdejšího faráře sázavského dp. Františka Kahouna ze sbírek dobrodinců nové tři zvony, jež slila firma Rudolf Perner z Českých Budějovic. Vysvětil je dne 21. července r. 1929 nejd. opat emauzský Arnošt Vykoukal na jména „Prokop“, „Václav“ a „Ludmila“. Prvý zvon, vážící 912 kg a laděný do f, má nápis: „Sv. Prokope, oroduj za nás. L. P. 1929“ a jest ozdoben reliefem sv. Prokopa. Druhý zvon, který váží 637 kg a laděn jest do g, nápisem hlásá: „Na pamět 1000. výročí smrti sv. Václava. L. P. 1929“ a nese obraz tohoto svatého patrona. Třetí zvon ve váze 373 kg, vyladěný do b, opatřen legendou: „Sv. Ludmilo, pros za ně a nás ochraňuj. L. P. 1929“ a dekorován reliefem sv. Ludmily.

Nové zvony stály 56.633 Kč. Za materiál starého zvonu „Prokopa“, který vážil 990 kg, bylo odečteno 17.820 Kč. Pohon elektrický k těmto zvonům dodala táž firma Perner za 19.482 Kč

Praha.

Minist. rada Jan Kakš.

Významná a útěšná promluva Svatého Otce.

V obvyklé generální audienci ve středu dne 16. března přijal Svatý Otec mimo velký počet novomanželů alumnů Russika s jejich rektorem a učiteli.

Ve své alokuci k shromážděným představil Pius XI. nejprve novomanželům jako vzor před oči Svatou rodinu v Betlemě a Nazaretě a napomínal je, aby následovali věrně tento nejušlechtlejší příklad křesťanského života rodinného.

Potom se obrátil k profesorům a alumnům Ruské koleje, již sám při kostele sv. Antonína na Eskvilinu založil, a vzpomněl s hlubokým dojetím ruské země a ruského národa, jenž musí nésti tíhu tolika utrpení a běd, že si o tom ani obrazotvornost nemůže učiniti přibližný obraz. Avšak přes pronásledování a utrpení jsou i tam ještě duše, jež pro oddanost a věrnost oproti zákonu Božímu nelze nazvat jinak než velikými.

Náměstek Kristův pravil dále, že Russikum jest ústav, jenž byl založen k tomu, aby připravoval prostředky, jimiž by bylo v den, který se Bohu zalíbí, možno přispěti oněm ubohým ku pomoci. Podle lidských výpočtů je téměř možno říci, že tyto prostředky jsou mylné, a že tím nebylo pro budoucnost dostatečně postaráno. Ale naopak, Svatý Otec měl vždy před očima budoucnost, která je v ruce Boží a poslouchá jeho vůli. Přijde den, v který věci půjdou cestou, již jim určí Bůh, a ne cestou, již chtěli dosud lidé a snad ještě chtějí.

Dějiny jsou plny dokladů pro to, že veliké události naposled neposlouchají myšlenek a rukou lidí, nýbrž vůli Boží. Bůh vidí a stará se, ale neptejme se, zdali zasáhne dnes nebo zítra, v bližší nebo další budoucnosti. V životě národů znamená deset a i dvacet let jen nepatrnou píď času. Ani v životě člověka neznámá dvacet let mnoho. Svatý Otec uvedl jako příklad svých vlastních osmdesát let a zdůraznil, jak nepatrnými se musí zdáti i těchto osmdesát let před Bohem a v běhu staletí. Tvůrce a Pán světa má svou vlastní míru pro léta a dny, a když přijde Jeho hodina, budou lidé zasnouti u poznání, že přece jen to se může státi, co chtěl On.

Nové zprávy o blahoslavené Anežce České.

Bohatá knihovna The Pierpont Morgan Library v Novém Yorku má značnou sbírku vzácných latinských rukopisů, zvláště iluminovaných. Toto oddělení spravuje nadaná badatelka Miss Meta Harrsen. Uveřejnila již leccos, tak mimo katalogy iluminovaných rukopisů svého oddělení stručnou, ale zajímavou studii *The Countess of Flandres and the Library of Weingarten, New York 1929.*

V poslední době se Miss Harrsen zabývala rukopisem 739, který nám odhaluje novou památku a cenné zprávy z doby a života blahoslavené Anežky. Miss Harrsen psala z Nového Yorku a prosila o některé zprávy. Odpověděl jsem jí a doporučil, aby přijela do Prahy a vše na místě prozkoumala. Učinila tak, studovala v Univerzitní a Kapitulní knihovně, na Strahově a zajela si do Doksan a do Znojma. A nyní vydala v úpravě důstojné majitele knihovny vědecký rozbor rukopisu 739.

Publikace má titul: *Cursus Sanctae Mariae. A thirteenth-century manuscript, now M. 739 in The Pierpont Morgan Library. Introduction and Description by Meta Harrsen. New York, The Pierpont Morgan Library 1937.* Spis má 68 stran, 1 barevnou a 32 stran reprodukcí světlotiskem.

Hlavním obsahem rukopisu je tedy *Cursus* čili *Officium* Panny Marie, a sice podle liturgického obyčeje řádu Premonstrátů. Mimo to jsou tu ještě *Officium* Nejsvětější Trojice, Ducha Svatého, Sv. Kříže, Všech Svatých, Za zemřelé. Dále litanie a řada modliteb liturgických i soukromých, z těchto některé německé. Pozdějším názvem lze to označiti za jakýsi „*Livre d'Heures*“ čili Modlitby pro soukromou pobožnost na liturgickém základě. A zasluhuje zvláštní pozornosti, že *Officia* našeho rukopisu jsou velmi raným dokladem úpravy podle ritu premonstrátského. Ale nejcennějším a pro nás nejvýše zajímavým je vlastně to, co nám skýtají dodatky.

Na prvním místě budí náš zájem *Nekrologium*, vepsané do *Kalendáře* rukopisu. Jsou to úmrtní záznamy, připojené rozličnými písaři během první polovice 13. století. Uveřejnil je již Wilhelm Wattenbach, *Ein Böhmisches-Schlesisches Nekrologium* v *Zeitschrift des Vereins für die Geschichte Schlesiens* sv. V, 1863, str. 107—115.

V těchto záznamech je jmenováno 26 osobností z Čech, 9 z Moravy a 28 ze Slezska. Z Čech jsou to členové rodu královského, čeští svatí, mnišky z kláštera sv. Jiří v Praze a pražští biskupové. Z Moravy tam slyšíme hlavně jména hodnostářů ze Znojma, totiž:

hrabě Peregrinus, Arthlebus, kastelán znojemský, markrabě Vladislav, Ingrames Jargezit, kastelán ve Znojmě. Záznamy ze Slezska jsou jména tamních vévodů a mníšek z klášterů v Třebnicích a ve Vratislavi. Na blahoslavenou Anežku se vztahuje přímo 25 záznamů; je to takřka celé její příbuzenstvo.

Ale i z ostatních osobností se uvádějí jména v Nekrologiu jen proto, že měla vztah k blah. Anežce; tak památné dni její tety, sv. Hedviky, jiných příbuzných, mníšek z Třebnic, Doksan nebo od sv. Jiří, kde byla Anežčina teta jménem Anežka abatyší, a zemřela roku 1228.

Na blah. Anežku ukazují ještě další části rukopisu. Tak modlitby k sv. Františku a k sv. Alžbětě (Fol. 7) a modlitby při svěcení kostela (Fol. 8) — snad kaple sv. Barbory na Františku v roce 1224? Miss Harrsen vyslovuje dokonce domněnku (str. 51 a 53), že některé záznamy, jako ku př. 13. června svátek sv. Antonína a 14. října den úmrtí sv. Hedviky by mohly být psány přímo rukou blah. Anežky; ovšem sama dodává, že jen porovnání s vlastnoručním písmem blahoslavené Anežky, kdybychom je měli, by přineslo úplnou jistotu. Ale i tak je nutno uznati vše za nový přínos pro naše dějiny, že známe rukopis, který byl asi jistě v rukou blah. Anežky, jak to potvrzují i další zjištění.

Cenu tohoto rukopisu zvyšuje dále, že mezi Kalendariem a textem je zařaděno 32 stran miniatur (ve vydání jsou to vyobrazení 4—20), představujících výjevy ze Starého a Nového zákona. Na konci jsou obrazy sv. Jindřicha, sv. Kunhuty a sv. Václava. Celý tento cyklus miniatur je pro dějiny našeho umění v 13. století též novým příspěvkem. Miss Harrsen zjišťuje jakousi příbuznost těchto miniatur s vyobrazeními v rukopise sv. Augustina A-VII, asi z r. 1200, jenž se chová v knihovně Metropolitní kapituly pražské a dále s freskovými malbami v kapli sv. Kateřiny ve Znojmě. Tato kaple byla vystavěna kolem roku 1111 Leopoldem, knížetem znojemským. Jeho manželka byla Ida, sestra sv. Leopolda rakouského a tak byl kníže Leopold příbuzným královny Gertrudy, babičky blah. Anežky a zakladatelky kláštera v Doksanech.

Kolem miniatur, o nichž byla právě řeč, jsou veskrz německé nápisy. Jsou psány v nářečí středoněmeckém a podle úsudku znalců v Čechách nebo na Moravě.

Konečně budíž zaznamenáno, že v litaniích jsou jména svatých patronů českých, totiž sv. Víta, sv. Václava, sv. Vojtěcha, sv. Kunhuty.

Ze všech těchto údajů usuzuje Miss Harrsen takto: Cursus Sanc-

tae Mariae byl psán pro ženu, neboť tvary v modlitbách jsou v rodu ženském. Vynikající místo, jež zaujímá sv. Kunhuta v litaniích a její vyobrazení zároveň se sv. Jindřichem, by mohlo nasvědčovati, že ona žena, pro niž nebo na jejíž přání byl rukopis psán, se jmenovala Kunhuta a její muž Jindřich. To se hodí na Kunhutu, markraběnku moravskou, a jejího manžela Vladislava Jindřicha. A poněvadž Officium je podle obyčeje řádu premonstrátského, domněnka je nasnadě, že rukopis byl zhotoven v premonstrátském klášteře v Louce u Znojma. Markrabě Jindřich a Kunhuta bydlili často na hradě ve Znojmě a byli dobrodinci kláštera v blízké Louce. Měli též přátelské vztahy ke klášteru v Doksanech.

Vznik rukopisu by byl asi tento. Když se blah. Anežka vrátila z Třebnic do Čech, roku 1213, byla dána k dalšímu vychování do Doksan. Tu byl, asi roku 1215, sestaven a iluminován rukopis v Louce a markraběnka Kunhuta jej darovala své malé neteři Anežce v Doksanech. Vděčnost a přátelské vztahy k Znojmu, ke klášterům v Třebnicích, u sv. Jiří v Praze a v Doksanech vysvětlují záznamy v Nekrologiu.

O dalších osudech rukopisu lze usuzovati opět z některých údajů. Umrtní vzpomínka k 15. prosinci zní: Rex Othacarus obiit, pater Wenceslai. To bylo v roce 1230. Jelikož však o smrti Václavově není v Nekrologiu již zmínka, zdá se, že rukopis nebyl v roce 1253, kdy Václav zemřel, již v Čechách. Snad vzala Božena, dcera krále Václava I., když se roku 1244 vdala za Otta II., markraběte braniborského, rukopis s sebou jako rodinnou památku a dar své tety Anežky. Ota zemřel 1267 a v Nekrologiu našeho rukopisu je o něm zajímavý záznam k 11. březnu, jenž jej nazývá „Min gunc herre Otte“ — psala to snad Božena? Ota byl pochován v klášterním kostele v Strausbergu v Braniborsku, nedaleko Halberstadtu, kde byl později rukopis nalezen. Tam byl ještě roku 1862 majetkem tajného rady Eduarda Heine. 1928 přišel do Hamburku a přes Londýn byl koupen pro Morganovu knihovnu v Novém Yorku.

Říká se: *Habent sua fata libelli*, což znamená, že knihy mají své dějiny. A jak vidíme, dějiny někdy velmi zajímavé. Rukopis, jenž měla naše blahoslavená Anežka, je nyní v Americe.

Byť o leckterých podrobnostech a jednotlivých údajích nebylo vysloveno ještě poslední slovo, bude to důležitým úkolem pro naše české učence, jest jisto, že Rk 739 Morganovy knihovny v Novém Yorku je cenným pramenem nových poznatků o životě blah. Anežky. Za to zůstaneme vydavatelce rukopisu vždy vděčni.

Emauzy.

Opat Arnošt Vykoukal.

Síla kříže.

„Až budu povýšen od země,
potáhnu všechno k sobě.“ (Jan 12, 32.)

Ve Svatém týdnu dosahuje doba postní svého vrcholu. V památný den Velkého pátku je lidstvu odhalováno a ukazováno znamení spásy, svatý kříž: „Ecce lignum crucis — Ejhle, dřevo kříže!“ Vysoko a vznešeně stojí na oltáři uprostřed chrámu. Svě ruce rozpíná dopředu i dozadu. Celý rok leží v jeho stínu. Především však v době postní září jeho tajemství — „fulget crucis mysterium“.

Zde je pro křesťana světlo i zákon — lux et lex. Jeho denní pout v rozjímání a zbožném přemýšlení: „Vadam ad montem myrrhae et ad collem thuris — Na vrchol vyběhnu myrhy, na výšinu kadidlovou“ (Velepíseň 4, 6). U jeho paty prolévá slzy pokání, kupí skutky smíru a zbožné horlivosti.

V kříži otvírají se křesťanovi hloubky a poklady vykoupení a tak stává se mu kříž chloubou a ctí: „My pak honositi se musíme v kříži Pána našeho Ježíše Krista, v němž je spása, život a vzkříšení naše, skrze nějž spaseni a vykoupeni jsme“ (Introit na Zelený čtvrtek). Před křížem se musí konečně naše pýcha skloniti, tu cítíme se přemoženi a nuceni padnouti na kolena, abychom vzdali hold svému Spasiteli a abychom ve víře, lásce i oddanosti byli na věky jeho. „Ibi confregit potentias arcuum, scutum, gladium et bellum — Tam zlomil moc luku, štít, meč i válku“ (Žalm 75, 4). Svou největší moc nad světem a člověkem a přitažlivou sílu zjevuje Spasitel na kříži. Na to poukázal ještě za svého života; u Jana (hl. 12) mluví tenkrát ještě tajuplná slova: Et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum — A já, až budu povýšen od země, potáhnu všechno k sobě.“ Evangelista, který stál pod křížem a byl svědkem jeho smrti, podává na tomtéž místě (12, 33) též vysvětlení: „Toto pravil, aby naznačil, jakou smrtí zemře.“ Na kříži tedy Spasitel vše k sobě potáhne.

Tento okamžik jeho života nadešel. Vedou ho na horu Kalvarii a dosáhli vrcholu. Kříž jest z jeho chvějících se rukou vzat a upevněn do země. Stojí připraven, aby přijal obět. Pak jdou na Spasitele. Násilím strhají mu šat. Opět se otevrou rány a celé tělo počne znovu krvácti. Jeho údy ovinou hrubými provazy a jeho skleslé, zmučené tělo vlekou ke kříži. Pak jest rukama mnohých na kříž vyzdvižen, tažen, vlečen, paže vyzdvižené do výše a pak stržené na strany, provazy přivázány k příčnému trámu kříže, nohy

ku pni kříže, pak ruce i nohy ostrými hřeby připevněny na dřevo. Chvějící se prsty svírají se kolem tvrdého, studeného železa jako jerišské růže.

Nyní, nyní jest již Spasitel vyvýšen nad zemi a nyní počíná mocně a s plnou silou přitahovati. Táhne, a sluneční kolos se zachvěje a zatemní. Táhne, a země se bortí a puká. Táhne, a hustá opona chrámu se roztrhne. Avšak to není ještě největší, nejsilnější přitahování. Silnější a tvrdší jsou lidská srdce. Také ona nemohou odolávati přitažlivosti kříže. Zajisté odevzdala se již dříve částečně Vykupiteli. Zářící postavě na hoře Tábor apoštolové neodolávali. Po rozmnožení chlebů získal Spasitel tisícové zástupy, chtěli ho učiniti králem, jak praví Písmo. Vítězný průvod do Jerusalema získal mu konečně též mnohé přívržence. Ale tato přitažlivost nebyla přece silná a dosti trvalá. Nevydržela. Kde byli všichni ti přívrženci, když došlo k zajetí Spasitelovu, k výslechu a soudu? Všichni se rozptýlili a zmizeli, ano i apoštolové. Avšak nyní přitahuje Kristus s kříže. A této nejsilnější přitažlivosti nemohou lidé odolávati. Srdce zločince, srdce pohana měkne a poddává se. A se zločincem a setníkem bylo mnoho lidí, kteří se bili v prsa a vyznávali: „Vpravdě, byl to Syn Boží.“ S hory Kalvarie, s kříže počíná pak vítězné tažení Spasitelovo mezi národy.

S kříže přitahuje k sobě ještě dnes srdce lidská a nás všechny. To jest jeho nejmocnější, nejsilnější přitažlivost. Mnohé přitahuje k sobě jako dítě, jako divotvůrce, jako muž mírného milosrdného srdce, jako moudrý učitel, jako Pravda, Cesta a Život; čistá, nebeská srdce poutá lahodné, okouzlující světlo eucharistického Boha, ale nade vše to vyniká vliv Krista na kříži. Apoštolové měli Spasitele a poznali ho v jeho divotvorné moci, v jeho ojedinele moudré nauce, v jeho nebeských, nadlidských ctnostech, ano i v jeho proměněném, uchvacujícím stavu na hoře Tábor; oni požívali jej ještě zcela krátce předtím při poslední večeři ve svátosti: Vše ukázalo se být slabým. Oni nepoznali ještě přitažlivost kříže.

Jest proto naše víra a naše láska k němu tak málo vytrvalá a tak vratká, že jsme ho ještě nepoznali na kříži? Žádné rozjímání, žádná modlitba, žádná svátost, žádné přijímání nemůže zde sloužiti jako náhrada, teprve na kříži, s křížem a skrze kříž projevuje se Kristus lidskému srdci dokonale: „Nad zemi vyvýšen, přitahuje vše k sobě.“

Odkud tato přitažlivost Ukřižovaného? Rozhlédneme-li se světem a tvorstvem, objevíme tři základní síly, které mají největší přitažlivost. Snad daly by se převésti opět na jednu jedinou, přece

však ve třech způsobách poskytují se lépe naši poznávací schopnosti. Jsou to velikost, krása a láska. A všechny tři působí s kříže.

Velikost přitahuje. S ní jsou spojeny moc a síla. Tajuplná přitažlivost světů v nebeském prostoru je v poměru k jejich velikosti a hmotě. Tak přitahuje slunce k sobě zemi, tato pak opět všechny menší věci. Kdekoliv zpozorujeme přitažlivost, vychází vždy z velikosti. Není těžko ji odhaliti, pomyslíme-li i na odlehlé věci, jako na módu, duch doby, reklamu, paniku. Velcí lidé, dobří stejně jako špatní, mají vliv, jejich slovo, jejich příklad táhne.

Tak přitahuje také velikost Krista na kříži. Stojí ve velké době a velkém okolí.

Velký svátek Židů, velikonoce, jsou za dveřmi. Celý národ židovský z Palestiny i z ciziny jest shromážděn. Uprostřed na hoře Kalvarii zvedá se kříž. Před ním Jerusalems, vznešené město, naproti zářící chrám, div starého světa. Velké je tedy jeviště. Větší však je ten, jenž je přibit na kříž. To dokazuje nápis, formální ověření královské hodnosti, vydané vrchností. Co to mělo znamenati, že místodržící nechal napsati: „Ježíš nazaretský, král židovský“? Byl to výsměch a hana? Vážná odpověď: „Quod scripsi, scripsi — Co jsem napsal, napsal jsem“ to vylučuje. Pak to tedy bylo vážné a pravdivé. Neviditelná moc řídila ruku správce země. Bůh sám napsal královskou hodnost na kříž svého Syna.

Veliký umírá na kříži a právě při smrti dokazuje svou jedinečnou sílu a velikost! Obyčejně umírají lidé tak, že podlehnou slabosti. Vůle ochabne, jazyk se stane nehybným, pohyb přestane. Kristus na kříži neumírá trpně, ale aktivně, vladařsky. Jeho umírání jest rozkazováním, vládnutím nad smrtí. Hlava mu neklesá. Skloní ji mocně, pozvolna, velitelsky. Jeho hlas jest královským voláním, královským výkřikem, hlasitým, mocným a nezdolným. Jeho poslední úkon vůle je mocný čin Boží. Uvolní duši od těla, která s ním byla pevně a skrze Božství nerozlučně spojena. Jen Bůh mohl toto spojení rozloučiti a on to učinil. Emitit spiritum — Vypustil duši a mocně ji vydechl. Kdo může se uzavřít před touto velikostí Ukřižovaného? Ona to byla, jež setníka a dav lidu přitahovala a obrátila.

Pro nás věřící umírá veliký Bůh na kříži! Bude tím menší? Zajiště ne, nýbrž ještě tisíckrát větší, kdyby to bylo možné. Křížem stává se nám velikost Boží jaksi měřitelnou, kříž stal se pro nás nepatrné lidi, kterým jest nekonečno a pravá velikost nepochopitelná,

měřítkem, na němž můžeme měřiti velikost Boží, hloubku, šířku, výšku Boží.

Klekni před křížem, vezmi jej do rukou a velikost Boží ti bude poznenáhlu zjevná. Kde se zdá být nejlidštějším a nejslabším, tam je zároveň nejbožštějším a největším. To byl nejhlavnější a nejpádnější důkaz svatého Pavla pro Krista: „My kážeme Krista, a to Ukřižovaného“ (1 Kor. 1, 23). Velikost Ukřižovaného přitahuje.

Neodolatelnou silou dále přitahuje lidské srdce krása. Jasně vlny vycházejí z krásného tvora a přitahují zlatými, silnými pouty. Krása jest v celém světě panující, neomezená vládkyně srdcí. Zdalipak Kristus, Ukřižovaný, jest krásný? Umění to poznalo již dávno a krucifix stal se pro každého umělce ideálem, na němž mohl měřit a vyzkoušet své nadání.

V nejvyšší kráse zazáří Tělo Kristovo na kříži. Závoj temnoty jest nad ním rozprostřen a zakrývá to, co jest čistě smyslové. Krásou opojené, po Bohu žízňící oko však vidí skrze temnotu prozařovati vznešené tělo Bohočlověka alabastrově bílé, obroubené nachem stékajících rubínů Boží krve. „Milý můj jasně je bílý a rudý, vyniká z deseti tisíců“ (Velepíseň 5, 10). Pro umělce zároveň jako nejideálnější předloha je rozepjat, všechny jeho údy se uplatňují jako při žádném jiném postavení a poloze. Objímající, mohutně rozepjaté paže, volně povznesená hlava a tvář, silně dopředu vystupující hrud', skvostný projev Spasitelova srdce, nohy vznášející se nad poskvřňujícím prachem země!

Daleko větší je však ještě duchovní krása, krása duše Bohočlověka. Jako okouzlující, v půvabu vši krásy zářící ráj leží zde, zaplavena sluncem Božství a ponořena do svatosti a lesku! Není to ona, jež chvěje se a vyzařuje magickým světlem ze slonově jasných údů? V souladu a kráse spojeno je na Ukřižovaném v jedno vše, co jest velké a vznešené, třebas to bylo jinak v největším protikladu: Hřích a milost, spravedlnost a milosrdenství, Bůh a člověk, věčnost a čas, peklo a nebe, blaženost a bolest! U tohoto Syna člověka povýšeného na kříž dostává se všem těmto světům a mocností nejplněnějšího výrazu, docházejí největšího rozvoje a přece celkové působení není odstrašující, nýbrž blahodárné, přátelsky přitahující, jež vyvolává radost a rozkoš. A není to účinek každé pravé krásy? Dobrý lotr ji dlouho pozoroval v jediném jase, ve světelném odlesku nadlidské nebeské trpělivosti Ukřižovaného, jenž nad krvavou, děsnou scénou se prostíral jako závoj, jako světlý oblak z nebeské říše pokoje, a tato krása jej přitáhla, obrátila, ještě

dříve, než se udály poslední záznaky ukřižování. Divoké srdce lupiče bylo tak krásou kříže přemoženo!

Kdo může o ni dlouho uvažovati, aniž by nenaříkal nad pobloužením lidského srdce, jež se tak snadno dá svést pozemskou, smyslnou, zdánlivou krásou, a se sv. Augustinem s horoucí bolestí nevzdychal: „Krásu tak stará a přece tak nová, pozdě jsem tě miloval. Ty jsi byl uvnitř a já venku a tam jsem Tě hledal, a já šeredný vrhl jsem se na všechny tvé krásné tvory, jež jsi stvořil.“ Neplatí to především o Ukřižovaném, co dále následuje? „Ty jsi mne hlasitě volal a přehlušil jsi mou hluchotu. Ty ses stkvěl, zářil a zahnal jsi mou slepotu. Tvá vůně mne zaujala, vdechl jsem ji a dychtil jsem po tobě. Okusil jsem tebe a lačním a žízním po tobě. Tvá ruka se mne dotkla a vzplanul jsem touhou po tvém míru“ (Vyznání 10, 27).

Věru, to je řeč lidské duše před křížem.

L á s k a táhne. Ona krácejíc světem mocně táhne, působí silný tlak, nesmírný pohyb. Stvořitel se této základní, nesmírné síly nezřekl proto, aby mohl k sobě tvory připoutat. Láska se jeví všude v jeho dílech, především v díle vykupitelském a ve znamení vykoupení v kříži. Jako slunce stojí láska nad křížem. Pozemská láska se zatemnila, zapadla, zato božská láska vzešla nad křížem a nad horou Kalvarskou a zasvítla od západu na východ nad celým širým světem.

Láska přitahuje. Nepotřebujeme k tomu důkazů. Každý to ví ze své vlastní zkušenosti. Ó, jak velká je láska Ukřižovaného! Byla již tehdy nesrozumitelnou pro člověka, když Syn Boží ležel jako dítě v jeslích, byla nepochopitelnou u chudého Syna tesaře z Nazareta, pak přímo neproniknutelnou a nemyslitelnou byla, když Syn Boží se z lásky dal přibít na kříž, aby za nás trpěl a umřel. Nesrozumitelná a nepochopitelná lásko! Nenaznačovala to tajemství snad ona temná noc, jež se tenkrát rozhostila nad stvořením?

Ta láska je největší, neboť šla až k smrti. Ta láska je největší láska, neboť sahala dál než smrt. Ve svátosti lásky trvá přes smrt a hrob tato až k smrti se dávající láska. — „Usque in finem dilexit eos — Miloval je až do konce“ (Jan 13, 1).

Ta láska je největší: Syn Boží zemřel za své přátele. Sám pak praví, že „větší lásky nemá nikdo, než kdo dá život za přátele“ (Jan 15, 13).

Jeho láska je největší: Miloval nás usque in finem — až do konce, až do bezmezných hranic. A poněvadž Bůh nemá hranic, miloval nás nekonečně. Zemřel dokonce za své nepřátele.

Dosti! Což netáhne taková láska? Chápeme nyní slova sv. Bernarda: „Quis tam amantem non redamaret — Kdo by nesplatil lásku láskou tomu, jenž nás tolik miloval.“ Nebo slova sv. Pavla: „Nemiluje-li někdo Pána našeho Ježíše Krista, buď proklet“ (1. Kor. 16, 22).

Nechť nakonec naše dojmy před křížem vyjádří sv. Bonaventura, jenž líčí lásku Ukřižovaného těmito nádhernými slovy: „Pohled' a popatř na krvavou růži utrpení. Jak žhne a prahne vroucí láskou! Láska a bolest spolu zápasí. Láska, aby ještě více plála, bolest, aby ještě červeněji zazářila. Jako růže se za chladné noci zavře a otevře se, když vyjde slunce, rozvine své lístky a plane červenou nádhrou a vroucím purpurem, tak se zastkvěl Ježíš, nádherná nebeská růže, a otevřel se nám v slasti a žáru své hluboké lásky. Na celém jeho svatém těle se otevřely prameny krve a růže lásky vypučely v záři a vůni. Celé Tělo Spasitelovo je nádherný, bohatý květ růžový. Kde nekvete růže? Pohled' na jednu i druhou ruku, zahled' se na jednu i druhou nohu! Nevidíš růže? Nyní zaměř okem do rány v boku. Také tam je růže, i když snad bledší barvy, neboť ji voda hojně orosila, ježto z ní vytekla krev a voda. Počítej všechny krvavé kapky z těla a srdce trpícího Ježíše a listuješ v růžích jeho utrpení a lásky. Neboť jednotlivé kapky krve jsou růžové lístky“ (Sv. Bonaventura, *Vitis mystica* c. 22). Tak k nám mluví láska Ukřižovaného.

To je ta největší síla Spasitelova na kříži. Táhne svou velikostí, krásou a láskou.

Ó nejsladší Ježíši! Ty jsi pravil: „Chci všechno k sobě táhnout, až budu povýšen od země.“ Táhni také mne ubohého k sobě, jako sis připoutal sv. Pavla, jenž nesl znamení tvých ran na svém těle, a jako jsi přitáhl svého sluhu Františka, jehož jsi ozdobil stigmaty. S ním nechť mluvím: „Rád chci zemřít z lásky k tobě, jenž jsi dříve z lásky ke mně podstoupil smrt. Amen.“

Emauzy.

† P. Benedikt Coekoll.

Zmrtvýchvstání Páně.

O velikonočních svátcích slavíme základní tajemství naší svaté víry; proto jsou velikonoce středem celého církevního roku. Toužebné očekávání v Adventě, radosti doby vánoční, postní doba se svatým týdnem jsou přípravou na velikonoce, kdežto Nanebevstoupení Páně a seslání Ducha Svatého jsou skvělým vyvrcho-

lením díla vykoupení, které bylo vlastně dokonáno smrtí a zmrtvýchvstáním Ježíše Krista.

Předehrou zmrtvýchvstání byl sestup Vykupitelův do pekel, t. j. do předpekli, kde duše spravedlivých, před Kristem zemřelých, očekávaly pokojně a bez bolesti příchod božského Osvoboditele. Tento sestup duše Vykupitelovy do předpekli výmluvně líčí jedno responsorium temných hodiněk soboty svatého týdne: Dnes brány smrti a závory Spasitel náš zároveň rozvrátil. Zničil žaláře pekla a vyvrátil moc d'áblou. (1. respons. 2. nokturnu.)

Tuto návštěvu Kristovu v předpekli ilustroval krásným obrazem slavný mistr Jos. Führich. Na jeho obraze vstupuje Pán Ježíš do předpekli s pozdvíženými rukama. Doprovázejí ho andělé, kteří nesou nástroje jeho umučení, kříž, sloup atd. Vítají ho užaslí obyvatelé předpekli, přede všemi Adam a Eva. Na zemi leží vyvrácené brány předpekli. — Od téhož mistra máme krásný obraz zmrtvýchvstání Páně. Kristus Pán vychází vítězoslavně z hrobu, anděl se mu uctivě koří, kdežto vojáci střežící hrob padají v zděšení na zem. Tento obraz, jakož i všechny náboženské obrazy Führichovy prozrazují hlubokou víru a upřímnou zbožnost umělcovu, a proto mu rádi promineme nesprávnost některých jednotlivostí. Vždyť Pána Ježíše nikdo neviděl, když vyšel z hrobu. Teprve po zmrtvýchvstání Páně anděl sestoupil s nebe, odvalil kámen a sedl si naň. „Byl pak obličej jeho jako blesk, a roucho jeho bílé jako sníh. Ze strachu před ním zalekli se strážníci a stali se jako mrtví“ (Mat. 28). Písmo svaté nepopisuje Pána Ježíše v jeho zmrtvýchvstání, nýbrž vydává jen jasně a určitě svědectví, že vstal z mrtvých. Podle sv. Matouše anděl oslovil ženy, Marii Magdalenu a druhou Marii, které na první den po sobotě časně ráno přišly ke hrobu: „Nebojte se vy. Neboť vím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován. Není ho tuto. Vstalť jest, jak byl řekl; pojd'te a vizte místo, kde Pán byl položen.“ (Mat. 28, 5. 6.) Podobně vypravuje sv. Marek, který však kromě Marie Magdaleny a druhé Marie uvádí třetí ženu, jménem Salome, která s nimi šla ke hrobu.

Podle Matouše i Marka anděl poručil ženám, aby šly a zvěstovaly učedníkům Páně, že Ježíš vstal z mrtvých a že je předejde do Galileje.

Jest také zajímavé, jak sv. Lukáš vypravuje o příchodu nábožných žen ke hrobu. „Ale v neděli záhy zrána přišly (ženy) ke hrobu, nesouce s sebou vonné věci, které připravily. Nalezly však kámen odvalený od hrobu a vešedše do něho, nenalezly těla Pána Ježíše. Když byly proto bez rady, postavili se najednou dva muži

podle nich v rouše skvoucím. Když se bály a svůj obličej k zemi schýlily, řekli jim: „Proč hledáte živého mezi mrtvými? Není ho tuto, ale vstal. Rozpomeňte se, kterak mluvil k vám, když byl ještě v Galileji. Pravit: Syn člověka musí býti vydán v ruce lidí hříšných a býti ukřižován a třetího dne vstáti z mrtvých. I rozpomenuly se na slova jeho. A navrátivše se od hrobu, zvěstovaly to všecko jedenácti a všem ostatním. Byla to Maria Magdalena a Johanna a Maria, matka Jakubova, a ostatní s nimi, které to pověděly apoštolům.“ (Luk. 24, 1.—10.)

Zprávy tří evangelistů, Matouše, Marka a Lukáše, jak se ukazoval Pán Ježíš po svém zmrtvýchvstání nábožným ženám a učedníkům, krásně doplňuje svatý Jan. V dvacáté, předposlední kapitole svého evangelia vypravuje, že v neděli ráno, když byla ještě tma, přišla Maria Magdalena ke hrobu a spatřivši kámen od hrobu odvalený, běžela a přišla k Šimonu Petrovi a k jinému učedníkovi, kterého miloval Ježíš, a řekla jim: „Vzali Pána z hrobu, a nevíme, kam ho položili.“ Poté šli Petr a Jan ke hrobu. Zaslouhuje jistě povšimnutí, že sv. Jan uvádí některé zdánlivě nepatrné okolnosti, na př., že on (Jan) předběhl Petra, přišel ke hrobu první, ale nevešel, nýbrž jen se nachýlil a uzřel ležeti prostěradla. Potom „přišel Šimon Petr, jda za ním, a vešel do hrobu, i uzřel prostěradla ležeti a roušku, kteráž byla na hlavě jeho (t. j. těla Ježíšova), ležeti nikoliv s prostěradly, nýbrž svinutou na jednom místě. Potom tedy vešel i ten učedník, který přišel první ke hrobu, a uzřel i uvěřil; neboť ještě nerozuměli Písmu, že musí z mrtvých vstáti. I odešli učedníci ti zase domů.“ — Z toho, že prostěradla a rouška s hlavy Ježíšovy zůstaly v hrobě, poznali Petr a Jan, že tělo Ježíšovo nemohlo býti ani ukradeno, ani se nemohlo propadnouti při zemetřesení.

Sv. Jan vypravuje dále, jak se Pán Ježíš hned potom ukázal Marii Magdaleně. „Maria stála u hrobu venku, plačíc. Jak plakala, naklonila se a nahlédla do hrobu. I uzřela dva anděly seděti v rouše bílém, jednoho u hlavy a jednoho u nohou, kde leželo tělo Ježíšovo. Ti řekli jí: Ženo, proč pláčeš? Dí jim: Vzali Pána mého, a nevím, kam ho položili. To pověděvši, obrátila se nazpátek a spatřila Ježíše, an stojí, ale nevěděla, že je to Ježíš. Dí jí Ježíš: Ženo, proč pláčeš? Koho hledáš? Ona, domnívajíc se, že je to zahradník, řekla jemu: Pane, vzal-li jsi jej ty, pověz mi, kam jsi ho položil, a já jej vezmu. Dí jí Ježíš: Maria. Ona obrátila se a řekla jemu: Rabboni, to jest: Mistře. Dí jí Ježíš: Nedoťkej se mne, neboť jsem ještě nevstoupil k Otcí svému; ale jdi k bratrům mým a

pověz jim: Vstupuji k Otci svému a k Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu. — Maria Magdalena šla a zvěstovala učedníkům: Viděla jsem Pána a toto mi řekl.“ (Jan 20, 11—18.)

Zatím ukázal se Pán Ježíš také ostatním ženám, když se vracely, snad po druhé, od hrobu. „Potkal se s nimi a řekl: Buďte zdraví. A ony přistoupivše, chopily se nohou jeho a poklonily se mu.“ (Mat. 28, 9.)

Při těchto zjeveních mluvil a jednal Pán Ježíš jako dobrý pastýř, který hledá a těší své ovečky. Když se však ukazuje shromážděným učedníkům, mluví a jedná netoliko jako dobrý pastýř a milující Mistr, nýbrž jako zakladatel Církve. Ukázal se učedníkům shromážděným ve večeradle v den svého zmrtvýchvstání večer. Náhle stál uprostřed nich a pozdravil je: „Pokoj vám. A ukázal jim ruce i bok.“ A znova je pozdravil: „Pokoj vám; jako mě poslal Otec, i já posílám vás. A to pověděv, dechl na ně a řekl jim: Přijměte Ducha Svatého; kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou.“ (Jan 20, 19—23.) Tenkrát nebyl mezi nimi Tomáš. Když mu ostatní apoštolové vypravovali o zjevení, nechtěl jim věřiti a vymíňoval si: „Neuzřím-li v ruku jeho rány hřebů a nevpustím-li prstu svého v místo hřebů a nevložím-li ruky své v jeho bok, neuvěřím. A po osmi dnech byli učedníci jeho opět uvnitř a Tomáš s nimi. Tu přišel Ježíš zavřenými dveřmi a postaviv se mezi ně, řekl: Pokoj vám. Potom dí Tomášovi: Vlož prst svůj sem a viz ruce mé a vztáhni ruku svou a vpusť v bok můj; a nebudíž nevěřící, nýbrž věřící. Tomáš odpověděl mu: Pán můj a Bůh můj. Řekl mu Ježíš: Že jsi mě viděl, uvěřil jsi: blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.“ (Jan 20.)

Tato poslední slova se týkají nás všech. Neviděli jsme Krista z mrtvých vstalého, a přece musíme věřiti, že po své smrti na kříži a po svém pohřbu třetího dne vstal z mrtvých. Čím pevnější a živější bude naše víra ve vzkříšeného Spasitele, tím více se budeme přičiňovati, abychom vyčistili „starý kvas“ hříchu a byli čistými chleby před Bohem; tím více okusíme pak také čistou velikonoční radost, kterou nám zvěstuje neustále opakovaný zpěv aleluja.

Emauzy.

P. Bernard Velíšek.



Úcta k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu v řádu sv. Benedikta.

Mezi pobožnostmi vzbuzenými v poslední době Duchem, který oživuje Církev svatou, jednou z nejdražších věřícím a bez odporu též jednou z nejdůležitějších je úcta k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, která od zjevení učiněných Spasitelem samým v 17. stol. neustále nabývá nového rozvoje až do nynější doby.

Jako není nic náhlého ani náhodného v projevech Prozřetelnosti, mohl by se někdo ptáti, zda tento směr katolického života nynější doby nebyl již připravován ve stoletích předchozích, a zda zvláště v našem starém benediktinském řádě, v němž jsou shromážděny téměř všechny staré tradice, nelze alespoň nalézt nějaké stopy, které by poukazovaly na budoucí rozkvět.

Nepochybně musíme se především vyvarovati jakéhokoli přehánění a neudávati předčasný cíl vnějšímu uskutečnění plánu Božího. Ale aniž bychom se přestali chrániti před tímto úskalím, můžeme plným právem a bez jakékoli bázně tvrditi to, nač ostatně již jiní poukázali před námi, že „velmi záhy před těmi svatými posledních století, skrze něž chtěl Spasitel, aby se dostalo veřejného, oficiálního kultu jeho Nejsvětějšímu Srdci, Božský Ženich vyvolil si již duše, aby je uvedl do svých tajemství a do svých nejskrytějších výhrad.“ (Prosper Gueranger, *Année liturgique*, tom. I, après la Pentecôte, 1878, str. 481 nn.)

A ostatně nesmí nás vůbec udivovati, že úcta k Nejsvětějšímu Srdci nejsou ničím v podstatě jiným, než zcela přirozenou součástí katolického kultu, sahá až k počátkům křesťanství. Jsouce pak vedeni katolickou tradicí representovanou sv. Augustinem, sv. Ambrožem, středověkými exegety sv. Bonaventurou a sv. Tomášem, jest to Kalvarie, kde nacházíme počátek této úcty. Longinus přichází probodnouti bok Spasitelův, a z toho zraněného Srdce s vodou a krví vychází Církev, nevěsta Kristova, se svými oživujícími svátostmi. Ten spánek smrti Kristovy, předobrazem mystickým spánkem Adamovým, toto intimní sjednocení mezi Ženichem a Nevěstou na kříži, Svátí Otcové a Učitelé církevní je oslavovali jako vyplnění věčných úradků o sjednocení mezi Božím Slovem a lidstvem, jako základ našeho znovuzrození, pramen oné moci, jež nemá nikdy oslábnouti v Církvi.

Zajisté zvláštní úcta k Nejsv. Srdci Ježíšovu nejeví se nám tak jasně prováděná v prvých dobách Církve, jako je tomu dnes; zatím však lze říci, že byla již tehdy obsažena v celé své theologické

šíři. Velicí učitelé Západu obzvláště viděli svrchovaný úkon lásky Kristovy na kříži v ráně jeho božského Srdce; připojovali k tomu hlavní účel jeho poslání na zemi, utvoření Církve a ustanovení svátostí, pramen vykoupení pro každého z údů, kteří během času budou přivtěleni ke Kristu, a nesmíme očekávat, že najdeme ještě přesnější hlediska v prvých pramenech benediktinské tradice o účtě k Nejsv. Srdci. Tato tradice vychází ze spisů velkého papežemnícha, svatého Řehoře Velikého; rozvíjí se během století v dílech Rabana Maura, svatého Petra Damiánského, svatého Bernarda a jeho žáků, přesně se určuje a doplňuje ve zjeveních panen z kláštera Helfty.

I.

Víme to, Písmo sv. bylo v prvých dobách Církve středem, ke kterému směřovaly všechny rozpravy ať dogmatické, nebo morální, jež tvoří základ tradicionálního učení. Je to proto v komentářích od církevních Otců, kde nacházíme první stopy účty k Nejsvětějšímu Srdci. Nuže, mezi texty Písma sv., jež Otcové s oblibou vykládali o božském Srdci Ježíšovu, vidíme dva úryvky z Velepísně (2, 14; 4, 9), dvě místa ze Zachariáše (12, 10; 13, 1) a jedno ze sv. Jana (19, 37).

Sv. Řehoř Veliký († 604) vykládá následovně text z Velepísně: „Holubičko má v roklích hory, v trhlinách skály, ukaž mi tvář svou“ (2, 14). „Roklemi hory,“ praví, „nutno rozuměti rány na rukou a nohou Krista visícího na kříži, trhlinou skály ránu v jeho boku otevřenou kopím. Kde holubice může nalézt příjemnější úkryt než v horských roklích nebo v skalní trhlině? Tak jedná i křesťan, když při vzpomínce na kříž Spasitelův napodobuje trpělivost Kristovu a jakmile si připomene jeho rány, cítí se puzen kráčet ve stopách svého Spasitele.“ (Řehoř V., in Cant. Cant. II, 14.) Rabanus Maurus, opat ve Fuldě, později arcibiskup v Mohuči († 853), určuje již více význam této rány v boku Ježíšovu. „Kristus,“ praví, „chtěl zemřít s rukama rozpjatýma, jako by nás chtěl všechny shromáždit v jediném objetí; volá nás všechny k sobě a neodmítá žádného; sklání hlavu a dává svým nepřátelům políbení pokoje, zapomínaje všech příkoří, a dokonce čině za ně dosti učinění; jeho tělo probodané se všech stran, jeho bok otevřený nám ukazuje, že nám dal své tělo a svou krev, své Srdce a svou duši, ba více, božství a lidství a s nimi život a znovuzrození, nám všem i každému z nás zvláště.“ (Tract. de pass. Dom. ap. Pez. Thes. Anecd. t. IV., P. II, col. 10.) Sv. Petr Damiánský (†

1073) proniká ještě dále v chápání toho tajemství. Zde úryvek, vzatý z jedné z řečí o výtečnosti sv. Jana Evangelisty: „Srdce Ježíšovo je nebeskou pokladnicí... V tomto úcty hodném Srdci zajisté nacházíme všechny zbraně potřebné k naší obraně, všechny léky. přispívající k uzdravení našich nemocí, všechny nejmocnější obranné prostředky proti útokům našich nepřátel, všechny nejsladší útěchy k ulevení našich utrpení, všechny nejčistší rozkoše k naplnění naší duše radostí. Jsi zarmoucen? Pronásledují tě tvoji nepřátelé? Vzpomínka na minulé hříchy tě znepokojuje? Tvé srdce stalo se kořistí neklidu, bázně a vášně? Vrhni se, abych tak řekl, do náručí Ježíše Krista, vejdi do jeho Srdce; je to úkryt, cesta vedoucí k návratu a jisté útočiště svatých duší“ (Migne, P. L. CXLIV, 859). Jinde nazývá je „pramenem života“ (Sermo 2. de Exalt. crucis).

V jedné z meditací sv. Anselma († 1109) o utrpení Spasitele nacházíme stejný postup myšlenek, s jakými jsme se již shledali u Rabana Maura: „Ježíš,“ praví, „ukazuje skutečně svou líbeznost, skláněje hlavu v okamžiku smrti, rozpínaje paže na kříži, nechává se otevřít bok a probodnouti nohy ukrutným hřebem... Jaká líbeznost v otevřeném boku! Ona rána nám skutečně ukázala poklad jeho dobroty, to jest lásku jeho srdce k nám“ (Medit. X. de pass. Christi, ed. Gerberon. Paris 1721, p. 221).

Rupert z Deutz († 1135), jeden z nejpozoruhodnějších exegetů dvanáctého století, dává následujícímu textu o stavbě chrámu Šalomounova: „Na jihu byla brána, činící přístupným střední poschodí“ (III. Král. 6, 8), mystický výklad vztahující se k našemu předmětu: „Která je to brána, jež činí přístupným prvé poschodí, aby se tak přišlo z prvního do druhého a z druhého do třetího? Tato brána v chrámě jest rána v boku těla Ježíšova; tato brána jest jediným vchodem, vedoucím před Boha. Jakmile kopí otevřelo ten bok, vyšla voda a krev, hluboké tajemství, jímž je shlazen hřích světa a v němž my jsme pokřtěni, podle slov Apoštola: „My všichni, kteří jsme byli pokřtěni v Kristu Ježíši, byli jsme pokřtěni v jeho smrti““ (De opp. S. Trin. in Reg. III, 10).

Se svatým Bernardem († 1153) počíná opravdu nové období pro úctu k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Nyní jeví se to Srdce zřetelněji jako hlavní orgán svatého Člověčenství Spasitelova, jako střed lásky vtěleného Slova. Ačkoli tato úcta zdá se býti smíšená s úctou k ranám Kristovým, lze přece již pozorovati, že idea Srdce ovládá a že tajemství je zčásti odhaleno. Sv. Bernard není jediný ve vzdávání poct Srdci Ježíšovu; je následován též

několika žáky, jichž spisy se nám na štěstí dochovaly. Vyjměme z původních děl svatého Bernarda texty vztahující se k Nejsvětějšímu Srdci. V jedné adventní řeči velký učitel vyjadřuje se následujícím způsobem: „Až se Vykupitel zjeví, znovu utvoří naše ubohé tělo a přetvoří je k obrazu svého těla oslaveného, jestliže arci měli jsme předtím péči znovu utvořiti a přetvořiti naše srdce k obrazu jeho Srdce. Proto též pravil: „Učte se ode mne, neboť jsem mírný a pokorný Srdcem“ (Serm. IV in adv. Dom.). Jednašedesátá řeč o Velepísni poskytuje nám text rozvinutější a přesnější. Sv. Bernard v ní vykládá slova: „Holubičko má v roklích hory, ukaž mi tvář svou.“ „Drahocenné rány! věrní svědkové zmrtvýchvstání Kristova, při pohledu na něž zvolal Tomáš: Pán můj a Bůh můj! Odkud vyšel onen výrok, ne-li z roklí hor? V těchto roklích zajisté osamělý pták nachází svůj příbytek a hrdlička dělá hnízdo, aby tam uložila svá mláďata; tam také holubice nachází útočiště a patří bez bázně na krahujce. poletujícího kolem, aby ji uchvátil. Proto tedy je psáno: „Holubice má je v roklích hory, hlas holubičky jsem uslyšel a rozechvěl mne radostí.“ Co jest dobrého, aby to člověk nenašel na skále? Kde může být opravdu jisté útočiště a klidné pro naši slabost, není-li v ranách Spasitelových? Tam přebývám s tím větší bezpečností, poněvadž vím, že jest nyní nejmocnějším obráncem. Kdo poznal někdy myšlenky Pána a kdo pronikl do jeho úradků? Avšak kopí, které proniklo jeho svaté tělo, proniklo je pro mne, abych viděl rozkoše Pána. Co jest, co bych nemohl viděti touto ranou? Kopí ke mně volá, rána ke mně volá, že Bůh je skutečně v Kristu, a že uskutečnil smíření světa. Kopí proniklo jeho duši, a on se přiblížil svým Srdcem, aby mohl spolu trpěti s mými slabostmi. Tajemství jeho Srdce je odhalováno ranami jeho těla. Nevyzpytatelné tajemství jeho lásky jeví se bílému dni; útroby milosrdenství našeho Boha jsou odhaleny, s nimiž sestoupil s nebe, aby nás navštívil. Co lze viděti jiného v těch ranách? a z čeho můžeme viděti lépe než z tvých ran, Spasiteli, že jsi plný dobroty a sladkosti, oplývající milosrdenstvím?“ (Serm. 61 in Cant. Migne P. L. CLXXXIII, 1072).

Svatému Bernardovi bylo připisováno pojednání o utrpení Páně, jež obsahuje velmi krásné texty o božském Srdci Ježíšovu a ve starém breviáři byly pojaty do oficia o Nejsvětějším Srdci pod jménem tohoto velkého učitele. Toto pojednání nenáleží-li svatému Bernardovi, náleží podle vši pravděpodobnosti některému ze synů sv. Benedíkta, a zaslouží tím spíše být uvedeno, poněvadž Církev je předkládala našim úvahám v slavném officiu o Nejsvětějším Srdci.

„Oni probodli nejen ruce a nohy,“ praví zbožný autor *Mystické révy* (*Vitis mystica*), „ale oni otevřeli dokonce i bok Ježíšův kopím vojína, a to až k svatyni jeho Nejsvětějšího Srdce, jež pronikl již dávno šíp lásky.“ — „Moje nevěsto,“ praví ženich lásky ve *Velepísni*, „ty jsi zranila mé Srdce.“ Tvoje nevěsta, tvá přítelkyně, tvá sestra zranila tvé Srdce, Pane Ježíši! Proč tvoji nepřátelé je poranili znovu? Co činíte krutého? Jestliže to Srdce je již raněné, anebo spíše poněvadž je již raněné, proč je zraňujete opět? Nevíte, že nejmenší zranění učiněné srdci je příčinou smrti? Nevidíte, že Srdce Páně již zraněné je bezduché následkem svého zranění? Rána Lásky otevřela Srdce Ježíše, našeho ženicha, a přivodila mu smrt. Může se přihodit ještě jiná smrt? Láska je silná jako smrt, ona je dokonce silnější než smrt... Přišli jsme k Srdci nejsladšího Ježíše. Nevzdalujme se snadno z toho příjemného příbytku, neboť jest psáno: Ti, kteří se vzdalují od tebe, budou zapsáni na zemi. Co jest psáno o těch, kteří se přibližují k tobě. Ty sám nás poučuješ: Radujte se, neboť vaše jména jsou zapsána v nebi. Přiblížme se tedy a budeme se radovati, a budeme se chvěti rozkoší v tobě, při myšlence na tvé Srdce! Zbavím se raději všeho, změním své myšlenky a náklonnosti, vrhnu všechny své myšlenky do Srdce Pána Ježíše, a on mi dá potřebnou výživu. Přiblížím se k tomu chrámu, k té Svatyni svatyň, k té arše úmluvy s duchem klanění, a budu chváliti jméno Páně, říkáje s Davidem: „Nalezl jsem své Srdce, abych prosil mého Boha. A já jsem našel Srdce krále, bratra a přítele, dobrotivého Ježíše! A zdalipak se nebudu klaněti? Když jsem tedy našel Srdce tvé i mé, nejsladší Ježíši, budu se modliti k tobě, můj Bože: připuť jen mé prosby do svatyně tvého milosrdenství, nebo spíše přitáhni mne celého do svého Srdce. O nad vší krásu jasnější Ježíši, obmyj mne z mých nepravostí a z mých hříchů mne očisti, abych takto očištěn směl k tobě nejčistšímu přistoupiti, abych směl přebývati po všechny dny svého života v tvém Srdci a abych vždy poznával a plnil tvou svatou vůli. Proto tedy byl proboden tvůj bok, aby nám byl učiněn volným přístup. Proto bylo zraněno tvé Srdce, abychom v něm a v tobě mohli přebývati, jsouce zbaveni vnějšího neklidu. Mimo to však bylo zraněno i proto, aby viditelnou ranou byla nám ukázána neviditelná rána lásky. Jak mohl lépe ukázati ten žár lásky, než že připustil, aby nejen tělo, ale i samotné Srdce bylo kopím probodeno? Tělesná rána ukazuje ránu duchovní. Kdo by nemiloval to zraněné Srdce? Kdo by nesplácel lásku láskou? Kdo by neobjal tak čisté Srdce? My tedy, přebývající ještě v lidském těle,

jak můžeme, milujme, splácejme lásku láskou tomu, jenž nás tak miloval, obejměme toho, jenž byl pro nás zraněn, jemuž bezbožní poddaní probodli ruce a nohy, bok a Srdce; prosme, ať naše srdce, tvrdé a nekající, obejmě poutem své lásky." (Vitis mystica, I. Tract. de pass. Dom., Cap. III., n. 7—11; Migne, P. L. CLXXXIV, 643.) (Pokračování.)

Z B E N E D I K T I N S K É H O Ř Á D U

Kláster Benediktinek v Dánsku. Krátce před světovou válkou byl založen v hlavním městě Dánska, v Kodani, klášter řeholnic ustavičného klanění. Pro četné obtíže zažádaly tyto řeholnice u Svaté Stolice, aby směly žít podle řehole sv. Benedikta, poněvadž se lépe hodí pro dánský temperament a lépe odpovídá náboženským potřebám lidu. Řím vyhověl tomuto přání a tři benediktinky z Frauenchiemsee v Bavořích přišly vychovávat řeholnice v Kodani podle řehole sv. Benedikta. Duchovním vedením byl pověřen mnohým z čtenářů dobře známý benediktin z Beuronu P. Wolfgang Czernin. V listopadu r. 1937 byly skládány první sliby. Dánové sledují s velkým zájmem a sympatiemi toto obrození benediktinského řádu, první po reformaci. Nejzářnější důkaz pro to byl podán několik dní před profesí prvních řeholnic; klášter byl poctěn návštěvou krále Kristiána a královny. Jeho Veličenstvo se zajímal o vše, poslouchal a dotazoval se P. Wolfganga, a ten mu vykládal teorii i praxi benediktinského kontemplativního života. Tento klášter v Kodani není ostatně jediným v Dánsku; Benediktinky z kláštera sv. Lioby mají tam též dva řeholní domy se čtyřmi sestrami.

Nový generální opat Sublacenské kongregace. Generální kapitula Sub-

lacenské kongregace se konala v opatství Sv. Scholastiky v Subiacu od 6. do 17. října 1937 za předsednictví J. M. ndp. Gerarda Fornaroli, opata z Praglije. Poslední den generální kapituly byl věnován volbě generálního opata a generálního prokurátora. Zatím co prokurátorem byl ustanoven J. M. ndp. Pavel Ferretti, hodnost generálního opata byla udělena J. M. ndp. Emanuelu Caronti, opatu opatství sv. Jana Evangelisty v Parmě. Narodil se r. 1882, opatem v Parmě se stal r. 1919. Ndp. opat Caronti požívá v Itálii velké vážnosti jako horlivý šířitel liturgického hnutí. Nový opat z Parmy Karel de Vincentiis byl slavnostně benedikován 27. prosince r. 1937 v opatském chrámu Páně od J. Exc. ndp. parmského biskupa Msgra Colli.

Čestné vyznamenání. Dom Germain Morinovi, mnichu z opatství Maredsous, dostalo se před nedávnem velkého vyznamenání. Dne 23. prosince 1937 Papežská Akademie křesťanské archeologie jmenovala jej jednomyslně svým čestným členem. Této Akademii, založené Benediktem XIV., předsedá Svatý Otec. Skládá se ze členů titulárních (povinně sídlících v Římě), z čestných členů (v omezeném počtu) a z členů dopisujících. Dom Morin náležel k této poslední skupině do července r. 1924.

Dr. Odo Casel O. S. B., Das christliche Kultmysterium. Zweite Auflage, 80 (175 S.) 1935. Kart. RM 3.80. Geb. RM 4.60. Regensburg, Friedrich Pustet. — Humanismus, protestantismus, osvícenství a racionalismus — všechny tyto duchovní směry nebo odchylky od pravé víry měly zhoubný vliv nejen tím, že odváděly mnohé od katolicismu, ale i tím, že pojmy a formy duchovního života a liturgie hrozně změlčily nebo úplně znaturalisovaly. V posvátném oboru náboženství, Církve a zbožnosti se chce nyní člověk uplatnit. Svým rozumem chce měřit a obsáhnouti božská tajemství, svou vůlí si hledá spíš cestu k Bohu, než aby čekal, že milostí k němu bude pozdvižen. V náboženském životě přeceňuje psychologické metody. Tu byly ovšem tajemné působení milosti Boží a Církve, matka milostí, zatlačeny do pozadí. A i veřejný kult Boží či liturgie, v níž je hlavním činitelem Kristus a kněz jeho nástrojem a zástupcem, byl chápán příliš povrchně, ne-li čistě racionalisticky. Nauka o liturgii se stala v době osvícenské pouhým přívěskem pastorálky, její význam byl hodnocen jenom didakticky, jako poučování lidu. Ale přišel obrát, věřící pocítili duchovní hlad, toužili po něčem hlubším i v duchovním životě i ve formách liturgie, po mysteriu, po Bohu. Tu zasadilo, po delší dobu připravováno, tak zvané liturgické hnutí, jež, veden Duchem svatým, autoritativně zahájil svatý Pius X. Během tří desetiletí zachvátilo celý katolický svět. Věřící vidí opět ve středu duchovního života zjeveného Boha, Krista. On jest tím osobním tajemstvím, poněvadž zjevuje neviditelné Božství v těle. „Činy jeho ponížení,“ tak praví P. Casel, „především jeho

oběti na kříži, jsou tajemstvím, poněvadž se v nich zjevuje Bůh způsobem, jenž převyšuje všechny lidské míry. Především však jsou tajemstvím jeho vzkříšení a vyvýšení... Toto mysterium Christi hlásali apoštolé Církvi a Církev je předává dále všem pokolením..., ale nejen slovem, nýbrž i svatými úkony. A od doby, kdy Kristus není již viditelný mezi námi, přešlo to, co na něm bylo viditelného, do mysterií; jeho osobnost, jeho vykupitelské činy, jeho účinky milostí nalézáme nyní v tajemstvích kultu čili v liturgii.“ (Str. 18-19.) V liturgii svátostí, svátostin a modlitby působí Kristus prostřednictvím Církve svaté. Tam se obětuje a modlí za nás a s námi. Nyní chápeme, proč katolický svět pocítuje živelnou přitažlivost liturgie; není to zevnějšek, jenž ho táhne, ne, jest to hluboké tajemství, jest to život Boží, který se tam zjevuje a sděluje. — P. Odo Casel má nesmrtelnou zásluhu, že po řadu let zasazuje svou ohromnou patristickou a theologickou vědomost na probádání této tajemné stránky liturgie. V tomto spise nám podává stručný přehled hlubokých otázek a nosných myšlenek mysteria křesťanského kultu. Ve velkém vědeckém díle *Zeitschrift für Liturgiewissenschaft* snesl všechny přístupné texty Církevních Otců a liturgie, aby otázku mysteria v liturgii odůvodnil a prohloubil. Zajisté někdy zápolí o slovní výraz a theologickou formulaci těchto vznešených pravd, ale nelze popřít, že se tím pojem liturgie a celého duchovního života nesmírně prohloubil a že jsme našli opět studnici vody živé. Vliv stálého zdůrazňování této vnitřní a podstatné stránky liturgie, působení milosti a Církve svaté se odráží již i v jiných

oborech katolické theologie. Jaký svěží duch věje ku př. v mravouce Fritze Tillmanna (*Die Verwirklichung der Nachfolge Christi. Die Pflichten gegen Gott*, Düsseldorf, 1935) oproti dřívějším příručkám. A jak bohaté a útěšné jsou nyní úvahy a studie o Corpus Christi mysticum, o kněžské důstojnosti každé duše pokřtěné, o svátostech. Díky Bohu za to, že nás uvedl zase k plnému stolu svého domu otcovského. Díky též průkopníkům liturgické obnovy a zvláště mnichům opatství v Maria Laach a P. Odo Caselovi. Jeho spis doporučíme co nejvřeleji.

Dr. Philippus Oppenheim O. S. B., *Introductio in literaturam liturgicam. Conspectus historicus literaturae.* 8^o (VIII — 103 S.) 1937. Taurini-Romae, Ex Officina Libraria Marietti. Line 8. Veliký zájem o liturgii by se mohl státi nebezpečným diletantismem, kdyby se nezakládal na vědecké znalosti dějin a smyslu liturgie. Proto se vydávají stále nové příručky, jež nám chtějí umožniti poznání vzniku jednotlivých obřadů a textů. P. Dr. Oppenheim, profesor theologie a liturgie na papežské universitě sv. Anselma v Římě, chce vyjít zvláště akademikům a theologům vstříc a hodlá podati úplné pojednání o liturgii v jazyku latinském. Prozatím vydává Úvod či historický přehled liturgické literatury od prvních století až do nejnovější doby — ani na liturgické snahy u nás nezapomněl. Co činí jeho dílo zvláště vítaným, je, že u každého spisu upozorňuje na obsah, vědeckou cenu a zvláštní význam, účel a užitek jeho pro studium liturgie. — V poznámkách uvádí vždy přesný titul díla; pečlivě sestavený rejstřík jmen a věcí zvyšuje podstatně praktickou užitečnost knihy! Vítáme tuto práci a přejeme autorovi, aby mohl brzy vydati části další.

Opat Arnošt Vykoukal.

Dr. Viktor von Hettlingen S. P. M., **Raphael Kardinal Merry del Val.** Mit einem Vorwort Seiner Eminenz des Kardinalstaatssekretärs Eugenio Pacelli. 372 Seiten. Einsiedeln, Verlag Benziger. Gebunden Fr. 7.60. — V této knize je podána důležitá stať z církevních dějin. Neboť činnost kardinála Merry del Val je úzce spjatá s činností papeže Pia X., měla význam pro celou církev. Autor nepodává zde jen nárys rozsáhlé vnější činnosti tohoto církevního hodnostáře, nýbrž otvírá našemu oku pohled i do jeho vnitřního života. Nezapomenutelnou je u Merry del Vala jeho účast s trpícími, chudými a nemocnými, nezapomenutelnou je i jeho úzká spolupráce s Piem X. Kniha je nejen památkem pro kardinála Merry del Vala, ale i doplňkem k životopisům Pia X. P. P.

Elsa Steinmann, Die Kindernachfolge Jesu Christi. Für Kinder bis zu zehn Jahren. Mit Zeichnungen im Text von Lilly Renner. Einsiedeln-Köln, Verlag Benziger. Ganzleinen Fr. 4.60. — Knížka chce být průvodcem k živé zbožnosti pro děti ve stejném duchu jako Tomáše Kempenského Následování Krista. Zde nemluví však božský Mistr k učedníku, ale malý Ježíšek k dítěti. Autorka se dovede dokonale vžít do této úlohy a mluvou dětskou a pro dítě přitažlivou ukazuje dítěti životní cestu vedoucí ve stopách malého Ježíše.

Dr. Franz Haibach, Neue Exhorten für Haupt- und Mittelschulen. Innsbruck, Verlag Tyrolia. Kartoniert RM 3.30. — Novými a novým způsobem podanými jsou tyto 45. exhorty, které autor v tomto svazku věnuje mládeži. Mladistvý vznět je oživuje. Krátké, strhující věty činí je snadno srozumitelnými. Spojitost s církevním rokem jest v celku dodržena. Žádná exhorta není příliš dlouhá, což usnadní mladým posluchačům pozornost.



Kdo je jako Bůh?

(Ke svátku Zjevení sv. Archanděla Michaela.)

Národové se bouří a snují marné plány proti Bohu a proti jeho Pomazanému!

Sami si chtějí dáti zákony a prohlašují za ně svou zvrhlou vůli. Počinání jejich jest jen blábolení dítěte.

Gesta jejich jsou křepčením šilence.

Hromadí válečnou zbroj a vymýšlejí lsti...

Vlny této bouře dorážejí až ke skále Petrově. Od té se lámou pouze zvětralé oblázky. Ona však jediná stojí neochvějně v nejprudších nárazech, zatím co kolem ní se všechno otřásá a kymácí.

U paty skály Církve stojí anděl a v ruce mu blýská meč. Je to Archanděl Michael, jehož jméno značí drtivou otázku: „Kdo je jako Bůh?“

Touto otázkou srazil do nejděsnějších hloubek pekla zpupné anděly.

Touto otázkou srazí každého odvážlivce, jenž se pokusí zaútočit na Církev, jejímž ochráncem on jest.

Touto otázkou vyděsí v určený okamžik všechny, kteří zapomněli, že jsou pouzí tvorové, zformované bláto a oživený popel.

S touto otázkou stane u vítězných oblouků, kterými budou procházeti ješitní Vůdcové a domýšlivé rasy lidské.

S touto otázkou se postaví u lůžek umírajících idolů člověčenstva.

Touto otázkou srazí ke stupňům Božího soudního trůnu všechny duše umrlců.

Jediné ti, kteří milovali velikost Boží a těšili se z jeho absolutní moci, rozradostní se, až se před ně postaví a odvede jejich duše na věčnost Archanděl, jehož jméno vyjadřuje jejich životní obdiv a sladkou oddanost Pánu všehomíra.

Emauzy.

P. Marian Schaller.

Ke svátku Nanebevstoupení Páně.

Svatební doba pro svět minula. Ženich se loučí. Chladná a zahalená v zimní háv byla země, když se zjevil. V záplavě květů rozkládá se zde, když Ženich odchází. Se svými učedníky vystupuje k hoře Olivetské. Dole pod ním zůstává místo, kde mrtvý lid židovský ležel v údolí Josafat. Tam budou brzy také odpočívatí jeho protivníci, kteří ho přibili na kříž! On opouští to místo náhrobků a smrti a stoupá k slunným výšinám Olivetské hory, jež vysoko ční nad Golgotou, Getsemany a všemi těmi místy jeho utrpení a ponížení.

Tam opouští své učedníky a zemi. Viděli jej, jak pozvedl žehnající ruce, jak se vznášel do výšin, stále dále od nich, stále výše; pak viděli ještě oblak, ale jej již ne.

Kristus opustil zemi, odešel. —

Když se někdo loučí, odchází navždy, pak vděčnost a láska projevují hlasitě nebo alespoň tiše v srdci poslední pozdrav, řeč na rozloučenou.

Žádný jazyk lidský ani andělský nemůže to hodným způsobem učiniti Spasiteli. Nad takovým úkolem selhávají lidské umění i lidský důvtip. Čím byl pro svět, co pro něj a pro nás učinil?

Salvator mundi. Spasitel, Vykupitel světa. To jediné jméno, jímž jej vděční lidé nazývají, praví mnoho, i když ne všechno.

Projdi tím velkým životem s nevyzpytatelnými tajemstvími a vykupitelskými činy, od vtělení až po nanebevstoupení. Kdyby vše, co činil, mělo být napsáno, pak by celý svět nemohl pojmouti knihy, které by tu musily být napsány, praví sv. Jan. A když pak pozoruješ vše, jako by to učinil pro tebe, když si řekneš: Pro mne byl jeho život, jeho dlouhý život, každý den i každá noc, každá hodina i každá minuta. Pro mne bylo vše, co mluvil i konal, celé jeho učení a jeho zázraky, pro mne všechny jeho myšlenky i modlitby. Pro mne každá slza a kapka krve, pro mne byly jeho bolesti a utrpení. Pro mne byl ukřižován a zemřel.

Když to vše uvážíš, pak pochopíš zajisté též slova sv. Pavla: „Kdo nemiluje Pána našeho Ježíše Krista, ten budiž proklet.“ Byl by druhým Jidášem, nesmírným nevděčníkem a nešlechtníkem.

Přístupuje však ještě jedna okolnost, jež působí na naše srdce, a vyžaduje si nejvyšší lásku a vděčnost.

Když lidé odcházejí z tohoto života a světa, pak zanechají po sobě nanejvýš nějaké dědictví, a to najde vždy smějící se dědice.

Ale takové dědictví záleží jen v pozemských statcích a může být jen slabou útěchou nad ztrátou zesnulého.

Spasitel však, jenž nás miloval až do konce, a láskou nepochopitelnou a nesrozumitelnou, zanechal nám také dědictví zcela jedinečné, totiž sebe samého: „A hle, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“

Při nanebevstoupení odňal ho oblak zrakům učedníků. A jeho dědictví, on sám, jest nyní na světě rovněž skryto v oblaku, ale není proto méně pravdivé a pravé.

Pod světelným oblakem svátostných způsobů třpytné Hostie skrývá se on sám, jeho vlastní Osoba s božstvím a lidstvím. Pod obláčkem vnějších, smysly vnímatelných znamení odhaluješ jeho sílu a působení ve svátostech, těch obdivuhodných relikviích Spasitelových, jak bývají nazývány od theologů. Pod oblakem těla a krve, lidských bytostí, které nazýváme představenými, slyšíš zaznívati jeho hlas, jenž tě poučuje a vede: „Kdo vás slyší, mne slyší.“ Bylo kdy takové dědictví, aby v sobě zahrnovalo i zůstavitele, se vším, co jest a co má? To jest naše dědictví od Ježíše Krista.

Skutečně my jsme smějícími se dědici! Co však jsme, když tak nesmírnou, nevýslovnou lásku opomíjíme a nesplácíme?

To, co pravil mírný Spasitel o Jidášovi: „Bylo by lépe, kdyby se ani nenarodil.“ Tento strašný rozsudek byl by i nad námi vyneseno: Bylo by pak lépe, kdybychom se ani nenarodili. Za oblakem jest ještě také nyní činným na světě a v Církvi. A za to mu je vděčným naše srdce!

A co činí za oblaky v nebi? Také tam jest ještě pro tebe činným! Slyš a div se! A snad pohne tebou tato něžná láska Spasitelova více než mnohé jiné, větší, co pro tebe vykonal na zemi.

Je pro tebe činným, připravuje vše pro tvůj příchod do nebe. Jako kurýr jede napřed, aby pro vrchnost vše obstaral a zařídil, aby našla připraveným příjemný příbytek, tak pospíší napřed i Spasitel a pečuje tam o tebe a tvou příští blaženost. Pohleď skrz oblaky, pohlédni za oblaky! Jak se pro tebe zároveň unavuje, jak na tebe myslí a pln nekonečné lásky a něžnosti připravuje všechny dary, jež tě v nebi mají oblažovati!

Co to bude? Jaké statky tě očekávají? Přemýšlej, vymysli si, co chceš, bude toho ještě víc! To, co jest označováno názvem nebeská říše, to jest v tom obsaženo. Koruny a šperky? Ano, a ještě více. Ráj rozkoše? Ano, a ještě více. Ráj plný světla a pokoje? Ano, a ještě více. Město, nebeský Jerusaleml, vybudovaný z dra-

hokamů a perel? Ano, a ještě více. Vznešený příbytek, vybudovaný a vyzdobený od samého Spasitele? Ano, a ještě mnohem více!

Proč se unavujeme uváděním jednotlivostí, když Písmo svaté samo to označuje jako neužitečné a nedostatečné: „Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani do lidského srdce nevniklo to, co připravil Bůh těm, kteří ho milují.“ Slova ta říkají nám zároveň též, že to přesahuje lidskou představivost, a že nebeské statky předčí každé naše očekávání. A nemůže tomu ani jinak být, když naše štěstí v nebi spočívá v ruce toho, jenž jest sama Všemohoucnost, Moudrost a Láska. Co vše nelze od něj doufati?

Musí však přece býti ještě více řečeno o jednotlivostech, aby nebeské dary měly větší vliv na lidská srdce, především ale, aby dárce těchto darů a statků, milý Spasitel sám, byl více povšimnut a milován. Neboť za tím účelem jsou psány tyto řádky: Z hodnoty a velikosti darů usuzuj na lásku dárce.

Nebeské dary, které Spasitel pro nás na věčnosti připravuje, jsou podle slov sv. Augustina dary otčiny, dary svobody a dary svatební. A v tom spočívá jejich zvláštní a nekonečná cena!

Jsou to dary otčiny: Co by neobsáhlo pro člověka stručné slovo otčina? Téměř všechno štěstí, jež se nachází v lidském životě, jest obsaženo ve slově otčina, otcovský dům. Šťastné dětství, radosti mládí, rodina, srdce osvěžující klid, blažený duševní klid, to vše nám říká slovo otčina. V cizině, daleko od otcovského domu, třeba je tam sebe krásněji, duše nenajde klidu. Ona zůstane slzavým údolím, vyhnanstvím, zajetím, v němž nám neposkytuje nic pravé, hluboké radosti. Písně byly pro Židy radostí a rozkoší. „Zpívejte nám z písní sionských,“ vybízeli je v Babyloně. „Jak máme zpívatí in terra aliena — v cizí zemi?“ tak znělo jim v odpověď. „Píseň uvízla by nám v hrdle!“ Posadili se nad řekami babylonskými a plakali. Slzy jsou písní vyhnanství.

Je-li to zde na zemi v otčině tak krásné, jak tomu bude teprve v pravé otčině, v nebeské otčině, v našem vlastním otcovském domě na věčnosti! Neboť třeba sebe více milujeme otčinu a otcovský dům, je to přec jen zdání. Neboť země není naší pravou, vlastní otčinou! Krátký čas těší se každý člověk ze štěstí otčiny! Pak musí z otcovského domu, hledati novou otčinu, založiti nový domov a příbytek. I když se podaří nalézt takovou novou otčinu, jak dlouho zůstane člověk v plném okoušení tohoto štěstí? Sotvaže se člověk usadil a počal okoušeti rodinné štěstí, tu chýlí se již jeho život dolů, stárí a smrt jeví se hrozivě v dáli, za dveř-

mi, a pak zní to opět: odejít, opustit, strhat vše, hledat novou otčinu!

Proto stará theologie užívala krásného výrazu o lidech žijících dosud na zemi: Jsou to poutníci — viatores, in via, na cestě — o těch, kteří jsou na věčnosti: comprehensores, uchvatitelé, jsou u cíle, in patria, v otčině.

Když dobře dospějeme na věčnost, budeme tedy v naší vlastní otčině, v našem otcovském domě, jež nám božský Spasitel již nyní staví a zdobí: „Já jdu tam připravit vám příbytky.“ Tam máme své vlastní domovské právo. Bůh, náš Otec, jest tam, matka naší duše, Maria, jest tam. Naši pozemští rodiče a příbuzní jsou tam. Otcovský klid a otcovský mír je tam. Tuto otčinu nemusíme již nikdy opustiti, je to věčná otčina, ve které svítí světlo věčné, kde nás oblažuje věčný klid. Pout je u konce, cíl provždy dosažen. Žádný neklid, žádná úzkost o budoucnost nemůže se již vplížit do našeho srdce. Statky pravé otčiny v nebi jsou věčnými statky, a proto teprve skutečně pravými statky u porovnání s pomíjícími, prchavými statky pozemského života. A jak krásně ti připraví tvůj Spasitel a Bůh tvůj nebeský příbytek, nebeský dům otcovský! Co nevykoná jen pozemská láska v tom ohledu! Pozorujme na příklad matku, která pro syna staví otcovský dům, zámek! Každý kámen takřka k němu shledávala. Jak pečovalo její milující srdce, aby vše bylo zařízeno podle sklonů a přání jejího syna! Každý obraz, každá část obydlí, každé náradí bylo zvlášť a s obzvláštní láskou vyhledáno a opatřeno! A to vše pro několik neurčitých let pozemského bydlení. Jak teprve Spasitel zařídí a vyzdobí náš věčný příbytek! Sv. Jan Almužník viděl v duchu svůj otcovský dům v nebi, na němž byl nápis: Dům Jana Almužníka, vykoupený almužnami!

Ach, jaká jest to pro nás znavené poutníky bez domoviny blažená radost, mysliti na onen otcovský dům v nebi! Jak vzdychá naše srdce v touze po tomto místu věčného odpočinku! Ach, kdybychom byli již konečně doma, v naší nebeské otčině!

Jak velkou lásku musí však pociťovati naše srdce při myšlence na Spasitele, jež tam za oblaky připravuje a pečuje o naše dary otčiny!

Dary svobody jsou dalšími nebeskými statky, jež Spasitel má pro mne připraveny tam na věčnosti! Svoboda, svoboda! To jest šťastné ovzduší lidstva. Každý dychtí po svobodě! Jak by nebylo to slovo, ten pojem lidem drahým, když jim přišel tak draze. Co by zaň nezaplatili! Nejsou dějiny národů dějinami snahy

po svobodě? Všechny ty hrozné, zářící proudy krve, od počátku až po naše dny procházející lidstvem, vyšly ze srdcí, jež odumírala s voláním svoboda, svoboda! Kde není žádné svobody, tam vládne ujařmení a otroctví, tam není pro lidi žádného štěstí.

Země, kde lidé požívají více svobody, je podle lidského úsudku šťastnější země!

A přece není tato země místem pravé svobody! Všude ohraničení, pouta, závazky! Jak tlusté jsou naše zákoníky, církevního i světského práva! Jak četná jsou policejní i obecní nařízení! Stanovy, pravidla, instrukce společností a spolků! Povijanu a ovinu, do něhož bylo zavínuto naše tělo v prvých dnech našeho bytí pro svou slabost a vrátkost, jsme se sice již dávno zbavili, ale duchovně zůstáváme po celý dlouhý život miminky se všech stran spoutanými a sevřenými: statky a dary tohoto světa, úřady a hodnosti, všechny bez výjimky jsou pouty, břemeny, jež naši svobodu tím více omezují a zúžují, takže právem lze říci, že ten, kdo nemá nic, chudý, je ještě nejvolnější. Na každém požitku, na každém pozemském statku a jmění visí zároveň pouto. Neboť i u dovolených svobodných věcí platí zároveň: Ne mnoho, ne příliš dlouho, ne příliš daleko! Jinak bude pozemské dobro tvou kletbou. Jak zcela jinak je tomu se statky nebeskými! Tam jest země svobody, její statky jsou opravdu dary svobody!

Bůh jest vládcem, králem této země, on, jenž chce být Otcem, a žádným tyranem. Jak mírnou jest již v tomto životě jeho vláda. V ráji dal jen jedno přikázání, pak dvě přikázání, přikázání lásky k Bohu a bližnímu. Vlastně žádné přikázání, žádné tíživé pouto, nýbrž blaživé uspokojení lidského srdce, které je stvořeno pro lásku. Jak ponechává nám ve všem tak dalekosáhlou svobodu, jako by ani neexistoval a jako by byl člověk sám svrchovaným pánem a vládcem na tomto světě! Jak mírně a téměř nepozorovatelně řídí lidi a vede je k jejich konečnému cíli. „Vedeš snad lidi pouty lásky?“ Zdaž není u porovnání s ním i nejmírnější vládce a představený nesnesitelným a zdaž není krutovládcem? Na věčnosti teprve, jak tam Bůh rozšíří naši svobodu, bude ji chrániti jako věčné dobro bez mezí a hranic! Tu spadnou všechna bránící a omezující pouta a zákony a ve vlastním smyslu bude pravdivým slovo: *Deo servire, regnare est* — Bohu sloužití znamená kralovati. Nebude to žádná služba, ale vládnutí. Ve stacích, jež nám tam budou uděleny, nebude skryto žádné osidlo a žádné pouto, jako je tomu zde na zemi. Jsou to pravé dary svobody, jež můžeme požívatí bez bázně před zneužitím, bez úzkosti, bez ome-

zení, bez hranic. Proto také nebudou nám vyměřeny podle určité míry, nýbrž budeme mezi tyto statky vhozeni jako do bezmezného a bezedného moře, ve kterém se můžeme svobodně, bez omezení pohybovati. „Intra in gaudium Domini tui — vejdi do radostí svého Pána,“ zní tu! Radost nemá vniknouti do tvého srdce, jak se to zde na světě děje jen po kapkách, nýbrž vejdi ty sám do radostí svého Pána, vrhni se celý do nebeské blaženosti tak, aby byla nad tebou, pod tebou i kolem tebe, aby tě pronikla a vproudila do tebe, abys nepřišel nikdy ke konci, kdybys šel sebe dál a ponořil se sebe hlouběji!

Každé nebeské dobro přináší zároveň jako skvostný dar svou vlastní svobodu! Zcela jinak, než je tomu na tomto světě, kde omezují tvou svobodu, činí tě nebeské dary tím svobodnějším. Tam platí pravidlo, čím více statků, tím více svobody!

A všechny tyto neocenitelné a nevýslovné dary svobody budou ti darovány a připraveny od Spasitele, jenž tam za oblaky jest již nyní pro tebe činným. Jak bychom mohli, jak bychom měli my ubozí lidé takovou lásku jen splatit?

A přece mají naše budoucí nebeské statky ještě jeden zcela zvláštní půvab, jenž jest snad největším a nejvíce přitažlivějším pro lidské srdce.

Jsou to svatební dary a dary lásky.

Podle lidského úsudku jest den sňatku nejpozoruhodnějším a nejšťastnějším dnem v životě. Při nejmenším mohlo a mělo by tak být. Pak dostoupil lidský život ve své síle a kráse zenitu. Největší štěstí svůj život jinému věnovati, největší štěstí pro člověka přijmouti v majetek a míti život druhého, nejdrahocennější poklad tohoto světa. Jaké bohatství se dává i přijímá! Proto je štěstí tak velké! Lidé věnují vše na to, aby tento den mohli slavnostně a důstojně oslaviti. Ve svých nejkrásnějších špercích přistupují k oltáři. A přece neodměřuje se štěstí a velikost tohoto dne podle vnějšího lesku a ozdob, nýbrž podle velikosti vzájemné lásky. Ona je měřítkem štěstí tohoto dne!

Přece však brzy odkládají se svatební šperky, a počnou všední dni s potem a prací. Také pozemská láska ochladne. Výkřik, který tak často slyšíme: Byl to nejkrásnější den mého života! označuje zároveň hranice tohoto štěstí. Nejkrásnější den! Ale jen jeden, jediný den byl takový! A život zahrnuje přece mnoho dní! Na věčnosti, jak je tomu zcela jinak! Svatební den tam nemá žádného večera a žádného konce! Trvá celou věčnost. Neustále je tedy věčný život na vrcholu štěstí, jež my zde můžeme požívat jen

v okamžicích! Láska tam na věčnosti, nebeská láska, nemá žádného umdlení a oslabení. Slunný, slastiplný den lásky tedy po celou věčnost!

Dary lásky jsou nebeskými dary. Neodměruje se dar podle velikosti lásky k dárci? Nejcenějším darem od nemilé osoby jest pohrdáno, nejmenší dárek, skromná květinka z rukou milované osoby těší nesmírně. Jako nevýslovně velikou bude láska duše k jejímu Ženichu a Spasiteli na věčnosti, tak nesmírně milými budou dary, jež tam od Ženicha budou darovány nevěstě. Každý dar je tedy darem lásky a poskytne srdci celé nebe lásky a slasti!

A nyní, již nyní jest Ženich činným a vybírá své svatební dary, dary lásky. Zda to nemá nám jej především učinit milým a drahým?

Vše to je zcela jisté. On sám to řekl. Mluví o ženichu a svatební hostině: Odešel, aby připravil nám příbytky. Ty to nevidíš ještě vlastním zrakem. On je ještě za oblakem. Ale nestal se již jasnějším a průhlednějším, ten oblak, jenž se s počátku zdál hustým a neproniknutelným? S každým dnem bude průhlednějším, ale též tvůj život o to kratším. Pospěš se připravit a učiň svou lásku k Ježíšovi stále žhavější, plamennější. Jako ranní obláčky na nebi, které ještě zakrývají slunce, odpluje brzy mrak, jenž ještě skrývá Spasitele. Jest čas. Nyní stojí ještě za mrakem, jak praví Velepíseň: „Hle, tady stojí už před naší zdí! Nahlíží okénkem, kouká se mřížovím!“ Ale hned jest hotov se svými svatebními přípravami, oblaka odtáhnou, mříž spadne a již zazní jeho volání: „Surge, propera, amica mea, columba mea, formosa mea et veni — Vzhůru, pospěš, družko moje, holubičko moje, krásko moje, pojd“ (Velepíseň 2, 9 a 10).

Emauzy.

† P. Benedikt Coekoll.

Církevní hymny.

2. Commune martyrum.

Pro svátky mučedníků máme v brevíři 5 hymnů: Pro svátky je dnoho mučedníka jsou zde hymny dva: Deus tuorum militum a Invicte martyr, unicum. Pro svátky více mučedníků hymny tři: Sanctorum meritis, Christo profusum sanguinem a Rex gloriose martyrum.

V době velikonoční ve svátky jednoho mučedníka mění se pouze závěrečné doxologické slohy. Ve svátky více mučedníků odpadá v době velikonoční hymnus *Sanctorum meritis*. K nešporám běže se hymnus *Rex gloriose martyrum*, k jitřní a k chválám *Christo profusum sanguinem*.

V prvotní církvi byli uctíváni s počátku vlastně jedině mučedníci. Mučedníky nazývali se v prvních stoletích, kdo pro víru život dali, nebo aspoň pro víru byli mučeni, a konečně ti, kteří pro víru byli posláni do vyhnanství (*extorres*). Církev se starala, aby památka na mučedníky se zachovala potomstvu. Jména mučedníků zapisovala se do seznamů. Sv. Cyprián poručil zaznamenávati jméno a den úmrtí mučedníka, aby mohla býti stanovena jejich výroční památka (*dies natalis*). Mučednictví bylo v prvních dobách nejdříve ceněno. Platilo za vrcholný, hrdinský projev lásky k Bohu. Svou smrtí podali nejlepší svědectví Kristu — a proto zváni *martyres*, t. j. svědkové.

Všechny hymny o sv. mučednících zdůrazňují jejich velikou obět, kterou přinesli z lásky ke Kristu, jejich bolesti a mučení, za něž se jim dostalo největší odměny. Oni se podobali Vykupiteli až do důsledků, až do svědectví daného krví. Dovedli přemoci v sobě vše, co je poutalo k zemi a životu, a tak se stali i nám vzorem a pomocníky po cestách tohoto života. Jsme křehcí, chybující a hledáme pomoci u nich. Myšlenka na jejich vítězný konec života budí v nás touhu po šťastné smrti, po smrti s duší očištěnou od hříchů. A proto zakončujeme velebné hymny na tyto hrdiny a vítězné bojovníky Kristovy prosbou za svou očistu.

71. *Deus tuorum militum.*

K nešporám a na jitřní. Od neznámého autora z doby sv. Ambrože.¹

*Deus, tuorum militum
sors, et corona, praemium,
laudes canentes martyris
absolve nexu criminis.*

Svých bojovníků, Bože, mzdo,
jich úděle i koruno,
nás mučedníka slavící
zbav vazby k hříchům vízící!

*Hic nempe mundi gaudia,
et blanda fraudum pabula
imbuta felle deputans,
pervenit ad caelestia.*

On všecky světské radosti
i vnady jeho plné lsti
za omamný jed pokládal,
již odměnu svou v nebi vzal.

¹ Albin (str. 397) připisuje hymnus sv. Ambroži. Schulte myslí na sv. Řehoře Vel.

Poenas cucurrit fortiter,
et sustulit viriliter,
fundensque pro te sanguinem,
aeterna dona possidet.

Ob hoc precatu supplici
te poscimus, piissime:
in hoc triumpho martyris
dimitte noxam servulis.

† Laus et perennis gloria
Patri sit, atque Filio,
sancto simul Paraclito
in sempiterna saecula. Amen.²

² V době velikonoční místo sloky Laus et perennis gloria:

Deo Patri sit gloria,
et Filio, qui a mortuis
surrexit, ac Paraclito,
in sempiterna saecula. Amen.

V oktáv Nanebevstoupení Páně:

Jesu, tibi sit gloria,
qui victor in caelum redis,
cum Patre et almo Spiritu,
in sempiterna saecula. Amen.

Šel odhodlaně k mučení,
je snášel v tichém nadšení,
a proliv krev svou za Tebe,
byl slavně přijat do nebe.

A proto, Bože, prosbu svou
dnes vyléváme před tebou,
by v mučedníkův slavný den
byl hřích tvým sluhům odpuštěn.

† Dík, nekonečná sláva, čest,
jak Otci, Synu v kraji hvězd,
tak Duchu, který těší nás,
ať vzdávána jest v každý čas.
Amen.²

Zněj Bohu Otci píseň chval,
i Synu, který z mrtvých vstal,
i Duchu, který těší nás,
ať ozývá se v každý čas. Amen.

Zněj tobě, Jezu, slávy ples,
jenž kráčíš v slávě do nebes,
i Otci, Duchu nechť náš hlas
zpěv chvály pěje v každý čas.
Amen.

72. Invicte martyr, unicum.

K chválám. Autor je neznám. Asi z X. stol.

Invicte martyr, unicum
Patris secutus Filium,
victis triumphas hostibus,
victor fruens caelestibus.

Tui precatus munere
nostrum reatum dilue,
arcens mali contagium,
vitae repellens taedium.

Šels, mučedníku, v šlépějích
vítězně s Kristem v dobách
zlých,
dnes nepřátelům kraluješ
a v nebesích se raduješ.

Ať zásluhami přímluv svých
nám z nitra smyješ černý hřích,
rač hříchů mor v dál zapudit,
vzdal znechucenost, navrať klid.

Soluta sunt iam vincula
tui sacrati corporis:
nos solve vinclis saeculi
dono superni Numinis.

† Deo Patri sit gloria,
eiusque soli Filio,
cum Spiritu Paraclito
nunc, et per omne saeculum.

Amen.

Ta pouta jsou již zlámána,
v něž byla duše svázána:
z pout světa i nás vyprosti
zas darem Boží milosti!

† Bud' Bohu Otci sláva, čest,
i Synu, který jeden jest,
i Duchu, který těší nás,
zněj chvála dnes i v každý čas!

Amen.

73. Sanctorum meritis.

K nešporám sv. mučedníků v době mimovelikonoční. Z VIII. stol.¹

Sanctorum meritis
inclyta gaudia
pangamus, socii,
gestaque fortia:
gliscens fert animus
promere cantibus
victorum genus optimum.

Hi sunt, quos fatue
mundus abhorruit;
hunc fructu vacuum,
floribus aridum
contempsere tui
nominis asseclae,
Jesu, Rex bone caelitem.

Hi pro te furias
atque minas truces
calcarunt hominum,
saevaue verbera:
hic cessit lacerans
fortiter ungula
nec carpsit penetralia.²

O světců radostech
zpívejme úchvatných
svorně dnes, druhové,
o činech udatných:
duch žhavou touhou mře,
by chválu vyzpíval,
vítězný rod již oplýval.

Ti jsou, jichž bláhový
se vždycky děsil svět,
jenž jsa bez ovoce
jen planý nese květ;
jím tvoji přátelé
vždycky pohrdali,
ó Jezu, nebeský Králi!

Ti pro tě po krutém
běsnění šlapali,
vyhrůžek divokých
ani ran nedbali,
na ně se drásavý
spár šelem vrhnout bál,
ze srdce klid jim nevyrvál.²

¹ Schulte připisuje hymnus Rhabanu Maurovi. Srv. Dreves, Hymnologische Studien. Mnichov 1908.

² Penetralia = vnitřek svatyně, těla (= duše); zde ve významu: statečnou mysl. Srv. násl. slohu!

Caeduntur gladiis
more bidentium:³
non murmur resonat,
non quaeremonia;
sed corde impavido
mens bene conscia
conservat patientiam.

Quae vox, quae poterit
lingua retexere,
quae tu martyribus
munera praeparas?
Rubri nam fluido
sanguine, fulgidis
cingunt tempora laureis.

† Te, summa Deitas,
unaque poscimus,
ut culpas abigas,
noxia subtrahas,
des pacem famulis,
ut tibi gloriam
annorum in seriem canant.
Amen.

Meči jsou pobiti
jak žertvy k oběti,³
nářků a reptání
není tu slyšeti,
se srdcem statečným
při jasném vědomí
snášejí všechny pohromy.

Hlas který a či ret
mohl by vyslovit,
mzdu jakou připravils
pro věrný sobě lid?
Rudí od krve své,
jež z ran se prýští ven,
spánky své věncí vavřínem.

† Tě, Bože nejvyšší,
společně prosíme,
bys vše nám odpustil,
čím tebe rmoutíme,
dal míru sluhům svým,
by tobě s anděly
chvalozpěv vděčný zapěli.
Amen.

74. Christo profusum sanguinem.

K jitřní více mučedníků. K jitřní a k chválám v době velikonoční. Od sv. Ambrože.

Christo profusum sanguinem
et martyrum victorias,
dignamque caelo lauream
laetis sequamur vocibus.

Terrore victo saeculi,
poenisque spretis corporis,
mortis sacrae compendio
vitam beatam possident.

Traduntur igni martyres
et bestiarum dentibus,
armata saevit unguis
tortoris insani manus.

Dnes za Krista krev prolitou
čest mučedníků vítězných,
jich slávu v nebi dobytou,
velebme v písních líbezných!

Když přemohli strach ze světa
a zhrdli těla mukami,
po svaté smrti rozkvétá
jim sláva mezi hvězdami.

Jsou uvrženi v ohňů žár,
i rozruženým šelmám v chřtán,
tu šílí v rukou katů spár,
jenž z ocele byl ukován.

³ Bidens = ovce.

Vzrůst poznání o Mši svaté.

Všechno naše poznání roste. Dítě zná psa jinak než universitní profesor-přírodopisec. Dítě zná Lorda, Alíka nebo jak se jejich pes doma jmenuje. Kdykoliv se začne ve škole mluvit o psu, dítě vypravuje o jejich psu. Později poznává i jiné psy. Některé znaky mají shodné s jejich Lordem, jiné mají odlišné. Od odlišných znaků se postupně abstrahuje, společné znaky se přenášejí i na jiné, dosud neznámé psy, a dítě pomalu dorůstá pojmu pes. Je zcela pochopitelné, že zprvu tento pojem je doprovázen představou známých psů. Přírodovědec dovede však jistě a bezpečně odlišiti představu psa od pojmu psa.

Tak roste poznání hmotných věcí. Tak se vyvíjí i poznání věcí nehmotných. Cesta tu je nesnadnější, zdlouhavější. Abstrakta objasňujeme dětem konkrétním. Nepodáváme dětem definici pravdy, ale ukazujeme příklad člověka pravdomluvného, nedefinujeme krásu, ale kde lze, ukazujeme ji. Podobně nedefinujeme dětem hned Boha, ale ukazujeme stopy jeho činnosti, která se projevila stvořením a projevuje zachováváním a řízením světa.

I toto poznání nehmotných věcí má a musí růsti. Převládá-li v počátcích činnost vnějších smyslů, čím je člověk dospělejší, tím má více přicházeti k platnosti také rozum, myšlení.

Tak má vyrůstati i katolíkovo poznání Mše svaté.

Dítě vidí na Mši svaté především děj. Dítě lehce chápe, že Mše svatá je něco podobného jako děj na jevišti v divadle. Vidí kněze v rouchu, jaké se jinde nenosí, vidí ministranty, ozdobený oltář, kalich, hostii. Slyší varhany, zpěv, nesrozumitelnou řeč kněze. Cítí kadidlo, vůni květin. Všechno to dráždí sensitivní nervy, a po tomto přímém podráždění vzniká ve vědomí obraz — vněm — vytvořený jednotně počitky (zrakovými, sluchovými, čichovými atd.).

Přijde-li dítě domů, nemá již přímých počitků a vněmů o Mši svaté. Ale vněmy se mohou vybaviti bez smyslových popudů. Dítě vypravuje, co v kostele vidělo, slyšelo. Představuje si celý děj, má představu Mše svaté. Čím bylo v kostele pozornější, tím vnímání bylo přesnější a vybavení představ může býti věrnější. Co se dítěti líbí, o tom nejen rádo vypravuje, ale to dítě znovu rádo prožívá. Dítěti se líbí vlak, proto si rádo hraje na vlak. Líbí se mu v krámě — rádo si hraje na kupce. Líbí-li se mu v kostele, hraje si na kněze. Opakuje celý děj, který vidělo v kostele u oltáře.

Vyučováním náboženství roste ovšem dětské poznání o Mši sva-

té, ale je zajímavé, že aktivní prožívání celého děje doprovází dítě i ve stadiu, kdy už umí odříkati z katechismu definici, poučku o Mši svaté. Říkám výslovně odříkati, poněvadž lze těžko dokazovati, že by v té době mělo dítě již pojem, správný pojem Mše svaté. Víme, že i o mnohých hmotných věcech nemá dítě správného pojmu, i když dovede odříkávat o nich poučky. Uložiti několik vět v mechanickou paměť je snazší, než tvořiti obecné představy a spojovati je v myšlení.

Dítě při vyučování náboženství poznává oběti starozákonní, poznává a můžeme říci, že v hlavních rysech chápe Kristovu oběť na kříži, a tak se mu pomalu ujasňuje i význam poslední večeře a Kristova ustanovení: „To čiňte na mou památku!“ Současně však dítě poznává příkaz: „V neděle a v zasvěcené svátky celou Mši svatou pobožně slyšeti“, a tak vzniká představa Mše svaté jako povinnosti.

U některých dětí je hodně cítiti tento přelom. Kdežto dříve chodily velmi rády do kostela, jakmile vystupuje víc a více do popředí příkaz, ochabují ve svém zájmu o Mši svatou a je na nich zřejmo, že chodí do kostela z donucení. U jiných dětí, kde příkaz byl při vyučování obratně převeden na akt naší lásky a duchovní potřeby, nenastane takový přelom a nevyhýbají se kostelu ani v době, kdy se blíží konec jejich školní povinnosti.

Nutno ovšem po pravdě konstatovati, že u mnohých katolíků je představa Mše svaté spojena jen a jen s představou povinnosti. Chodí na Mši svatou proto, že je to přikázáno. Slyší každou neděli a zasvěcený svátek Mši svatou, aby nehřešili. Neříkáme, že je to špatné, ale Mše svatá je pro nás ještě víc než chladná povinnost.

I pojem „oficiální bohoslužba, bohopocta“ svádí k určitému úřednímu chladu. Jak se začne se slovem oficiální, tanou hned mnohým lidem na mysli oficiální oslavy s jejich nudou. Když je to oficiální, tak se tam musí. V tom je vyjádřeno všechno to bezmocné zoufalství, které by nejradyji někam uteklo, ale musí se tvářiti vážně, poněvadž je to oficiální.

Tohle vývojové stadium v nazírání na Mši svatou doprovází některé lidi až do hrobu. Věrně chodí do kostela neděli co neděli, mají tam už své místo, v klidu tam ztráví dobu posvátných obřadů a odcházejí s blahým vědomím, že zas jeden kousek práce je za nimi. Jeden akt je vyřízen. Úleva.

Odnese-li si dítě ze školy aspoň solidní vědomosti o Mši svaté, pak to není ještě tak zlé. Vždyť dnes i ten lidově psaný nábožen-

ský tisk se snaží šířit poučení, a takový katolík má aspoň na čem budovat. Horší je, odnese-li si dítě náboženských vědomostí ze školy žalostně málo a v dalším životě se o jejich rozmnožení vůbec nestará.

A přece sama Mše svatá chce vlastně dospělého člověka, chce jeho rozum, aby mohla být řádně pochopena a oceněna. Teprve dospělý člověk, který užívá svého rozumu a vidí, na příklad v naší době, jak přepjatý nacionalismus dovede postavit člověka proti člověku, jak dovede puncovati některé lidi jako cennější a jiné jako opovržení hodné, jak dovede naplniti lidskou duši touhou po zaplnění největšího prostoru ve světě národem předurčeným prý k vládnutí, když vidí zbožnění osob a státu i všechno zlo pocházející z těchto myšlenkových omylů a bludů, dovede vděčně chápati Kristovu smrt na kříži, smrt za všechny lidi bez rozdílu, smrt vykupitelskou a spasitelskou, smrt znamenající nový život skrze křest — tak jak se často vyjadřoval ve svých listech sv. Pavel, že nám je Kristus hrobem, ve kterém uzavíráme starého člověka, abychom začali nový život — pak chápeme, jak vznešené je křesťanství, když přes všechnu technickou a rozumovou vyspělost ještě ve XX. století se mu lidstvo vzdaluje, místo aby se za ním plazilo po kolenou...

Dospělý člověk teprve může jasněji než dítě pochopiti, co znamená Mše svatá, která je rovněž pravou obětí, obnovující krvavou oběť na kříži za tou příčinou, aby Bůh byl oslavován a lidem byly přivlastňovány veliké účinky kalvarské oběti.

Dospělý člověk, užívající plně svého rozumu, může den ode dne více chápati, jak veliké je křesťanství a jak malý je křesťan, který není s to, aby často za kolik let a desetiletí připodobnil svůj život Kristu, natož za malou chvíli jediné Mše svaté. Proto ta minimální účast na nedělní a sváteční Mši svaté není vlastně žádná povinnost, je to ohromné dobrodiní. Církev nám předkládá postupně tajemství ze života Páně k následování v církevním roce a při každé Mši svaté uděluje věřícímu postupně z nepřeberné studnice milostí tolik, kolik jich právě potřebuje, aby svůj život mohl přizpůsobiti Ježíši-Dítku, Ježíši-Trpiteli atd.

Mše svatá není jen památkou, vzpomínkou na večeři Páně. Mše svatá je skutečná oběť, kde tentýž Kristus, obětovaný za nás na kříži, chce být námi přijat jako obětní dar, chce se v srdci našem rodit o vánocích, chce z mrtvých vstávat o velikonocích, na nebe vstupovat o svátku Nanebevstoupení atd.

Mše svatá má dávat věřícím život s Kristem, má každému individuálně pomoci vhodnou dávkou milosti, aby se prodíral k duchovnímu životu podle Krista, opravdu prodíral, poněvadž bez boje si nelze představit křesťana.

Když jsme byli jako děti, myslili jsme jako děti, jednali jsme jako děti. Jsme-li již dospělí, máme odložit, co bylo dětinské. Mše svatá nám nesmí být hračkou, nesmí nám býti jen krásnou podívanou, při které smysly přijdou ke svému právu. Musíme o Mši svaté myslet jako dospělí a musíme ji také jako dospělí chápat. Tím jen vzroste naše pokora před její velikostí a naše vůle skutečně „pobožně Mši svatou slyšet“.

Jak přispět tomuto vzrůstu poznání u dospělých lidí?

Náboženské poučování je nezbytnost. Kdybych mohl mluvit školsky, řekl bych, že je potřebí více diferenciací v tomto poučování, že je třeba skupinového poučování.

Provádí-li se náboženské poučování jednostranně tak, že se na kazatelně opakují jen poučky předvedené ve škole a tímž slohem, jakým se dál výklad ve škole, pak je toto poučení vhodné pro ty věřící, kterým se ve škole náležitého poučení nedostalo, kteří do školy nechodili a pod.

Nepřispěje však toto poučování k náboženskému vzrůstu těch, kteří tyto základy znají. S těmi je potřebí zajetí na hlubinu. Vždyť školní poučky jsou jen základy — dospělý člověk chce stavět. Školní poučky jsou jen minimální předpoklad další pastorače.

Nestačí tudíž jen kolektivní kázání pro všechny druhy věřících. Je potřebí pracovat v menších skupinách za pomoci náboženských spolků, a to nejen v kostele, ale i mimo kostel.

Je potřebí šířit dobrý tisk — ale zase ne lavinovitě. Nelze žádat, aby každý katolík odebíral všechno. Máme toho požehnaně dost. Je v tom potřebí trošku programovosti. Někomu stačí poučení z „Neděle“, jiný — náročnější na formu — sáhne raději po „Novém národě“, kde získá totéž poučení modernější formou, jiný potřebuje revue obírající se výhradně liturgií, jako je „Pax“ atd. I tady nutně potřebujeme vyzout se z malicherností a považovat dobrý tisk opravdu za stravu. Každému takovou a tolik, kolik potřebuje a snese. Dnešní způsob agitace je ještě hodně vzdálen tohoto ideálu a samozřejmosti.

Všechno to poučování slovem, tiskem, obrazem musí směřovati ku pochopení oltáře, ze kterého vychází nadpřirozená síla, povznášející člověka z přirozeného stavu ve stav nadpřirozený. Musíme se

i ve věku dospělosti snažiti o stále lepší pochopení Mše svaté, která nám dává Krista, takže člověk žije život již ne svůj, ale Kristův. Vznešenost Mše svaté zavazuje k důkladnému poznání.

České Budějovice.

Karel B. Hroch.

Měsíc Panny Marie.

Úcta k Panně Marii je v Církvi katolické tak těsně spojena s úctou k Bohu, že by nemohl býti pravým katolíkem, kdo by k úctě mariánské byl lhostejným. Při čtení knih Nového zákona a při studiu dějin Církve se sice zdá, že v prvních stoletích křesťanství úcta k Matce Boží ustupuje do pozadí. To nás však nesmí másti. Je třeba uvážit, že v prvních stoletích museli židé a pohané především býti přesvědčeni, že Ježíš Kristus jest Syn Boží a zaslíbený Vykupitel. Postačilo, když apoštolové a jiní věrozvěstové učili, že Ježíš Kristus se narodil z Marie Panny a že Maria zůstala neporušenou pannou po porodu. Naše úcta a láska k Matce Boží by si jistě přála, aby v evangeliích bylo napsáno o ní ještě více, a také v ostatních spisech Nového zákona aby byla tu a tam o ní zmínka. Co se týče evangelií, neujde jistě pozornosti čtenářově, že vypravují, jak se Pán Ježíš po svém zmrtvýchvstání ukazoval nábožným ženám, apoštolům a učedníkům, ale nikde se nezmiňují, kdy a jak se ukázal své Matičce. Nábožné ženy potěšil vzkříšený Spasitel v jejich zármutku a již tím se jim zčásti odměnil za jejich služby a jejich věrnost, že ho doprovodily až ke kříži a s vonnými věcmi přišly k jeho hrobu; — že by po svém zmrtvýchvstání nebyl potěšil svou Matičku a tak se jí také zčásti již zde na zemi odměnil za nespočetné služby, které mu s nejdokonalejší mateřskou láskou prokázala od jeho narození až do jeho veřejného vystoupení? Což nestála také ona u paty kříže až do jeho posledního dechu? Nepřijala-liž jej mrtvého na svůj klín a nedoprovodila jej ke hrobu? Nešla s vonnými věcmi ke hrobu, protože pevně věřila, že Syn její vstane z mrtvých. Jistě že se jí první zjevil vzkříšený Spasitel, nevýslovně ji potěšil a přehojně odměnil již zde její víru, mateřskou lásku a věrnost. Ale proč se o tomto zjevení nezmiňuje žádný z evangelistů? Snad proto, že by žádný člověk nebyl s to vysloviti něžnost a lásku, kterou jí dal Pán Ježíš najevo při svém zjevení. Či také proto, že Panna Maria si sama nepřála, aby se v evangeliích nebo v jiných knihách Nového zákona stala zmínka o nesmírné útěše, které se jí dostalo od jejího vzkříšeného Syna? Nebylo by to věru divno. Vždyť tato pokorná dívka Páně za svého pozemského života se tolik podobá skromné fialce, která se skrývá v trávě a jen se prozrazuje líbou vůní.

Ve svém chvalozpěvu „Magnificat“ předpověděla Panna Maria v prorockém duchu: „Hle, od této chvíle blahoslaviti mne budou všechna pokolení.“ První, která blahoslavila Matku Pána Ježíše,

byla izraelská žena ze zástupu, shromáždivšího se okolo něho. Slyšíc jeho nebeskou moudrost, „pozdvihla hlasu a řekla jemu: Blahoslavený život, který tebe nosil a prsy, kterých jsi požíval“ (Luk. 11, 27). Blahoslavili ji národové, kteří přijali radostné poselství (evangelium), v stoletích pronásledování sice takřka potichu, tlumeně, ale později pozdvihli svůj hlas a blahoslavili Matku Boží, tak, že se její chvála rozléhala po celém světě. Církev, jakmile nabyla svobody, pozdvihovala svůj hlas a blahoslavila Marii jako Rodičku Boží a vždy Pannu ve své liturgii, zavádějíc k její cti zvláštní svátky, nejprve její Nanebevzetí čili Usnutí, Zvěstování, Očišťování (Hromnic), Narození, již v pátém nebo jistě v šestém a sedmém století, a potom mnoho jiných, byť nebyly všechny zasvěcené anebo pro celou Církev ustanovené. Záhy povstávaly ke cti Rodičky Boží nádherné chrámy, v Římě na př. chrám Panny Marie za Tiberou (italsky: Santa Maria Trastevere) a taktéž velký a nádherný chrám Panny Marie Větší neboli „Sněžné“ (Santa Maria Maggiore; latinsky: Sancta Maria major, nebo „ad Nives“).

Církev také již v starověku pozdvihovala svého hlasu, aby hájila čest a důstojnost Matky Boží. Její neporušené a stále panenství skvěle obhájil proti bludařům Jovinianovi a Helvidiovi slavný Učitel církevní sv. Jeronym (zemřel r. 420), a slavnostně prohlásila za článek víry Církev na římském sněmu v Lateráně r. 649. — Důstojnost Matky Boží byla obhájena proti bludnému učení Nestoriovu a slavnostně prohlášena na všeobecném církevním sněmu v Efesu r. 431. Právě toto prohlášení církevního sněmu v Efesu valně přispělo k posílení a rozšíření úcty k panenské Matce Boží. Mnozí církevní Otcové a učitelé se takřka předstíhovali v šíření úcty k panenské Rodičce Boží. K velkým ctitelům Panny Marie patří, kromě jiných, sv. Efreem (ve 4. stol.), sv. Jan z Damašku (v 7. stol.), ve středověku sv. Bernard a v novější době (18. stol.) sv. Alfons z Liguori.

K šíření úcty k Panně Marii přispělo také mnoho umění. Kdo by spočetl všechny ty krásné obrazy Panny Marie s božským Děťátkem na rukou nebo na klíně, od neumělých maleb v římských katakombách až k uměleckým dílům ať na východě nebo na západě. Jak dobře představují obrazy byzantských (řeckých) umělců důstojnost Matky Boží! Jak šťastně se zde vyvarovali koketování se světským uměním! Jejich hluboká víra a vroucí úcta k přesvaté Matce Boží a jejímu božskému Synu jim nedovolila, aby představovali Ježíška na rukou nebo na klíně Panny Marie nepřírodného. Obrazy a sochy západních mistrů z doby renesanční a pozdější mohou mít větší uměleckou cenu, ale jejich Madony představují bohužel tuze často spíše krásné ženy a šťastné matky než přesvatou, panenskou Matku Boží. Nechceme obrazy od moderních umělců, třeba akademických malířů a sochařů, kteří nežijí jako katolíci, nemodlí se a nectí Matku Boží. Za to rádi přijímáme obrazy Panny Marie od západních umělců raného i pozdního středověku, které jsou třeba se stanoviska umění méně dokonalé, ale prozrazují hlubokou víru a nelíčenou zbožnost oněch umělců.

Za výtvarným uměním nemohlo zůstati pozadu posvátné řečnictví, básnictví a písemnictví vůbec. Kolik knih a traktátů o Panně Marii v nejrůznějších řečech bylo napsáno během století. Z nepřehledné řady těch, kteří řečmi a kázáními blahoslavili Pannu Marii a všele doporučovali úctu k ní, postačí uvést sv. Bernarda, který bude po všechny věky nejkrásnějším vzorem všem ctitelům panenské Rodičky Boží. Uvedme zde hned, že největší italský básník středověku, Dante Alighieri, ke konci třetího dílu své „Božské komedie“ klade sv. Bernardu v nebi tuto nevýslovně krásnou modlitbu do úst: „Ó Panno, matko, dcero Syna svého nejpokornější, nejvyšší všech tvorů, určený cíle záměru věčného. — Tys lidskou bytost k důstojnosti vzoru — tak povznesla, že Tvůrce její děle — neváhal tvorem stát se v jiných sboru. — V tvém lůně láska ona vzplála všele, — na jejímž ohni v míru věčném, v krásě — ten nebes květ se rozvinul tak skvěle. — Zde pochodní polední usmívá se — tvá láska na nás, lidem v zemské rmuti — jsi věčné naděje zdroj živý zase. — Tys velká, vše tvé zmůže pokynutí, že milost kdo bez tebe v světě žádá, — si přeje lítati, však bez perutí. — Leč dobrota tvá nepomáhá ráda — jen tomu, kdo tě prosí; často rojí — se sama, dlaň než k modlitbě se skládá. — Se soucitem se milosrdí pojí — a velkomyslnost, šlechtnost čirá; — ba dobrotu všech tvorů zveš svojí.“ (Ráj, zpěv 33., v překladu J. Vrchlického.)

Ona izraelská žena, která ze zástupu pozdvihla svého hlasu a blahoslavila Rodičku Ježíše Krista, byla obrazem Církve, která po všechny věky blahoslaví Pannu Marii jako tu, která uvěřila a ve které se naplnilo vše, co jí bylo pověřeno od Hospodina při andělském zvěstování. Církev oslavuje panenskou Matku Boží hlavně svými svátky, zasvěcenými i nezasvěcenými. Ale zbožnost katolického lidu se nespokojí ani s oficiálními svátky. Chtěla by, aby úctě Panny Marie byl věnován celý měsíc a vybrala si nejkrásnější měsíc celého roku, měsíc květen. V tomto měsíci, kdy v Boží přírodě raší nový život, kdy nám všude lahodí svěží zeleň a bohatý květ, kdy nás obveseluje zpěv ptactva, scházejí se věřící po celém katolickém světě v kostelích a kaplích k májovým pobožnostem ke cti té, která se stala lidskému pokolení pramenem nového života. Církev nepřikazuje tyto pobožnosti, ale schvaluje je a nadala je odpustky. Tak se vyplňuje i o těchto májových pobožnostech proroctví panenské Matky Boží: „Hle, od této chvíle blahoslaviti mne budou všechna pokolení.“

Emauzy.

P. Bernard Velíšek.



V nebezpečích a v úzkostech, ve věcech pochybných myslí na Marii, Marii vzývej. Ať nemizí s tvých rtů, ať nemizí z tvého srdce; a abys dosáhl pomoci její přimluvy, neopust příklad jejího života.

Sv. Bernard.

Liturgické právo.

Prameny: b) Rubriky.

Pravidla, vydaná církevní autoritou, jimiž se řídí liturgické úkony, se nazývají rubriky.

Jméno se odvozuje od toho, že tyto předpisy se psávaly červenou barvou (*rubrica* totiž *terra* znamená červenou hlinku nebo křídou, viz Moudr. 13, 14), aby vynikly a lišily se na první pohled od textů psaných písmem černým. Původně se užívalo názvu *rubrika* v mluvě práva civilního i církevního, kde se jím označovaly červeně psané nadpisy zákonů nebo odstavce podávající obsah zákonů. Tak se ztotožňoval název *rubrika* poznenáhlu s předpisy či zákony. Zvyk a název převzala Církev do bohoslužebných knih. Již staré liturgické rukopisy mají záhlaví a výklady obřadů psané písmem červeným, text písmem černým. Dodnes jsou všechny tištěné liturgické knihy tak zařízeny. I v církevní terminologii se přenesl název *rubrika* per synekdochen někdy na celý předpis, i když další předpisy byly psány písmem černým jako *Rubricae generales* v Breviří a *Caeremoniale Episcoporum*.

Ve smyslu liturgických předpisů pro konání kanonických hodinek, slavení Mše svaté a udílení svátostí a svátostin se setkáváme se slovem *rubrika* teprve v rukopisech 14. století. Tištěné breviáře je mají ke konci 15. století, misály ne před rokem 1557.

Od doby papeže sv. Pia V., jenž zahájil autentické vydávání liturgických knih, se rozšířilo rozlišování na delší pojednání o obřadech — jsou to tak zvané *rubricae generales* — a zvláštní předpisy, jež jsou přidány k jednotlivým liturgickým formulářům čili *rubricae speciales*. Na začátku Římského misálu a breviáře jsou jedny i druhé. Kratší rubriky jsou vloženy v text liturgických knih; pro obřady, jež vykonávají biskupové nebo jiní církevní hodnostáři, jsou shrnuty ve zvláštní knihu, tak zvané *Caeremoniale Episcoporum*.

Dále rozeznáváme rubriky *podstatné* (*r. essentielles*), jimiž se stanoví, čeho je třeba zachovávat, aby některý liturgický úkon, zvláště udílení svěcení bylo platné, a rubriky *nepodstatné* (*r. accidentales*), jimiž platnost není podmíněna. Předpis, že při svěcení na jáhna se má předati svěcenci také kniha evangelií, je *podstatný*; nebo svěcení oltáře by bylo neplatné, kdyby se vynechala předepsaná formule, kterou biskup vyslovuje, když označuje oltář křížem s olejem katechumenů a svatým křížem. Na druhé straně *nepodstatné* rubriky jsou ty, jež se netýkají platnosti liturgického

úkonu, jako když někdo zapomene připomínku ve Mši nebo v oficiu, nebo pozmění-li trochu předepsané ceremonie.

Dřívější dělení rubrik na preceptivní (r. praeceptivae), jež by stanovily závazný předpis, a direktivní (r. directivae), jež by obsahovaly jen nezávazný pokyn, se nedá již udržeti. Neboť rubriky jsou pravoplatnou autoritou vydané a účelné normy, a proto všechny závazné. Codex Iuris Canonici proto výslovně stanoví:

„Při udílení, přisluhování a přijímání svátostí buďtež zachovávány obřady a ceremonie, jež jsou předepsány v bohoslužebných knihách Církvi schválených.“ — Can. 753, § 1.

Tedy všechny rubriky zavazují ve svědomí, a sice pod těžkým nebo všedním hříchem podle povahy věci. Vyňaty jsou pouze případy, kde je zřejmě ponechána volnost, ku př. stanoví-li rubriky nového Římského misálu, že mezi oktávem svátků, jež mají sekvenční, kněz ji může v tiché Mši sv. říkati nebo vynechati. Provinění proti rubrikám bude větší nebo menší podle toho, jde-li o chyby ve věcech podstatných nebo vedlejších, vědomě nebo ze slabosti lidské, s pohoršením nebo bez něho. O tom rozhoduje katolická mravouka. Ona ovšem též uznává, že rubriky jsou zákony církevní, tedy lidské, a že tudíž od jejich zachovávání mohou jisté okolnosti částečně nebo úplně osvoboditi. V naléhavých případech o tom může rozhodnouti na svou odpovědnost i kněz liturgii konající; jindy jen autorita, která rubriky vydala, tedy Svatá Stolica.

c) Kongregace posvátných obřadů.

Nejvyšším zákonodárcem v oboru liturgie je papež sám, jak to stanoví též kánon 1257 shora uvedený. Osobní právo dávat liturgické zákony vykonává Svatý Otec bulami, brevy nebo encyklikami. Ale to se děje poměrně zřídka.

Obyčejně k tomu používá svých kongregací, z nichž pro řízení bohoslužeb je nejdůležitější Congregatio Sacrorum Rituum (SRC), čili Kongregace posvátných obřadů. Byla ustanovena papežem Sixtem V. konstitucí „Immensa aeterni Dei“ dne 22. ledna 1588; reformována v rozsahu pravomoci byla Piem X. konstitucí „Sapienter consilio“ ze dne 29. června 1908 a Motu proprio ze dne 16. ledna 1914.

Codex Iuris Canonici o ní stanoví následující:

„Kongregace posvátných obřadů má právo strážiti a ustanovovati vše, co se vztahuje na posvátné obřady a ceremonie Latinské Církve bezprostředně, ne však co se vzdáleněji týká posvátných

obřadů, jako práva precedence a podobné, o nichž se jedná buď řízením soudním nebo disciplinárním.“ — Can. 253, § 1.

„Její povinností tedy je především dbáti, aby se posvátné obřady a ceremonie svědomitě zachovávaly při slavení Mše sv., udílení svátostí, konání božského officia, konečně ve všem, co se vztahuje na kult Církve Latinské; dávati příležitostně dispense; udíleti významání a čestné výsady jak osobní a dočasné, tak místní a stálé, pokud souvisí s posvátnými obřady a ceremoniemi, a bdíti, aby se do nich nevloudily žádné zlozvyky.“ — Can. 253, § 2.

„Konečně vykonává vše, co spadá jakýmkoli způsobem v obor blahorečení a svatořečení Sluhů Božích nebo se vztahuje k ostatkům svatých.“ — Can. 253, § 3.

Z toho vidíme, že řádná pravomoc (potestas ordinaria) Kongr. posv. obř. se vztahuje na celý Latinský ritus, tedy i na mozarabský, milánský a jsou-li ještě jiné. Pod její pravomoc spadá tedy všechno, co je jednotlivě v uvedeném kánonu vypočteno. To vše vykonává jménem a z moci Svatého Otce a její rozhodnutí platí pro všechna území. Ale jako je to podle Can. 243, § 1 a 244, § 1 u všech Kongregací, musí též Kongr. posv. obř. všechna důležitá rozhodnutí napřed ohlásiti Svatému Otci.

Jsou však též otázky, které nespádají pod řádnou pravomoc Kongr. posv. obř., jako ku př. změna ritu, textu rubrik nebo formulářů modliteb, zavedení a přenesení svátků nebo jejich povýšení na vyšší hodnost, udělení dispensí nebo indultů proti rubrikám. V takovýchto případech dostává Kongr. posv. obř. zvláštní příkaz od Svatého Otce, jedná tedy z mocí delegované (potestas delegata), což vyjadřuje ve svých Dekretech zvláštními ustálenými formulami, jako: ... de mandato SS. Domini nostri N. S. R. C. statuit ac declaravit... nebo SS. Dominus noster, referente infrascripto S. R. C. Secretario... statuit et decrevit... nebo též ... vigore facultatum sibi specialiter a SS. Domino tributarum... a podobně.

Východní rity nepřináleží vůbec v rozsah působnosti této Kongregace, i když jde o otázky smíšené, které se tedy týkají příslušníků ritu latinského a východního. Zde rozhoduje Congregatio pro Ecclesia Orientali, jíž předsedá sám papež. (Can. 257, § 1—2.)

Ceremonie papežské bohoslužby a papežského dvoru a funkce, jež vykonávají kardinálové mimo papežské bohoslužby — pre-

cedence kardinálů a vyslanců u Svaté Stolice — řídí *Congregatio Caeremonialis*. (Can. 254.)

Jde-li o platnost svátostí a eucharistickou Obět a nejen o zevní obřady, pak rozhoduje *Congregatio de disciplina Sacramentorum*. (Can. 249.) Ale poněvadž platnost svátostí, jako při svěcení, někdy souvisí úzce s obřady, jsou Dekrety této kongregace i pramenem liturgického práva. Kongregace svátostí uděluje také pravomoc ke zřízení soukromého oratoria s právem přechovávat tam Nejsvětější Svátost a učiniti tam zadost nedělní povinnosti, ona povoluje sloužití Mši svatou v mimořádné hodiny nebo kněžím osleplým nebo špatně vidícím, nebo na moři, dále svěcení mimo zákonité termíny, používání prelátské čepičky při Mši sv. a podobné.

Otázky precedence, jež mohou přijíti v úvahu také při bohoslužbách, řídí *Congregatio Concilii* (Can. 250, § 2), šetříc při tom práva Kongregace Ceremonií a Kongregace Řeholníků.

V čele Kongr. posv. obř. stojí kardinál prefekt, který má ku pomoci preláta sekretáře a jeho náměstka — *Sostituto*; tito tři tvoří řádné představenstvo pro řádné zasedání Kongregace. Jsou totiž zasedání řádná a mimořádná. Těmto posledním jsou vyhrazena blaho- a svatořečení Sluhů Božích. Přítomni jsou též jiní kardinálové, dále preláti oficiálové, mezi nimi generální obhájce víry a jeho zástupce, asesor, papežský sakristán, papežský protonotář, děkan, proděkan a auditor senior *S. R. Rotae*, *Magister Palatii* a papežský ceremonář.

Kolegium konsultorů je dvojí, jedno pro záležitosti týkající se liturgie a svatých ostatků, druhé pro záležitosti blahorečení a svatořečení.

d) Dekrety.

Výnosy Kongr. posv. obř., ať jsou to odpovědi na zasláné dotazy nebo předpisy s platností zákonů, se nazývají společným jménem *Dekrety*. Aby Dekrety byly závazné, musejí býti *autentické*, podepsány prefektem Kongregace a jeho sekretářem nebo zástupcem a opatřeny pečeti prefekta Kongregace. V naléhavých případech stačí podpis prefekta nebo sekretáře či jeho zástupce.

Za autentické platí Dekrety, jež obsahuje *Collectio authentica* vydávaná v letech 1898—1912 nebo od roku 1908 oficielní orgán Svaté Stolice *Acta Apostolicae Sedis*.

Dekrety uveřejněné v *Acta Ap. Sedis* vcházejí v zákonitou platnost po uplynutí tří měsíců ode dne, který jest k číslu *Acta*

připojen (Can. 9), to jest ne ode dne na konci Dekretů uvedeného, nýbrž ode dne, v který Acta byla vydána, jak je na poslední stránce udán.

Nová sbírka Dekretů Kongregace posv. obř. byla vydána roku 1898, a sice první svazek; pak následovaly ještě tři, svazek pátý obsahuje generální index a konečně poslední, čili šestý svazek uvádí Dekrety čís. 4.052-4.284 s indexem. Papež Lev XIII. Dekretem „Urbis et Orbis“ ze dne 16. února 1898 sbírku schválil a svou apoštolskou mocí vyhlásil za autentickou; zároveň ustanovil, že Dekrety dosud uveřejněné se mají považovati za zrušené v tom, v čem se liší od Dekretů do této sbírky zařaděných, s výjimkou těch, jež obsahují indulty nebo privilegia pro jednotlivé kostely.

Dekrety Kongr. posv. obř. jsou buď generální nebo partikulární nebo s platností generálních.

Decreta generalia jsou ony, jež dávají zákon pro celou Církev Latinskou nebo pro stav v celé Církvi rozšířený, jako jsou řehole. Většinou mají titul: „Urbis et Orbis“, nebo „Romana“, nebo „Decretum generale“, nebo prostě „Decretum“ bez udání místa. Je-li Dekret dán pro řád, pak má titul na př.: „Ordinis sancti Benedicti“. Někdy se dá všeobecná závaznost odvoditi z ustanovení: „ubique servari mandavit“ a pod.

Decreta particularia — zvláštní Dekrety jsou ona ustanovení, jež dávají předpis nebo privilej jednotlivým kostelům či místům nebo určitým osobám, nebo jednájí o zvláštních zvycích jednotlivých kostelů. Jako titul mívají jméno diecése nebo řádu, jež žádost podaly nebo pochybnost přednesly a jimž se Dekret posílá, na př.: Venetiarum, Pragensis, Ordinis Carmelitarum, Ordinis sancti Benedicti Congregationis Gallicae atd. Zvláštní Dekrety zavazují jen ty osoby nebo korporace nebo místa, jimž byly vydány. Někdy mohou však býti okolnosti podobné též jinde, a proto mohou ustanovení Dekretů býti směrnici i tam; ale všeobecně se to nedoporučuje, poněvadž předpoklady, z nichž Kongregace vycházela, jsou většinou neznámý. Někdy je to omezujícími klausulemi, jako „in causa, prout iacet, pro gratia“ přímo vyloučeno.

Decreta generalia aequipolenter — Dekrety s všeobecnou platností jsou ty, jež byly dány sice určitému místu nebo diecési nebo řádu, ale jednájí o věci povahy všeobecné. Tak je na př. ve Sbírci Dekretů pod číslem 4349 a titulem „Lauden“, otázka: „Má býti ve Mši sv. k úctě Nejsv. Srdce Páně, jež jest dovolena každý první pátek v měsíci, říkána též Collecta imperata pro re

gravi? A pakli ano, zdali se říká pod jedním zakončením Per Dominum?" A S. R. C. odpověděla takto: „Ano, k první části, ne k druhé.“ Tato odpověď platí nejen pro diecési Lodi, nýbrž také pro všechny jiné diecése.

Čerpajíce z těchto vydatných pramenů, můžeme nyní přikročit ku pojednání o jednotlivých liturgických otázkách.

(Pokračování.)

L i t e r a t u r a: Fernand Cabrol O. S. B., Les livres de la liturgie latine. Paris 1930; Aloisius Moretti, Caeremoniale iuxta ritum Romanum. Vol. I. Torino 1936; Ludwig Eisenhofer, Liturgik. I. Freiburg i. Br. 1932.

Emauzy.

Opat Arnošt Vykoukal.



Svatá Stolica a liturgické hnutí.

(Pokračování se str. 36.)

3. List zasláný ve jménu Jeho Svatosti kardinálem Pacelli arcibiskupu v Janově, kardinálu Minoretti, u příležitosti prvního liturgického národního kongresu italského v Janově od 27. do 29. listopadu 1934 (originální text jest v Ephem. Liturg. 49, 1935, str. 56—57):

„Úmysl přivésti zbožnost věřících k lepšímu chápání oficiální modlitby Církve a k větší účasti na tak bohatém duchovním pokladu není nový; slova Pia X. blahé paměti otevřela a naznačila cestu jistou a plodnou. Avšak dnes, Vaše Eminence, pocítujíc potřebu soustřediti úsilí mnohých a dodat mu nového vzletu, shromáždíje kolem sebe kongres těch, kteří chtějí býti dobrovolnými šířiteli liturgické zbožnosti a těch, kteří se chtějí oddati jejímu studiu, aby připomenuty byly zásady, které mají býti vůdčími v této činnosti a které mají jí dodatí ustálení vhodných prostředků, dík osvětlené spolupráci rozsáhlé a blahodárné rozšíření, a tak postaviti do popředí započaté dílo.

Důležitost tohoto prvního kongresu, zdá se, že záleží hlavně v obeznámení s programem liturgického hnutí; obeznámení to je tím příhodnější, neboť je pocítována potřeba zladiti prostředky a provádění tohoto liturgického hnutí s tím — tak šťastně činným a rozvíjejícím se — hnutím, jež se zabývá posvátným zpěvem a posvátným uměním. Nuže, již z pouhého letmého pohledu na program, je jasně viděti, že objasnění, jež se na kongresu budou konati, spíše než aby odsuzovala projevy zbožnosti, ať soukromé nebo lidové, připuštěné a doporučené Církví, mají se sna-

žiti posíliti věrnost jak náboženského ducha, tak i náboženské praxe, přispívající u kněží horlivosti pro dokonalé slavení posvátných úkonů a u věřících horlivé a rozumné účasti na bohoslužbách.

Proto bude třeba připomenouti, že liturgický obřad nemá svůj cíl sám v sobě, nýbrž že je spíše prostředkem k oslavě Boží a posvěcení duší. Bude třeba zdůrazniti, že tak šťastný program musí býti inspirován dvěma hlavními myšlenkami, aby dovedl oživit v modlitbě, podle moudrých a skvělých formulí, řízených liturgickými zákony, katolické dogma a život Kristův, a aby spojoval úžeji a vědoměji duše věřících s kněžskou hierarchií Církve v modlitbě.

Bude tedy vhodným určití příhodné prostředky k tomu cíli. Nespočívají v nějakém ojedinělém nebo zdánlivém novotářství, nýbrž budou nalezeny v pravidlech plných moudrosti, která sleduje Církev při výchově svých dítek, shromažďujíc je kolem oltáře, symbolu to Krista, a snažíc se, aby splynuly jejich duše stejně jako jejich hlasy v lásce a jednotě pomocí mohutného prostředku slavení svatých tajemství...“

4. Odpověď — prostřednictvím kardinála Pacelli — na telegram, zasláný Svatému Otci v první den kongresu v Janově 27. listopadu 1934 (originální text Rivista liturgica 21, 1934, str. 355):

„Vznešený Velekněz... vyslovuje přání, aby rozšíření milé ználosti mateřské mluvy modlící se Církve oživilo katolické cítění a přineslo mohutné plody zbožnosti a křesťanského života.“

5. Dopis zasláný jménem Svatého Otce kardinálem Pacelli P. Gemelli, při příležitosti nové liturgické publikace lidové, vydané pro Advent r. 1934 od „Opera della Regalità“ (originální text v Rivista liturgica 21, 1934, str. 380):

„Vznik liturgického týdeníku: Vivi con la Chiesa je rovněž novým a útěšným příslibem návratu velké katolické rodiny, jenž není příliš vzdálen, k té milé a rozumné účasti na posvátné liturgii Církve, jež má tak velikou cenu pro jistou a dokonalou výchovu křesťanskou a jež je nejvydatnějším pokrmem víry a zbožnosti ve všech okolnostech života.“

6. Písemný souhrn audience poskytnuté opatu B. Capellovi 12. prosince 1935 (originální text v Questions liturgiques et paroissiales 21, 1936, str. 4):

„Všude se nyní pracuje o liturgii, ale ne vždy tak, jak by bylo třeba a jak bychom chtěli. Klade se často největší důraz na vnější vzhled, na hmotnost věcí, zatím však je to duch, jenž jest důležitý: Modliti se podle ducha Církve při modlitbě.“

Církev je velmi široká. Je někdy tak široká, že to ohromuje. Přijímá způsoby modlitby, jež jsou velmi nedostatečné a velmi nedokonalé, neboť má útrpnost se slabostmi lidí. „Budiž,“ praví, „poněvadž se neumíte modlit jinak, modlete se tak, jen když se budete modlit opravdově!“ Chceme-li však vědět, jak se ona modlí, pak je to něco jiného: liturgie to je, v níž to nalezneme.

Je třeba napodobiti Církev svatou a nebrániti tomu, co připouští jako způsob modlitby. Ale je třeba snažiti se pozvolna pozvedati a učiti věřící modlit se jako ona.

Liturgie je velikou věcí. Je nejdůležitějším orgánem učitelského úřadu Církve.“

„Svatý Otče, nezabýval bych se jí, kdybych nevěřil, že je to věc tak důležitá, podstatná a posvátná.“

„Máte pravdu. Je to věc velmi důležitá. Zde na zemi je tak málo věcí opravdu důležitých, jež stojí za námahu, s kterou se člověk jimi zabývá: Kristus, duše, život Církve!

Pokračujte ve svém velkém díle: Optimam partem elegisti — nejlepší stránku jste si vyvolil.“

7. Autograf Pia XI., jež obdržel opat B. Capelle po audienci 12. prosince 1935:

„Rozšiřovati a objasňovati liturgické texty, jak to činí benediktinské opatství Mont-César (v Lovani), znamená státi se hlásatelem Církve modlící se a učící.“

(Pokračování.)

Lovaň.

Opat Bernard Capelle.



Úcta k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu v řádu sv. Benedikta.

Zbožnému *G u e r r i c o v i* († kolem r. 1157), opatu v Igny, vychovanému ve škole sv. Bernarda, veliké tajemství Srdce Ježíšova nebylo neznámým. V jedné ze svých řečí na Květnou neděli praví ke svým mnichům: „Požehnaný budiž ten, jenž nechal probodnouti svůj svatý bok, aby mi bylo umožněno zříditi si příbytek v rozsedlinách skály; On mi tak otevřel své tělo, aby mi učinil přístupnými své obdivuhodné příbytky. Je to útočiště jisté, moji bratři, věž opevněná proti nepříteli; nuž, vejdi tedy do skály, člověče, a skryj se ve vyhloubené zemi, v otevřeném boku Ježíšovu. Ta rána v boku Kristově, není-liž to brána v arše, otevřená těm, kteří mají uniknouti potopě?... Otevřel nám tedy svůj bok, aby vydechl svobodněji

dech svého Srdce; tam najdeš jistý úkryt, tam budeš oplývatí rozkošemi." (Serm. 4. in Dom. Palm.)

Jiný žák opata z Clairvaux, Gillebert de Hollandia († 1172) zve nás též k rozjímání o dívech Srdce Ježíšova: „Vyjděte,“ praví, „vyjděte, dcery sionské, a věnujte se úplně lásce tohoto Srdce“ (Serm. 21 in Cant. n. 6, Migne P. L. 184, 113). Ostatně k textu Velepísni „Zranila jsi Srdce mé, nevěsto má“, připojuje následující výklad: „Rána Srdce znázorňuje sílu lásky. Ó Srdce, vpravdě příjemné, jež jsi se chtělo projevit v tlukotu podobném tlukotu srdce našeho, aby jsi nám mohlo prokázati lásku za lásku! . . . Jaký to div, moji bratři! Nebudete blahoslaviti duši, která pronikla šípy své lásky Srdce samotného Pána našeho Ježíše Krista a vnikla pak do něj? . . . Ty jsi zranila Srdce mé, nevěsto má, ty jsi zranila Srdce mé. Nevěsto věrná, neumdlévej v probodávání Ženicha svými šípy; zbožné úkony tvé lásky nechť účinkují na způsob šípů. Neboj se, že jednáš příliš svobodně; nespokoj se jediným zraněním Ženicha, ale doléhej naň ranami. Šťastná jsi, jestliže tvé šípy uvíznou v jeho Srdci, jestliže to Srdce je předmětem tvé lásky, jestliže tvůj pohled jest stále upřen na ně. Zranění příjemné, odkud prýští všechna síla. Podle slov Evangelia žena dotkla se okraje roucha Ježíšova, a Ježíš pocítil, jak vychází z něj moc. Tím spíše pocítí vycházeti ze sebe milost, když jest jeho Srdce zraněno. Ta rána není zbavena citlivosti; vrhni tedy na ně šípy svých zbožných pohledů, považuj je za cíl svých střel; on přijímá dobrotivě ty, kteří jej zahrnují takovými šípy.“ (Serm. 30 in Cant. n. 1. 2. Migne P. L. 184, 155.)

U svaté Luitgardy († 1246) nabývá úcta k Nejsvětějšímu Srdci určitějšího rázu; cítíme, že nastává doba sv. Gertrudy a Mechtildy. Spasitel sám zasahuje a odhaluje panně z cisterciáckého kláštera v Aywière u Bruselu lásku svého Srdce ve stejné době, jako zjevil svaté Julianě z Cornillon divy Nejsv. Svátosti oltářní. Luitgarda byla rozhodnuta uzavřítí pozemský sňatek, když tu jednoho dne, zatím co rozmlouvala s mladíkem, jenž se ucházel o její ruku, zjevil se jí náš Spasitel Ježíš Kristus ve své lidské podobě a odhaliv hrud', ukázal jí otevřené místo svého boku a pravil jí: „Nevyhledávej již pochlebnictví plané lásky, pozoruj bez ustání předmět a pohnutky své lásky, slibuji ti, že ti dám okusiti nejčistší rozkoše.“ Toto vidění zaplašilo v ní všechnu touhu po světských marnostech. Vstoupila nejprve do kláštera svaté Kateřiny u St. Trond, jež povznesla svými ctnostmi a jehož řízení brzy převzala. Později vedena touhou po přísnějším životě přešla do kláštera

v Aywière v Brabantsku. Prosta všeho neklidu Luitgarda se zcela zasvětila božskému Ženichu. Spasitel z vděčnosti za tuto velkodušnost podal jí zcela zvláštní projevy své lásky a důvěry. Tomáš z Cantimpré, biograf světice, zaznamenává následující událost: „Luitgarda přijala od Spasitele dar zázraků, ale příval nemocných byl pro ni příčinou četné roztržitosti při modlitbě. Stěžovala si na to Spasiteli: „K čemu mi prospěje, Pane, tato milost, jež mi tak často brání býti spojenu s tebou. Odejmi ji ode mne s tou podmínkou, že mi ji vyměníš za milost lepší.“ Spasitel jí odpověděl: „Co chceš výměnou?“ a panna odvětila: „Tvé Srdce, Pane, chci tvé Srdce.“ — „A já též,“ odpověděl Ježíš Kristus, „já chci tvé.“ — „Tak se staň, Pane, uděl mému srdci lásku svého Srdce, a učiň, abych měla své srdce v tobě, v přístřeší tvé ochrany.“ Tak nastala výměna srdcí nebo spíše sjednocení ducha nestvořeného s duchem stvořeným znamenitým působením milosti. Na to myslí Apoštol, když praví: „Ten, kdo je spojen s Bohem, tvoří s ním jednoho ducha.“ Od této obdivuhodné výměny Spasitel s ní zacházel ještě s větší láskou a laskavostí, a Luitgarda obdržela od svého Ženicha splnění všech svých přání. Jedné noci, když nemoc ji více tížila a když pociťovala přání trochu si odpočinouti, tak pokračuje její životopisec, Spasitel se jí zjevil a rozkázal jí, aby vstala a odešla do choru modliti se za spásu hříšníků. Luitgarda neváhala. Při vstupu do kostela zjevil se jí Kristus, přibitý na kříž a zbrocený krví, a odepnuv jednu ruku od kříže, objal ji a přiložil rty panny k ráně svého pravého boku. Luitgarda tam načerpala tolik sladkosti, že od té doby pociťovala více síly a příjemnosti ve službě Bohu. Ve svém intimním styku s naším Spasitelem. Luitgarda měla jako prostředníka a zvláštního ochránce, učedníka, kterého miloval Pán Ježíš a jenž se zdá býti nutným uváděčem k Nejsvětějšímu Srdci ve zjeveních svaté Gertrudy a svaté Markety Marie. Úzké vztahy, které pojily Luitgardu k božskému Srdci, způsobily, že právem se jí dostalo názvu Luitgarda od Nejsvětějšího Srdce. (F. Vita auct. Th. Cantipr, ap. Boll. t. IV, Jan. 187—210.)

II.

Ve zjeveních svaté Luitgardy Srdce Ježíšovo jeví se nám již jako ohnisko lásky, jako místo, kde se uskutečňuje spojení mezi nebeským Ženichem a duší, kterou chce k sobě připojit poutem úzké intimnosti. Ale tato zjevení rázu zcela osobního nám nedávají ještě úplnou ideu úkolu, jenž plní Srdce Ježíšovo v plánu milosti, ve

svých vztazích k Nejsvětější Trojici, již vzdává slávu, jaké zaslouží, ve svých vztazích k Církvi vítězné, bojující a trpící, konečně též ve svém působení posvěcujícím duše. Okamžik určený Boží moudrostí k zjevení těchto tajemství přišel. Láska počíná chladnouti; sešlému světu je třeba nového zdroje života. Není na tom dosti, že Bůh v té době ustanovuje svátek Nejsvětější Svátosti, on zjeví též světu tajemství Srdce Ježíšova. V jednom skromném klášteře saském, vyvolil si Bůh hrdiny své lásky, v klášteře, v němž nadpřirozeno zdálo se býti jedinou sférou, v níž se pohybovaly panny, jež Spasitel shromáždil ve své mystické zahradě. Tam, v řadě intimních sdělení, zjeví svým zbožným nevěstám tajemství svého Srdce, a vyvolí si tam obzvláště dvě, aby prostřednictvím jich učil svět divům své lásky; Gertruda a Mechtilda naslouchaly tlukotu božského Srdce, byly opojeny tou ranou lásky, vešly do té svatyně, a co tam pocítily, viděly a okoušely, to sdělily na rozkaz Spasitele ve svých vznešených spisech, jež po řadu století těšily, osvěcovaly a rozněcovaly tolik duší a jež budou až do konce věků školou, kam bude choditi se svět učit, až do jakých mezí zamiloval si Boží Syn lidstvo.

Sv. Gertruda, narozená r. 1256, vstoupila ve věku pěti let do kláštera benediktinek v Helftě, u Eisleben v Sasku. Tento klášter náležel k halberstadtské diecési a byl tehdy pod vedením abatyše Gertrudy z Hackeborn, sestry sv. Mechtildy, jež rovněž vstoupila do kláštera ve věku sedmi let roku 1248. Gertruda tam byla vyučena v posvátných i světských vědách, jež řeholnice ve středověku pěstovaly s velkou péčí. Ale Bůh si ji vyhradil, aby ji zasvětil do tajemství vědy vznešenější. Dne 27. ledna 1281 zalíbilo se Spasiteli, aby se jí zjevil vřímavým způsobem a aby zahájil řadu nevýslovných božských sdělení, jež naplňovala život Gertrudy až do posledních okamžiků. Je pravda, že tato sdělení, jak je diktovala Gertruda, se vztahují k úzké intimnosti, jež ji pojila se Spasitelem, a k té nepochopitelné důvěrnosti, kterou Syn Boží chtěl s ní udržovati; ale v plánu Prozřetelnosti měla tato zjevení jiný úkol jasně určený: dáti poznati světu velikost a krásu duše vykoupené jeho drahocenou krví a zjeviti mu lásku, jež ho přiměla od věčnosti spojit se s lidstvem. Zjevení velkého tajemství lásky Boží člověku, to je tedy hlavní úkol těch spisů.

Nuže, hlavní charakter pobožnosti sv. Gertrudy ke vtělenému slovu spočívá v její úctě k Srdci Ježíšovu. Tajemství lásky a milosrdenství obsažené v tom božském Srdci bylo jí zjeveno samým Synem Božím o několik století dříve, než se stalo v Církvi sv. před-

mětem zvláštní úcty . . . Vše přispívalo k tomu, aby Gertruda byla přivedena k tomuto vznešenému středu Božské lásky; a ostatně Spasitel sám dával jí bez ustání k tomu podněty. Vícekrát na znamení úzkého spojení, jež chtěl s ní udržovati, Kristus ukázal jejím zrakům své Nejsvětější Srdce a ráčil dokonce v obdivuhodném spojení sestoupiti až k výměně Srdce svého za srdce panny, jež pociťovala proto, že božský Ženich žije a miluje v ní.

Otažme se nyní spisů světice a hledejme původ jejího poslání, poslání, jež nám ukazuje sám sv. Jan Evangelista v jedné rozmluvě s Gertrudou.

„Na svátek tohoto svatého Apoštola, zatím co Gertruda se od-
dávala s velkou zbožností oficiu Matutina, Učedník, jehož miloval Pán, se jí zjevil a něžně se jí dotkl. Jakmile světice mu doporučila několik osob z řeholní družiny, svatý Jan přijal laskavě její prosbu a pravil jí: „Podobám se božskému Mistru v tom, že miluji ty, kteří mne milují.“ — „A jakou milost mohla bych tedy obdržeti na tvůj svátek, který je mi tak milý?“ — „Pojď se mnou,“ odpověděl, „vyvolená mého Mistra a spočíňme společně na přesladké hrudi Spasitelově, kde jsou skryty všechny poklady blaženosti.“ A uchvátiv ji v duchu, přivedl ji v blaženou přítomnost našeho Spasitele, a umístiv ji po jeho pravici, sám zůstal po jeho levici, aby na něm spočinul. A zatím co odpočívali oba v náručí Ježíšově, sv. Jan dotknuv se uctivě a něžně hrudi našeho Spasitele, pravil Gertrudě: „Zde jest to Nejsvětější, jež přitahuje k sobě vše, co jest dobrého na nebi i na zemi . . .“ Svatá Gertruda, majíc duši zaplavenou radostí a rozpoznávajíc ten svatý tlukot, jenž bez ustání uváděl v činnost to božské Srdce, pravila k svatému Janu: „Miláčku Páně, neokusil jsi rozkoše toho příjemného tlukotu, jenž mne nyní zaplavuje radostí, v den poslední Večeře, když jsi odpočíval na svatých prsou Spasitelových?“
(Pokračování.)

Kdo uvěří a pokřtěn bude, bude spasen; kdo pak neuvěří, bude zavržen. Snad někdo si sám u sebe řekne: Já jsem již uvěřil, budu tedy spasen. Pravdu dí, jestliže víru svou skutky dokazuje. Pravou víru má ten, kdo tomu, co slovy říká, svými mravy neodporuje. Proto také Pavel praví o některých falešných věřících: „Ti vyznávají, že znají Boha, skutky to však popírají.“ Proto i sv. Jan praví: „Kdo říká, že zná Boha, a přikázání jeho nezachovává, je lhář.“ Poněvadž je tomu tak, proto pravdivost své víry máme poznati pozorováním svého života. Tehdy jsme skutečně věřícími, jestliže to, co slovy přislubujeme, skutky doplníme. V den křtu totiž slibili jsme zřici se všech skutků ďábla a vši světské nádhery. Proto každý z vás obrať svůj duchovní zrak k pozorování sebe, a jestliže po křtu zachovává, co před křtem slibil, je jist, že jest věřícím, nechť se raduje.

Sv. Řehoř, Homilie 29. k Evang.



Ročník XIII.

1. června 1938

Číslo 6.

Vyznání víry sv. Atanáše.

(K svátku Nejsvětější Trojice.)

Kdokoliv chce být spasen, pro toho je především zapotřebí, aby zachovával katolickou víru.

Jestliže ji každý nezachovává úplnou a neporušenou, nad vší pohybu zahyne na věky.

Víra katolická pak jest, abychom uctívali jednoho Boha v Trojici, a Trojici v jednotě.

Nesměšující osoby, ani neoddělující podstatu.

Neboť jiná je osoba Otce, jiná Syna, jiná Ducha Svatého.

Avšak Otec, Syn a Duch Svatý mají jedno Božství, stejnou slávu, stejně věčnou Velebnost.

Jaký jest Otec, takový je Syn, takový Duch Svatý.

Nestvořen je Otec, nestvořen Syn, nestvořen Duch Svatý.

Nezměrný je Otec, nezměrný Syn, nezměrný Duch Svatý.

Věčný je Otec, věčný Syn, věčný Duch Svatý.

A přece ne tři věční, nýbrž jeden věčný.

Jako nejsou tři nestvoření ani tři nezměrní, nýbrž jeden nestvořený a jeden nezměrný.

Podobně všemohoucí je Otec, všemohoucí Syn, všemohoucí Duch Svatý.

A přec ne tři všemohoucí, nýbrž jeden všemohoucí.

Tak Otec je Bůh, Syn je Bůh, Duch Svatý je Bůh.

A přece nejsou tři Bozi, nýbrž je jeden Bůh.

Tak Otec je Pán, Syn je Pán, Duch Svatý je Pán.

A přece nejsou tři Páni, nýbrž jen jeden Pán.

Neboť jako jsme z křesťanské pravdy nuceni vyznávat jed-

notlivě každou osobu jako Boha a Pána, tak nám katolické náboženství brání říkat, že jsou tři Bozi nebo Páni.

Otec není od nikoho učiněn, ani stvořen, ani zplozen.

Syn jest jediné od Otce, ne učiněn, ani stvořen, ale zplozen.

Duch Svatý je od Otce a Syna, ne učiněn, ani stvořen, ani zplozen, ale vycházející.

Jest tedy jeden Otec, ne tři Otcové; jeden Syn, ne tři Synové; jeden Duch Svatý, ne tři Duchové Svatí.

A v této Trojici není nic dříve nebo později, nic větší nebo menší, ale všechny tři osoby jsou stejně věčné a sobě rovné.

Takže ve všem, jak jsme nahoře řekli, má se uctívat jednota v Trojici a Trojice v jednotě.

Kdo chce být tedy spasen, tak nechť smýšlí o Trojici.

Avšak k věčné spáse je zapotřebí, aby také pevně věřil ve Vtělení Pána našeho Ježíše Krista.

Pravá víra tedy pozůstává v tom, abychom věřili a vyznávali, že Pán náš, Ježíš Kristus, Syn Boží, jest Bůh a člověk.

Jako Bůh jest od věků zplozen z podstaty Otce, a jako člověk jest v čase zrozen z podstaty matky.

Jest dokonalý Bůh, dokonalý člověk, pozůstávající z rozumné duše a lidského těla.

Jest stejný s Otcem podle Božství, menší Otce podle lidství.

Který, ačkoliv je Bůh i člověk, není přec dva, nýbrž jeden Kristus.

Jeden pak jest ne proměnou Božství v tělo, nýbrž přijetím lidství v Boha.

Jest naprosto jeden ne smíšením podstaty, ale jednotou osoby.

Neboť jako rozumná duše a tělo jest jeden člověk, tak Bůh a člověk jest jeden Kristus.

Který trpěl pro naši spásu, sestoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých.

Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího; odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Při jehož příchodu budou musít všichni lidé povstat se svými těly a složit počet z vlastních skutků.

A kdo činili dobře, půjdou do života věčného, kdo však zle, do ohně věčného.

Toto jest víra katolická, kterou nebude-li každý věrně a pevně věřit, nebude moci být spasen.

Přijď, Svatý Duše!

Věřící člověk je si vědom své slabosti, pokorně ji vyznává před Bohem a s důvěrou jej prosí o pomoc. „Člověk slabý nic nezmůže, jestli Pán Bůh nepomůže,“ tak se učily již děti ve škole. Jest jistě velmi užitečno vyprošovati si pomoc a požehnání Boží i pro obyčejné práce a časné příležitosti. Modlitbou pohrdá jen pyšný člověk a nevěrec a zanedbává ji vlažný křesťan. Člověk se musí všemožně přičiňovat, musí se učit a tužit, ale při nejlepším nadání a při vši píli máme zapotřebí pomoci a požehnání Božího. Církev zavazuje věřící, aby světili den sváteční, totiž neděle a zasvěcené svátky, nejenom tím, že odpočívají od služebných prací, nýbrž také nábožným obcováním Mši svatou. „V neděli a zasvěcené svátky celou Mši svatou nábožně slyšeti,“ zní církevní příkázání. „Nábožně“, to znamená modlitbou pozdvihovati svou mysl k Bohu.

Není přikázáno choditi ve všední dni na Mši svatou, ale co se týče modlitby, nemáme se omezovati na sváteční dny. Podle učení a příkladu Pána Ježíše a svatých apoštolů učí Církev, že se máme často modliti, což znamená denně, a vícekrát za den. Učí-li katechismus, že se máme zvláště modliti ráno a večer a když se k modlitbě zvoní, před jídlem a po jídle, před prací a po práci, v pokušeních, ve všech tísních a potřebách, platí to jistě netoliko pro školní děti, nýbrž také, a snad ještě více, pro dospělé.

Církev vykonává po celý rok svůj úkol zde na zemi, aby vedla lidi k věčnému spasení a v každé době je vede k tomu, aby používali prostředků k dosažení milosti Boží, bez které nikdo nemůže dojíti spasení. K těmto prostředkům patří zajisté v první řadě modlitba. Žítí s Církví a s ní slaviti její svátky znamená s ní se modliti. Napomíná-li nás Církev v postní doby, abychom se oddávali modlitbě v duchu pokory a se zkroušeným srdcem, povzbuzuje nás v oktávu Nanebevstoupení Páně, abychom se podle příkladu apoštolů, učedníků Páně a nejblahoslavenější Panny Marie připravovali na Svatodušní svátky hlavně modlitbou. Svou povahou, jako svátky Ducha posvětitelce, „sladkého hosta duše“, jak jej Církev nazývá, vedou nás Svatodušní svátky k sebranosti mysli a vroucí modlitbě snad ještě více než Vánoce a Velikonoce. Jak bychom se mohli lépe připraviti na Svatodušní svátky, než když se připojíme k vroucí prosbě, kterou vysílá ke „Králi slávy“ na svá-

tek Nanebevstoupení Páně a mezi oktávem: „Ó Králi slávy, Pane zástupů, který jsi dnes jako vítěz vstoupil nade všechna nebesa: nezanechej nás sirotků, nýbrž pošli nám zaslíbení Otcovo, Ducha pravdy. Aleluja.“

Při Mši svaté na Hod Boží Svatodušní obrací se Církev nejprve k Bohu slovy žalmu 103. (verš 30): Vyšli Ducha svého a stvoření budou; a obnovíš tvářnost země.

Potom však hned vlastními slovy se obrací přímo k třetí božské osobě s prosbou: Přijď, Svatý Duše, naplň srdce svých věřících a oheň své lásky v nich rozněť. — Jako druhy vyslal Stvořitel svého ducha (svůj dech) a způsobil, že člověk a jiní živočichové se stali „živoucí duší“, tak nyní prosí Církev, aby Bůh znova vyslal svého Ducha jako původce, udržovatele a zdokonalovatele nadpřirozeného života milosti Boží. — Tyto prosby alelujových veršů jsou doprovázeny tklivými chorálními melodiemi, a při druhém verši: Přijď, Svatý Duše atd. všichni v choru klekají na znamení pokorné a úpěnlivé prosby. — Hned nato prosí Církev slovy překrásné sekvence: „Přijď, Svatý Duše, a vyšli s nebe paprsek svého světla.“ A dále ho zve, aby přišel jako „Otec chudých“, jako „dárce darů“, jako „světlo srdcí“, jako „nejlepší těšitel“, jako „sladký host duše“, jako „sladké občerstvení“. Dále ho nazývá „odpočinkem v námaze“, „chládkem v žáru“, „potěšením v pláči“. A znova ho vroucně prosí: „Ó přeblahé světlo, naplň nejvnitřnější hlubiny srdce svých věřících.“ A pokorně jménem všech věřících vyznává: „Bez tvého božství nic není v člověku neškodného.“ A v následujících verších Církev vyčerpává takřka své prosby; to, zač zde prosí, jistě postačí, aby se člověk stal dokonalým: „Umyj, co nečisté, zavlaz, co jest vyprahlé, uzdrav, co jest zraněné. — Zohýbej, co je ztuhlé, zahřej, co je studené, veď, co je zbloudilé. — Dej svým věřícím v tebe důvěřujícím sedmero svých darů (svaté sedmero). — Uděl ctnosti zásluhu, dej, ať k spáse skončíme, uděl věčnou radost. Amen. Aleluja.“

Pro nás v Novém zákoně jsou jistě nejdůležitějšími texty z knih novozákonních, ať evangelíí nebo jiných, z nichž jde jasně najevo, že Duch Svatý je pravý Bůh, právě tak jako Otec a Syn. Proto nám musí býti drahým na příklad text sv. evangelia Hodu Božího Svatodušního, kde čteme, jak Pán Ježíš slíbil apoštolům Ducha Svatého: „Utěšitel pak, Duch Svatý, kteréhož Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všechno, co jsem mluvil vám“ (Jan 14, 26).

Z knih starozákonních používá Církev ve své liturgii kromě uve-

deného verše z žalmu 103. zvláště 7. verše první hlavy knihy Moudrosti, kterým začíná Mše svatá na Hod Boží Svatodušní: „Duch Páně naplňuje okrsek země, a ten, který všecko obsáhá (udržuje vesmír), má vědomost hlasu (zná každý hlas).“

Budeme-li s Církví svatou nábožně slaviti Svatodušní svátky, obohatí nás Duch Svatý svou milostí a svými dary. Prosme ho podle příkladu Církve také v kteroukoli jinou dobu, zvláště v důležitých záležitostech, ať duchovních nebo časných. Poznáme vždycky, že on jest nejlepším těшитelem, učitelem a rádcem a že je vpravdě sladkým hostem duše.

Emauzy.

P. Bernard Velíšek.



Církevní hymny.

3. Commune confessorum.

Svátky sv. vyznavačů, světců, kteří svým životem vydali svědectví Kristu. Odtud jejich název: confessor — vyznavač. S počátku byli v církvi uctíváni jen mučedníci, ale později, když přestala pronásledování, začala církev uctívati i ty muže, kteří celým životem hlásili se k svému Mistru. K zavedení jejich svátků přispěly velmi chvalořeči konané za zemřelé. Příklady takových chvalořečí podávají nám sv. Basil a sv. Řehoř Naz. a j. V této době se též užívalo pro svaté název: sanctus místo dřívějšího: dominus. Liturgie třídí vyznavače na tři skupiny: 1. biskupy, 2. církevní učitele, 3. světce, kteří nebyli biskupy, zvláště pak opaty. Zdá se, že nejdříve počal uctívát sv. vyznavače Východ. Dějepisec Sozomenus podává první doklad o úctě sv. vyznavače, sv. Hilariona, jenž byl uctíván v Palestině. V církvi západní byl první uctíván papež Silvestr, sv. Martin Tourský a sv. Hilarius z Poitiers.

76. Iste confessor.¹

K nešporám a k jitřní sv. vyznavačů. Asi z X. stol.²

Iste confessor

Domini, colentes

quem pie laudant

populi per orbem,

hac die laetus³

meruit beatas

scandere sedes.

Vyznavač Kristův,

který zbožně všemi
národy ctěn je

po veškeré zemi,
v den dnešní vstoupil³

v říši nad hvězdami
v nebeské stany.

Sit salus illi,
decus atque virtus,
qui super caeli
solio coruscans,
totius mundi
seriem gubernat,
trinus et unus. Amen.⁴

Zněj Tomu vroucí
píseň, čest a chvála,
jenž trůní v nebi,
kde je radost stálá,
jenž řídí světy
v kolotavém roji,
Jeden a Trojí. Amen.⁴

77. Jesu, Redemptor omnium.¹

K chválám sv. vyznavače biskupa. Ze stol. XI.

Jesu, Redemptor omnium,
perpes corona praesulum,²
in hac die clementius
indulgeas precantibus.

Tui sacri qua nominis
confessor almus claruit;
hujus celebrat annua
devota plebs solemnia.

Qui rite mundi gaudia
hujus caduca respuens,
aeternitatis praemio
potitur inter angelos.

Hujus benignus annue
nobis sequi vestigia:
hujus precatu, servulis
dimitte noxam criminis.

† Sit, Christe, Rex piissime,
tibi, Patrique gloria,
cum Spiritu Paraclito,
nunc, et per omne saeculum.
Amen.

Všech Spasiteli, Ježíši,
mzdo svatých knížat² nejvyšší,
buď milostivě v dnešní den
všem našim prosbám nakloněn.

Neb vyznavač tvůj vznešený
dnes rajske došel odměny:
lid po vší zemi zbožně ctí
jej každoroční slavností.

On radosti, jež dával svět,
jak jalový si cenil květ,
teď v ráji mzdu svou obdržel
a v andělský kruh vejít směl.

Svou mocí rač nám přispěti
ve stopách jeho kráčet
a k jeho mocným přimluvám
své odpuštění uděl nám.

† Buď tobě, Králi, Ježíši,
i Otci sláva nejvyšší,
i Duchu, který těší nás,
zněj chvála dnes i v každý čas!
Amen.

⁴ Metrum tohoto hymnu se nazývá saphická strofa. Skládá se ze tří veršů, úplných pentametrů. Poslední verš je verš adonský. Zde k vůli úpravě první tři verše rozděleny na dvě části.

¹ Srv. začátek vánočního hymnu: Jesu, Redemptor omnium. Albin soudí, že autor hymnu napodoboval jednak vánoční hymnus stejného názvu, jednak hymnus následující.

² Praesul = Pontifex, biskup.

78. Jesu, corona celsior.

K chválám sv. vyznavače, který nebyl biskupem. Ze stol. X.

Jesu, corona celsior
et veritas¹ sublimior,
qui confitenti servulo²
reddis perenne praemium.

Da supplicanti coetui,
hujus rogatu, noxii
remissionem criminis,
rumpendo nexum vinculi.³

Anni reverso tempore,
dies refulsit lumine,
quo Sanctus hic de corpore
migravit inter sidera.

Hic vana terrae gaudia,
et luculenta praedia
polluta sorde deputans,
ovans tenet caelestia.

Te, Christe, Rex piissime,
hic confitendo jugiter,
calcavit artes daemonum
saevumque averni principem.

Virtute clarus et fide,
confessione sedulus,
jejuna membra deferens,
dapnes supernas obtinet.

Proinde te, piissime,
precamur omnes supplices,
nobis ut hujus gratia
poenas remittas debitas.

Koruno slávy, Ježíši,
ty pravdo¹ krásy nejvyšší,
jenž služebníku věrnému²
slast věčnou skýtáš v odměnu.

Rač sboru tebe prosících
na prosby světce každý hřích
dnes milostivě prominout,
z pout vášní zlých³ je vytrhnout.

Když obrátil se roku čas,
den přeslavný se vrátil zas,
jenž z pozemského zajetí
zřel světce k hvězdám kráčet.

On radost světa veškeru
i jeho lstivou nádheru
za nízkou sobě povždy měl,
teď v ráji mzdu svou obdržel.

Jsa tobě, dobrý Ježíši,
vždy oddán láskou nejvyšší,
lsti zdolal říše prokleté
i pekelného knížete.

Ti proto, Kriste přemilý,
rty prosbu naše vylily:
rač lásky jeho k paměti
s nás sejmout hříchů prokletí.

Byl ctnostmi, věrou, vzorem
všem,
tě vyznával svým životem,
vzdor zlámav posty údů svých,
teď slaví hod svůj v nebesích.

¹ Srv. Jan 14, 6: „Já jsem cesta, pravda a život.“

² Confitenti servulo = confessori.

³ Nexus vinculi, vazba okovů. Hřích je nazýván proto okovy, „že svou přirozeností vleče člověka z jednoho hříchů do druhého“ (Valentianus Siculus, Hymnodia sanctorum Patrum, Venetijs 1646, III, 30). Srv. Přísl. 5, 22: „Vlastní nepravosti jímají zločince, a do provazů svých hříchů se zaplétává.“

† Patri perennis gloria,
Natoque Patris unico,
sanctoque sit Paraclito,
per omne semper saeculum.

Amen.⁴

Kroměříž.

† Bud' věčná Bohu sláva, čest,
i Synu jeho v kraji hvězd,
i Těšiteli tvorů hlas
ať chválu vzdává v každý čas!

Amen.⁴

P. Jos. Škrášek.

Od jeslí do večeřadla.

Církevní rok je uspořádán stupňovitě. Jesle, kříž a večeřadlo jsou symboly hlavních událostí, které vedou každého křesťana. Nejsou to totiž pouhé připomínky. Jsou to děje dodnes živé. I duchovní život křesťanův lze shrnouti pod tyto symboly: jesle, kříž a večeřadlo.

Vánoce jsou svátky nejpochoptitelnější. Jejich mluva je srozumitelná. Proto také vánoce měly největší ohlas v lidové poesii. Proto vánoce jsou tak radostně slaveny. Narození dítěte. Bůh mohl přijít na svět jinak, Bůh mohl jinak zaříditi vykoupení světa. Volil nejsrozumitelnější cestu, protože i ta má své potíže pro lidský rozum. Volil cestu narození. Z růže kvítek vykvet nám. Radostí je doprovázeno narození každého dítěte. Tím větší radost doprovází vánoce, že jde o narození Syna Božího.

Bůh mluvil k lidem rozličnými způsoby. Básnicky bychom řekli, že ukazoval lidem různou tvář. V tom není nic podivného. Každý vychovatel ví, že má několik tváří: tvář s pochopitelným úsměvem radosti, tvář zastřenou smutkem nad nepěkným činem chovančovým, jinou tvář při slovech rady, jinou při slovech napomenutí nebo spravedlivého hněvu.

O vánocích ukazuje Bůh lidem svou nejsrozumitelnější tvář. Přichází na svět jako dítě.

Velikonoce kladou více nároků na přemýšlení. Ale nelze zůstat u Ježíška v jeslích. Nutno jít k Ježíši na kříži. Proč umírá? Tak se ptali jistě i mnozí apoštolové. A přece měli proti nám vyhodu bezprostřední blízkosti Syna člověka. Chodili s ním, slyšeli jeho slova, viděli jeho skutky. A jak těžko se odhmotňoval jejich mesiánský ideál! Jak asi byli zklamáni, když ten, který měl podle jejich

⁴ Valentianus Siculus připisuje hymnus sv. Ambroži. Stejně i Albin. Dřevés a Blume klade jej do X. stol.

představy vyvésti Izraele z ponížení a založiti novou slavnou říši židovskou, umírá na kříži.

Nemate ta smrt i dnes lidi? Nezůstávají i dnes lidé u Ježíše na kříži, místo aby šli k prázdnému hrobu?

Ježíš vstal z mrtvých. Přemohl smrt. Ukázal, že všechno je odpuštěno. Prokázal, že krev nebyla vylita nadarmo. Prázdný hrob je brána do království Ducha Svatého. Dveře letnic.

Těžké pro rozum, ale bezpečné pro víru. Nevstal-li Kristus z mrtvých, marná všechna kázání, marno všechno. Smrt by nebyla přemožena. Lidé potřebují hodně silný názor, hodně jasnou, hmatatelnou mluvu. Jak jinak by uvěřil, jak by vůbec mohl, jak by si troufal uvěřiti lidský rozum, že i my lidé jednou vstaneme z mrtvých? Že budeme žít v oslaveném těle?

Stačila by k tomu slova nějakého proroka sebe ctnostnějšího, který umřel na kříži? Stačilo by to nám, lidem?

Dobře, že Bůh nás zná lépe, než my se známe sami. Vždyť jsme vyšli z jeho rukou. Jsme jeho děti. A Bůh ví, jak musí k nám mluvit, jak musí s námi jednat. Proto i Syn Boží vykoupení na kříži zpečetil slavně svým zmrtvýchvstáním, aby ani ten Tomáš nebyl na pochybách. Vlož ruku svou... a viz místo, kde byly hřeby. To je obraz všech lidí. Většina lidí potřebuje hodně hmotné záruky a nemáme práva se horšiti na tyto lidi. Vždyť i Kristus počítal s touto lidskou slabostí a musel ji přemáhati u svých nejvěrnějších. Proto také vstal z mrtvých, aby nikdo se nemusel hanbit nad Kristovou smrtí, aby nemusil zůstat na Kalvarii a plakat nad prorokem, nad ušlechtilým člověkem, ale aby mohl jíti dále až k pokornému vyznání: Pán můj a Bůh můj!

Svatodušní svátky jsou pak pro lidský rozum nejméně pochopitelné svátky. A přece jde jen o poslední děj vzkříšeného Spasitele, o poslední svorník ve vykupitelském díle. Jde o nutný závěr doby velikonoční.

Meschler píše: „O osobě Ducha Svatého není snadno mluvíti. Duch Svatý je příliš znám, aby se mohlo o něm mlčeti a příliš neznám, aby se mohlo říci něco povzbuzujícího, čím by se předmět vyčerpал. Má se to s ním podle slov Spasitelových jako s jarním vánkem: cítíme jeho mírný, sladký dech, vidíme jeho zázraky, ale nikdo neví, odkud přichází a kam jde. Duch Svatý nekráčí jako Syn v podobě člověka po cestách tohoto pozemského života, nýbrž bydlí v nevyzpytatelných hlubokostech božství a též v naší duši vykonává se jeho působení v tichých komůrkách srdce.

Ale tím více si žádáme spatřiti něco ze tváře nestvořené lásky, od níž všechno dobré pochází."

Proto Kristus umřel a vstal z mrtvých, aby poslal Ducha Svatého. Ten teprve zjednal apoštolům úplné jasno v nazírání na Krista. Najednou působením Ducha Svatého poznávají, kdo to byl uprostřed nich, proč tak a tak mluvil, proč tak a tak jednal, náhle vidí všechnu jeho velikost naplňující srdce k šílené odvaze, že se lidem světa zdá: Tito jsou opilí...

Ale Petr pohotově vyvrací námitku. Ten Petr, který zapřel třikrát svého mistra a třikrát ho musel ujistiti svou láskou a věností, ten Petr, jehož srdce se chvělo jako lodička mezi láskou ke Kristu a strachem před židy, najednou má sílu: „Nejsou tito opilí... ale toť jest, což pověděno jest skrze proroka Joele... Vylíži z Ducha Svatého na všeliké tělo..."

A v tomto království Ducha Svatého žijeme dodnes. Celý svět by mohl se zatajeným dechem naslouchati jeho vanu, kdyby jeho sluch nebyl otupen řečí hmoty.

Nejsou všechny velkolepé pokroky lidského ducha v poslední době vánkem Ducha Svatého? Není každé další pootevření pouště lidského rozumu pod vlivem jeho tepla? Nemají všechny výšiny moderními letadly dosahované, stejně jako všechny prohlubně mořské a nově probádané krajiny pólové vyprávěti o království lásky vycházející z Otce i Syna, o království Ducha?

Duch Svatý — třetí božská osoba. Třetí tvář téhož Boha. Tvář tolik vhodná pro naši dobu. Podle zaslíbení Kristova Duch Svatý učí nás rozuměti všemu, čemu můžeme porozuměti. Celá příroda, celý vesmír je domovem Ducha Svatého. Ale všechno to poznání není jen pro poznání. Nemá být jen pro poznání. Hromadit poznatek k poznatku je stejné jako hromaditi zlato ke zlatu. Obé je lakomství. Zlato má sloužit, poznání má sloužit.

Čím více se rozšiřuje svět známa, čím hlouběji dosahuje až ke kořenům objevů lidský rozum, tím více se má také šířiti říše lásky. Království lásky k Bohu neviditelnému a k viditelným lidem.

Je tomu tak?

Jesle, kříž, večeradlo. Tři symboly duchovní cesty. Jesle je naše zrození pro království, které není z tohoto světa. Zrození ve křtu svatém nebo ve svátosti pokání. Zrození plné štěstí a úsměvů. Myslíme, že budeme věčně dětmi. Prosíme, aby nás Bůh nechal v tomto štěstí jeslí.

Ale Bůh vede své věrné dál. V ohni se zkouší zlato, v utrpení věrnost. Přicházejí kříže. Štěstí, které jsme okoušeli při svém du-

chovným znovuzrození, jako by se rozplynulo. Dorážejí pokušení. Přicházejí neúspěchy v povolání, které nám mají připomenouti, že nutno jíti ke kříži a pochopiti, kam směřuje naše cesta.

Na těchto potížích mnoho duší ztroskotá. Ale nelze jinak. Do večeřadla k prvním letnicím se také nedostali všichni z těch, kteří chodili s Ježíšem. Teprve tenkrát, když duše pochopí kříž, když pozná smysl utrpení, když je v bolesti vyzkoušena její věrnost, smí do večeřadla. Náhlý jas zalije duši. Mše svatá, svaté přijímání, modlitba — všechno nabývá jiné tvárnosti. Jako by se to odhmotňovalo a ze všech symbolů vystupuje jasně Kristus. Poznáváme Ho nejen v lámání chleba, poznáváme Ho i ve svých bližních, křesťanství se nám jeví jako rozvitá plná růže, když jsme je dříve v dobách pokušení považovali jen za planý kvítek útěchy. Duše už nechce nic, než Boha. Všechno koná s ním, v jeho přítomnosti. Je v jeho království, v království Ducha.

Nemusí každý křesťan projíti touto cestou. Bůh ví, proč některé duše přivede k sobě dříve, jiné pomaleji. Bůh ví, proč některé strhuje k sobě do večeřadla náhle, jakoby s vášní. Duch vane, kam chce. Ale i ti poznávají jesle a kříž. To je celé křesťanství.

Č. Budějovice.

Karel Hroch.

Květy Božítělového průvodu.

Když země se přioděla svou nejkrásnější ozdobou, pak koná Spasitel průvod. Květy a tráva se vysoko zvedají, klasy bobtnají, víno kvete, procesí Božího Těla táhnou krajem, mraky kadidla je zahalují, květy a zeleň pokrývají cesty.

Jen jedenkrát ve svém životě chtěl Spasitel slaviti vítězný průvod. Bylo to krátce před jeho utrpením. Tu poznal Jerusalemského svého Spasitele, tu přijala Dcera sionská s patřičnou poctou svého Pána. „Hosanna Synu Davidovu, požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně,“ zaznívalo ulicemi, palmami a olivovými ratolestmi bylo máváno na pozdrav, srdce jásala mu v ústrety.

Jen jednou do roka připravuje Církev a křesťanský svět svému Vykupiteli veřejný vítězný průvod a holduje mu slavnostně v městě i na venkově. Pak vychází ze svého skrytého příbytku, tichého svatostánku, a přijímá veřejné pocty a klanění svých věrných.

Dříve na tento den alespoň všichni křesťané tvořili jediný veliký tábor a zástup bojovníků Božích. Nyní jest již jen málo zemí,

v nichž tyto průvody se konají oficiálně. Nevěra a pověra, celý duch doby se jim staví na odpor. Také různice a nenávisť národů. Světové eucharistické kongresy rázem ustaly, když vzplanula světová válka. Jak by se mohlo též rozštěpené lidstvo seskupiti kolem toho vznešeného Tajemství, jež je „mystickým znázorněním jednoty a pokoje“?

Slibovali jsme si přespříliš od těchto skvělých eucharistických slavností světa? — Snad klademe stále ještě příliš veliký důraz na zevnějšek věcí v duchovním životě. Jsme spokojeni se skořápkou, aniž bychom hledali jádra. Nemá duše větší cenu než tělo? „Caro non prodest quidquam — tělo nic neprospívá.“ Také u Spasitele následoval několik dní po slavnostním vítězném průvodě a Hosanna průvod k Hoře lebečné a volání „crucifige, crucifige eum — ukřižuj ho.“ Květiny a květy sypané Spasiteli k nohám je jistě dobré. Kamení by volalo k eucharistickému Bohu, kdyby nevolali lidé. Ale drahocennějšími a příjemnějšími jsou květy, které zbožná srdce a myslí v myšlenkách víry a lásky svých srdcí a duší vinou jako věnec kolem Eucharistie.

Bůh dal nám to nejlepší, co měl, své věčné „Slovo“ a svého Duha. Proto dej, člověče, to nejlepší, co máš, zbožné myšlenky ze srdce plného lásky. Proč připadá člověku tak těžkým, mysliti na Boha a o něm rozjímati? Člověku, jenž tolik badá a je tak vynalézavý? Není to proto, že jeho srdce nemá pravé lásky k nejvyššímu dobru? Láska je vynalézavá. Ona učí též rozjímati a modliti se: „Pange lingua gloriosi corporis mysterium! — Zapěj, duše, píseň vroucí, tajemné v ní Tělo chval!“

Tajemství uzavírá v sobě trojí obdivuhodnou činnost Syna Božího: přebývání, obětování a výživy. A vše to z lásky Syna Božího a k radosti nás synů lidských. Největší láska, největší rozkoš! V lůně Otce ukazuje nám Jan Slovo před vším počátkem. „Et verbum erat apud Deum. — A Slovo bylo u Boha.“ Avšak láska, jako by jej vypudila z věčného klidu v lůně Otce. Jeho radostí je přebývat u synů lidských. „Et verbum caro factum est et habitavit in nobis. — A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“ Ne příliš dlouhou dobu přebývalo Slovo v podobě lidské na této zemi. Přišla hodina, že musel jíti k Otci, odkud vyšel. „Ascendit ad coelos et sedet ad dexteram Patris. — Vstoupil na nebe a sedí po pravici Otce.“

Ale proto se nezřekl svého přebývání mezi lidmi: „Hle, já zůstávám s vámi po všechny dny až do konce světa.“

On jest, zůstává u nás. Každý si vzpomene zajisté na poměr

Tvůrce k tvorům, Krále k poddaným, Pána a Spasitele k služební-
kům. Kde jest, kde ho nalezneme? Jeho přebývání není žádným
okázalým seděním na trůně. Jak rozdílné je božské myšlení a jed-
nání od lidského pojmání!

Lidští velikáni a autority chtějí něco představovat, representovat.
Najdeme je v palácích a zámcích, ve skvělém okolí, jejich zevněj-
šek chce působiti dojem, jejich osobnost chce být vznešenou, pře-
vyšující, koruny a mitry k tomu mají dopomoci.

Jak zcela jinak jedná Bůh a Vykupitel!

Chce mezi námi přebývati, ne trůniti. Proto zvolil si za svou
schránku, za pláštík a trůn to nejméně pozoruhodné, co na zemi
jest: kus chleba. Kdyby to byla hvězda, oblak, diamant, oheň, náš
údiv by byl velký. Avšak chléb? Třebas nejnnutnější prostředek vý-
živy, přec nemá nic imponujícího, velikého, trvalého. Již zítra je
zkažený. Člověk jej dělá, požívá a snadno jej zničí. Stvořitel volí
si za příbytek nejubožejší, nejobyčejnější lidský výrobek, který
v každé i nejchudší chatě se nalezne.

To je nepochopitelné, je to vrchol vší pokory!

Ještě jinou, velmi poučnou myšlenku najdeme ve Svátosti pod
způsobou chleba. Vy velcí tohoto světa, učte se z ní. Bůh chtěl mezi
námi přebývati ne v prázdné, zdánlivé schránce plné zevního les-
ku a nádhery, on si vyvolil formu bytí, jejíž trvání a oprávnění vy-
plývá jediné z užitečnosti pro člověka. Chléb je užitečný, chléb je
požíván, rozmělnuje se a zaniká v něm, to jest jeho jediný účel.
Výlučně užitkovým bytím můžeme nazvati přebývání Boha mezi
námi. Proto vzal na sebe způsobu chleba.

Co jest velikost, autorita, která neprospívá? Stojí na hliněných
nohou, spoléhá-li se jen na vnější moc a vnější zřízení. Časové
události učí, jak rychle i největší pozemská moc se může zhroutiti.
Všechno nařikání na mizení autority a na revolučního ducha nyní
ve světě vládnoucí nic nepomůže, když si tato autorita neuvědomí,
že jsou jen dvě silné opory, jež odolají každé bouři a náporu: po-
kora a oddanost. Na nich spočívá křesťanská moc. Proto omýval
Mistr svým poddaným, uředníkům, nohy a vyslovil velké slovo pro
všechny pány země: „Kdo chce být prvním ze všech, ten služ všem
a buď služebníkem všech.“ V tomto smyslu napomíná svatý Be-
nedikt opaty a představené kláštera, že více mají dbáti na „pro-
desse“ než na „praeesse“, to znamená, mají dbáti více užitku
než představenství, a dává tak skvělý důkaz své moudrosti a zkuše-
nosti.

Pange, lingua, gloriosi corporis mysterium! Kristus chtěl mezi

námi přebývati. On však chtěl ještě více; chtěl se u nás lidí neustále obětovat. Tajemství Těla Kristova je jeho obětní ráz ve Mši svaté. V Oběti jest Kristus přítomen a počíná své přebývání na zemi. Z Oběti přichází pokrm pro duši. Ó nepochopitelná plnost lásky Spasitelovy!

Tedy nebylo dosti obětí za jeho pozemského života, kde každý den a každá hodina byla obětí až do jeho krvavého sebeobětování v umučení a smrti! Moudrost a láska vymyslily ještě více. Nalezly prostředek, jak by v té oběti bylo pokračováno dokonce ještě po oslavení a Nanebevstoupení. Každý den obětuje se Bohočlověk na oltářích katolické Církve ve Mši svaté. To je střed a jádro katolické víry a katolické Církve. Dnes, kde obětní dary jsou nesený ve vítězoslávě, mělo by na to být též upozorněno.

Pobožnosti, na něž je katolická bohoslužba tak bohata a jež svědčí o svěžesti a životní síle katolické víry, jsou dobré. Jsou však přece jen stonky a květy na stromě, ne stromem samým. Od něj odříznuty nejsou ničím, zaschnou a uvadnou.

Žádná pobožnost, třebaš sebezpyšlivější a povzbuzující, nemůže nahraditi Mši svatou. To je pramen a studnice všech milostí, usmíření za naše hříchy, hluboké moře Božího milosrdenství.

Křesťan nemůže proto konat nic lepšího a záslužnějšího, než zúčastniti se Mše svaté.

Někdy se zdá, jako by tato pravda upadla úplně v zapomenutí. Při slavení mešní Oběti jsou kostely často prázdné, které jsou přeplněny při kázáních a nejrozmanitějších jiných pobožnostech. To by bylo velmi politováníhodné. Tím by se vysvětlilo, proč naše činnost v zájmu náboženství, v mnohých spolcích, podnicích a ve své náboženské i vzdělávací činnosti zůstává tak neplodnými a neúčinnými. Pokud lidstvo se vzdaluje Mše svaté, spodní voda je mu odváděna a pramen zůstává pro ně ucpán. Arci přísluší k tomu se strany prostých křesťanů více pochopení, víry a oddanosti, než vyžadují mnohé sentimentální a více na smysly působící pobožnosti.

V dobách víry tomu tak nebylo. Nebylo zajisté horlivého křesťana, který by se každého dne nezúčastnil Mše svaté. Zbožní rodičové a vychovatelé měli by tomu opět své děti navykati! To by — jsme o tom pevně přesvědčeni — pomohlo více ubohému světu než přehnané, citem přesycené pobožnosti, které jedněm mnoho neprospívají a druhé odpuzují od kostela.

K tomu jest ještě něco velkolepého v slavení Mše svaté. Sami nevěřící a jinověrci často tvrdili, že největší podívanou na tomto světě je slavná papežská Mše svatá ve Svatopetrském dómě. Tam všechno

se navzájem shoduje a harmonicky souhlasně zaznívá, co na jiných místech působí menším dojmem a zdá se být malým a vnějším. Mohutný chrám, statisíce účastníků, umění ve všech svých odvětvích, Velekněz katolické Církve, církevní knížata, především však podstata velkolepých obřadů, Obět Ježíše Krista, Syna Božího a Pána světa: to vše nutí každého bez výjimky na kolena a vynucuje si u něj obdiv a klanění.

Naše srdce však nesmí přehlédnouti praktické naučení z Oběti Mše svaté: Ježíš se obětoval, obětuje se stále, každý den nesčíslněkrát až do konce světa! To byl jeho život, a to je ještě nyní jeho tajuplný život v Eucharistii.

Nemusí být také můj život obětí? Obětí za lidi, za bližní, za mé okolí? Na to nechci zapomenouti, nýbrž chci dnes obnoviti předsevzetí: Můj život má být obětí za jiné.

Chvalte rty tajemství tohoto Těla plného velebnosti!

Toto tajuplné Tělo je pokrmem naší duše. V tom spočívá zajisté vrchol pokory a lásky Spasitele v této Nejsvětější Svátosti: chtěl u nás přebývati, chtěl se za nás obětovati; to zejména lásce je ještě pochopitelné. Ale on chtěl býti naším pokrmem, stálým pokrmem naší duše se svým celým bytím, svým Božstvím i lidstvím, s Tělem i Krví. To přesahuje naši chápavost: zde můžeme jen koktati se svatým Tomášem: „Quantum potes, tantum aude, quia major omni laude, nec laudare sufficis. — Odvažuj se, jak jen možné, větší je než chvály zbožné; nepostačíš chválit jej.“

Proč se zdá být tak těžkým přesvědčiti lidi o užitečnosti a nutnosti častého sv. Přijímání? Dokonce i zbožní křesťané činí obtíže a jsou zdráhaví, když se jedná o malé děti. Vypravuje se, že zbožná matka, která by ráda chtěla, aby její šestiletý synek šel ke sv. Přijímání, narazila na obtíže ve škole a dokonce i u duchovního správce. Celé zřízení, jež podle názoru mnohých vyžaduje první sv. Přijímání, bylo překážkou a ta se nedala odstraniti. Krátce odhodlána vzala matka dítě, které sama již dlouho pečlivě připravovala, jela s ním do nejbližšího města a doprovodila je ke stolu Páně. Kdo by jí činil předhůzky, že tak pečovala o duši svého dítěte?

Sv. Přijímání je pokrmem duše. Kdo má ponětí o vnitřním životě duše, o bytí a působení milosti v duši, pro toho časné a časté svaté Přijímání je něčím samozřejmým. Jakmile duševní život dítěte se vzbudí a přijde k vědomí, měl by býti podán jeho duši sv. Pokrm. Pak zakořenění se ten svatý život do duše, stane se zdravým a silným a rozvine se v krásu a květy. Jak pečlivě se dnes, ve století starajícím se o dítě, přihlíží k tělesnému rozvoji a zdraví těla! A duše dítěte-

te by měla zůstatí bez pokrmu? Kéž by naše století bylo opravdu věnováno dítěti, především v tom smyslu, že bude také pečovati o jeho duševní výživu.

Nemohou děti hřešiti a chybovati? To by nemohl nikdo popírati! Proto potřebují též svátosti zbavující hříchů: pokání a přijímání. Oni potřebují jich ještě více než dospělí, neboť jejich duševní život se teprve vyvíjí a je vystaven velkým nebezpečím, stejně jako dítě potřebuje pro svůj tělesný život častěji pokrmu než dospělý člověk. Když nemají žádné těžké hříchů, tím lépe. Pak jsou tím hodnější pro „Stůl Páně“, a překážka, jež mnohé dospělé od něj vzdaluje, pro ně neexistuje. Pak platí úplně a v každém ohledu slovo Páně: „Nechte malých přijíti ke mně, neboť jejich je království nebeské.“

Zacházíme příliš daleko, když z úvahy, že sv. Přijímání je pokrmem duše, činíme závěr, že je zcela příhodným a důsledným, aby děti přijímaly stejně často jako dospělí, nebo snad ještě častěji? Jak pečují lidé o tělesný pokrm!

Ó, kéž by táž horlivost byla patrna v péči o pokrm duše! Nechce Bůh mnohdy nedostatkem chleba upomenouti na nebeský Chléb? Netrestá tím konečně pohrdání a zanedbávání nebeského pokrmu, jenž v takové štědrosti udílí celému světu? Ó, kéž by z tělesného hladu povstal skutečný duševní hlad celého světa!

To by byl skvělý účinek špatných časů.

Jeden svatý muž pravil, že Boží Prozřetelnost v dobách bídy a zkoušek pečovala o lidstvo tím, že věřícím duším umožnila častější svaté Přijímání; a to je pravda. Mnoho útisku a bídy, ale také mnoho pomoci a útěchy. Třebas byly poměry sebe těžší, jedno nám zůstane, zůstane každému věřícímu: je to sladký chléb z nebe, jenž v sobě obsahuje všechno občerstvení.

Ó tajuplná, bohatá, obdivuhodná Svátosti! S jakými pocity lásky a vděčnosti musím doprovázeti tento průvod! Brzy je po něm, končí se v jediném dnu. Avšak můj celý život má být Božitělovým průvodem, kde se každý den objevuji před Nejsvětějším, přináším mu vůni kadidla a květy lásky a mé srdce plné zbožnosti prosí:

Tantum ergo sacramentum veneremur cernui. — Před svátostí veleslavnou skloňme v prach svá kolena!

Emauzy.

† P. Benedikt Coekoll.

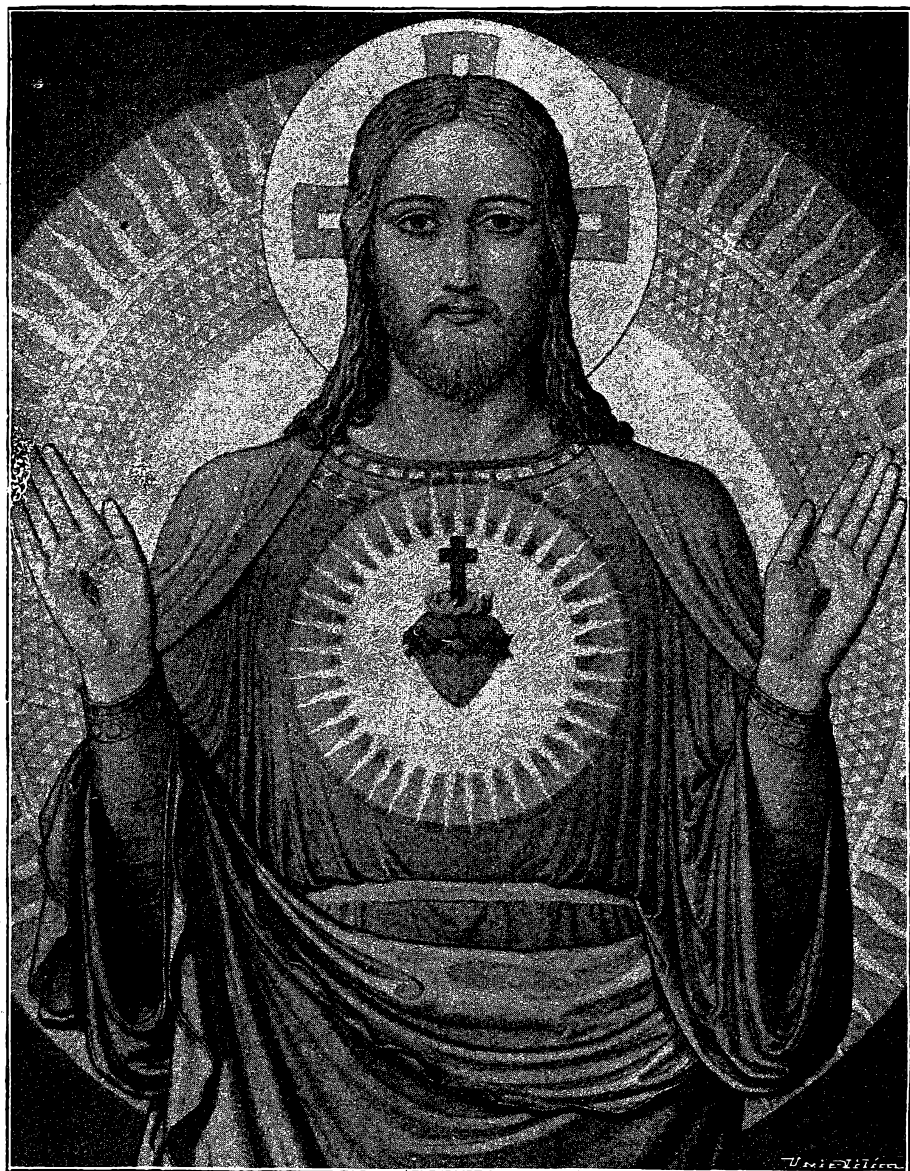
Úcta k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu v řádu sv. Benedikta.

(Pokračování.)

„Ano,“ pravil, „pocítil jsem je velmi živě, příjemnost toho tlukotu pronikla tak hluboce mou duši. jako nejpříjemnější tekutina sděluje svou sladkost slabé skývě chleba, a má duše jí byla tak roznicena jako voda, již uvádí ve var nejprudší oheň.“ — „A proč,“ pravila, „nechals skrytými ona tajemství a nenapsals nic k našemu duchovnímu zisku?“ — „Mým posláním,“ odpověděl, „bylo napsati pro zrodivší se Církev jediné slovo o nestvořeném Slovu Boha Otce, jež mohlo dostačiti celému lidskému pokolení až do konce světa, aniž by je někdo pochopil v celé jeho plnosti. Ale mluva toho příjemného tlukotu je vyhrazena posledním dobám, tehdy, až svět zestárlý a ochladlý bude potřebovati znovu se roznítiti zjevením těch tajemství“ (Insinuat. lib. IV, C. 4, 2).

Gertruda byla Bohem vyvolena, aby se stala tlumočnicí té božské mluvy u lidí. Klášterní sestře bylo svěřeno zkoumati tajemství až tam do skrytosti Srdce Ježíšova a pochopiti v celé plnosti úlohu toho božského Srdce v díle spásy; co viděla, slyšela a okoušela, to napsala panna z Helfty na rozkaz Boží, a „co tam řekla, přesahuje vše, co by lidská obrazotvornost mohla pojmouti“ (Gueranger, Année liturg. Temps après la Pentecôte. Tome I, str. 483). Lidská mluva nevyjádřila nikdy obrazy bohatšími a rozličnějšími lásku, jež byla v Srdci Bohočlověka. Gertruda první mohla písemně onen příjemný tlukot vyjádřiti a naléztí slova duchaplně vyjadřující vzácné milosti, jimiž se zalíbilo Pánu ji zahrnouti. Bylo to zároveň z pramene všeho vědění, z něhož čerpala, z toho božského Srdce, k němuž ji Spasitel přivinul, aby jí postupně vnukl i jednotlivá slova, jichž by měla užiti.

Vezměme si nyní za vůdkyni sv. Gertrudu a poslouchejme ji, jak nám popisuje vznešenost Srdce Ježíšova, podle toho, jak liturgie jí poskytla námět k těmto pobožnostem. Jednou se jí jeví Srdce Ježíšovo jako zvučná lyra, k níž se pokojně sklání Nejsvětější Trojice, kterou obveselují příjemné tóny tohoto nástroje: klanění hodná Trojice nakládá tam s třemi strunami, jejichž sladký akord má doplniti nedostatky Gertrudy, a tyto tři struny jsou moc Boha Otce, moudrost Syna a láska Ducha Svatého. V tomto Srdci též zaznívá oddanost věrné duše do vůle Boží tak příjemně jako



Beuronské umění: obraz Srdce Páně.

hra na libozvučnou citeru a obveseluje Nejsvětější Trojici i celý nebeský kůr. To Srdce je nebeskou archou, kde přebývá tělesně plnost Božství. Jednou se jí zdá, že vidí vycházeti ze Srdce Ježíšova velmi jasnou žílu, podobnou medovému paprsku, jenž přetéká do jejího srdce, až je plné: je to symbol duchovního pomazání a milosti Ducha Svatého, která stéká na srdce vyvolených ze Srdce Ježíšova. To Srdce je též příbytek Ducha Svatého, kterého viděla sestupovati jednoho dne letem tak prudkým, jako je let orla, na Nejsvětější Svátost oltářní a pronikati do Srdce Ježíšova. Jindy se jí zjevilo Nejsvětější Srdce Ježíšovo jako zlatý kalich, který Spasitel podává své Matce a z něhož Maria čerpá hojnost nových rozkoší.

Tímto Srdcem vzdává Gertruda chválu Marii a zaslouží si spatřiti, jak Vykupitel podává své Srdce Matce, v upomínku milosti, pro něž byla určena od věčnosti. Jindy viděla Gertruda tři prameny vycházeti z Nejsvětější Trojice, jeden z Otce, jiný ze Syna, třetí z Ducha Svatého, které proudíce s příjemnou prudkostí, pronikaly Srdce blahoslavené Panny a z jejího Srdce vracely se prudce k svému původnímu prameni. Poznala, že tento božský příliv a odliv znázorňoval, že Panna Maria byla mocná s Bohem Otcem, naplněna moudrostí se Synem a plna dobroty s Duchem Svatým. Poznala též, že když se recituje modlitba Zdrávas Maria, tři bystřiny příjemně zahalují takřka Pannu Marii svými vodami a vracejí se pak do Srdce Ježíšova a odtud k svému původnímu prameni, a že z tohoto oběhu jejich vod tvoří se bystřiny radostí a rozkoší, které zaplavují anděly a blažené v nebi, stejně jako i svaté duše, které říkají zbožně tuto modlitbu a obnovují v nich všecken užitek, který jim získalo vtělení našeho Spasitele. Ostatně je to pramen, jenž přináší svým proudem též občerstvení duším v očištcí; je to studnice, kde každá duše může čerpati pomocí zlaté trubice, znázornění to dobré vůle, milosti, jichž potřebuje; čím více se čerpá z tohoto pramene Srdce Ježíšova, tím jistější je uskutečnění našich přání; tam také probíhají proudy rozkoší, jimiž se opojují obyvatelé nebeského Jerusalema.

Srdce Ježíšovo je skutečně principem štěstí svatých; svatý Jan neustává ve svém rozkošném odpočinku v náručí Spasitelově; sv. Řehoř čerpá tam hojně milostí na pomoc a pro potřeby Církve; sv. Bernard obdržel do svého srdce ovoce a prospěch, který Církve čerpala z jeho spisů, když jej náš Spasitel přitáhl do svého Srdce, aby jej pak přenesl do srdce Bernardova, jež se stalo tak podobným libozvučné lyře. Jindy je to zlatá kadidelnice, z níž uniká tolik vonného dýmu, kolik je rozličných ras lidí, za něž Kristus vytrpěl smrt na kříži; v této kadidelnici soustřeďují se modlitby Církve, aby z ní vyšly zcela naplněny libou vůní zásluh Kristových a rozšířily po celé Církvi nádheru a velmi příjemnou vůni. Jindy opět je to planoucí lampa, symbol lásky, jež stravuje Božské Srdce a vnuká mu bez ustání touhu prokazovati dobro svým vyvoleným a doplňovati jejich nedostatky a slabosti. Z tohoto blahoslaveného Srdce Pán nechává stékati na duši lesk a krásu všech božských ctností, které rozptylují všechny nedokonalosti, jež ji znetvořují, brání jim (nedokonalostem) objeviti se před očima Boží dobroty. Při jiné příležitosti zjevilo se jí Srdce Ježíšovo jako zlatý oltář, zcela obklíčený světlem a celý zářící, na němž an-

dělové obětovali dobré skutky a modlitby duší svěřených jejich péči; Svátí ukládali tam též své zásluhy, aby vzdávali věčnou slávu svému Pánu. Strážný anděl světice přiblížil se rovněž k oltáři a tam obětoval zlatý kalich obsahující všechna utrpení, jež zkusila, a všechny dobré skutky, jež vykonala svou pokornou a šlechetnou trpělivostí v útrapách, jež na ni přišly od dětství; Spasitel požehnal ihned ten kalich znamením kříže, jak činí kněz proměňující hostii. Andělé a Maria tam obětovali svou úctu a hold svého klanění. Konečně věčný Kněz, náš Spasitel, Ježíš Kristus, obětoval se sám za spásu celé Církve.* Mimo to v tomto božském Srdci byla pojata a vypracována Modlitba Páně; z tohoto Srdce vyšlo učení Kristovo a svatého Evangelia; z tohoto Srdce neustále stéká obživující míza, jejíž příjemnost převyšuje nekonečně nejdražší balzám; v teple tohoto Srdce duše vzrůstá a roste ve ctnostech. Jím je doplňováno, co jsme zanedbali při vzdávání úcty Bohu, Marii a Svatým. Ono přetvořuje srdce, odívá je vlastními zásluhami jako drahocenným pláštěm, aby byla hodna zjevit se před zrakem božské velebnosti. Spása lidí je obzvláště účinkem tlukotu Nejsvětějšího Srdce. Prvým tlukotem působí spásu hříšníků, druhým spásu spravedlivých. Prvým utiňuje Spasitel hněv svého Otce, činí zadost jeho spravedlnosti a přimlouvá se, aby byl milosrdným k hříšníkům; omlouvá jejich slabosti u svatých a nutká tyto, aby za ně prosili; konečně mluví k hříšníkům, zve je milosrdně k pokání a neunavuje se čekáním na jejich obrácení. Druhým tlukotem náš Spasitel obrací se k Otci a jest šťasten, že tak užitečně prolil svou Krev k vykoupení spravedlivých, v jejichž srdci okouší tolik útěchy a rozkoše; mluví pak k celému dvoru nebeskému a chválí s ním svatý život spravedlivých, kteří mu vzdávají díky za dobrodiní, jimiž je zahrnul; konečně obrací se též ke spravedlivým a nešetří něžnými projevy své lásky k nim, pobízejí je bez ustání k novému prospěchu ve ctnostech. Takto chráněna, duše najde vždy v božském Srdci rozkošnou hostinu, samotou, odpočinek. Ve spojení se Srdcem Ježíšovým modlitba nabývá zcela obzvláštní ceny; každá nota posvátného zpěvu nachází tam svůj ohlas, na nějž odpovídá Spasitel melodií, jež okouzluje

* Tento obraz o oltáři odpovídá obdivuhodně tomu, čemu nás učí liturgie a Otcové o věčném kněžství Kristově v nebi. Vidí v Kristu živý a skutečný oltář, symbolisovaný zde na zemi oltářem, jenž svou konsekrací a pomazáním stává se účastným nadpřirozené síly Kristovy. Of. Pont. Rom. in consecr. altar. Dionys. Eccl. Hier. c. 4; S. Thomas I, 2, q. 102, 4 ad 6; 3 q. 83, 5 ad 2.

duši svými příjemnými akordy. Konečně je to tajemná svatyně, jež se otvírá duši při odchodu z tohoto světa, aby ji tam podržela věčně v okoušení nevýslovných rozkoší božství.

To je obraz, jaký nám učinila Gertruda o Srdci Ježíšovu; od Gertrudy nemůžeme oddělovati Mechtildu. Ona rovněž vešla do té svatyně božství na vyzvání našeho Spasitele, jenž jí pravil jednoho dne tato příjemná slova: „Učiň si své hnízdo v mém božském Srdci“; ona rovněž našla odpočinek v tomto mystickém příbytku. Ve svém prvním vidění pozorovala Srdce Ježíšovo v podobě kalicha, který Spasitel podával duši, kalicha, z něhož se občerstvují Svátí, ne však andělé, kteří nicméně okoušejí z něj rozkoší, poněvadž Syn Boží nepřioděl se přirozeností andělskou, nýbrž lidskou. Toto Srdce viděla stejně jako Gertruda v podobě lry nebo lampy; poznala v něm rovněž pramen všech milostí. Vícekrát viděla je spojené se srdcem věrné duše, jak doplňuje její nedostatky; pocítila rovněž jeho příjemný tlukot. Spasitel ve svém zalíbení postoupil tak daleko, že jí dal své Srdce výměnou za její, a nepožádal je dříve zpět, až v hodinu, kdy se připravoval povolati ji k sobě; tímto srdcem vydechovala a osvojovala si v duši vzhled milosti, již jí sdílelo milující Srdce Ježíšovo.

„Bylo by nám však třeba projíti celé spisy těch dvou světic, kdybychom chtěli přinést všechny texty, vztahující se na Nejsvětější Srdce. Toto Srdce je hlavním orgánem slávy Boží a naší spásy ve svatém člověčenství Kristově; a my mu opět skrze ně vzdáváme poctu své chvály; ono zušlechťuje naše dílo a činí je dokonalým. Smíme proto tvrditi, že nikdy předtím, a v řídkých případech potom, byla nám vylíčena tajemství působení Srdce Ježíšova a jeho vztahů, ať již ke každé z osob Nejsvětější Trojice, nebo ve vztahu k lidem, s takovým důrazem, přesností a dokonalostí, s jakou se shledáváme ve zjeveních svaté Gertrudy a Mechtildy.“ (Revelationes Gertrudianae et Mechtildianae. T. I. Sanctae Gertrudis legatus divinae pietatis. Opus ad codicum fidem Solesmenseium O. S. B. monachorum cura et opera. Praefatio § XXVI.)
(Pokračování.)



Svatá Stolica a liturgické hnutí.

(Pokračování.)

II. Výklad.

Čtouce tyto doklady, jak bychom nebyli překvapeni vážností jejich tónu? A jak vysokou a vznešenou představu nám podávají o liturgii! Když je nazývána „posvátným úkonem v nejlepším slova smyslu“ a nebo když příležitostně se zmiňuje papež s tou jednoduchostí tak nábožnou o „Církvi modlící se a učící“, je jasné, že v jeho očích liturgie má cenu podstatnou a ústřední, aby byla připočtena mezi málo „věcí opravdu důležitých, které stojí za námahu, jaká se jim věnuje“ — a vzpomenu si vždy na hluboký důraz, s nímž Pius XI. pronášel tato vážná slova.

Ostatně, co se týče podstaty liturgie — o níž je tolik zastaralých a tvrdošijných předsudků — papež vyjadřuje se s tak žádoucí plnou jasností v Konstituci „*Divini cultus*“ a podává i autentickou definici liturgie, jedinou, pokud vím, jež je obsažena v dokladech svrchovaného magisteria. Zaslouží si, aby byla pečlivě vyložena:

„Církev přijala od Krista, svého zakladatele, úkol bdíti nad svatostí bohoslužby. Přísluší jí tedy s výhradou podstaty Oběti a Svátostí předpisovati vše — totiž ceremonie, ritus, formule, modlitby, zpěv — čímž by se ona vznešená a veřejná služba nejlépe řídila, jejíž vlastní název je Liturgie, t. j. tolik co posvátný úkon v nejlepším slova smyslu.“

To je začátek velmi bohatý a promyšlený. „Ochránkyně svatosti bohoslužby“; Církev je jí, praví Svatý Otec, dvojnásobně. Co se týče podstaty Oběti a svátostí, jež jsou ustanovení Božího, Církev nemá nad ní žádné moci: omezuje se na chránění jejího pokladu. Nad vším ostatním naproti tomu, co má úkol zajistiti dokonalé uspořádání služby — *quibus ministerium illud augustum et publicum optime regatur*, vykonává plnou jurisdikci. Církev má tu právo rozkazovati — *praecipere*. Náleží sem obřady, ritus, modlitební formule, modlitby a zpěv. Netvoří nejpodstatnější část „této vznešené a veřejné služby“, nýbrž dodávají jí jen dokonalé uspořádání. Přispívají proto rovněž a zvláště k podstatě Oběti a svátostí. Je to skutečně celé „bohoslužba“. Je to ono začáteční slovo „*Divini cultus*“, k němuž se vztahuje ukazovací zájmeno „*illud*“, doplňujíc je slovy „*ministerium augustum et publicum*“ ve vznešené periodě Pia XI. To tedy dokazuje, že vlastní název pro ono „*divini cultus*“, nebo „*ministerium augustum et publicum*“ je LITURGIE, „*cuius peculiare nomen est Litur-*

gia — jejíž vlastní název je liturgie“. Předmět bohoslužby a liturgie jsou tím jasně definovány a pochopíme proto i slavnostní ráz závěrečného dodatku věty: „quasi actio sacra praeclenter“, liturgie je „posvátný úkon v nejlepším slova smyslu“.

Papež ostatně přistupuje k výkladu:

„Skrze ni (liturgii) jsme povzneseni až k Bohu a jsme s ním spojeni, vyznávající jí svou víru a jsme k ní zavázáni nejvyšší povinností pro přijatá dobrodíní a pomoci, jichž neustále potřebujeme.“

Trojí poslání „posvátného úkonu“. Především povznést a spojit s Bohem; to je hlavní dílo liturgie obětní a svátostné. Pak vyznati víru slavením křesťanských tajemství. Konečně chválení Boha a vzdávání díky skrze „sacrificium laudis“ Mše svaté a oficia.

Jak je to vzdáleno úzkého a ubohého pojmání, jež vidí v liturgii jen obřad!

Když v Anvers roku 1930 (viz „Cours et Conférences de Semaines liturgique“, sv. IX, str 17) jsme dokazovali, že liturgické hnutí „nevychází ani z touhy zvýšiti nádheru obřadů, ani z úzkostlivého zachovávání rituálních předpisů, ani z péče o estetickou krásu, ani ze záliby v archeologii, ani z předpojatosti historika; ne, toto hnutí nechce být než přesvědčivým, horlivým návratem k modlitbě Církve“ — nedoufali jsme, že budeme míti tak brzy vysoké schválení, jehož se nám bezděčně dostalo při audienci v prosinci r. 1935:

„Klade se často největší důraz na vnější vzhled, na hmotnost věcí, zatím však je to duch, jenž jest důležitý: Modliti se podle ducha Církve při modlitbě.“

*

Když bylo určeno, co nutno rozuměti liturgií, Konstituce „Divini cultus“ vyzouje ihned důsledky:

„Z toho vyplývá jakási vnitřní nutnost mezi dogmatem a posvátnou liturgií, stejně jako mezi křesťanskou bohoslužbou a posvěcením lidu.“

Pius XI. zdůraznil s význačnou pevností naučnou hodnotu liturgie.

Liturgie ve skutečnosti je prožívaná víra.

Dejme tu pozor! Kde čerpají věřící své náboženské znalosti? Po uplynutí věku povinné školní návštěvy kde se jim učí, ne-li v kostele, při účasti na bohoslužbách a officiu. A je-li dnes tolik lidí neznajících pravdy víry, zda to není proto, že si odvykli skutečně se účastniti liturgických modliteb, které jim je připomínají?

„Dříve v chrámech, kde skoro celé město tvořilo ohromný sbor (chorus), nabývali řemeslníci, stavitelé, malíři, sochaři, ano i literáti liturgií takového poznání theologie, jež dnes tak velice vyzařuje z památek onoho středního věku.“

Co se stalo s tím posvátným vzděláním? Církev se o ně snaží až doposud, neboť konec konců není to jeden z účelů Mše katechumenů, kde poučení má tak důležité místo? Není to též dobrodiní ročního liturgického cyklu — *propria de tempore* i svátků svatých — jež přivádí tak harmonicky s pravidelností velmi výchovnou: stejné stránky z Písma a stejné modlitby, dosvědčujíc a objasňujíc tak šťastně naše tajemství jedno po druhém? A je to nepřirovatelná přednost liturgie, že neužívá suchých formulí, že nezabíhá do abstraktnosti, nýbrž že nám poskytuje pravdy formou chutnou, se všemi vhodnými prostředky k tomu, aby byly milovány, zvouc všechna umění, aby jí k tomu sloužila. Proto též umělci i zedníci ji znali téměř stejně jako učenci v šťastných stoletích, kdy každý četl bez námahy v té překrásné obrázkové knize.

Nekladl se doposud dosti velký důraz na tento hlavní účinek, a není třeba se obávatí jíti s Piem XI. až ke konečným důsledkům. Četli jsme výše odvážné tvrzení Encykliky „*Quas primas*“:

„V poučování lidu ve věcech víry, a tím v jeho povznesení k radostem vnitřního života, mají každoroční slavnosti větší účinek než jakékoli doklady učitelského úřadu Církve, třebas i ty nejzávažnější.“

A zde je výklad:

„Tyto zasahují vskutku jen menšinu lidí — nejlépe poučených — ony dotýkají se a poučují všechny křesťany, tyto jsou slyšeny jen jednou, ony pozvedají svůj hlas každoročně, a abychom tak řekli, věčně; tyto dotýkají se především rozumu, ony rozumu i celé duše, a tak blahodárně dotýkají se celého člověka. Zajisté, když člověk skládá se z duše a těla, je třeba, aby byl dotčen a živě uchvácen vnější slavností svátečních dnů tak, aby do sebe hojněji vssál nebeskou nauku z krásy a rozmanitosti bosvátných obřadů, nechav ji proměnití v mízu a krev, aby jí použil ku prospěchu v duchovním životě.“

Co zde Svatý Otec popisuje, to je metoda liturgického vyučování náboženství a neváhá prohlásiti jeho nesmírnou praktickou přednost před každým vyučováním jiným. Je především lidovějším, schopnějším dotknouti se všech věřících. Zde jest naznačen jeden hlavní způsob původního křesťanského kázání. Protestantismus, učiniv si principem svobodné badání, utvořil náboženství pro lidi oddávající se rozumářství a třídy privilegované, neboť věřící lid není ani exegetou ani bohoslovcem, nepřeje si rozumo-

vati, neboť je neschopen abstraktních vývodů a historické kritiky; osvěcuje se plamenem víry, o níž Kristus pravil, že se skrývá před rozumnými a moudrými, ale že Bůh ji zjevuje malým. Jednoduchá a konkrétní metoda liturgie, zevšeobecňující nejslavnější učení učitelského úřadu Církve, je proto zásadně katolická.

Ona má též, praví se, výtečný účinek, neboť postupuje metodou opakovací. Místo aby se nechala slyšeti jen jednou, „liturgie pozvedá svůj hlas každoročně“ v okruhu, jenž trpělivě opakuje svá tvrzení, své nadšené chvály, své výstrahy, své předpisy. Je usilovně pedagogickou!

Konečně tato metoda je suverénní, neboť uchvacuje celého člověka. S psychologickou jemností, kterou nutno obdivovati, Papež pozoruje, že člověk, učiněný z těla a duše, není uchvácen do dna tím, co se obrací jen k jeho duchu. Viditelné naproti tomu jej zaujímá především svou krásou a růzností. Působením tohoto vnějšího kouzla nebeská nauka proniká poznenáhlu až do nitra bytosti a pomocnými prostředky k tomu jsou obřady a modlitby. Když se pravda takto zmocnila celého člověka, ovládá ho nyní tím způsobem, že se k němu přivtěluje. Stává se, praví Svätý Otec, jaksi mízou a krví jeho duchovního života, stále mocnější, stále plodnější.

Pius XI. vše shrnul a jakoby soustředil při audienci 12. prosince v té úžas vzbuzující větě:

Liturgie je nejdůležitějším orgánem učitelského úřadu Církve.



Řeč sv. Papeže Lva Velikého v den úmrtí sv. Apoštola Petra.

Nejmilejší, radujme se v Pánu a s duchovní radostí plesejme, že jednorozený Syn Boha Otce, Pán náš Ježíš Kristus, k hlásání tajemství své milosti a svého Božství tomuto městu ráčil dáti prvního z pořadí apoštolského, svatého Petra, jehož dnešní slavnost, vracející se se vzpomínkou na vítězné mučednictví, je pro celý svět chloubou a poctou. To jest odměna nejmilejší za ono vyznání, jež bylo vnuknuto apoštolskému srdci od Boha Otce, že překonal všechny pochybnosti lidských domněnek a přijal pevnost skály, jež se nezachvěje žádnými nárazy. Tak vypravuje Evangelium, že Kristus se tázal všech apoštolů, co soudí lidé o Kristu. A potud je řeč odpovídajících společná, pokud vykládají, co lidské nepochopení v něm vidí. Avšak když je vyžadován názor apoštolů, první vyzná-

vá Pána, jenž první jest v hodnosti apoštolské. Když pak řekl: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého,“ odpověděl mu Ježíš: „Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův, neboť tělo a krev toho nezjevily tobě, ale Otec můj, jenž jest v nebesích“ (Mat. 16, 16 n.); to znamená, proto jsi blahoslavený, že Otec můj tě učil a neoklamalo tě pozemské mínění, nýbrž nebeské vnuknutí tě poučilo; a ne tělo ani krev, nýbrž ten mne tobě oznámil, jehož jsem jednorozeným. „A já,“ pokračuje, „pravím tobě“; to jest, jako Otec můj zjevil ti mé Božství, tak já ti oznamuji tvou vznešenost. „Neboť ty jsi Petr,“ to znamená, když já jsem neochvějná skála, já úhelní kámen, jenž oboje sjednocuji (Efes. 2, 14), pak i ty jsi skálou, neboť mou silou budeš utužen tak, že co jest mé z vlastní moci, bude ti společným z účasti na mé moci.

II. „Na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou.“ — Na tomto základě vystavím věčný chrám a velebnost mé Církve až k nebi sahající povstane na pevném základě této víry. Toto vyznání (že Kristus je Synem živého Boha) brány pekelné nepřemohou, pouta smrti nespoutají. Hlas ten je hlas života, a jako ty, kteří to slovy vyznávají, k nebi pozvedá, tak i ty, kteří to popírají, uvrhuje do pekla. Proto se praví svatému Petru: „Tobě dám klíče království nebeského, a cožkoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cožkoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ Přešla i na ostatní apoštoly pravomoc této moci, ale ne nadarmo bylo jednomu svěřeno, co ostatním bylo sděleno. Petrovi je proto svěřena tato jedinečná moc, neboť nad všemi správci Církve stojí osoba Petrova. Toto Petrovo privilegium zůstává i jeho nástupcům, kdekoli, jsouce naplněni jeho smyslem pro spravedlnost, vynášejí rozsudek. Nemůže pak se mluvit o přílišné přísnosti neb mírnosti, kde nebylo nic svázáno nebo rozvázáno, leč to, co Petr svázal nebo rozvázal.

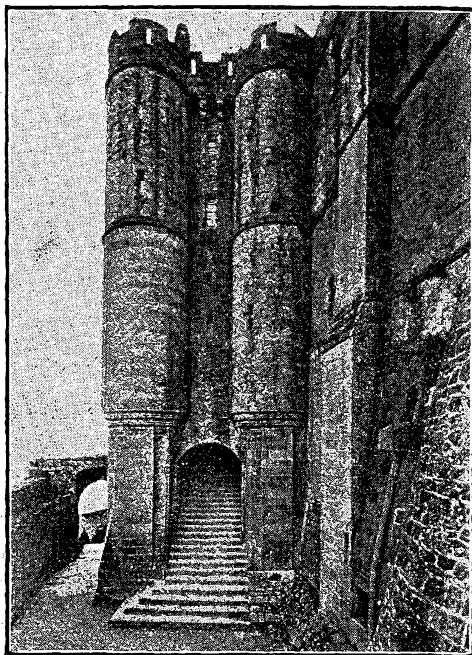
III. Když pak nastalo pro Pána utrpení, jež mělo otrásti vytrvalostí jeho učedníků, pravil Pán: „Šimone, Šimone, hle, satan si vyžádal, aby vás tříbil jako pšenici. Já však prosil jsem za tebe, aby tvá víra nepřestala, a ty někdy, obrátě se, utvrzuj bratry své, abyste nevešli do pokušení“ (Luk. 22, 31, 32). Společné bylo všem apoštolům nebezpečí pokušení strachem a potřebovali všichni stejně pomoci Boží ochrany, neboť ďábel si přál všechny zkouseti a všechny zahubiti. A přece Pán má zvláštní péči o Petra, a za víru Petra zvlášť prosí, tak jako by stav jiných byl jistějším, když stálost představeného zůstane nedotčena. V Petrovi je tedy upev-

něna síla všech ostatních, a pomoc Boží milosti je tak uspořádána, že stálost, která je Kristem Petrovi udělena, skrze Petra se sdílí apoštolům. Neboť i po svém zmrtvýchvstání Pán třikráte pravil svatému apoštolu Petrovi, uděliv mu klíče království nebeského, k trojímu vyznání stálé lásky: „Pasiž ovce mé“ (Jan 21, 17). A to činí bez pochyby i nyní. Posiluje nás napomínáním a nepřestává se za nás přimlouvati, abychom nebyli přemoženi žádným pokušením. Jestliže pak tuto péči své lásky prokazuje všemu lidu Božímu po celém světě, jak nutno věřiti, oč více nám, svým chovancům, svou pomoc ráčil uděliti, u nichž na posvátném místě s týmž tělem, v němž byl naším představeným, nyní odpočívá blaženým spánkem. Nejmilejší, když tedy vidíme, že Bohem nám byl ustanoven tak veliký ochránce, rozumně a spravedlivě se radujeme ze zásluh a hodnosti našeho vůdce a vzdáváme díky věčnému Králi, Spasiteli našemu, Pánu Ježíši Kristu, že tak velikou moc dal tomu, jehož ustanovil vládcem celé Církve ke slávě a chvále jména svého, jemuž je čest a sláva na věky věkův. Amen.

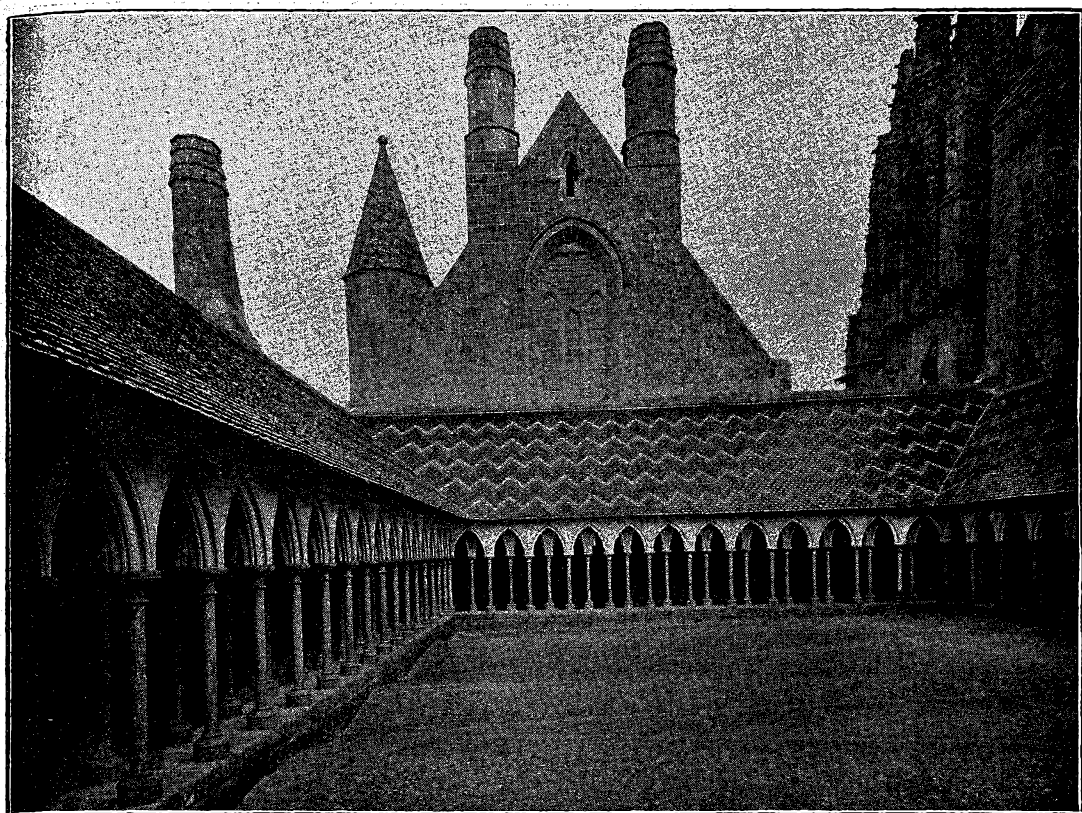


Památník zašlé slávy.

Na normandském pobřeží na úzkém granitovém útesu vypíná se Mont Saint-Michel, kdysi slavné opatství, nyní pak již jen umělecký státní památník. Podle staré pověsti biskup Autbert z Avranches měl r. 708 na hoře Mons Tumbae zjevení Archanděla Michaela a postavil pak na tomto místě v roce 709 rotundu k jeho cti a zřídil u ní kapitolu 12 kanovníků. Vévoda Richard I. Normandský kolem roku 966 postavil zde rozsáhlejší kostel s klášteřem a kanovnickou kapitolu vystřídal 30 mnichů z Monte-Cassina. Nástupce vévodův, syn Richard II., byl ještě štedřejší k tomuto místu, jež se počalo rozvíjeti ve významné místo poutní. Od něj pocházejí mohutné spodní klen-



Saint-Michel: Opevněné schody.

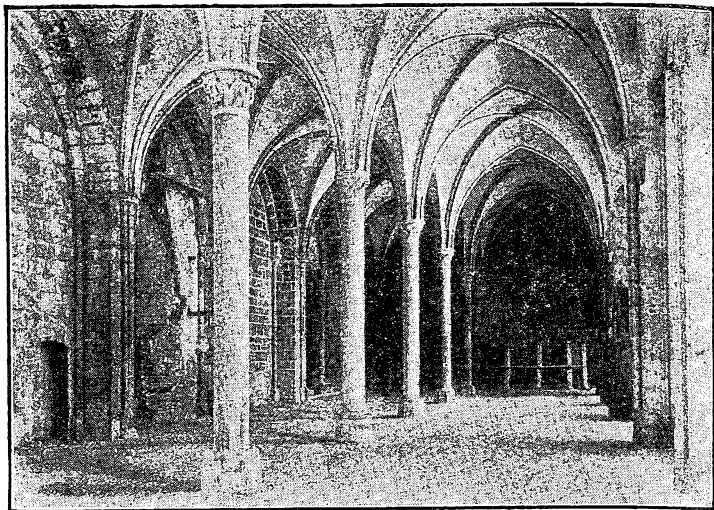


Opatství Saint-Michel: Klastrum.

by, rozšiřující skalní rovinu a tvořící základ pro další stavby.

Za vedení opatů Rogera II. (1106—1123), Roberta z Torigny (1154—1186) a Pierra Le Roy (1386—1411) rozvíjel se klášter v důležité středisko řeholního studia a náboženského života. Klášter měl tehdy znamenitou knihovnu, jejíž zbytky nacházejí se nyní v Avranches. Tehdy též, kromě hrobu sv. Matina v Tours, bylo to nejvyhledávanější poutní místo, kam přicházeli nejen poutníci z Francie a Anglie, ale i z Německa, ba i z Čech. Historie tohoto opatství na skalní výspě nebyla však klidná. Důležitá strategická poloha utvořila z něj ve 13. století pevnost, jež měla chrániti zemi před nepřátelskými útoky od moře. V okolí byly svedeny četné bitvy a půda byla zde zbrocená často lidskou krví. Pevnostní význam tohoto kláštera stoupl zvláště za válek francouzsko-anglických, a tato pevnost odolala všem nepřátelským útokům za 100leté války (1417—1450), třeba ostatní země byla téměř celá již v moci Angličanů a jeden z opatů, Rubert Jolivet, přešel na jejich stranu. Více však než dlouholeté války uškodili opatství komendatární opati, kteří hleděli míti z kláštera jen hmotný zisk. Neblaze působily též útoky protestantů, kteří se ho nakrátko několikrát

Opatství
Saint-Michel:
Refektář.



zmocnili. Klášterní kázeň za styku mnichů s vojskem, jež střežilo pevnost, rychle upadala. Ještě jednou rozkvetl zde řeholní život v r. 1622, po příchodu Maurinů, kteří se snažili Mont St. Michel opět povznést. Klášter z té doby může se dokonce chlubit slavnými dějepisci, jako Janem Huynesem, Tomášem le Roy, Ludvíkem de Camps a Štěpánem Jobardem; dokonalého rozkvětu přece však nedosáhl, protože značná část budov byla užívána za státní věznici. Tak se stalo, že později opět zvlažněl řeholní duch a horlivost. Za revoluce v roce 1790 bylo opatství zrušeno a velké poklady a cenné sbírky rozkradeny. Nazýval-li se tento vrch v té době Mont-Libre (Hora svobody), bylo to výsměchem skutečnosti, neboť právě tehdy tam bylo vězněno na 300 kněží, poněvadž se zdráhali přísahati na lidovou konstituci. V letech 1865—1886 náležel klášter otcům sv. Edmunda z Pontigny. Od roku 1874 je klášter státním památkem. Z malého karolinského kostelíka dochovaly se důležité zbytky. Opatský kostel byl v roce 1922 opět otevřen pro bohoslužby. Vlastní klášter, „La Merveille“ (div), jenž pochází z let 1203—1264, je 50 m vysoký a 70 m dlouhý, má 6 velkých sálů a pěknou křížovou chodbu; stavba je vrcholným dílem normandské gotiky.



Řekli jsme, bratři, že Pán doporučil, abychom požíváním jeho Těla a pitím jeho Krve v něm zůstávali a On v nás. Zůstáváme pak v něm, když jsme jeho údy; zůstává On v nás, když jsme jeho chrámem. Abychom však byli jeho údy, jednota nás musí pojit; aby nás pojila jednota v celek, kdo jiný to působí, než láska? A odkud je láska? Apoštola se otaž. „Láska,“ praví, „rozlita je v srdcích našich skrze Ducha Svatého, jenž nám byl dán.“

Sv. Augustin. In. Joan.

Z B E N E D I K T I N S K É H O Ř Á D U

Uctění památky služebnice Boží sestry Marie Fortunaty Viti. — Dne 1. května t. r. byla slavnostně odhalena pamětní deska na rodném domě sestry Marie Fortunaty Viti ve Veroli, o jejíž svatořečení se nyní jedná. Sestra Marie Fortunata spatřila tam světlo světa dne 10. února 1827. K slavnostnímu úkonu sešlo se mnoho lidí z blízka i z dále. Slavnosti se zúčastnili civilní hodnostáři, vojsko, J. Exc. ndp. biskup, mnoho světských i řeholních kněží. Z benediktinských opatů byli přítomni ndp. opat Primas Fidelis de Stotzingen, ndp. generální opat kassinské kongregace Maurus Etcheverry, ndp. beuronský arciopat Benedikt Baur, ndp. opat ze Sv. Pavla za hradbami Hildebrand Vanucci, ndp. opat ze Subiaca Vavřinec Salvi. Mezi četnými benediktinskými mnichy přítomen byl též postulator ve věci svatořečení P. Gabriel Locher. Po 21. březnu 1935 byl to nejslavnější den, jaký zažilo Veroli a tamní benediktinky.

Opat Feretti — mrtev. Dne 23. května na cestě k Eucharistickému kongresu do Budapešti náhle skonal ndp. opat Paulo Ferretti, raněn byv srdeční mrtvicí. Nenadálá smrt zastihla ho ve vlaku při jízdě k Bologni. Opat Ferretti odchází ve věku 72 let; od roku 1900 do roku 1919 byl opatem parmským. Dne 21. dubna 1919 resignoval a podržel hodnost titulárního opata z Communae Aquae v Agro Trebano. V poslední době byl prokurátorem kassinské kongregace, konsultorem v liturgických věcech Posvátné Kongregace Ritů a presidentem papežského ústavu Musica Sacra. R. I. P.

Za Pavlem Vychodilem. Dr. Pavel Vychodil odešel tiše, byv raněn mrtvicí, dne 7. dubna. Celým svým

životem věrně plnil benediktinské heslo Ora et labora a také smrt jej zastihla u práce. Třebas v posledních letech podobal se i uprostřed hluku velkoměsta poustevníku, o nichž praví svatý Benedikt, že musejí býti vyzkoušeni v řeholní kázni a neustálém boji, jeho pracovna nebyla přece poustevnou. Sem se soustředily zprávy z celého náboženského světa a zde dostávaly své pravé zhodnocení. Dr. Pavel Vychodil byl více než 40 let ředitelem tiskárny a redaktorem Hlídky. Kruh spolupracovníků, který byl na počátku velmi široký, se zužoval, mnohé z nich odvolal Pán, ale Pavel Vychodil zůstal na svém vedoucím místě až do posledních okamžiků svého života. A jeho časopis vedle Časopisu katolického duchovenstva náležel vždy k nejlepším vědeckým časopisům náboženským. — Vychodil narodil se 18. dubna 1862 v Přemyslovičích, na křtu dostal jméno Julius. Po středoškolských studiích vstoupil r. 1881 do benediktinského kláštera v Rajhradě, kde při oblačce 1. září dostal jméno Pavel. V roce 1885 dne 18. října složil slavné řeholní sliby a o rok později 26. června byl vysvěcen na kněze. Již od počátku své řeholní činnosti pochopil význam katolického tisku a když se stal později ředitelem Benediktinské tiskárny v Brně, vydal celou řadu krásných a hodnotných děl. Naši překladovou literaturu rozmnožil vlastními překlady některých spisů Aristotelových. Svou spisovatelskou činností snažil se pracovati v intencích Encykliky Lva XIII. „Aeterni Patris“. Z jeho hlavních děl nutno zde jmenovati: Apologie křesťanství (r. 1897), Básnictví a mravouka (r. 1897), Poetika, Důkazy jsoucnosti Boží a dějiny jejich (1889). Mimo to zanechal nám zdařilý

Život Františka Sušila (r. 1898) a v r. 1917 sebral též literární doklady „Z doby Sušilovy“. Konečně v r. 1916 vydal též životopis povídkáře „Václava Kosmáka“. Dílo Vychodilovo přineslo hojné ovoce, jeho 52 let kněžství bylo vyplněno dlouhým řetězem neúnavné práce, a proto i o

něm platí slova sv. Pavla: „Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem skončil, víru jsem si zachoval.“ — Opatství Rajhradské citelně pocituje tuto ztrátu, zvláště když za necelé dva měsíce ztratilo již druhého člena — P. převora Gunthera Schösslera, jenž zemřel po krátké nemoci 1. června t. r. ve věku 78 let. R. I. P.

L I T E R A T U R A

Editions Salvator Mulhouse (Haut-Rhin).

Mgr. Tihamer Tóth, La Religion et La Jeunesse. Traduit du hongrois par Mme K. de Mariassy. In-8^o écu de 226 p. Prix: 15 fr. — Mládež a někdy i vychovatelé sami zaujmají k náboženství stanovisko ne-li nepřátelské, alespoň velmi lhostejné. A přec katolické náboženství jediné může dáti lidskému životu opravdovou náplň a jediné ono je oporou ve štěstí i neštěstí. Kniha snaží se řešiti různé problémy mládí vztahující se k náboženství a zároveň na vhodných příkladech ukazuje oba protiklady člověka věřícího i člověka bez víry. Kniha je jistě i pro naši mládež velmi důležitá.

R. P. Schulte, O. Min. Cap., Le Prêtre d'aujourd'hui. Manuel d'Ascétisme Pastoral. Traduit de l'Allemand par l'abbé Marcel Grandclaudon. 328 p. Mulhouse 1936. Prix: 18 frs. V dnešní době horečné činnosti musí míti kněz stále v paměti celé své poslání, má-li blahodárně působiti. Jeho činnost musí spočívat na hlubokém duchovním základě, aby nesla dobré ovoce. Není náhodné, že autor uvedené knihy klade na první místo Mši sv. a brevíř v činnosti kněze, neboť to jest opravdu základ a

vrchol kněžské práce. Příručka pastoraální asketiky přináší ostatně celou řadu praktických pokynů, jak pro kněžskou činnost ve vlastním slova smyslu, tak i pro poměr kněze k vnějšmu okolí.

Mgr. Tihamer Tóth, Le Symbole des Apôtres. Vème partie. Le Sainte — Esprit — La Sainte Église catholique. In-8^o écu de 356 pages. Mulhouse 1938. Prix: 22 fr. — Kniha přináší 23 kázání o Duchu Sv. a Církvi stejně klasických jako i časových. Každé thema je pečlivě propracováno. Thematata snaží se vyčerpati články víry v celé jejich plnosti, řeší různé časové problémy a odstraňují tak u lidu mnohé pochybnosti ve víře vzniklé z nesprávného chápání. Četné příklady činí kázání poutavými a snadno srozumitelnými.

MUDr. Marguerit Csaba, La Vie en Fleur. Ce qu'une adolescente du XXe siècle doit savoir. In-8^o écu de 228 pages. Mulhouse 1938. Prix: 15 fr. — Autorka, doktorka medicíny, podává zde dospívajícím dívkám rady a pokyny, jak udržeti si čisté mládí a jak připravit se na hlavní úkol ženy. Ve všem snaží se uplatnit zdravé zásady křesťanské, které namnoze moderní hygiena a výchova úmyslně opomíjí. Kniha přihlíží ke všem složkám, které mají vliv na povahu a její mravní vývoj.



Ora et labora.

Slunce vysílá k zemi své nejteplejší paprsky a přivádí ke zrání všechny její plodiny.

Hospodář kráčí tu chvíli po mezích a se spokojeným nebo starostlivým pohledem počítá kynoucí sobě výtěžek celoroční námahy a práce.

Stačí však několik okamžiků živelného běsnění nebo vpád nepřítelů, a člověk hledí na zničenou svou naději.

Co platná všechna starost, co platny všechny krůpěje potu, vynucené poctivou námahou, pakli Bůh celému lidskému dílu nepožehná! Bůh však žehná pouze tomu, co Jež oslavuje.

Nezapomínejme, že nepracujeme především pro sebe, nýbrž proto, že Bůh nám práci uložil. Je to stejná povinnost jako modlitba. Člověk se modlil a pracoval v ráji a bude adorovat Boha a pracovat i v nebi.

Živý Bůh sám je v ustavičné činnosti, neboť činnost je známkou života.

Kdo se nedovede modlit, považuje práci za kletbu člověka, ačkoli i ona je příslibem sladké naší činnosti v nebesích. Je pravda, že naše práce je často tíživá, ale není na tomto světě tíživou i modlitba, která je nejvznešenější činností člověka?

Jen ten, kdo dovede se dobře modlit, dovede i dobře pracovat. A kdo je poctivý v práci, tomu se daří i modlitba.

Emauzy.

P. Marian Schaller.

Dominus super aquas.

Zvláštností a nezapomenutelným dojmem 34. mezinárodního eucharistického sjezdu v Budapešti bylo procesí s Nejsvětější svátostí na osvětlených lodích, plujících po Dunaji. V té nádheře to bylo možno právě jen v hlavním městě Maďarska, s mocným tokem Dunaje, mohutnými stavbami na obou březích, ostrovem svaté Markety a za příkladné součinnosti města, státu a přečetných poutníků.

Byl slunečný večer Nanebevstoupení Páně dne 26. května. Ulice vnitřního města jsou skoro prázdné. Zato hlavními tepnami obou břehů Dunaje spěchají autobusy, auta a zástupy pěších na nábřeží mezi mosty sv. Alžběty a Řetězovým. Staneme před basilikou svatého Štěpána. Na náměstí, velkém to obdélníku, stojí již seřadě tisíce řeholníků, světského duchovenstva a Sester. Basilika je naplněna preláty, opaty, biskupy všech hierarchických stupňů až ke kardinálům.

Na věži bije osmá hodina. Vycházíme z basiliky a vidíme, jak duchovenstvo opouští již náměstí a v pětistupech se ubírá ulicí Zrinského k nábřeží. Připojujeme se. Jdeme vedle sebe, opati z Ampelforthu v Anglii, ze Sionu v Jerusalemě, z Praglie v Itálii, z Rajhradu a já — opravdu mezinárodní shromáždění. Oba chodníky dlouhé ulice Zrinského lemují husté řady řeholních Sester četných řádů a kongregací. Sestry a všichni duchovní v průvodu držíme hořící svíce. Kam oko hledí, vidí prapory, draperie, emblemy, obrazy a světla. Sestupujeme již k Dunaji a zahýbáme nalevo ku přístavišti.

Tu se nám ukazuje malebné divadlo. Lodi, určené pro průvod, jsou po celé délce osvětleny několika řadami elektrických žárovek. Na první lodi jsou řeholní Sestry, na druhou nastupujeme my, prelátí a opati. Největší a pěti řadami světel úplně zářící je loď třetí. Pomalu na ni vstupují po můstku biskupové, arcibiskupové, čtrnáct kardinálů s purpurovými vlečkami, jeden za druhým se svým čestným doprovodem. Pak přicházejí maďarští šlechtici v nádherných historických úborech a se starodávnými zbraněmi. Konečně se ubírá s velkou asistencí kardinál-legát a nese v monstranci Nejsvětější svátost.

Na přídi lodi je velká skleněná skříň s výstavním oltářem, na němž hoří svíce a uprostřed je monstrance s Nejsvětější svátostí. Kardinálové klekají na palubě na červená klekátka, šlechta tvoří



čestnou stráž, fialová roucha biskupů zalévají nachem celou palubu.

A nyní se dává do pohybu jedinečné eucharistické procesí. Zvolna se uvolňují lodi od břehu a plují majestátně, skoro nepozorovatelně, vzhůru proti proudu Dunaje. Na první lodi klečí sta Sester v adoraci, na druhé jsme my, obráceni k Nejsvětější svátosti, zpíváme, modlíme se nahlas, meditujeme. Na třetí lodi jde „Pán nad vodami“. A za ním ještě osvětlené lodi, a jako závěr procesí malý člun s velikým křížem ze zářivých světel. Noc se sklání víc a více na vodu, ale tím jasněji jako by zářila světla kolem Eucharistie. Jedeme tiše, majíce uprostřed Boha skrytého ve svátosti, dál, míjíme první most, druhý most, ubíráme se podél ostrova sv. Markety, plujeme ještě daleko za ostrov, pak zvolna obracíme a celý zářící průvod jede po proudu podél pravého břehu až zase ku přístavišti.

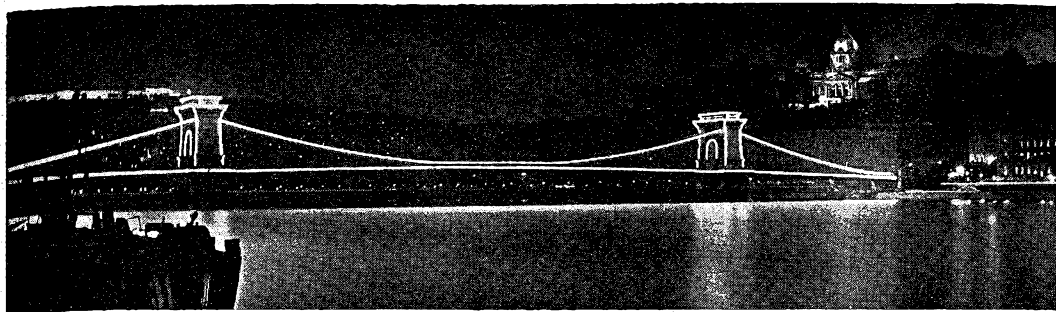
Pán jde a přijímá hold světa. Je to úchvatné divadlo. Podél celé cesty, několik kilometrů dlouhé, stojí na obou březích tisíce katolických skautů s hořícími pochodněmi. Jak se blíží loď s Nejsvětější svátostí, zdvíhají a sklánějí své pochodně. Za nimi se tísní na obou stranách zástupy lidí ze všech národů, je jich osm set tisíc. Modlí se, klekají před Nejsv. svátostí, zpívají eucharistickou sjezdovou hymnu, každý ve své řeči, a přece jeden nápěv, jeden rytmus, jedno vyznání víry. A kam nestačí lidský hlas, tam to nese hlahol všech zvonů budapeštských a volá věřící duch ampliony

své Hosanna i své Credo a vysílá je od vln Dunaje na tajemných vlnách éteru do celého světa. Adorat eum omnis terra — celá země slyší o Pánu, kráčejším po vodách Dunaje a koří se mu.

Dojmy se ještě stupňují. Kam se oko obrátí, všude záplava světla od svící v oknech domů až do mocných reflektorů, jež ozařují celé budovy. Mimoděk vám napadají slova z hymnu Exsultet: „Et nox sicut dies illuminabitur — noc jest jako den jasná.“ Míjíme ozářenou Akademii věd a imposantní parlament, jehož krásná architektura a kopule tonou ve světle; na straně proti nám jest ozdoben velikým křížem ze žárovek. Brzy vidíme vlevo nádherné budovy na ostrově sv. Markety v záři reflektorů. Na pobřeží stojí v slavnostních úborech členové veslařských spolků, držíce na počest vzpřímená vesla. Vpravo čteme na jedné pobřežní budově nápis z neonového světla: Ave verum. Již jsme na konci ostrova a stále plujeme dál. Reflektory nemají již velikých budov, jež by ozařovaly. Proto planou na výspách ostrova a po obou březích veliké ohně, živené po celé hodiny, a prostory mezi nimi vyplňují opět skauti s hořícími pochodněmi. Když přejelo celé procesí osvětlených lodí nejzazší cíp ostrova, obracíme se zpět od levého břehu ku pravému. Setkáváme se s lodí, jež nese Sanctissimum, klekáme, adorujeme, pějeme svátostné hymny.

Vracíme se. Na pravém břehu opět tísni se tisíce pochodní skautů, masy lidu, zní zpěv a planou světla. Tu se tyčí již vpravo, vysoko nad námi, obrovský masiv královského hradu s korunovačním kostelem sv. Matyáše a Rybářskou bastií. Hrad je ozářen reflektory. Naše myšlenky jdou dál a praví nám: Tam u jednoho z mnohých oken stojí vladař Mikuláš Horthy z Nagybánya, jenž od roku 1920 zastupuje Apoštolského krále uherského. Hostí u sebe v královském hradě kardinála-legáta a šest jiných kardinálů. Je protestant, nezúčastňuje se našeho průvodu, ale žasne, jak ta nepatrná Hostie, již by noční vánek, pohrávajíc si s vlnami Dunaje, byl s to odváti, uvádí v pohyb celý jeho stát, celý svět, hledí na tu moc katolické víry a nádheru světového eucharistického sjezdu, a mlčky musí i on doznati: „Adoro te devote, latens Deitas — klaním se ti oddaně, skryté božství.“ To k nám mluví jeho ozářené královské sídlo.

Od moderní stavby královského hradu přechází pohled na budínskou tvrz, skoro nedostupnou to kdysi tureckou pevnost. A ty staré zdi, kdysi sídlo islamu, jsou dnes zality světlem Eucharistie, a tam, kde se třpytil před stoletími půlměsíc, byl vztyčen na počest eucharistického sjezdu obrovský kříž, jenž vévodí dnes celému



okolí. A z pevnosti vrhá pět reflektorů pět barevných paprsků k noční obloze, jež neustále, pokud plujeme po Dunaji s Nejsvětější svátostí, se vznášejí nad námi a osvětlenými lodmi. Připadají nám jako pět prstů pravice Boha Otce, volajícího: „Juravit Dominus et non poenitebit eum: Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech — Přisahal Pán a nebude jej želeť: Ty jsi knězem na věky podle řádu Melchisedechova.“ A jako odpověď Vtěleného Syna, přítomného svátostně pod způsobou chleba, vysílá loď, na níž je Sanctissimum, též pět paprsků. Je Nanebevstoupení Páně; mimoděk nám napadají slova antifony: „Elevatis manibus benedixit eis — pozdvihnuv ruce, žehnal jim.“

Projeli jsme opět pod Řetězovým mostem. Jako pozdrav a symbol vzplanuly na něm tisíce žárovek a kreslí světlem obrysy 203 metrů dlouhého středního obluku a 48 metrů vysoké pilíře, jež jej nesou. Připadá nám, jako by světlé mysterium Eucharistie chtělo spojit oba osvětlené, ale temnými vodami oddělené břehy. Nyní si podávají proti sobě stojící zástupy ruce, nyní jsou jedno v Kristu a jeho svátost je to tajemné „vinculum unitatis“.

Blížíme se k přístavišti. Zpíváme *Tantum ergo* a *Genitori*. Na citadele zazní dělová rána, a zástupce Svatého Otce zdvíhá na zářící lodi monstranci a udílí na všechny strany svátostné požehnání. Vystupujeme z lodí a v průvodu, jak jsme přišli, se vracíme s Nejsvětější svátostí do basiliky sv. Štěpána.

Tu začíná svůj mocný chvalozpěv citadela. Dělo za dělem duní a vzdává Králi králů vojenskou čest. Mocný ohňostroj vrhá paprsky, hvězdy, kaskády barevných světél k nebi a přináší s nebe k vlnám Dunaje rozkaz, že Pán světa skončil přehlídku svých vybraných čet ze všech národů a že se ubírá opět do božského ticha svatostánku, před nímž blíká jen věčná lampa a mluví věřícím duším o „skrytém Bohu“ mocněji než všechen lomož země.

Uchvácen podobnými zajisté úvahami a i znaven námahou, nese kardinál-legát hluboce skloněn Nejsvětější svátost basilikou sv.

Štěpána. Dojati pějeme ještě jednou: „Tak veliké tajemství, hlubokou tedy ctíme poklonou“, přijímáme opět svátostné požehnaní a čtvrt hodiny před půlnocí končí památné procesí s Nejsvětější svátostí na zářících lodích, plujících po vlnách Dunaje.

Emauzy.

Opat Arnošt Vykoukal.



Sv. Prokop a klášter břevnovský.

(Ke dni 4. července.)

Domácí tradice kláštera břevnovského spojuje tento nejstarší monastýr v Čechách se sv. Prokopem, který prý zřeknuv se hodnosti kanovnické na Vyšehradě, stal se mnichem břevnovským, ale v touze po ještě dokonalejším životě odešel z Břevnova na poušť sázavskou.

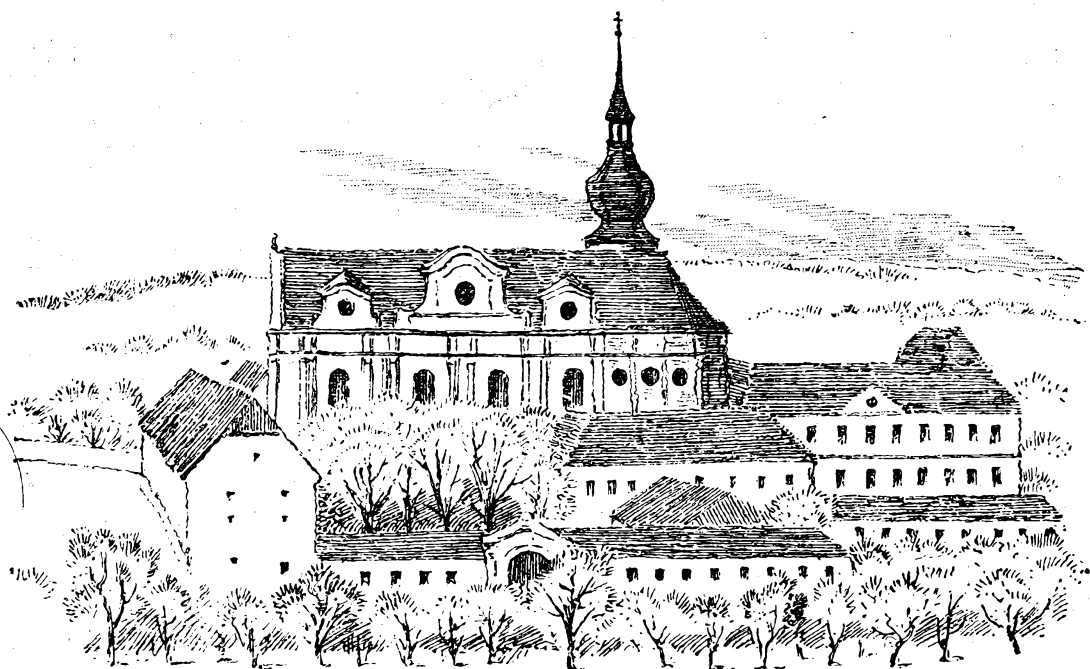
Nejstarší dva historické prameny o životě sv. Prokopa nepodávají však o mnišství a pobytu světce sázavského opory, ačkoli oba autoři jejich byli mnichy sázavskými, jimž tradice břevnovská nemohla zůstatí neznáma.

V latinském „Letopise mnicha sázavského“, pocházejícím ze sedmdesátých let XII. století, nejlepším a nejspolehlivějším pramenem o životě sv. Prokopa, se vypravuje, že tento světec „zprvu výtečný světský kněz, poté štítem slibu mnišského ozbrojený, sám s Bohem ve znamení víry nezmaten přebýval“. Letopisec tudíž se nezmiňuje, kterou řeholi sv. Prokop přijal, ani v kterém klášteře se tak stalo.

Latinská legenda svatoprokopská, dokončená asi v polovici XIII. století, zvaná podle hlavního vydání, otištěného v „Acta Sanctorum“ r. 1721, „Legendou Bollandistů“, která jest hlavním pramenem téměř všech pozdějších rukopisných legend o světcích sázavském, praví: „Sv. Prokop přijal od kteréhosi zbožného mnicha řád sv. Benedikta a od něho bedlivě se poučiv, odebral se do svého rodného kraje, ne aby příbuzné navštívil, ale aby skrytější místo v pustině si vyhledal.“ Že by onen mnich byl z Břevnova, legenda tedy neuvádí.

Teprve od druhé polovice XIV. století, tudíž z doby drahně vzdálené časům sv. Prokopa, počínají se zprávy našich kronikářů o mnišství sv. Prokopa v klášteře břevnovském.

Příbík Pulkava z Hradenína († r. 1380) vykládá ve své „Kronice české“, vydané r. 1374, že sv. Prokop zřeknuv se hodnosti kanov-



nické na Vyšehradě, stal se mnichem kláštera břevnovského se svolením opata Jeronyma, jenž zván i Dobromír, načež v naději větší odměny na věčnosti do pustiny blíže řeky Sázavy se odebral.

Biskup olomoucký Jan Dubravius († r. 1553) v latinské Historii království českého, vydané r. 1552, podává krátký životopis sv. Prokopa, kdež stručně poznamenává, že světec před odchodem na poušť byl mnichem břevnovským. K pobytu sv. Prokopa v Břevnově pojí Dubravius zázračnou příhodu, která v zimě na poli pracujícím a lačnému světci třešňový strom vydal zralé ovoce.

Podle těchto kronikářů Pulkavy a Dubravia vzpomínají téměř doslova sv. Prokopa jako mnicha břevnovského tito starší spisovatelé: Karel Stengel („Aquilla benedictina“, vyd. r. 1625, kterýž dílo pro břevnovský pobyt sv. Prokopa cituje i Balbín ve svém rukopise „Corona Sanctorum“, knihovna strahovská sig. Dia), Gabriel Budlinus („Menologium Benedictinorum Sanctorum“, vyd. r. 1655), Bedřich Bridel („Sláva svatoprokopská“ z r. 1662, jejíž německý překlad r. 1664 vydal opat sázavský Daniel Ildefons Nigrin a „Scintilla gloriae scti Procopii“, vyd. r. 1662, v českém překladě vyšla r. 1689 a 1699 péčí konventu kláštera sázavského), Amandus Liebhaber („Calendarii benedictini“ z r. 1677), Bonaventura Piter („Thesaurus absconditus“ vyd. r. 1762), Hugo Fabricius („Požehnaná památka velikého světa divotvorce sv. Prokopa z r. 1764). Také pražský breviář má čtení o sv. Prokopu, že světec po nějakou dobu v klášteře břevnovském přebýval. Archiválie břevnovské, pokud mi byly dostupny, vzpomínají velmi často opata sázavského

sv. Prokopa jakožto exprofesa kláštera břevnovského, ale jsou to vesměs rukopisy z doby drahně pozdní.

Již zakladatel kritického dějezpytu českého Gelasius Dobner v „Annales Hayeciani“ nemá důvěry k staré tradici o mnišství sv. Prokopa v klášteře břevnovském, neboť nejstarší, spolehlivé zprávy znají světce sázavského jen jako kněze a mnicha obřadu slovanského, kdežto v Břevnově od počátku výhradně platil obřad latinský. Premonstrát Adolf Fischer ve spise „Bohemia religiosa“ (rukopis knihovny strahovské signat. DK18) pochybuje, že by kdy byl sv. Prokop mnichem břevnovským a odvolává se na vývody Dobnerovy. Rovněž K. J. Bienenberg v knize „Sazawa oder Sct. Prokop“ vydané r. 1795 popírá zprávy o mnišství břevnovském sv. Prokopa, poněvadž světec tento byl knězem slovanského ritu a v klášteře břevnovském, zasvěceném památce svatých Benedikta, Bonifáce a Alexeje, od jeho založení vždy byl jen obřad latinský.

Z novějších spisovatelů František Krásal v knize „Svatý Prokop a jeho klášter na Sázavě“, vydané r. 1895, nepřikládá zprávám o pobytu světcově v monastýru břevnovském váhy, ježto jsou hodně pozdní. Vznik spojení sv. Prokopa s Břevnovem vysvětluje Josef Kurka ve spise „Začátky klášterů sázavského, opatovského, podlažského, svatopolského a sezemského“ z r. 1913 tím, že zpráva staré legendy Bollandistů, že sv. Prokop přijal řád sv. Benedikta od neznámého mnicha, byla později doplněna, že onen mnich byl z Břevnova, protože tehda v Čechách jiného kláštera mimo břevnovský a ostrovský nebylo.

Na kluzké půdě hagiografické často staly se chybné kroky po stránce historické pravdy. Ale mnohým starým hagiografům běželo v duchu jich doby více o probuzení a zvýšení kultu světců, než o líčení jich historického prostředí. S toho hlediska duchovního snažení svatopisců mají a vždy budou míti jejich postavy „přátel Božích“, plné sebezáporu, lásky a ctností, cenu trvalou, ideální, od historie neodvislou. (Hippolite Delehaye: Les légendes hagiographiques.)

Praha.

Ministerský rada Jan Kakš.



Jest nám nekonečně prospěšnější trpěti, než kdybychom činili zázraky, neboť kdo tyto činí, zapadá stále hlouběji do dluhu u Boha, kdežto je nemožno, aby chom trpěli a nepozorovali, že Bůh se stává dlužníkem naším.

Sv. Jan Zlatoústý.

Úcta k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu v řádu sv. Benedikta.

(Pokračování.)

Božský pramen, který tryskal s takovou hojností za života Gertrudy a Mechtildy, nevyschl smrtí těchto dvou omilostněných nevěst Kristových. Oživující proud ze Srdce Ježíšova přinášel dále klášteru v Helftě čistotu a svěžest svých vod. Nejedna z panen tohoto kláštera požívala ještě patření na Božské Srdce a odkryla tam skrytá tajemství. Svědectví o tom nacházíme v páté knize „Posla božské lásky“. Tam se mluví o řeholnici, která obětovala za spásu jedné zesnulé sestry všechnu věrnost Srdce Ježíšova; jindy, zatím co komunita říkala modlitby za duši jedné řeholnice, Pán zjevil se jedné sestře, drže v náručí duši zemřelé; z vděčnosti za pokornou a vytrvalou lásku Ježíš Kristus jí ukázal své oslavené Srdce a pravil: „Pij z tohoto Srdce jako z nevyčerpatelného pramene, příjemné vody milosti, po nichž jsi toužila na zemi.“ (Insinuat. 1. V, c. 6.) Jindy, zatím co tato řeholnice prosila s velkou vroucností Pána, aby udělil milost jedné duši, zdálo se jí, že její modlitby povznášejí se k hrudi Ježíšově, kde pak tvořily jakousi štěrbinu, jíž bylo možno spatřiti Srdce milého Spasitele. Tu slyšela hlas našeho Spasitele, jenž pravil k té duši: „Pohlédni na všechny strany v ráji a viz, zda je mezi svatými nějaká milost, na níž bys chtěla míti účast, a vyjmi ji tou malou štěrbinou z mého Srdce.“

Brzy však poklad, který skrýval klášter v Helftě, měl býti odhalen světu: Gertruda a Mechtilda počínají svůj apoštolát Srdce Ježíšova. Jejich spisy, převzaté učenými theology, budou čteny a schvalovány, a jakmile přijde okamžik určený Prozřetelností k jejich uveřejnění, svět bude z nich dychtivě čerpati nebeskou nauku, která se tam v hojnosti podává.

Byli to zvláště Dominikáni, kteří se vyznačovali obdivem pro Gertrudu, již přišli poslouchati za jejího života a jejíž spisy schvalovali. Lansperge (v úvodu k Insinuat. S. Gertrudis) uvádí svědectví jednoho z nich: „Musím potvrditi podle vší pravdy,“ pravil, „že člověk osvícený Duchem Božím nemůže činiti úklady nebo útočiti na to, co jest v této knize obsaženo. Posílen Duchem pravdy, z něhož vychází všechna moudrost, zavazují se a zaručují až do smrti, že budu hájiti svatou a katolickou nauku, obsaženou v této knize, proti jakýmkoli útokům, které by snad na ni byly činy.“

Zatím co Spasitel se sdílel způsobem tak tajemným pannám kláštera saského, volal k sobě ostatní i jiné nevěsty, aby se staly účastnými jeho zvláštní přízně. Blahoslavená Ida z Lovaně, cisterciáčka z Roosendael v Brabantsku († 1300, Vita Boll. t. II. april., p. 173), a blahoslavená Alžběta ze Spaldeck, cisterciáčka z Herkenrode, obdržely stigmata a pocítily ve svém srdci bolesti a úzkosti, které mučily Božské Srdce v jeho utrpení. Později odhaluje Spasitel ve vidění svaté Františky Římské († 1440) své Srdce raněné pro spásu světa. Jednoho dne, když světice byla hluboce ponořena do rozjímání o utrpení Ježíše Krista, viděla vycházeti z hrudi Spasitelovy pramen vody živé; v témže okamžiku jevila se jí rána ve svatém boku jako oceán světla, uprostřed něhož zářilo raněné Srdce Ježíšovo, a božský hlas pronášel vnitřní toto sladké vyzvání: „Kdo žízní, nechť přijde ke mně a pije!“ (Vita Boll. t. II. Mart., p. 96.)

K rozjímání o tomto raněném a potupeném Srdci vybízí nás ctihodný Garcia Cisneros, opat z Montserratu († 1510), a poukazuje na ostří kopí, jež je probodlo. (Exercitatorium spirituale. Pars I., cap. 16. edit. Ratisb. Manz. 1856 p. 58.)

Octli jsme se tak na začátku šestnáctého století.

Mezi učiteli katolické askese, jež Bůh vzbudil v Církvi v této době nepokojů, svatá Gertruda zaujímá od nynějška místo význačné, jaké jí přísluší. Zdaž nenastala tehdy doba zvlažnění, předpověděná svatým Janem svaté Gertrudě? Nezevil Pán panně z Helfty tajemství své lásky, aby probudila víru posledních dob? Četná vydání „Zjevení svaté Gertrudy“ jsou nám důkazem příhodnosti této knihy stejně jako její užitečnosti. Je pravda, byl to zbožný kartuzián Lansperge, který dal k tomu konečný podnět, zasvětiv své bdění opisování děl svaté Gertrudy, vydaných jím r. 1536. Avšak řádu sv. Benedikta nemohlo zůstati cizím toto hnutí; pokládal si za čest šíření „Zjevení“ benediktinky z Helfty. Uvádíme zde obzvláště P. Vlavřince Clementa, benediktina z Opatství Emauzského v Praze, jenž v roce 1662 vydal zdokonalené vydání textu svaté Gertrudy, nejlepší mezi všemi vydáními sedmnáctého století, a jemu předeslal život Světice. Hlavně je pozoruhodným úkol, jaký vydavatel připisuje Srdci Ježíšovu v pobožnostech svaté Gertrudy.¹

¹ Insinuationes divinae pietatis sive legatus memorialis divinae pietatis... opera et studio P. F. Laurenti Clement monachi O. S. B. Salisburgi Mayr. 1662 praef. p. 15—16.

Zmiňme se ještě o ctihodném P. Klau di u Martinovi, převoru v Marmoutiers († 1696), synu slavné Marie de l'Incarnation, zakladatelky Voršilek v Kanadě, známém svou velkou úctou k Nejvyššímu Srdci Ježíšovu.

Je snadné zjistit účinek, jaký měla četba Zjevení svaté Gertrudy; stačí otevřít asketické knihy psané od šestnáctého století, abychom se přesvědčili, že skutečně to je dílo svaté Gertrudy, z něhož se měl svět učit znát pravou lásku Ježíše Krista. Cíl, jaký jsme si vytkli, nedovoluje nám šířit badání na spisovatele cizí řádu svatého Benedikta, ale i při takto zúženém vymezení nemáme o důkazy nouzi.²

Ctihodný Louis de Blois, benediktinský opat z Liessies († 1566) především upoutává naši pozornost. Tilman Bredenbach, kanovník u St.-Géron v Kolíně, jeden z jeho důvěrných přátel, poznamenává, že zbožný opat měl takové zalíbení ve spisech svaté Gertrudy, že je přečetl každý rok dvanáctkrát. (Ven. P. Ludovici Blossii O. S. B. opera. Antv. Plantin. 1632. Vita cap. XVI. pag. LVII.) Gertruda skutečně ovládá spisy Blossia; najdeme tam stejné výrazy, stejnou příjemnost, stejnou jednoduchost výkladu. V této škole lásky získal znalost tajemství božského Srdce, pochopil celý jeho význam pro duchovní pokrok duše, a uctíval je zvláště horlivě. Mezi četnými texty, jež se vztahují k Srdci Ježíšovu, následující úryvky, inspirované sv. Augustinem, Bernardem a sv. Gertrudou, dávají nám poznati hluboké myšlenky ctihodného opata. „Není bez důvodu,“ píše ve svém Margaritum spirituale, „že Evangelista nám praví, že bok Ježíšův byl kopím otevřen a ne raněn; těmi slovy nám naznačuje, že brána života nám byla otevřena. Rána ve svatém boku Kristově je ve skutečnosti branou svátostí, bez nichž nikdo z nás by nemohl dojít blaženého života... Otevřením svého svatého boku nám dává nejsladší Ježíš přístup k svému Srdci, poskytuje nám tak důkaz své nekonečné lásky. A co by nám mohl dátí více? Otevřel nám své vlastní Srdce jako tajný útulek, aby nás do něj uvedl co vyvolené nevěsty, neboť jemu jest rozkoší býti s námi, odpočívati v nás v tichu a klidu. On nám dal své Srdce, krutě zraněné, abychom tam přebývali, až bychom jsouce očistěni od všech chyb a přetvořeni podle jeho Srdce, byli nalezeni hodnými vejíti s ním do Srdce věčného Otce. Dává-li nám své Srdce,

² Mezi jinými uvádíme: Hübmam, Philosophia caelestis, trad. ab aeterna sapientia, i. e. doctrinae salutare dictatae a Christo dil. suae disc. et sponsae S. Gertrudj. Salisb. 1672. — R. P. Cros S. J.: Le coeur de sainte Gertrude ou un coeur selon le Coeur de Jésus. — Cusack, l'Esprit de Ste Getrude.

aby bylo naším příbytkem, žádá v náhradu naše srdce, aby tam učinil své sídlo. Poskytuje nám své Srdce jako lůžko ozdobené růžemi nachovými od jeho krve a žádá, aby naše bylo jako lůžko ozdobené bílými liliemi dobrých skutků. Kdo by se odvážil odmítnouti, co nám dal s nejvelkodušnější štědrostí? Hle, jak nás zve vejíti do svých příjemných ran, do svého rozkošného otevřeného boku, jako do vinného sklepu plného a oplývajícího rozkošemi, když nám praví ve Velepísni: „Pojď, má holubičko, do rozsedlin skály,“ to jest, do mých svatých ran. Mé Srdce je otevřené; zvu tě do něho, přístup s důvěrou, poskytnu ti nápoj z nového vína, ruměnnou krev svého Srdce. Ó, pojd'te ke mně všichni, kteří klesáte pod tíhou svých hříchů, pod břemenem pokání, pod křížem útrap. Pojd'te ke mně vy všichni, kteří bojujete proti svým vášním, a já vám ulehčím, dám vám výborné víno, které obdivuhodně obveselí vaše srdce.

„Přiblížme tedy své žíznící srdce k tomuto prameni živé vody, jenž nám má dáti nápoj života zadarmo, bez jakékoli náhrady, neboť On pravil: ‚Žízní-li kdo, nechť přijde ke mně,‘ a chce-li, obdrží zdarma tu vodu. Vizte, jak tryská zde v Edenu pramen velmi příjemný a velmi čistý, uprostřed ráje, v probodeném boku Kristově, ten pramen, jenž zavlažuje celou zemi. Odvahu tedy, ať jsou jakákoli naše pokušení, naše bědy a naše útrapy, hledejme své útočiště v rozsedlinách skály. A jaká je to skála? Ježíš Kristus sám, náš Spasitel; skála, jejíž vody napájely lid Izraelský na poušti, skála, k níž nás zve prorok Jeremiáš, abychom si v ní učinili svůj příbytek, podobně jako holubice, která staví hnízdo na vrcholu hory). . . . Žádné jiné místo nám neposkytuje tak jistý úkryt jako rány Spasitelovy . . . Zůstaň tedy, duše má, v ranách svého miláčka, jako holubice přebývá v rozsedlinách skály, přissaj své rty k otevřené ráně v jeho boku, čerpej z jeho Srdce nebeskou rozkoš; proud líbeznoti, který odtud vychází, uhasí plně tvou žízeň.“ (Margaritum spirituale. Pars III., cap. 19.)

Ostatně nalézáme zde celou řadu způsobů zasvěcování se Srdci Ježíšovu, které se určitě zakládají na učení svaté Gertrudy: obětování našich skutků božskému Srdci Ježíšovu, obětování tohoto božského Srdce nebeskému Otci k zvýšení slávy Svatých, odporoučení Božskému Srdci poslední hodinky života. (Conclave animae fidelis P. III. Cap. I., art. 26, p. 629.) „Řeholník,“ praví, „odporučí své práce a řeholní cvičení nejsladšímu a nejmilejšímu Srdci Pána našeho Ježíše Krista (tomu Srdci neodlučitelně spojenému se Srdcem Božství, odkud pramení všechno dobro), aby je napravilo

a zdokonalilo; bude je obětovati k chvále Boží tímto způsobem: Dobrý Ježíši, toto dílo, které jsem právě skončil, a tato cvičení doporučím tvému božskému Srdci, abys je napravil a zdokonalil; obětuji ti je v duchu chvály a k blahu tvé svaté Církve, v sjednocení s tou božskou láskou, která Tebe, můj Bože, přiměla, aby ses vtělil a zemřel za nás, nebo spíše v sjednocení s tvými dokonalými skutky." (Institutio Spir. Cap. IX., n. 3, p. 318.) P. Nilles S. J. poznamenává k tomuto textu, že Louis de Blois učí tu formálně apoštolátu modlitby, tak jak je nyní všeobecně praktikován. (Nic. Nilles S. J., De ratione festorum Sacrat. Cordis Jesu etc. libri IV., Aeniponte. Wagner 1875, p. 352.)

(Pokračování.)

Breviř v rukou laiků.

(Z rozhovorů dvou přátel.)

Breviř sesterskou knihou misálu.

A. Četl jsem nedávno, že se chystá český překlad Římského breviře kněžského. Co si to vzpomněli?

B. Nediv se, doháníme katolický svět západní. Jestliže Schallerův Římský misál, teď už v 2., sličném a nezdraženém vydání, vítězně se dostává do rukou každého uvědomělého a vzdělaného katolíka, překlad další liturgické knihy se stává nejen rozumným, ale i naléhavým.

A. Víš, že pro mnohé je Misál knihou těžkou, jak potom Breviř! Snad nemyslíš, že by i ten byl určen věřícím?

B. Církev nerozlišuje lidských duší. Třeba užívá kněz misálu a breviře ve svém kněžském úřadu z povinnosti, užívá jich také jako zástupce křesťanské obce před oltářem Páně. Proč by je věřící neznali?

A. O misálu bych to uznal. Breviř se však modlívali kněží v soukromí.

B. Víím, že rád debatuješ. Poznáš tedy rozhovorem, že breviř doplňuje misál v podivuhodný poklad neskonale krásy. Od dob Pia X. je svatým příkazem, aby věřící laikové byli knězi co nejbližší, srdcem i rozumem. Je v tom štěstí jedněch a spása druhých. Jestliže tedy u nás český misál šťastně zdomácněl, je nutné, aby záhy a postupně opravdový katolík poznal a s prospěchem užíval Římského breviře, v dokonalém a úplném překladu.

A. Snad by stačily vhodné ukázky z něho? Jsou roztroušeny

v různých lepších modlitebních knihách. Přece nebudeme používatí breviře za modlitební knihu? Do kostela ke mši svaté stačí misálek a doma má každý svoje knížky k rozjímání a náboženskému vzdělání. Co se modlí kněží, nehodí se pro nás.

B. Jsi na omylu. Není dvojí zbožnost, kněz i věřící i při různých úkolech a povinnostech společný a jediný mají cíl: putovati, co dím, co nejrychleji vytrhnouti se ze své těžké pozemské mdloby a pevně se přimknouti k Bohu. Proto oba stejně se musí modlití.

A. To chápu; ale nevím, proč by bylo k tomu potřebí breviře.

B. Pohovoříme si o tom podrobněji. Víš, že naše schůzky bývají kratičké, proto tě s breviřem seznámím pozvolna, z vlastní zkušenosti.

A. Jak to? Snad ho neužíváš? Nejsi latiník.

B. Ano, latinsky jsem se na reálce nenaučil. Ty, gymnasista, bys mohl krásy breviře chápati z originálu. Já si musil koupiti francouzský překlad. Je to vydání firmy Desclée, de Brouwer & Cie z Brug vydané r. 1924, a opatřené výbornými poznámkami, vysvětlivkami a návodem. Má titul: *Le bréviaire romain, traduction annotée, précédée d'une introduction de Dom Gréa.* —

A. Rád si tu knihu prohlédnu, až tě po druhé navštívím.

B. Těším se. Jen ti připomenu, že Římský breviř je vzácná kniha křesťanské modlitby, právě křesťanské tradice a kniha vzácné křesťanské moudrosti. Je to sborník radostného a poctivého křesťanského života. Doplnujíc misál, měla by býti knihou křesťanských rodin katolických.

A. Promyslím si tvé vývody a příště uvidíme! Připravím si své námítky.

* * *

II.

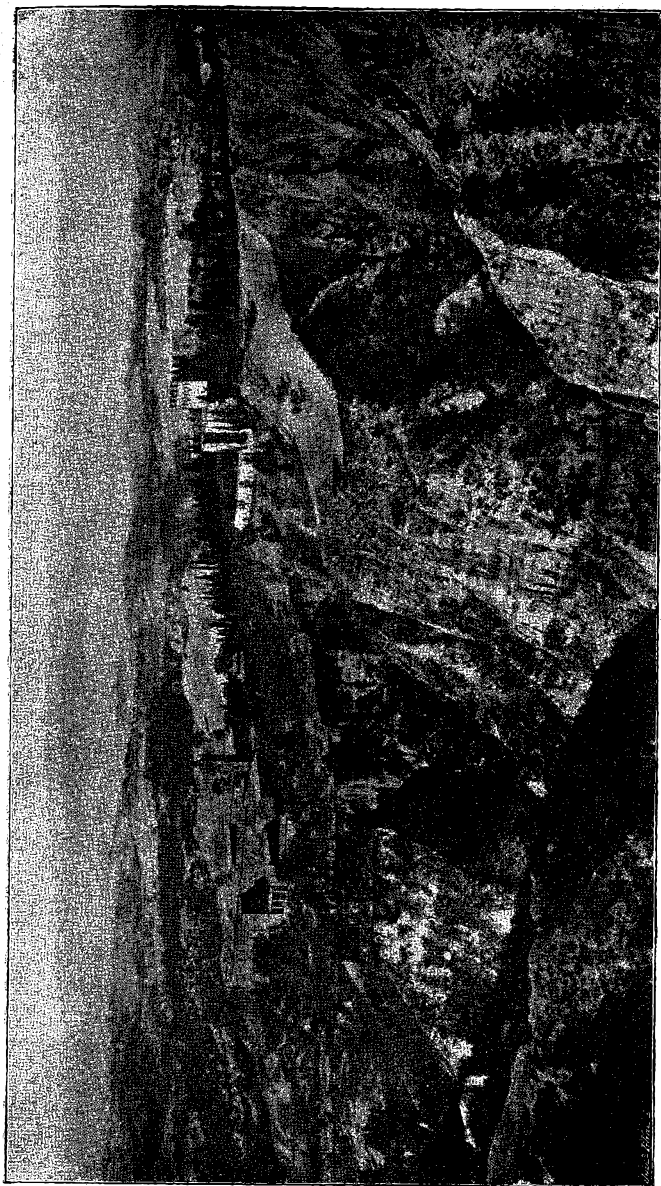
Breviř knihou křesťanské modlitby.

A. Divím se ti, že si přeješ, aby se překlad breviře rozšířil mezi věřícími laiky. Snad jen vzdělance?

B. Duch Boží vane, kam chce, a proto otvírá zavřené oči pro věci tajemné i duším prostým bez vyššího vzdělání. Kdo dobře užívá misálku a chápe jeho cesty k dokonalosti křesťanské, záhy oblíbí si i modlitbu breviře.

A. A co tebe přivábilo k breviři?

B. Mnoho i málo. Mnoho vlastností, které jsou nápadny dnes v době přepjatého individualismu, poetického kvietismu, čili po-



Opatství Monte Oliveto v Toskaně.

živačného lenošení. Málo, jež tkví v jasné radostnosti a pokorném soustředění.

A. Tedy nikoliv ochutnávající estétství, jež se zláká každou neznámou novinkou.

B. Mýlíš se! Breviř je snad novinkou neznabožku nebo neuvědomělému katolíku, který nezná základy své liturgie. —

V dnešní pseudokultuře jsou ještě rozptýleny bakterie jansenismu, galikanismu i josefinismu. Ty téměř s pověrečnou bázní brání všemu, co by přiblížilo člověka Kristu, Jeho Církvi a apoštolskému Náměstku, co by vyneslo lidské srdce z uniformované šedosti k živě tepoucímu křesťanství.

V modlitbě breviře krystalisuje se pravá křesťanská modlitba, a proto je k němu nedůvěra.

A. Máš pravdu. Znal jsem váženého kněze, který se netajil námitkami proti breviři.

B. Myslím, že všechna chladnost k této jadrné modlitební knize plyne buď z oné pseudovědecké infekce, anebo z nezralosti.

A. Proberme tedy spolu přednosti breviře!

B. Je to modlitba nejvznešenější, protože jejím cílem hlavním je oslava Boží. Odtud její častý název „laus divina“. Breviř je kniha chval Božích.

A. Já se domníval, že jádrem modlitby musí být prosba.

B. Odpovím ti slovy svatého Augustina: „Chváliti Pána Boha z celého srdce svého znamená chváliti Jej v každém čase, v útrapách i ve štěstí, to značí uznávati Pána Boha dárcem všeho dobrého, to jest chápati a hlásati, že všechny věci jsou podrobeny vládě Jeho Božské prozřetelnosti!“ Zdaž tedy ve chválách Božích nechvěje se naše pokora i synovská důvěra, naše neochvějná oddanost, naše úpěnlivé volání v stálé bídě naší? Chválami se nejen klaníme a odprošujeme, ale i prosíme.

A. Tím se mi zdá breviř zajímavý, neboť chvály nemohou pak zůstat v šedé planině obyčejné řeči.

B. Správně jako hudebník jsi vycítil, že pro Boží chvály hledalo srdce lidské výraz co nejjemnější a nejdůstojnější a našlo jej v daru, který člověka pozvedá k andělům. Člověk chválí P. Boha zpěvem.

V soukromí čte tyto chvály kněz tiše, ale ve shromáždění kněží, při společné modlitbě zaznívají zvučnými zpěvy. Opatř si antifonář a pochopíš nejen hudební krásu, ale i velkorysost této Boží oslavy.

A. Děkuji za upozornění. Z toho však vysvítá, že breviř je snad

určen pro zpěvné, hudebně vyspělé jedince a nepamatuje na prosté a malé.

B. Zpívati breviř dovedou vskutku jen někteří, ve zpěvu školení. Už to jejich umění musí vábiti, abychom poznali i vnitřní obsah. Ale pro ostatní stačí, když ty Boží chvály „zpívají Pánu ve svých srdcích“ při modlitbě tiché a soukromé. — Ale ani na ty prosté není zapomenuto.

A. Malý člověk touží, aby modlitbou získal.

B. Získává v breviři snad více, než ve své osamocené modlitbě soukromé. V obyčejné naší modlitbě mluvíme stále my a my; málokdy se ztišíme, abychom slyšeli zřetelněji jiný, snad nepříjemný hlas.

Chválami Božími toužíme vzhůru, slovem svým však sklání se a v ústřety nám jde Bůh. Breviř je vzácným pokladem slova Božího, jak je uloženo ve svatém Písmu a jak je přijala a opatruje Církev učící z úst svých Učitelů. Vedle chvalo zpěvů obsahuje breviř i čtení. Neznám krásnějších chvil, než naslouchati a rozvažovati posvátná tato čtení. To těší a sílí, osvěcuje a očišťuje. Dnešní člověk v modlitbě, zvláště za těžkých chvil, točívá se v bludném kruhu svých starostí a zapomíná, že Pán Bůh na něho myslí, máje připravenu útěchu a pomoc v našich bédách. Všimneme si později, jak na mnohých místech breviře ozývá se hlas chudého, utiskovaného a nemocného.

A. Má tedy breviř ráz sociální modlitby?

B. Ano, a její sociální význam se zesiluje tím, že je to původně společná modlitba. Kristus Pán umřel za každou lidskou duši, ale spása její závisí na její obětavé lásce k bližnímu. V bratrské lásce, účinnivé a odpouštějící, vznikala shromáždění prvních křesťanů. Společně trvali na modlitbách, připravující se k nejsvětějšímu tajemství eucharistické Oběti. Chvalozpěvy, čtení Písem a apoštolských listů, doprovázených výkladem (homilií) se střídaly, po případě končivaly tichým rozjímáním, skutečnou vnitřní modlitbou. Kněz k ní vybízel kratičkým „Oremus!“ potom se modlil sám nahlas za všechny, shrnuje a sbíraje prosby jednotlivců v jedinou, stručnou, ale jadrnou modlitbu, zvanou „kollektu“.

Breviř jako by byl zrcadlem těchto společných shromáždění, odleskem jejich prosté a soustředěné zbožnosti.

Dědici této sociální zbožnosti se staly řeholní společnosti, u nichž společná shromáždění byla samozřejmostí i zdravou nutností. Tím si vysvětlíme mnohou stránku breviře. Benediktini mu vtiskli vzlet a krásu, františkáni vroucnost a prostotu.

Každé století křesťanské myšlenky je tam zachyceno zvláštním rysem zbožnosti.

Je tedy breviář dílo křesťanského kolektivu, a proto po výtoce sociální.

A. Rozšířením breviáře vlastně zavádíme způsoby mnišské, pro svět se nehodící?

B. Tvá výtku je nesprávná. Řehole nic nového nezavedly, zúšlechtily jen odkaz starokřesťanský, ale také zjednodušily společnou modlitbu ve formu nejhutnější, nejkratší, odtud jméno „breviarium“. Je však zajímavější, že námitka tvá není nová. Stihla před 1000 lety svatého Václava, jemuž předhazovali mnišské mravy, že s vroucností a horlivostí nevidanou oblíbil si zpívatí jitřní chvály s Církví, již miloval. Nezapomeň, že proto dlel v budečské škole, aby tam se znalostí řečtiny a latiny naučil se zpívatí Boží chvály. Geniálnost jeho koncepce křesťanského života musí se tu i vlažnému křesťanu jeviti nápadnou. Jako předstihl dobu svým snažením charitativním, eucharistickým, uměleckým, tak je nám příkladem i v hnutí liturgickém. „Liturgické knihy v každodenním životě i laiků!“ toť heslo ozářené svatým jevem Dědice české země.

A. Nevšiml jsem si toho dříve. Usuzuji z tvé odpovědi, že nejen z misálu, ale i z breviáře může mít i laik hojně užitku. Jen nechápu, možno-li přisouditi sv. Václavu náhledy dneška?

B. Zjev a osobnost sv. Václava s hlediska hnutí liturgického je zcela prostý a příkladný, neboť Církev nestárne. Její život, snahy, úsilí i projevy jsou věčně mladé, stejně živé a mnohotvárné, tytéž včera i dnes. Právě to mě přivábilo k liturgii a její modlitbě misálu a breviáře, že jsem v tepotu jejím ucítil tepot vlastního moderního srdce. Jaká slast, že je to proud ohnivého života, který hřál stejně srdce Václavovo, jako krvácející srdce mučedníků římských, a který vpadá i do rytmu dneška. Chápeš z toho universalnost modlitby Církve římské? Spojuje národy, klene se od věku do věku a sjednocuje i dnes po všechny dny, každou hodinu, v každou chvíli věřící duše, rozptýlené po světě.

A. Jak to?

B. Kouzlo i síla modlitby breviáře je v tom, že posvěcuje svou ustavičností všechny okamžiky. Domyslíme-li, že sluncem se probouzejí i usínají postupně jednotlivé krajiny země, s úžasem vidíme, jak se splňují prorocká slova žalmu 18. o oslavě Boží. „Po celé zemi rozléhá se zvuk její a až na kraj světa její

slova. Den dni výmluvně podává tu zvěst a noc noci ji oznamuje.“ (Ž. 18, 5, 3).

A. Nezdá se ti však, že se to přece jen hodí kněžím; laiky by pravidelná modlitba breviře zdržovala a zaneprázdnňovala?

B. Co je kněžím svatou a vznešenou povinností, mohlo by být nám k užitku většímu, než si myslíme. Toneme přece v ustavičném nepokoji; pro tisíce drobných zájmů, lakadel, rozptýlení a vymožeností nedovedeme se soustřediti, nabrati dechu k pracím trvalé ceny. Přebíháme, odbíháme, nedržíme se linie vzhůru. Tak nám katolíkům kromě nedělní mše svaté jako závazné povinnosti zůstala v matném dohledu všedních dní jen modlitba ranní a večerní jako pojem každodenní modlitby.

A. A ty tedy myslíš, že je třeba modlit se za dne i jindy?

B. Jestliže veliká část našich bratří a sester zapomínají na obě důležité modlitby na okrajích dne, jsme povinni z bliženské lásky svou modlitbu zesílit, zmnožit. — Nezapomeň, že ve středověku na úsvitě křesťanské civilisace evropské průkopníky byli mužové modlitby a práce, benediktini. Nuže, ti vtiskli společné křesťanské modlitbě nejen vzletnou krásu, ale i moudrou kázeň.

Klid a hloubku noci proměňovali podle starokřesťanské tradice v trojdílný hymnus jitřních zpěvů, které se stupňovaly v nadšený jásot a chvály srdcí, spěchajících na úsvitě v ústřety Pánu, jenž v milostiplné oběti mešní sestupuje na oltář.

Proto mají tyto hodinky noční ráz přípravný a liturgický. Jsou jádrem Božích chval.

Den však volá člověka od svatých tajemství k práci a službám lásky. Jak zachovati si získanou milost v chvatu a neklidu dne? Podle starého měření času velkým orlojem, tedy podle slunce, vystihli benediktini okamžiky, kdy má křesťan odložit své dílo a pozvednouti prudce bijící srdce k tišinám nebeského míru. Hodinka první, třetí, šestá, devátá*) upomínají, že se máme modlit před prací, mezi ní a při oddechu. Hodinka večerní čili nešporní a poslední modlitba závěrečná (kompletář) jsou jen posledními akordy Božích chval, které křesťan ve světě pěti nepřestává po celý den. Tyto malé či denní hodinky jsou jakousi ozvěnou hodiněk nočních, zpívaných ve svatyni: Mají ráz děkovný, jsou oddechem i posilou, ale na sklonku dne, po práci

*) Přibližně v 6, 9, 12, 3 hodin našeho času.

prudce se rozeznívají opětnou chválou nešpor, která sladce umdlévá něžnou mariánskou písní kompletáře.

A. Jsem rád, žes mně mnohé připomněl, co jako hudebník již znám. Vysvítá mi zřejmě, jak logicky je officium (služba) Božích chval organisováno.

B. Začátek (matutinum a laudy) i konec (nešpory) jsou vlastně dvě úchvatné architektonické sloupy, nesoucí záračný oblouk Božího míru s lidmi, tajemství eucharistické oběti a jejího svátostného ovoce. Ostatek oficia je jakoby podnožím této skvělé stavby katolické liturgie. Duch Svatý ji nejen ozářil světlem umělecké krásy, ale učinil ji skutku Brianou nebes, kterou jíti znamená nejen putovati bezpečně a se srdcem plným prostého křesťanského štěstí, ale i vystoupiti vzhůru k věčnému cíli s důvěrou.

A. Ty jsi mi mnohou myšlenku vzal z úst. Cítím i já velikost církevní modlitby breviáře, a chápu, že je nutné, aby o velkých svátcích jako kdysi zněly v našich svatyních aspoň hlavní části: jitřní, chvály a nešpory.

B. Máš pravdu. Od té doby, co ztichly v našich chrámech hlasy Božích chval liturgických, jako by mráz napadal do českých srdcí.

Kde ještě na venkově zpívají jitřní hodinky před půlnoční mší svatou? Kde se konají „temné hodinky“ v pašijovém týdnu? Smutno zjišťovati. S jejich zánikem zmizela i zbožná, skutku liturgická příprava k dnům svátečním.

A. Po převratu pohrdli mnozí (zvláště varhaníci) liturgickou službou na kůru a odvedli i jiné (zpěváky). Pamatuji se ze svého dětství na př., jak většina inteligentů z města se studenty zpívávala ve sv. třídění střídavě s kněžstvem temné hodinky. Lid to obdivoval. Zřekli se však z bázně lidské a falešného studu této služby andělské, domnívajíce se, že odcházejí jen ze služby lidské.

B. Cítíš tedy dobře, jak způsobili škodu nejen sobě, ale i hudební kultuře národa.

A. Podlehli myšlení cizáckému, protestantskému. Zapomněli, že před oltářem katolických chrámů učili se národové, a zvláště náš milý český národ, umění pěveckému a hudebnímu. Duch Svatý odměnil naši věrnost v této službě liturgické a obdařil Čechy zvláštní vlohou hudební.

B. Víím, že mnozí opustili tento otcovský dům národní kultury, protože zapomněli, že jen Duch Svatý je dárce umění. Správně jsi tedy vystihl, že návrat k liturgii je návratem k činné účasti na

liturgickém zpěvu. Je to tedy obroda zároveň mravní i umělecká. Je to obnova pravé křesťanské modlitby, plné pokory i důvěřivosti, prodchnuté dětinou odevzdaností do vůle Boží. Je to modlitba osvobozená od malicherné svélibosti, ale řízená určitým řádem, vytrhující z malosti a osamocení a včleňující každého do společenství celé Církve. Ve světle přítomna je milým její ráz sociální a universalita, která jednotou liturgie a liturgického jazyka sjednocuje římské katolíky po celém světě.

A. Mám radost z tvých výkladů. Těším se na příště.

B. Naše úvahy si upevníme podrobnějším rozbořením obsahu breviáře, aby naše úcta k němu byla hlubší. Zakup si k svému graduálu též antifonář a až si prostuduješ jeho hudební stránku, budeme snadno pokračovati v rozhovoru. (Pokračování.)

Kralupy n./Vlt.

Josef Klement.



Boží váhy.

Sv. Pambo, představený kláštera v nitrijské poušti.
Zemřel mezi r. 385 a 390. Jeho svátek se slaví 1. července.

„Velmi brzy,“ vypravovala Melanie starší mnichu Palladiovi, pozdějšímu biskupu, „velmi brzy po mém návratu z Říma do Alexandrie, odešla jsem do solných hor k poustevně sv. Pambo. Vzala jsem s sebou 300 hřiven stříbra a dala jsem mu je s prosbou, aby přijal něco z mého jmění.

Poustevník zůstal klidně seděti, splétal palmové větve a poděkoval mi několika málo slovy: „Bůh budiž tvým odplatitelem!“

Potom řekl k svému správci Origenovi: „Vezmi peníze a rozděl je mezi bratry v Libyi a na ostrovech; neboť tyto kláštery jsou chudší.“ Zároveň přikázal mu, aby nikdo v Egyptě z toho nedostal, poněvadž tento kraj je zámožnější. Zůstala jsem státi,“ vypravovala Melanie dále, „neboť jsem očekávala, že budu za svůj dar pochválena, a poněvadž ničeho nedával najevo, řekla jsem: Abys věděl, pane, kolik toho je — je to 300 hřiven. Ani na mne od své práce nepohlédl, nýbrž jenom odvětil: „Dítě, Ten, jemuž jsi je darovala, nepotřebuje žádných vážek. Neboť jenž i hory váží, ví mnohem lépe, kolik tvoje stříbro obnáší. Kdybys byla mně to darovala, byla bys dobře učinila, kdybys mně to řekla, že jsi ale Bohu to darovala, který ani dvouhaléř nepřehlédl, tak mlč!“

„Když ty dáváš almužnu,“ praví Spasitel, „ať nezví tvá levice, co činí pravice tvá, aby byla almužna tvá ve skrytě, a Otec tvůj, který vidí ve skrytě, odplatí tobě.“ (Mat. 6, 3—4.)

Z mešního kalendáře svatých.

2. července.

Navštívení Panny Marie.

V staré liturgii římské slavila se památka Navštívení Panny Marie v adventní kvatembrový pátek (původní starobylý formulář, oslavující toto mariánské tajemství, dosud zůstal v adventním kvatembriu). Když pak později v lidové zbožnosti mizelo porozumění pro staroliturgiku i den kvatembriu i pro prostou, ale hutnou mluvu kvatembrových formulářů, vznikaly svátky, které stará tajemství, oslavovaná v okruží církevní doby, opakovaly a rozvíjely v lit. kalendáři svatých. Tak tomu bylo i s oslavou Navštívení P. Marie. Svátek tento vznikl ve středověku. Na východě slavena byla dávno 2. července mariánská slavnost (Přenesení šatu Bohorodičky do basiliky v cařihradském předměstí Blacherna r. 469). Tato okolnost a pak blízkost svátku sv. Jana Křtitele (jeho oktávy) vedly asi na západě právě v den 2. července k oslavě návštěvy Panny Marie u Zachariáše a Alžběty, jakož i posvěcení sv. Jana Křtitele. Bližší podrobnosti o vzniku a rozšíření svátku nejsou známy. Setkáváme se s ním u Františkánů od r. 1263. Urban VI. a Bonifác IX. zavedli jej pro celou Církev (r. 1389). V Čechách však zavedena byla tato slavnost již r. 1385 arcibiskupem Janem z Jenštejna, který sám složil k tomuto svátku hodinky s hymny. Zvláštním ctitelem tohoto tajemství byl sv. František Saleský. Založil též ženskou řeholní družinu Navštívení Panny Marie, z níž vyšly dvě veliké světice: Františka de Chantal a sv. Marketa Alacoque.

Vstup, Sedulius.

Zdráva buď, svatá Rodičko, porodivší Krále, jenž vládne nebem i zemí na věky věkův.

Ž. 4412. Srdce mé kypí slastí, věnuji své dílo Králi. Vstupní antifona vyňata z básni Sedulia, vrstevníka sv. Jeronyma (Carmina Paschalia 2, 43, 64).

Církev pozdravuje Bohorodičku, která s božským pokladem pod srdcem spěchá na hory judské, aby posloužila své příbuzné Alžbětě a řízením Prozřetelnosti posvětila Předchůdce Páně v lůně matky.

Radostný pozdrav rozvádí v žalmovém chvalo zpěvu na počest přicházejícího mesiášského Krále.

Kolekta jako by navazovala na andělský chvalo zpěv: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.

Služebníkům svým, prosíme, Pane, daru nebeské milosti uděl, aby těm, jimž porod bl. Panny stal se počátkem spásy, památná slavnost jejího Navštívení přinesla rozmnožení pokoje.

Epištola je úryvkem z Velepísňe. Básnickou mluvou líčí věčný vztah nejčistší Panny k Božskému Synu.

Čtení z Písně Šalomounovy 2, 8—14.

(Misál str. 1028.)

Z obrazné lícně epištoly vynořuje se dnes zjev přesvaté Matky Páně. Chvátá po horách judských s požehnaným plodem života svého, přinášejíc do domu Alžbětina radost a milost. Je to skvělá strofa rozjímavé lyriky liturgické. Zde je právě vidět, že dnešní svátek je svátkem adventním. Pán přichází. Přichází v neposkvrněném ciboriu lůna „Požehnané mezi ženami“. Chvátá pln lásky, rozlévaje požehnání... Jeho cesta k nám vede neposkvrněným Srdcem Marie Panny... Už září z kalichu Srdce své Matky a rozlévá v domě Zachariášově prvně posvětné paprsky...

Stupňový a alelujový zpěv jsou původu řeckého. Typicky východní formou opěvují panenské božské mateřství... Požehnaná a úctyhodná jsi, Panno Maria, která jsi bez porušení cudnosti shledána byla Matkou Spasitele. Panno, Rodičko Boží, ten, jehož neob-sáhne celý svět, stav se člověkem, uzavřel se v život tvůj.

Aleluja, Aleluja. Blažená jsi, svatá Panno Maria, a všelike chvály nejhodnější, neboť z tebe vzešlo slunce spravedlnosti, Kristus, Bůh náš.

Alelujový zpěv tvoří myšlenkový přechod k evangeliu, v němž líčí se plasticky událost dnes oslavovaná. Slunce Spravedlnosti vychází. Panna Maria nese Vykupitele pod srdcem a s ním přináší radost spásy. Alžběta a syn její v lůně jejím naplnění jsou Duchem Svatým, který zastínil vyvolenou Pannu nazaretskou a skrze požehnaný plod života jejího rozlévá už první proudy milostí... Spasitel v panenské monstanci započíná svou blahou činností. Osvobozuje Předchůdce svého od dědičného hříchu. Panna Maria velebí příchod jeho jásavým díkůzpěvem.

Slova sv. evangelia podle Lukáše 1, 39—47.

(Misál str. 69.)

Panna Maria chtěla vyjádřit své příbuzné Alžbětě radost nad tím, že stala se Matkou, a sdílet s ní radost z početí Spasitele. Také as chtěla jí posloužit v potřebách jejích. Vstup Matky Páně do domu Zachariášova byl provázen prvním divem přicházejícího Vykupitele. „Dítka zaplesalo v životě“ Alžběty, byvši v tu chvíli zvláštním působením Božím uvědomeno o přítomnosti Spasitelově v životě Panny Marie a zároveň zbaveno dědičného hříchu. Nějakým pohybem dalo najevo (zvláštním působením Božím) radost a první poctu Spasiteli i jeho Matce. V touž chvíli byla i Alžběta naplněna Duchem sv. a poučena, že Maria stala se Matkou vtěleného Syna Božího. Rozradostněná Matka Páně jásavě velebí Boha za milost, již dostalo se jak jí, tak celému pokolení lidskému. Magnificat Matky Páně je nejskvělejším díkůzpěvem,

který vytryskl kdy z nitra lidského. Církev denně jej pěje při večerních liturgických hodinkách (nešporách), aby jím vzdala Bohu díky za vykoupení a oslavila Matku Boží.

Zpěv k obětování zaznívá jako rozjímavá ozvěna evangelia. Blahoslavená jsi, Panno Maria, která jsi nosila Stvořitele veškerenstva; porodila jsi toho, jenž tě stvořil, a na věky zůstáváš Pannou.

Tichá modlitba. Láska Jednorozeného tvého, Pane, přispěj nám ku pomoci, aby ten, jenž narodiv se z Panny, neporušenosti Matky ne zmenšil, nýbrž posvětil, o slavnosti jejího Navštívení nás od vin hříchů našich očistil a oběť naši tobě příjemnou učinil.

Latinské slovo *humanitas* (jímž počíná tichá modlitba) znamená jen člověčenství, nýbrž i lásku k lidem (jako řecké *filanthropia*). Slova toho dnes se zneužívá k označení nenáboženské lidumilnosti oproti křesťanské lásce (*caritas*). Než neprávem. Sv. Pavel používá toho výrazu, aby jím vyjádřil neskonanou lásku vtěleného Boha k lidstvu: „Ukázala se dobrota a lidumilnost Boha, Spasitele našeho...“ (Tit. 3, 4.)

Zpěv k přijímání je ozvěnou blahořečení Panny Marie neznámou ženou v evangeliu.

Požehnané útroby Marie Panny, jež nosily Syna věčného Otce. Dnes to zní jako parafráze slov Alžbětínských v evangeliu: Požehnanás ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého... (Liturgický přízvuk v zpěvu k přijímání spočívá dnes na slově „nosily“.) Text přiléhá k sv. přijímání. Požehnaný plod života Panny Marie sestupuje do útrob našich.

Po přijímání. Přijali jsme, Pane, zásvětné svátosti výroční slavnosti: uděl, prosíme, aby nám poskytly léků pro život časný i věčný.

Je těsný vztah mezi sv. přijímáním a Pannou Marií. Eucharistický obětní Beránek přijal tělo a krev z Panny Marie. Matka jeho je druhou Evou. První Eva neuposlechla slova Božího a podala Adamu zapovězený plod. Druhá Eva Boha poslechla a obětovala mu svého jednorozeného Syna, aby jako výkupná cena naší spásy byl chlebem života a lékem proti jedu, který ze zakázaného plodu rajského vnikl v lidstvo.

Olomouc.

Dr. Frant. Cinek.



Jako bylo všechno požehnání vráceno provinilému světu Vtělením, tak všechno toto požehnání se zachovává Eucharistií.

Najdeme mnohé, již se modlí, mnohé, již se umrtvují, mnohé, již pracují, mnohé, již přijímají svátosti, mnohé, již vykonávají skutky milosrdenství, ale málo těch, již se odevzdávají úplně našemu Pánu.

P. P. Ginjac S. J.



O křesťanově důstojnosti.

Máme zapotřebí nových smyslů nového „ducha“. Toto přání Klementa z Alexandrie, z 2. století, splňuje se doslovně v Pomazání, jež se koná při Křtu. V křestní vodě se člověk očišťuje od dědičné viny, v Pomazání, jež pak následuje, je povznesen do stavu dokonalého křesťana. „Křesťan“ znamená totiž Pomazaný. V liturgii římské je pokřtěný mazán jen na temeni hlavy (při Birmování na čele). Východní liturgie znají však i dnes ještě Pomazání na všech smyslech, ba dokonce na celém těle. Jsme proto oprávněni uvést je co výraz celkového očištění a povznesení našich smyslů k důstojnosti nositelů života Božího.

Smysly vnikl hřích do nitra duše člověkovy. Smysly zjednává si však též milost právě tak přístup do křesťana hříchu zbaveného. Očištěnými a posvěcenými smysly vnímá křesťan od této chvíle vnější svět vjemů a vnitřní svět ducha, Boží svět Ducha Svatého. Máme tedy jistě důvod dostatečný, abychom na jednotlivých smyslech ukázali, jak se toto vnímání děje.

Člověk je mazán na čele, aby byl zproštěn potupy a hanby, kterou na sobě nosí od dob hříchu svých prarodičů. „Koruna spadla s hlavy naší,“ stojí v Písmu Svatém. V Pomazání je mu jeho královská důstojnost navrácena. Může opět kráčet vzpřímen, s hlavou vztyčenou jako vyvolení, ne skloněn a shrben jako zavržení. Obdařen jsa novým poznáním, je s to — jako kdysi Adam v ráji — nazývat věci jejich pravým jménem a vřadit je na místo, jež měly podle úmyslu Božího v řádu původním. Více ještě, Pomazáním stává se schopným, jak praví Cyril Jerusalemský, patřiti s tváří nezahalenou na jas slávy Boží. Úplnou pravdou a skutečností stane

se to teprve ve věčném oslavení: Avšak podle výroku Otců křesťan, jenž se jím dokonale stal skrze Pomazání, spatřuje již v mystériích, t. j. svátostných, spásonosných úkonech Církve, slávu Boží, do nichž tato byla přešla. Skrze účast, kterou máme na nich patřním, prospíváme v nadpřirozeném poznání. Proto od prvních dob Církve byla Svátost Těla a Krve Kristovy ve slavném obřadu ukazována, jak to je ještě dnes, zvláště ve východních liturgiích zvykem. — Tím jsme se již dotkli nejvyššího onoho omilostnění, jehož se Pomazáním dostává o č í m. „Toto Pomazání nechť osvíti tvoje oči ve jménu Kristově, abys nikdy již neupadl do spánku smrti.“ Toto přání Církve odpovídá příkazu svatého Pavla: „Vstaň ty, jenž spíš, vstaň z mrtvých, a Kristus tě osvíti.“

Křesťan má vždy dbáti toho, aby krása stvořená, kterou vnímá svýma očima, nikdy mu nepřekážela ve výstupu ke Kráse nestvořené. Spíše má se mu svět stvořený, čím více z něho poznává, čím hlouběji do jeho podstaty vniká, stávat obrazem a náznakem světa nebeského, aby oko zevnější bylo v souhlasu s okem vnitřním a aby bylo povzneseno k onomu nazírání, jež tak krásně popisuje v prvním století papež Klement I.: Skrze Krista, Velekněze našich darů obětních, byly nám otevřeny oči srdce našeho. Skrze něho vystupuje náš nemoudrý a zatemnělý duch do podivuhodného jeho Světla. Skrze něho spatřujeme výšiny nebes. Skrze něho hledíme na jeho neposkvřenou a vznešenou tvář. Skrze něho dává nám Bůh, náš Pán, okoušeti nesmrtelného poznání. Vždyť on je odleskem jeho velebnosti, o to vyšší andělů, oč vyššího nad ně jména se mu dědictvím dostalo, jména totiž Krista. I my jsme dědici toho jména. Křesťané, Pomazání, nazýváme se od Krista pomazaného.“

Při pomazání u š í se praví: „Toto Pomazání je účastí na smrtelném životě“; a líčí se účel této účasti: „Nechť je ti Pomazáním k posvěcení, abys slyšel Boží nařízení.“ Slovo Boží není slovem jako kterékoli jiné, jež slyšíme, nýbrž je slovem života a k životu. Neboť v sobě nosí podivuhodně božský a divy tvořící život. Pomazání na uších nás činí schopnými Slovo Boží pojímati, rozlišovati je od slova nesvatého, odkrýti utajenou pravdu, jež v něm působí. Slova Boží v Písmu svatém jsou — jak se vyjadřují Církevní Otcové — divina oracula, Boží výroky moudrosti a pravdy, jichž obsah se odhaluje jen duchu očištěnému. Odtud veliká důležitost, jež se v Církvi přikládá správnému jejich vysvětlení. Proto se biskupovi ukládá jako zcela zvláštní povinnost, vykládati lidu Svaté Písmo, aby Boží Slovo svou oživující silou vniklo do jejich srdce. Sami pak věřící jsou napomínáni k častému čtení v Písmu Svatém. I když

mnohým každodenní duchovní četba není možná, může přes to jediný krátký výrok Písma, ráno do duše pojatý, ozářiti celý den Světlem Kristovým. Neděle by však měla i v tom býti dnem Páně, že s oprostěnou duší a čistým srdcem — jak si přeje Kasián — slyšíme a uchováváme Slovo Boží.

Den co den modlí se Církev ve svých modlitbách k první hodině denní: „Shlédni, Pane, na své sluhy a na dílo svoje . . . a jas Pána, Boha našeho, budiž nad námi a práci rukou našich řidiž nad námi a dílo rukou našich řid'." Při zmínce, jež se zde děje o díle rukou, se nám připomíná Pomazání, jehož i jim se dostává slovy: „Svaté Pomazání Pomazaného našeho a pečeť nedotknutelná." Ruce jsou poznamenávány, t. j. podle starého pojetí jsou prohlášovány za majetek Boží, jsou stavěny do jeho služby, k jeho službě jsou posvěcovány. Čeho se jimi dotkneme, má skrze ně býti posvěceno. Ruce pracující jsou posvěcovány, ježto k napodobení stvořitelského činu Božího tvoří věc novou, užitečnou, profánní či svatou. Ruce pomáhající jsou posvěcovány, aby ve jménu Kristově přicházejí na pomoc trpícímu stvoření, jestliže si v účasti na utrpení Kristově právě skrze tento podíl získává právo na věčnou blaženost. Veliká je důstojnost pomazaných rukou, jíž křesťan nesmí nikdy znesvětit. Nikdy nesmí jich zneužívat k dílu, jež není Boží. Každé podání ruky druhému budiž službou pro Krista a na Kristovi. Pravíť: „Co konáte nejmenšímu z mých bratří, mně jste vykonali.“

Svatým výhradním právem rukou jest a zůstane, podávati chudým údům Těla Kristova denní chléb. Kdysi tyto pomazané ruce nosily dary ke mříži prostoru oltářního, jichž část byla vybrána pro Oběť eucharistickou, část byla vzata k výživě duchovenstva a chudých. Tento zvyk, posvěcovati dary pro chudé přinesením jich ke svaté Oběti, leckde znovu ožívuje. A nevíme, zda se v budoucnu v dobách bídy jednou nestane nutností.

Na jeden symbolický úkol posvěcených rukou budiž ještě poukázáno. Arnošt Hello připomíná ve své krásné knize „Slova Boží“, že jeden z Církevních Otců kdesi praví o prstu svatého apoštola Tomáše, že tento, dotknuv se ran Páně, vládne nad světem, a ruka jeho, kterou směl vložit do boku Páně, že se vnořila do propastí Božství. Prst ukazuje a svědčí. Tak má i náš prst symbolicky ukazovati na Pána, a dílo našich rukou má přispívati k výstavbě království Božího na tomto světě.

V některých ritech existuje mimo to ještě mazání s v á z a n ý c h rukou. Rukou do sebe zapojeným příkládá víra starých zvláštní

moc při modlitbě; zapřisahají, volají, násilím přímo přivádějí Boží pomoc.

Prsa přijímají Pomazání jakožto sídlo života, přirozeného jako nadpřirozeného. Při tom se praví: „Vyznamenávající roucho říše Boží.“ Tím se naráží na roucho nesmrtelnosti, jehož se nám dostalo v uvedení do svátosti života a jež máme bez poskvrny donést před soudnou stolicí Kristovu. Nádherným výrazem čistoty života, jež je tím míněna, je průvod panen na vedlejší stěně hlavní lodi v San Apollinare Nuovo v Raveně, které v oddanosti svatební, provázeny Mágy s jejich obětními dary, spějí k Matce Boží s Dítětem na královském trůně. Nad jejich hlavami stojí jejich „velikonoční“ jména: Anatolia, Východ; Victoria, Vítězství; Anastasia, Zmrtvýchvstání; Felicitas, Blaženost; Perpetua, Nepomíjejícnost. Co ztělesňují, vyjadřuje jiné slovo Církve při našem Pomazání: „Tato pečeť Boží nechť v tobě upevní srdce čisté a obnoví pravého ducha ve tvém nitru.“

Ramena jsou pomazávána, ježto na nich spočívá břímě života, abychom setrvatí mohli s tím, jenž řekl, že jeho jho je sladké a jeho břímě lehké. Církev pak nám přislubuje: „Na svá ramena tě vezme a pod jeho perutěmi budeš mít naději.“ On nesl za nás nejtěžší břímě kříže, v kříži však též přemohl svět.

Nohy jsou pomazávány a zároveň se pronáší přání, aby „toto znamení Boží vedlo tvoje nohy a tvé kroky k životu věčnému“. Mně si vzpomínáme na slova Písma: „Úzká je cesta, jež vede k životu.“ A na hluboký a vážný výrok svatého Benedikta: „Jsou cesty, jež se lidem zdají správné, jichž konec však se řítí do nejhlubšího pekla.“ Rozvažme si vždycky, kam jdeme. Uchráníme-li se, uchrání nás Bůh. Modleme se často slova žalmu: „Ukaž mi, Pane, svoje cesty, a stezkám svým mne vyučuj.“ Pak budeme též jednou moci potěšení a šťastni zvolati: „Vyvedl mne na místo volnosti.“ A ten, jenž omyl nohy svých učedníků od prachu cest, vykoná i na nás tuto službu lásky z dob prvokřesťanských, jak v Evangelii přislubuje, že totiž, přijde-li za noci a najde své sluhy ani bdí, on sám je bude u stolu obsluhovat. Abychom však se stali hodnými takové pocty, musí být naše nohy obmyty a pomazány, jak se též ještě jednou před odchodem do života věčného v Posledním Pomazání děje.

Naposledy vzpomeňme ještě jednoho Pomazání, i když nemůžeme zde pojednat o všech: Pomazání zavřených rtů. Jím se takřka posvěcuje svaté mlčení a slovo, jež vychází z našich úst. Podle přání Církve má obojí sloužit k životu. Velká proto je od-

povědnost za slovo, právě jako za mlčení. Jak bezmyšlenkovitě často doslovně ztrácíme svá slova. Proto formule Pomazání provázející, pronáší přání: „Toto poznamenání budiž ti stráží a branou bezpečnou pro tvoje rty.“ Co neštěstí zavinila nepravdivá nebo zlá slova, co požehnání může však též vzejítí ze slov dobrých a spasitelných! Tato slova můžeme dávatí vždycky, i tehdy, když již nemáme, co bychom jiného dali. „Dobré slovo nad nejlepší dar,“ ujišťuje Písmo Svaté. Skrze takové slovo dostáváme se do velmi úzkého vztahu k tomu, který je „Slovo, jež se stalo tělem a přebývalo mezi námi“. A jako slovo — Bůh, bude i naše slovo, z něho a v něm vysloveno, ústiti do života věčného. Mlčení pak, je-li zachovááno k udržení samoty v Bohu, způsobí, že v nás vzejde poznání a pochopení, jímž je Kristus sám, Světlo pravé, o němž vydáváme svědectví svými slovy.

Stará jedna modlitba při eucharistické slavnosti obětní shrnuje podivuhodně myšlenky o důstojnosti, již se nám Pomazáním dostává: „Podpírej, Pane, ruce, jež rozepínáme k přijetí Nejsvětějšího; učiň je hodnými, aby po všechny dny přinášely plody Tvé velebnosti. Uši, jež naslouchaly tvým vznešeným zpěvům, nechť neslyší slov hřmotných a svárlivých. Oči, jež viděly velikou otcovskou tvoji lásku, nechť uvidí též tvoji požehnání plnou nadějí. Ústa, jež tobě Svatý, Svatý, Svatý provolávala, ať ve všem jenom pravdu pronášejí. Nohy, jež chrámem kráčely, kéž jednou kráčejí v zemi světla. Tělo, jež okusilo živého tvého Těla, uzdraviž v novosti života. Nad naším pak shromážděním, jež vzývá tvoje Božství, ukaž velikost své pomoci. Tvoje veliká láska zůstaň s námi. Naplniž nás v hojnosti, abychom opěvali tvoji velebnost a otevři bránu prosbám všech. My všichni pak, kdož jsme se skrze dar milosti Ducha Svatého hodnými stali přistoupení a účastnými se stali na přijetí tvých převelebných, tvých svatých, tvých božských a životodárných Tajemství, my všichni chválu přejeme společně a jásáme vstříc Bohu, jenž nám je daroval. Oslavení a zvelebení jemu za jeho nevýslovné dary.“

P. Tomáš Michels O. S. B.



Ó Pane Ježíši Kriste, jenž jsi svou poddaností oproti Panně Marii a svatému Josefu posvětil rodinný život nevýslovnými ctnostmi, dej nám, abychom s jejich pomocí byli poučeni příklady Tvé svaté Rodiny, a dosáhli jejich věčné společnosti.

Breviář.

Církevní hymny.

IV. Commune Virginum.

K nešporám a k chválám.

Jesu, corona Virginum,
quem Mater illa concipit,
quae sola Virgo parturit,
haec vota clemens accipe:

Qui pergis inter lilia,
septus choreis Virginum,
sponsus decorus gloria
sponsisque reddens

praemia.

Quocumque tendis, Virgines
sequuntur, atque laudibus
post te canentes cursitant,
hymnosque dulces personant.

Te deprecamur supplices,
nostris ut addas sensibus
nescire prorsus omnia
corruptionis vulnera.

† Virtus, honor, laus, gloria,
Deo Patri cum Filio,
sancto simul Paraclito,
in saeculorum saecula.

Amen.

Koruno panen, Ježíši,
ježž ona Matka zrodila,
ježž vždy je Pannou nejčistší,
zní tobě píseň přemilá:

Rád chodiš mezi lilie,
kol tebe panny se všech stran,
miláček krásný, který je
odměnou všem svým

snoubenkám.

Kamkoliv kráčíš, za tebou
zástupy panen spěchají
pějíce píseň velebnou
a sladké hymny skládají.

Své vylévá ti přání ret,
rač vlídné ucho naklonit,
dej našim smyslům nevidět,
co mohlo by jim k zkáze být.

† Pochvala, sláva, moc i čest,
ať Otci, Synu vzdána jest,
i Duchu, který těší nás,
ať vzdávána je v každý čas.

Amen.

79. Virginis Proles.

Na jitřní panny mučednice.

Virginis Proles Opifexque
Matris,
Virgo quem gessit, peperitque
Virgo;
Virginis partos canimus
decora
morte triumphos.

Synáčku Panny, Matky
Stvořiteli,
jenž z Panny přišels na svět
hříchem stmělý;
slavíme písní panny triumf
skvělý
ze smrti vzešlý.

cum Spiritu Paraclito
nunc et per omne saeculum.

Amen.

i Duchu, který těší nás,
jak nyní, tak i v každý čas.

Amen.

81. Hujus oratu.

Na jitřní svatých žen.

Hujus oratu, Deus alme, nobis
debitas poenas scelerum

remitte,

ut tibi puro resonemus

almum

pectore carmen.

† Sit decus Patri,

genitaeque Proli,

et tibi, compar utriusque

virtus,

Spiritus semper, Deus unus,

omni

temporis aevo.

Amen.

Osová Bítýška.

Na její prosby, Bože trojjediný,
rač odpustit nám všechny

naše viny,

ať z hrudi čisté zpěvy

zvroucnělými

pějem ti slávu.

† Ať Boha Otce,

také Syna Jeho,

i tebe, Ducha, stejně

nadšeného

zpěvu ať ohlas, Boha

jediného,

na věky slaví.

Amen.

P. Jos. Škrášek.



Vyslyšení.

Výbornou školou modliteb pro duši jsou žalmy. Jak dalek, jak vzdálen byl Bůh Starého zákona od srdcí lidských! Žádný obraz Jej nepřipomínal, prázdný byly synagogy a modlitebny, jen ve slovech svatého Písma dal slyšeti svůj hlas. Jako pouhý nástin, jako bledý, mlhavý obraz vedle nádherné, strhující skutečnosti jeví se nám Starý zákon u srovnání s časem Nového zákona, kdy Slovo Tělem učiněno jest a přebývá skutečně a pravdivě s námi v nespočetných kostelích okrsku zemskeho, kdy se Spasitel ve způsobě milosti zjevuje všem lidem a sám nás poučuje a vychovává (Tit, kap. 2.). Dalek, dalek zdál se být Stvořitel od svých tvorů. A přece mu bylo mnohé srdce tak blízké! Stěží a s námahou propracovalo se k svému Bohu. Dostalo se některé srdce blíže k Bohu než srdce Žalmistovo? Všechny city, jimiž jen lidské srdce může oplývat, pat-

řily jeho Bohu! *Cor meum et caro mea exultaverunt in Deum vivum* — Srdce mé i tělo mé jásá vsříc živému Bohu (Ž. 83, 3). *Clamavi, confitebor in toto corde meo* — Celým svým srdcem volá k němu, velebí jej (Ž. 118). Bolest i žal, útěcha i radost, vše je přijímáno z ruky Páně, vše od Něho pochází. *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuae laetificaverunt animam meam* — Pro množství bolesti, jež srdce mé zakusilo, tvá útěcha oblažila duši mou (Ž. 93, 19). Téměř v každém žalmu se obrací srdce pěvcovo k Bohu; podobá se něžnému, jemnému nástroji, zachvívajícimu se pod dotekem a laděním Nejvyššího. Je to intimní, něžné a důvěrné spojení Boha s tvorem, živý styk, naslouchání a patření srdcem, *mluva cor ad cor* — srdce k srdci.

Jaká to škola pro naši duši, která je tak často vůči Bohu zatvrzelá a pro Něho mrtva. Žijeme v době hojných milostí Nového zákona. Ve svátcích, v bohoslužbě katolické Církve, v církevním umění a pobožnostech je přehojná míra podnětů, životodárná škola pravého náboženského vzdělání srdce. Mimo to, což je vrchol všeho tohoto a víc než toto vše, živý Bůh je přítomen v našich kostelích, mocně tlukoucí Srdce Spasitele je ve svatostáncích a jako centrální, věčný pramen života je v nás božské bytí a život, jenž se s námi co nejúžeji spojuje a slučuje ve sv. přijímání! Jaký dojem by musily tyto živé a životodárné statky a poklady našeho svatého náboženství učiniti na naše srdce! Jak by je musily vychovati v něžnosti a jemnosti, takže by bylo živé, vřelé a citlivé vůči svému Stvořiteli a toliko jemu zasvěcovalo bohatou stupnici lidských citů a dojmů a v nepřetržitém styku s Ním nalézalo svou rozkoš a radost, a tak by se Stvořitel vpravdě stal *Deus cordis* — Bohem srdce! „*Deus cordis mei et pars mea Deus in aeternum* — Bůh srdce mého a podíl můj Bůh na věky.“ (Ž. 72.)

Nasloucháme-li však poctivě a pokorně tlukotu svého srdce a sami sebe posloucháme, dojdeme k zcela jinému poznatku. Jak tvrdé, bezcitné a necitelné je naše srdce vůči Bohu! Ve svém chování jeví se tak neučelivé a nevzdělané! Jako by mu náboženství bylo věcí zcela cizí a Bůh osobností naprosto neznámou! Když s Ním v modlitbě rozmlouváme nebo o Něm mluvíme, na Něho myslíme, nenacházíme myšlenek ani slov, stojíme tu před Ním nesmělí a těžkopádní, a přece podle slov apoštolových v Něm žijeme, pohybujeme se a jsme.

Není to nápadná skutečnost, nutící nás k vážnému přemýšlení? S malými dětmi se dovedeme bavit celé hodiny, vésti dlouhé řeči

o malicherných věcech, a vůči nekonečně velkému Bohu opustí nás úplně fantazie a mohutnost myšlení? Co je jen příčinou tohoto zvláštního zjevu?

Je to jistě nedostatek víry a lásky. Láska srdce učí, činí je vynalézavým a důvtipným, dává mu myšlenky a slova. Jakou učitelkou je tu přirozenost každé matky!

Naše přirozenost však vůči Bohu je zkažena hříchem. Je od Něho odvrácena, a proto nakloněna pouze k smyslnosti a k přirozeným vlastnostem. Tu je na svém místě, tu se umí pohybovat. Naproti tomu nadpřirozené náboženství a Bůh se jí jeví jako cizí území, jako vzdálená, neznámá země, jako někdo, kdo svým charakterem a podstatou je zcela něčím jiným než my sami. A proto je spojení s Bohem tak těžké, proto se nám nedostává myšlenek, slov a pojmů! Je to tak těžké srdci povznést se nad sebe samo, nad vlastní přirozenost, jedním slovem, modlití se, neboť modlitba není nic jiného než povznesení srdce k Bohu!

Ovšem pomáhají nám v tom svátosti a vůbec milost. Také ctnosti nám stojí jako mocní pomocníci po boku. Pouze tyto umožňují povznést přirozenost, ale nečiní to vždy snazším. Člověk si má při tom pomoci sám, má se namáhat a hledět vyškolit a vycvičit své vlastní srdce.

To činí neustále a vytrvale jen málo lidí, třebaže je to tak důležité v této vážné věci. Veškerý dnešní moderní život je nepřitelem tohoto zbožného vzdělání srdce v duchu modlitby. Celá naše vzdělanost, celá naše věda zaujímá proti dřívějšímu, kdy náboženství tvořilo centrum každé vědy, opačné stanovisko; je od Boha úplně odpoutána a odtržena. Veškerá duchovní strava, kterou přijímáme z novin a knih, je indiferentní, ba náboženství nepřátelská. Společenský život i myšlení se neobírá Bohem. Pro Něho není přístupný salon. Neboť kdo bude mluvit v rozhovoru nebo v obyčejné zábavě o Bohu nebo o zbožných věcech? To by byl přece hrubý přestupek proti společenským pravidlům! Také ve svém důvěrném styku s přáteli a známými nemluvíme o Bohu. A tak naše srdce, naše duše žije a utváří se zcela jen podle své přirozené stránky a brzo ztrácí způsobilost a vzdělání ve způsobech obcování s Bohem, stává se hluchým a němým pro nadpřirozené věci a styk s Bohem! Doba, určená modlitbě a bohoslužbě, mění se v otrockou, kancelářskou službu, kam nepřinášíme s sebou vnitřního člověka, srdce, nýbrž s nechtí a téměř úředně se plahočíme s naučenými a zkostnatělými předlohami modliteb. Proto není divu, že i na

nás musí Pán vznésti svou žalobu jako kdysi na izraelský lid: „Tento lid mě ctí ústy, avšak jeho srdce je ode mne daleko.“

Ano, naše srdce je daleko od Něho. To musí každý z nás cítit a uznat. Z bolesti nad tím, že Ten, jenž by nám měl býti bližší než všichni lidé, ba než my sami sobě, je tak vzdálen od nás, měli bychom se usilovně modlit o srdce účelivé, měkké, vřelé a zbožné. Modlitba ta by měla znít: „Aufer cor lapideum, da cor carneum — Odejmi ode mne toto srdce studené a kamenné a dej mi srdce z masa a z krve, živé a teplé.“ Vždyť Hospodin slibuje Ezechielovi: „Et dabo eis cor unum et spiritum novum tribuam in visceribus eorum, et auferam cor lapideum de carne eorum et dabo eis cor carneum — Dám jim jedno srdce a nového ducha vložím v jejich nitro; odstraním z hrudi jejich srdce kamenné a dám jim srdce z masa.“ (Ez. 11, 19.) Jakých rozkoší a radostí musilo by takové srdce pocítit ve styku s Bohem! Budiž učiněna zmínka jen o jedné takové srdečné radosti, kterou vidíme u Žalmisty tak často zdůrazňovat: je to vyslyšení proseb se strany Boží. Srdce Žalmistovo je tímto sladkým vědomím přímo naplněno. Na nesčetných místech Písma sv. se stále a stále děje o tom zmínka. (Clamavi et exaudivit me de monte sancto suo — Volal jsem k Němu a On mě vyslyšel se svaté hory své (Ž. 3.). Cum invocarem exaudivit me Deus justitiae meae — Když jsem Jej vzýval, vyslyšel mne Bůh můj spravedlivý. (Ž. 4.) Quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei — Neboť vyslyšel Hospodin hlasitý nárek můj (Ž. 6.). S vděčností je toto vyslyšení uznáváno. Ono je též veškerou nadějí a důvěrou prosícího v každé jeho modlitbě: „Dominus exaudivit me cum clamarem ad eum — Bůh mne vyslyší, budu-li k Němu volati.“ (Ž. 4.). Tu exaudies me, Domine, Deus meus — Ty mne jistě vyslyšíš, Hospodine, Bože můj (Ž. 37.). Proto, aby byl vyslyšen, vznáší se vroucí modlitba zbožného pěvce: Miserere mei et exaudi orationem meam — Smiluj se nade mnou a vyslyš mou prosbu (Ž. 4.). Respice et exaudi me, Domine, Deus meus — Vzhlédni na mne a vyslyš mne, Hospodine, Bože můj (Ž. 12.). In quacumque die invocavero te, velociter exaudi me — Kdykoliv Tě budu vzývat rychle mě vyslyš (Ž. 101.).

Jak bohatá je duše, která má pevnou důvěru ve vyslyšení proseb! Jak bezpečnou se musí cítit v tomto nebezpečném a ubohém světě! Jaký radostný mír jí musí naplňovat!

Avšak jak zřídka najdeme takové duše! Všeobecné pochybování, pronikající celý svět, spálilo a zničilo jako zlý mráz tuto něžnou květinu důvěry v Boha. A je to přece téměř dogma, článek

víry, že modlitby, mající určité vlastnosti, jsou jistě Bohem vyslyšeny. Máme o tom jasný výrok Spasitelův: „Všecko, začkoliv budete prositi Otce ve jménu mém, dá vám“ (Jan 14, 13.). Nezní toto nádherné ujištění, veliké slovo Vykupitelovo, naší duši cize?

Nemusíme se báti, že chybíme, vytkneme-li většině lidí, že se vlastně svým srdcem modlí málo, nebo dokonce vůbec nic. Jen se zeptejme jednotlivců: Zač se modlíš z celé duše? Jak již dlouho? Je to skutečně tvá veliká starost, záležitost tvého srdce, abys dosáhl od Boha to či ono? A potom uvidíme, že se mnozí spokojují s obvyklými, známými předlohami modliteb a že se vlastně nemodlí s rozmyslem, vytrvale, plni vroucí a pevné touhy. Neznají pokladů a moci bohatého, živého Boha. Nepozorují nouzi a potřebu, obzvláště duševní, svého bližního, ale nevidí ani svou vlastní bídu a chudobu. Proto zůstávají jejich ústa zavřena. O ničem nevědí a nemají se zač modlit. Jejich srdce je chudé jak vyprahlá země, v níž netekou bohaté vody, nezná důležitosti modlitby a jejího vyslyšení.

Svět, lidé naší doby trpí, jak sotva kdy jindy lidstvo trpělo. I když snad bylo mnohdy utrpení větší, všeobecnější bylo sotva. Jakou úlohu měly by tu hráti naše modlitby! Jaké úkoly má tu naše srdce rozřešiti!

Vzpomeňme si na sucho, které kdysi navštívilo Palestinu, jak nám o tom vypráví 3. kniha královská. Vezměme ji do rukou a čerpejme z ní útěchu a důvěru! Již po mnoho let ani nesprchlo, což mělo za následek, že v Judsku vypukl veliký hlad. Jak to muselo být zlé, poznáváme ze slov sareftské vdovy. Když ji prorok Eliáš prosil o kousek chleba, odvětila mu: „Jakože živ je Hospodin, Bůh tvůj, nemám chleba, leč v nádobě trochu mouky — co by mohl vzíti do hrsti a maličko oleje ve džbáně; právě sbírám několik dřívěk, pak půjdu a udělám sobě a synu svému chléb, abychom jej snědli a poté zemřeli.“

Nouze tedy byla veliká. Milost Boží však byla blízko. Neboť prorok se počal modlit. Achabovi pak řekl: „Vystup, jez a pij, neboť zvuk velikého deště je slyšeti.“ Eliáš však vystoupil na horu Karmel a skloniv se k zemi, položil svou tvář mezi kolena a řekl svému služebníku: „Vystup a pohled' proti moři!“ Když pak on vystoupil a pohleděl, řekl: „Nic tu není.“ I řekl mu opět: „Jdi tam zase, a to sedmkrát.“ Když pak šel po sedmé, hle, obláček, malý jako šlápěje člověka, vystupoval z moře. I řekl: „Jdi a rci Achabovi: ‚Zapřáhni vůz svůj a jed' dolů, aby tě nezastihl dešť.‘“ A sotva se

otočil, hle, nebesa se zatáhla mraky a strhl se vítr a déšť veliký (3. kr. 18, 41. n.).

Vzchop se, srdce naše, v těchto dnech bídy a soužení! Jedno nám zbývá — modlitba. Hledme tak, jako onen prorokův sluha, nepřetržitě k moři Boží milosti a všemohoucnosti. Modleme se jako Eliáš v hluboké pokoře a poníženosti, v pevné důvěře a vytrvalosti a pak i na nás se vyplní slova Žalmistova: „Quoniam ad te orabo: Domine, mane exaudies vocem meam — K Tobě se budu modlití a Ty, Pane, již hned zrána vyslyšíš mou modlitbu.“

Emauzy.

† P. Benedikt Coekol.

Slova života věčného.

Sv. Euplius, jáhen a mučedník. († 12. srpna 304 v Kataně na Sicílii.)
Památka jeho se slaví 12. srpna.

S knihami sv. Evangelia v rukou, s nimiž byl polapen, stál před konsulem Kalvisiánem.

„Přinesl jsi ty sem tyto spisy?“

„Ano, já sám jsem je sem přinesl, jak sám můžeš viděti. S nimi jsem byl vypátrán.“

„Předčítej je!“

Euplius otevřel svitek a četl: „Blahoslavení, kteří protiventství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské“ (Mat. 5, 10). A na jiném místě: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne.“ (Mat. 16, 24.)

Když to i ono přečetl, tázal se konsul: „Co je to?“

Euplius řekl: „Zákon Páně, který mi byl odevzdán.“

„Od koho?“

„Od Ježíše Krista, Syna Boha živého.“

I napiali ho nyní na skřípec k druhému bolestnému výslechu. Vyznavač Kristův zůstal však vytrvalým. Poznamenal se tiše sv. křížem a řekl: „Co jsem řekl, vyznám i nyní; jsem křesťanem a čítám Písmo sv.“

Kalvisián: „Proč jsi tato čtení, která císařové zakázali, u sebe podržel a je nevydal?“

Euplius: „Protože jsem křesťanem a není mi dovoleno je vydati... V nich je obsažen život věčný. Abych tento život neztratil, obětuji svůj život.“

Modle se hlasitě, přetrpěl muka na skřípci, až konečně jeho tě-

lesné síly byly vyčerpány. Hlas vypověděl službu; jenom jeho rty se tiše pohybovaly při modlitbě. Nato mu zavěsili sv. Evangelium, s kterým byl zatčen, kolem krku. Vpředu šel hlasatel a oznamoval: „Euplius, křesťan, nepřítel bohů a císařů.“

Euplius byl však pln radostné mysli a neustále volal: „Díky Kristu, mému Bohu!“

Když přišel na popraviště, modlil se tím vroucněji. Ještě poslední děkovaná modlitba, a jeho hlava klesla pod popravčí sekyrou. Raději obětoval svůj život, než aby dobrovolně vydal knihu Evangelii. Tak si vážil křesťanský starověk Písma sv. Také naše doba má zálibu v knihách. Mluví se o knihách života, a těmi by rádi nahradili Evangelium, ale — „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného!“ (Jan 6, 69.) *)

Beuron,

P. Hildebrand Bihlmeyer.



Breviář v ruce laiků.

III. Breviář knihou křesťanské tradice.

A. Rozvinul jsi přede mnou krásu a hloubku breviáře jako pravé modlitební knihy křesťanské. Ale přece mne zaráží jistá schematičnost a snad i jednotvárnost, takže bych zapochyboval o její universální povaze.

B. Formu musí mít každé lidské dílo; čím přísnější řád ji ovládá, tím lépe vnímáme a chápeme. Teprve náplň této formy dílo oživuje, osvobozuje ze zajetí tuhé rovnoměrnosti; tak i obsah breviáře pozvedá jej nad jiné knihy. Ukazuje nám, že jsou to modlitby všech pokolení křesťanských, spjatých po věky toutéž láskou k Bohu, Jež chválí, Jeho slova poslouchají a k Němu ruce spínají.

Zpěvy, čtení i modlitby breviáře jsou zrcadlem neporušené křesťanské tradice.

A. Myslíš tedy, že breviář i obsahem kotví až ve stoletích prvo-křesťanských?

B. Probereme-li spolu všechny složky oficia, uvidíš, že breviář tlu- močí křesťanskou tradici v celém jejím rozsahu, tedy i její kořeny starozákonní a potom přes věky křesťanskou myšlenku až do dob nejnovějších. Ty, jako hudebník, pochopíš tu šíři na zpěvech bre- víře.

*) Přeloženo z knihy „Wahre Gottsucher“, Freiburg i. Br. 1920, Herder.

A. Prohlédl jsem si pozorně antifonář a k svému překvapení jsem poznal, že v ničem nezádá graduálu. Znějí-li zpěvy mešní velebně, je zpěv církevních hodiněk snad vroucnější, či lépe lyričtější, po-
něvadž se v nich chvěje jednak touha, v nočních hodinkách nepřetržitě stupňovaná, jednak i vděčná radost z pochopeného a oslaveného tajemství dne.

B. To jsi dobře vystihl hudební proudění oficia. Všimni si, kde je ideové těžiště těchto zpěvů. Jest v žalmech, nejvzácnějším květu starozákonního básnictví. Kdyby to bylo dílo pouze lidské, tkvěla by jejich cena jen v básnické kráse jejich. Božská inspirace vložila však do žalmů i hluboce tajemný obsah náboženský. Žalmy zaznívaly již v očekávání spásy, naplnily se smrtí Páně. Umilkly v ústech Izraele, ale Spasitel, který je tolik miloval, vložil je vyznívající do úst své Církve, aby je již nikdy nepřestala prozpěvovati k Boží chvále.

A. Mají tedy žalmy ráz oslavný?

B. Nikoliv. Hrají v nich všechny struny: chválí, lkají, žalují, poučují, prosí i věští. Jsou nejpřípadnějším výrazem lidské modlitby, protože zachycují tragiku našeho vykoupení. Sv. Aтанáš dí, že „v nich každý jako v zrcadle vidí celý svůj život, jeho zkoušky, boje a zápasy, spasné útočiště v Bohu a u Něho i korunu vítězství“.

A. Proto asi u všech křesťanských národů se těšili úctě a jak jsme se učili, byly mezi prvními knihami, jež tvořily základ písemnictví každého národa. Schválně jsem si koupil poslední český překlad. Žaltář čili Knihu žalmů od Dra J. Hejčla (laciné vydání Praha 1922). Při veškeré kráse nezdá se mi však její četba lehkou.

B. To už je ráz Písma svatého, má světla i stíny. Proto byl Církvi dán úřad učitelský, aby vykládala slovo Boží a tím jsou i žalmy, Duchem svatým inspirované. V žaltáři Hejčlově, vzorně přeloženém, je poznámek vskutku málo. V mém francouzském breviáři jsou velmi bohaté vysvětlivky. Máme také obširný „Výklad posvátných žalmů“ (2dílný a laciný) od dra Jar. Sedláčka, ale je pro laiky příliš podrobný. Vzpomínám si na studentská léta, když v Emauzích kázával P. Jan Zima, jak přicházel někdy plný ohnivého nadšení, jež i na posluchače přenášel; to když toho dne slavný opat Dr. B. Sauter vykládal své řeholní rodině žalmy.

A. Je tedy potřebí světla, jež by zapudilo nejasnosti?

B. Stačí jen jiskra, záblesk letící hvězdy k zemi. V jejím okamžitém, ale prudce vzníceném světle pochopíme i žalm. Takovou jiskrou je t. zv. A n t i f o n a. Nazval bych ji česky „heslem“, neboť obsahuje jadrnou myšlenku, vybranou zpravidla ze zpívaného žal-

mu, takže jej s toho hlediska prozařuje. Na některé svátky je antifona jakýmsi krystalem, v němž se vyhranilo určité tajemství dne. Průhled touto hraní láme zvláštní světla na verše žalmu.

A. Teď teprve chápu i hudební stránku psalmodie (zpěvu žalmů a antifon).

Církevní zpěvy jsou prvními skladbami hudebními. Poznávám jejich velikost právě v principech, jež se dnes nazývají moderními.

Vyrůstají z textu. V žalmech se uplatňuje správná deklamace živého slova.

V antifonách, skutečných perličkách chorálu, máme první uzavřené skladbičky prózy, takže mají t. zv. v o l n ý r y t m u s, v němž hudební motiv svobodně se rozvíjí bez mechanické periodičnosti, jen aby vyzdvihl základní myšlenku antifony, svátečnímu dni připadnou.

B. Všiml sis, že vedle žalmů zpívají se t. zv. zpěvy čili „c a n t i c a“?

A. Mám je velice rád. Zpěv Zachariášův (Benedictus), Zpěv Simeonův (Nunc dimittis), Chvalozpěv P. Marie (Magnificat) považují za vyvrcholení všech žalmů.

B. To proto, že jsou to již písně Nového zákona. Blízkost spásitele světa, která je probudila v srdcích těch, jimž se zjevil, zbavila je temnot a vlila jim velebný jas a jásot. Proti nim ostatních 13 starozákonních zpěvů ustupuje do pozadí. Ty 3 se však zpívají každodenně. Jaká prudkost citů je vystupňována, když se na úsvitě ve chválách rozezvučí Benedictus, hlásající blízkost spásy v nastávající liturgii mešní! Není hlubšího projevu vděčnosti za dobrodiní dne jako Magnificat nešpor. Před mrákotami noci, jež nás volá na lůžko, zpíváme důvěrně: „Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého v pokoji!“, odevzdávající sebe do rukou nejlepšího Otce.

A. Oheň v srdcích pokřtěných rozkřesaný, živil plamen jejich lásky, až se jiskřila novými chvalozpěvy po řadu století. Zprvu to byly zvláště zpěvy mešní (na př. Gloria), v nichž volný rytmus dosvědčuje, že vznikly pod patrným dechem Ducha Svatého, jenž svými dary srdce k zpěvu probouzel.

K žalmové formě se vrátil slavný ambrosiánský velezpěv „Te Deum laudamus“, podivuhodná to synthesa Credo a Sanctus. Je to nejskvělejší zakončení jitřních hodin.

B. I já jsem se podívoval při studiu antifonáře, jak se křesťanský zpěv překrásně rozvíjel od pouhé recitace žalmů k velkolepým mosaikám volných zpěvů antifona vedle zpěvů mešních ukázněným tónům hymnů.

B. Máš pravdu, hymny jsou nejpůvabnějším květem obrozených století, ale také pokladnicí vzácných myšlenek zhuštěných v jiskřivé křišťály veršů.

A. V hymnách vidím základ duchovních písní u všech národů, neboť pravidelné básnické metrum učilo rozvíjeti slovní i hudební myšlenku podle pevného řádu krásy.

B. Já bych zase zdůraznil, že se při jejich vzniku uplatnila nová složka křesťanské tradice, totiž vliv syrský a řeckovýchodní. Zkrátka pozorujeme, jak breviář shrnoval v sebe křesťanskou myšlenku, která různotvárně kvetla v jednotlivých stoletích. Pochopíš to lépe, všimneme-li si kromě zpěvů také čtení.

Víš dobře, že hodinky jitřní, prozpěvované za nočního bdění, mají 3 oddíly, n o k t u r n a, neboli strážce. Každý oddíl končí zvláštním čtením. Je-li gradace ve zpěvech, je i čtení v oddílech vystupňováno. V prvním nokturnu jsou čtení starozákonní, nebo apoštolských listů, v II. nokturnu slyšíme o životě svatých, někdy též výklad starozákonního textu, nebo sváteční řeč, v posledním oddílu znějí slova svatého evangelia s připojenou promluvou čili h o m i l i í ze spisů svatých Otců.

Přidáš-li k tomu i čtení Písma svatého v misálu, poznáváš, že v obou, misálu a breviáři, máme drahocennou studnici Božího Slova, jak je Církev přijala, opatruje a tradicí pokolením odevzdává.

A. Připomíná mi to slavnou knihu N. Tolstého „Okruh četby“, v níž je každému dni v roce určen nějaký výňatek ze znamenitého spisovatele.

B. Snad. Ale v liturgických knihách není výběr podle měnivého a náladového vkusu. V misále převládá čtení z písem svatých Nového zákona. V breviáři vracíme se k hlavním dílům Starého zákona, zejména v dobách kajících. Čtení ze St. zákona počíná v postě a rozvíjí před námi dějiny patriarchů. V době svatodušní přečtou se výňatky z ostatních knih, na př. Knihy soudců, Přísloví, Moudrosti, Kazatelů. Velikáni: Job Tobiáš, Judit a Ester a řady proroků jsou ukazatelem z temna k světlu. Prorok Isaiáš je slavným hlasatelem Pána v adventu.

A. A na Nový zákon se zapomnělo?

B. Připomněl jsem již, že ten je především v misále, zejména jádro křesťanského Zjevení, evangelia. V breviáři jsou jen výklady a promluvy nejslavnějších učitelů církevních. Čteme tam však v době vánoční a velikonoční postupně jednotlivé epištoly svatých apoštolů.

A. Je tedy čtení breviáře omezeno jen na nejstarší písemné památky?

B. Nikoliv. V životopisech svatých k nám živě hovoří všechna křesťanská století. Mezi svatými učiteli jsou i mladší, na př. sv. Bernard, sv. Tomáš Akv. a j.

Najdeme tam o některých svátcích i slova papežů, mluvících se stolce Petrova o tajemství dne. Tak na př. na svátek sv. Rodiny, sv. Cyrila a Metoděje, Krista Krále, Neposkvrněného Početí sklání se k nám slavní papežové posledních desetiletí.

A. Potom vidím, že breviář, ač znamená zkrácený, či zhuštěný výběr liturgických chval Božích a Božího slova, svou šíří rozkládá se jako košatý strom nad všemi věky lidstva.

(Pokračování.)

Kralupy nad Vltavou.

Josef Klement.

Z B E N E D I K T I N S K É H O Ř Á D U

Nový předseda Papežského Vyššího ústavu pro posvátnou hudbu. Jak jsme již v předminulém čísle krátce oznámili, zastihla opata Ferrettiho téměř náhlá smrt během jeho cesty na budapeštský kongres. Ihned po příjezdu vlaku do Bologny musil být odnesen do nádražní restaurace, kde mu spolu s ním cestující P. Cyril Janota O. S. B. mohl ještě udělit svátost Posledního pomazání. Pohřben byl v opatství sv. Jana v Parmě, jehož byl až do svého povolání za předsedu „Musica Sacra“ opatem. — Na jeho místo jmenoval nedávno svatý Otec co nástupce mnicha benediktinského kláštera montserratského, P. Řehoře Sunnola, který již po více let sídlil v Miláně, kde byl založil a řídil Vyšší školu ambrosiánského zpěvu a Školu posvátného zpěvu. Nemáme v úmyslu, a není ani zapotřebí, rozepisovati se o vědecké ceně díla a o zásluhách nového předsedy o posvátný zpěv ambrosiánský, jež dostatečně ocenil sám papež Pius XI., jmenovav ho na toto čestné a důležité místo. Krátce jen se chceme zmíniti o hlavních bodech dosavadní jeho vědecké práce.

S pílí vpravdě benediktinskou a s odborným vzděláním předběžným podjal se v Miláně obtížného úkolu kritického vydání ambrosiánského Graduálu.

Bylo především nutno shledávati, srovnávati a tříditi rozličné kodexy a sestaviti tak jejich historickou posloupnost. Dalším krokem, a to hlavním, bylo vyhledati ve spleti různých variantů, jak je podávalo víc jak padesát kodexů, zlatou nit pravé tradice ambrosiánské. Tím byl vlastní úkol vykonán, zbývalo jen připravit a vydati tiskem výsledek badání.

V této věci dostalo se mu vydatné pomoci slavné nakladatelské firmy belgické Desclée & Cie, která s velikou šlechetností vzala na sebe veliké výlohy spojené s vydáváním podobného díla. Několik let poté měl autor příležitost vyjádřit osobně svůj dík šlechetnému svému mecenáši v belgickém opatství Maredsous, založeném právě tak rodinou Desclée.

Jmenování k nové hodnosti zastihlo neúnavného pracovníka uprostřed nového, podobného podniku, vydání totiž ambrosiánského Vesperálu.

Kromě těchto dvou stěžejních děl uveřejnil P. Sunnol během svého 6-letého pobytu v Miláně řadu publikací, menších sice rozsahem, nikoli však významem. Sem patří krásné vydání „Praeconium Paschale“, jehož zlomky z devátého století byl našel, Officium Defunctorum, Zpěvy eucharistické a j. — Živý ohlas a souhlas nesčetných revuí hudebních našel jeho „Úvod do hudební paleografie gregoriánské“, jehož španělský originál byl brzy přeložen do francouzštiny.

Avšak co snad nejvíce rozneslo jméno prostého benediktina po celé takřka Evropě, je jeho Škola gregoriánského chorálu, jejíž časovost a celkovou úroveň výmluvně dosvědčuje fakt, že kromě španělského originá-

lu, jenž se dožil osmého vydání, vyšla francouzsky (sedm vydání), italsky, anglicky a německy. V předmluvě k prvému vydání (z r. 1905) uveřejňuje autor list jednoho z předních představitelů slavné chorální školy ze Solesmes, P. Ondřeje Mocquereau, v němž tento knihu vřele doporučuje, protože tato „jasně, určitě a přesně tlumočí nauku školy Solesmské“. Lepšího doporučení jistě nemohlo se autorovi dostat než právě z úst odborníka nad jiné kompetentního v oboru chorální teorie.

Neúnavnému pracovníkovi, důstojnému nástupci opata Ferrettiho, přejeme i my ze srdce co nejvíce síly shůry, aby nyní, co světlo na svícen postavené, tím více zářil a osvětloval.

LITURGICKÉ ZPRÁVY

Mše svatá a radio. Čas od času stále ještě se i u nás najdou věřící, kteří se domnívají, že vyslechnutím radiového přenosu Mše svaté dosti učiní své nedělní povinnosti. V této věci nedávno znovu zdůraznil papežský orgán „Osservatore Romano“ stanovisko Církve svaté. Píše: „Jistý zámoceánský deník uveřejňuje zprávu, že podle telegramu ze Salamanky, Svatý Otec prý dal katolíkům, bydlícím v území podrobeném vládě Barcelonské, zvláštní dovolení ‚slyšeti platně‘ Mši svatou, slouženou a vysílanou radiem z ústředí ‚Radio Nacional‘ v Salamance.

Bude tedy na místě podotknouti za účelem objasnění, že Svatý Otec dovolil pouze sloužení Mše svaté v jedné ze sousedních místností, používané výhradně co kaple v sídle ‚Radio Nacional‘ v Salamance, aby mohl být proveden její přenos radiem ku po-

síle a duchovnímu prospěchu mnoha věřících, kteří nemohou za přítomných bolestných okolností navštěvovati chrám.

Avšak, vzhledem k nejasnostem, jež neustále trvají stran této věci, zdá se nám nutným znovu zdůrazniti, že takové přenosy nikterak nemají co činiti se splněním nedělního příkázání; kdo pro jakýkoli vážný důvod není s to býti ve svátek obvyklým způsobem přítomen slavení Mše svaté, je zproštěn od zachovávaní příkázání; a poslechne-li si její přenos radiem, bude tím zajisté vzdělán a posílněn, aniž by tím však splnil příkázání, jemuž nelze tímto způsobem zadost učiniti.

Z toho tedy vyplývá, že bez vážných důvodů zprošťujících od této povinnosti, je každý zavázán býti obvyklým způsobem přítomen sváteční Mši svaté, a žádné poslouchání její v radiu že nikterak neomlouvá.“



Narozeniny.

Lidé tohoto světa slaví své narozeniny. Svatí naproti tomu říkají se sv. Augustinem: „Co prospěje naroditi se bez znovuzrození?“ Zrození pro nebe je jejich dnem milosti, jejich svátkem. I když přílišné zdůrazňování a oslavování pozemských narozenin svědčí o pozemském smýšlení a stanovisku lidí, jsou narozeniny přesto velkým mezníkem života, nezbytnou přípravou na všecko příští a budoucí.

Zlaté jitro nastává, den stvoření lidské duše. Purpurový žár vzplál ve věčnosti. Šíří se z nekonečné hloubky, z nezměrného klínu Nejsvětější Trojice. Tyto zářivé a žhavé vlny valí se přes žasnoucí a jásající zástupy nebešťanů, propast milosrdenství zvěstuje to propasti lásky, moudrost šeptá o tom všemohoucnosti; zdá se, že celé nebe úžasem ztichne, že se nebeský život zastaví, kdykoliv Všemohoucí opět promluví: „Učiňme člověka podle našeho obrazu a podoby.“

S nádherným čtyřspřežím krásy, lásky, všemohoucnosti a moudrosti Boží, řízeným zářícím knížetem nebes, vjíždí tajemná bytost na tento svět. Ani věda, ani sebe větší umění lidské nedovede, nemůže jí učiniti. Ona je dílem Božím, na němž jsou lidé účastni co pouhé nástroje, ona je neslýchanou písní pocty a oslavy na Všemohoucího a jeho nejobdivuhodnější a nejvyšší vlastnosti. Před lidskými však zraky tu leží v kolébce jako slabé, právě narozené dítě. První slavnost narozenin! Je-li rodina ještě křesťanská, rodiče a sourozenci ještě dobří a věřící, je narození dítěte pro ně pravým slavnostním dnem. Jaké tajemné dni předcházejí zrození! Radost, naděje, bázeň a úzkost svírají srdce. Nyní nastala již ta hodina a šťastně minula! Jak vznešenou, úctyhodnou se jeví

ve své slabosti matka svému manželovi, dětem. S jakou něžností a láskou je ošetřována! Nová otcovská důstojnost získává manželovi v očích dětí svatou vážnost, jež pochází z nebe od samého Boha. I děti samy, vyrostlé v nevinnosti a čistotě, poučeny o tom, že dítky jsou darem nebes, radují se z této skutečnosti jako z nějakého divu v pohádce; jaty kouzlem, chodí tiše kolem, naslouchají plny úžasu, zaslechnou-li hlasu novorozeňátka, a plny lásky zastavují se v plachém obdivu u lůžka malého sourozence.

Ó, jakou hlubokou, tajemnou radost přináší novorozeně do rodin! Jaká něžná a přece nerozlučitelná pouta jsou tu spřádána mezi nebem a zemí, Bohem a lidmi, mezi manžely samými a mezi rodiči a dětmi! Ubozí rodiče, ubohé rodiny, které neznají takového štěstí radostných dnů!

Nekonečně horší je však, jsou-li porody zmenšovány vlastní zločinnou vinou. Kolik pocty je tu upíráno Všemohoucímu, jak nesmírné bohatství světu a lidstvu vzato, kolik požehnání, pokoje a radosti rodinám odcizeno! Nebe i země trpí nesmírnou škodu, kletba s neštěstím přichází na svět. Teplo, láska a radost prchají ze světa a země se stává hřbitovem plným chladu a smutku! Narozeniny jsou dnem radosti, o niž se sdílí nebe se zemí, Bůh s lidmi. Jejich význam se jeví teprve tehdy v pravém světle, koná-li se hned ještě téhož dne křest malého pozemšťana, kterým se dítě stává zároveň i občanem nebes. Narození i křest by měly být pokud možná blízko sebe. Tak stanoví také církevní právo: *Infantes quamprimum baptizentur*. — Dítky mají býti co nejdříve pokřtěny, a je vážnou povinností rodičů starati se o to. Pak by připadla slavnost narozenin, případně i jmenin se křtem na jeden den a starý spor, co slaviti, zda den křtu či narozeniny, by byl rozřešen. Neboť ať už se cokoli — třeba i plným právem — uvádí pro obranu jmenin, počátek pozemského života, den narození, mluví řečí tak mohutnou, že nemůže být přeslechnut! Milost předpokládá přirozenost, znovuzrození předpokládá narození. Ve křtu se dnem stvoření, jenž se nad novorozenětem usmívá, se druží den vykoupení, ježž Abraham viděl a nad nímž zaplesal. Který den je nádhernější, který zářnější? Den Otce, či Syna? Oba jsou nesrovnatelné. *Gloria Patri et Filio* — Sláva Otci i Synu!

K Vykupiteli, jenž ve křtu přijímá dítě do své říše, přistupují ještě dvě vznešené postavy, Maria a Církev. Obě přicházejí s plnými rukama nádherného vázaného k narozeninám i křtu, s bohatými poklady víry a milosti. Čím častěji se pak slavnost narozenin opakuje, tím více se zvětšuje čest a sláva Boha, Krista a Církve.

S počtem dnů života roste také, neb alespoň má růsti, člověk v milosti a zásluhách. A když se již přiblíží výročí sedmdesátých narozenin, kdy život lidský podle Písma je již nazýván spíše labor et dolor — svízel a námaha, pak je teprve důvod k oslavě narozenin! Zde na zemi pro člověka labor et dolor, v nebi pro Boha gloria et honor, den ode dne se zvětšuje čest a sláva Všemohoucího.

Narozeniny každého člověka kladou nám takovéto či podobné myšlenky na mysl.

Tisíckrát více se však hodí tyto myšlenky k narozeninám nejblahoslavenější Panny Marie. Jako je holubicí bez žluče, růží bez trní, tak je i její zrození naprosto čisté a jasné. U ní narození se naprosto shoduje se znovuzrozením; ona byla narozena, ano i počata beze všeho hříchu. U nás lidí není den narození bez mlhy a mraků, dědičný hřích nás tíží. U Marie je to nejčistší, nejkrásnější, nezkalený den radosti!

K tomu ještě přistupuje to, že nejblahoslavenější Panna je podle těla i duše nejdokonalejším, mistrovským dílem Božím! S ní nelze srovnati nás ostatní potomky lidské, zrovna tak jako nepatrnou stoličku se zlatým trůnem. Maria byla utvořena a zrozena co trůn Nejvyššího. Proto jáás nebe v den jejího zrození nejhlasněji. Neboť její uchránění a posvěcení zvěstuje čest a slávu Boží, jeho lásku, moudrost a všemohoucnost nejzřetelněji. Měli bychom my lidé o takovém svátku mlčeti?

A ještě jiný důležitý důvod k tomu ponouká, naše vlastní blaho, náš vlastní prospěch. A ten u nás prospěchářských lidí obyčejně převládá. Den zrození Matky Boží je počátkem našeho vykoupení, počátkem naší spásy. Je ranním červánkem našeho nejkrásnějšího, našeho největšího dne, dne našeho vykoupení. Jakou radost působí nám bezkvěť podzim v něžném, líbezném kvítku, jež vykvetlo ze starého kořene Jesse! Corde et animo Christo canamus gloriam in hac sacra solemnitare praecelsae Genitricis Dei virginis Mariae — Děkujme Kristu z celého srdce v tento velký den Panny Marie. A oslavujme radostně a slavnostně její narozeniny. — Cum jucunditate nativitate beatuae Mariae celebremus!

Emauzy.

† P. Benedikt Coekoll.



Život spravedlivého člověka není dílem člověka, nýbrž Boha, nebo lépe. Boha i člověka: dílem Boha působením milosti, dílem člověka spolupůsobením v poslušnosti.

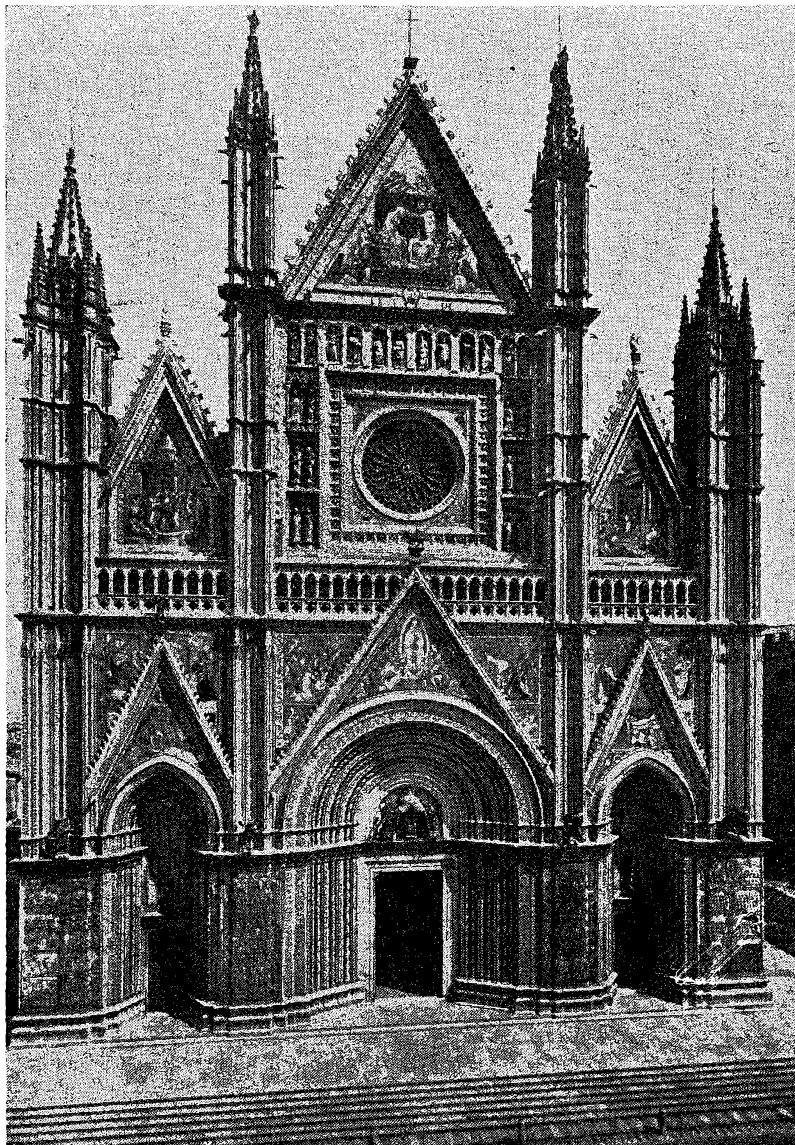
Sv. Augustin.

Orvieto.

(Vzpomínky z cesty).

Perlou ukrytou bych nazval toto umbrijské, tiché, po tak mnohých stránkách zajímavé městečko. Přesto že je položeno na jedné z hlavních tratí (Florenc—Řím), zůstává snad většinou turistů „z povolání“, shlížejících umělecké a přírodní poklady Apeninského poloostrova, obyčejně nepovšimnuto. A přece, jak krásné a zajímavé je toto město na hoře, s obojí, jak přírodní, tak umělecké stránky!

Po dvouhodinové jízdě z Říma vjíždíme do nevelkého, klidného a čistého nádraží; jeden ze zaměstnanců právě zalévá a ošetřuje květiny tu a tam v menších i větších skupinkách po nástupišti rozestavené. Reklamy po stěnách rozvěšené, nabízející vinnou láhev s nápisem: Orvieto—Sole připomínají nám dar nebes, jímž tento kraj zvláště oplývá a jenž roznesl po světě snad mnohem více jméno Orvieto než sama katedrála. Vycházíme z nádražní budovy a čekáme na malém prostranství na vůz lanové dráhy, jež nás „vynese“ do města samého. Brzy se na dosti příkrém svahu objevuje menší vůz a zvolna se blíží do stanice. Vstupujeme do něho a brzy se vydává na novou cestu vzhůru do města. Mezi jízdou naskýtá se nám překrásný pohled na celý kraj kolem, s jeho poli a vinicemi. Těsně před vjezdem do stanice projíždíme menším tunelem, vydlabaným v tufové skále, z níž sestává celý vrch. Vystupujeme. Část cestujících nasedá znovu do autobusu, jež je má dovézt do středu města. My však chceme jednak protáhnout údy jízdou zdřevěnělé, jednak chceme trochu shlédnout život orvietských ulic; dáváme se tedy hlavní a v těchto místech jedinou ulicí Cavour, v níž nás brzy dostihuje poloprázdný autobus. Sluníčko začíná řádně pražit a celou svou silou, jakou má právě na „slunném jihu“, se nám opírá do zad, jak stoupáme blíž ke středu města. A věru, nelitujeme, že jsme odolali svodům pohodlného a rychlého autobusu; jsme za to odměněni mnohonásobně. Co nám nejvíce padá do očí, je celkový ráz ulice; měli bychom za to, že se tu setkáme s obdobnými idylkami, jež nám podávají ještě dnes leckteré z ulic římských, ať už v Trastevere, či v Ghettu, či na Piazza dei Fiori. Nic takového nenajdeme v Orvietu. Každá z jeho ulic, přesto že je všední den, je jakoby připravena k velké nějaké slavnosti; téměř každé okno kamenných, většinou neomítnutých domů je vyzdobeno přerůznými, bohatě kvetoucími květinami. Co chvíli ukáže se nám mezi domy některý ze štíhlých pilířů katedrály, cíle to naší pouti.



Dóm v Orvietu — Průčelí.

Zrychlujeme maně krok. In domum Domini ibimus! Cestou se ještě zastavujeme ve starobylém, malém kostelíku, zasvěceném svatému jáhnu Vavřincovi, jenž tam trůní ve výklenku nad oltářem. Jen krátce se tu zdržujeme a spěcháme zase dále. Čím více se blížíme ke středu města, stává se život rušnější, přesto že ulice sama se spíše zužuje. Než v tomto ruchu a šumu obyčejného života ne- najdeme katedrály, královny slavného města Orvieta. Nutno se odchýliti ode všeho toho shonu, abychom dostihli jejího sídla. Zahýbáme tedy do jedné z vedlejších ulic, jež už svým jménem „Via del Duomo“ nám naznačuje cestu; po malé chvíli ulice vústí- je na dosti široké prostranství. Piazza del Duomo. Stojíme před katedrálou. Stojíme před uměleckým dílem, jež jednohlasný úsu-

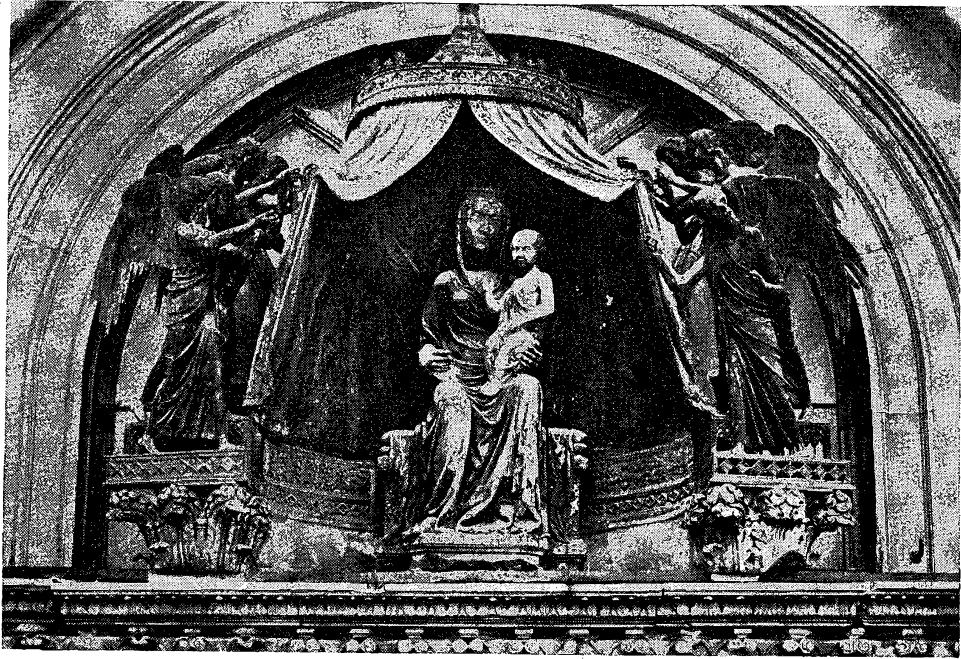


Dóm v Orvietu — Vnitřek.

dek znalců prohlašuje vedle dómu sv. Marka v Benátkách a vedle dómu a Campo Santo v Pise za nejkrásnější z výtvorů středověku.

Usedáme na kamennou lávku naproti chrámu a vnímáme chvíli beze slova nakupenou zde krásu. To není průčelí chrámu, na jaké jsme zvyklí odjinud, to je jeden jediný ohromný oltář, horoucí píseň chvály a oslavy Boží, jaké právě jen středověk a řekněme ještě italský středověk v opravdovosti své víry a v žáru své lásky byl schopen. Celá fasáda ve své výši a délce působí dojmem ohromného gotického triptychu, jehož jednotlivé části jsou do nejmenších takřka podrobností propracovány. Jediné, co celkový soulad poněkud ruší, jsou mosaikové obrazy, jež vyplňují jak štíty, tak i všechna volná pole. Původní, duchu a slohu chrámu odpovídající mosaiky vzaly částečně během času za své, část jich pak byla v letech 1785—89 převezena do Říma, co dar papeži Piovi VI. Ona z pozůstalých polí, jež byla v chatrném stavu, byla — ne právě šťastně — obnovena, ostatní pole byla znovu komponována ve slohu doby. Než přes všechnu živost barev, v nichž jsou obrazy vypracovány, není rušivý dojem nikterak zvlášť veliký, ježto stavba sama si cele podmaňuje oko pozorovatelovo svou jasnou a přece tak bohatou, klidnou a přece tak síly a vzepětí plnou celkovou skladbou architektonickou.

Není zde místo, abych popisoval všechny jednotlivosti, z nichž téměř každá je výtvořem klasickým, ať už myslím na čtyři veliká



Dóm v Orvietu — Socha Matky Boží nad hlavním portálem.

pole mezi jednotlivými branami chrámu, vyplněná románsko-gotickými reliefy, zobrazujícími výjevy ze Starého i Nového zákona, či ať mám na mysli bronzovou sochu Matky Boží, tak sličnou ve vsí. její prostotě, či rovněž bronzové postavy čtyř tvorů — symbolů svatých evangelistů, či nádhernou kamennou růžici, zasazenou co drahokam do středu celé stavby, či pod ní probíhající, celou délku průčelí protínající, rozkošný ochoz, či konečně čtyři k nebi čnící, přes padesát metrů vysoké pilíře, jež celou fasádu dělí na tři velké části a jež stavbě dodávají takové lehkosti a svěžesti.

Vcházíme hlavním portálem do katedrály. V prvním okamžiku však jsme překvapeni novou zvláštností, na niž nejsme u chrámů jinak zvyklí. Zaráží nás prostota, s jakou je vybaven vnitřek chrámu a jež se v porovnání s nádhrou průčelí jeví skoro přísností. Brzy však chápeme příčinu a důvod podivného tohoto pojetí, tak nezvyklého pro nás ze severu. Chápeme, když si uvědomujeme půvab a krásu země, v níž a z níž chrám vyrostl, bohatství a plnost života, jež právě zdejší kraj tak vyznačuje, hlubokou modř jeho jasného nebe; proti všemu tomu chce a má tvořit chrám důstojný a rámci odpovídající protějšek. Proto ne uvnitř, nýbrž zvenčí tolik bohatství a nádhery. Ostatně i vnitřek sám, na první pohled tak prostý, odkrývá nám, jak jím procházíme, množství rozličných svých pokladů. Mám na mysli především dvě kaple, jež zakončují příční loď. Obě z nich stkvějí se bohatými malbami; leč pouze

pravá kaple stala se zvláště pozoruhodnou svou malířskou výzdobou, kdežto slávu druhé kaple tvoří vzácný poklad, jenž se tu od 13. století chová a jenž byl vlastním důvodem ke stavbě dómu.

V roce 1263 putoval jistý kněz z Prahy do Věčného Města. V malém městečku Bolseně, patřícím do orvietské diecése, sloužil nejsvětější Obět. Po Proměňování přišly mu pochybnosti o pravosti Těla a Krve Páně. Náhle však zázrak rozptýlil jeho nejistotu; z proměněné hostie počala hojně vytékati opravdová krev, jež i korporál potřísnila. Papež Urban IV., který tehda sídlil v Orvietu, dovědév se o tomto zázraku, dal Krví Páně pokropený korporál v slavnostním průvodu přenést do Orvieta; tato událost byla, jak jsme se již zmínili, hlavní pohnutkou k započetí stavby katedrály.

Nebylo nám však možno shlédnouti tuto vzácnou relikvii; je uložena ve velkolepém, masivním stříbrném relikviáři a jen na výslovné povolení tamějšího biskupa lze ji spatřiti. Poklonili jsme se Bohu skrytému pod způsobou chleba a obnovili jsme vyznání své pevné víry v jeho nejsvětější přítomnost, o níž právě náš krajan kdysi byl pochyboval.

Opouštíme tento posvátný prostor a jdeme ještě shlédnouti kapli druhou, zasvěcenou Matce Boží, jejíž klenba i stěny jsou vyzdobeny freskami dvou velikých, duchem a pojetím však úplně se lišících geniů. Fra Angelico da Fiesole započal r. 1447 s výzdobou klenby kaple; brzy však byl odvolán do Říma a tak na dobu plných padesáti let byla práce přerušena. Konečně r. 1499 povolali Orvietští L. Signorelliho, jenž celou výzdobu dokončil během dvou let. Tak se stalo, že na dílo posledního velikého umělce, jenž takřka výlučně byl ve své komposici inspirován náboženstvím a nadpřirozenem, bezprostředně tu navazuje jiný, v dějinách umění právě tak důležitý, jehož dílo dýše naopak plnou silou skutečnosti a jenž je bezprostředním předchůdcem genia Michelangelova.

Rádi bychom ještě déle prodleli v prostorách tohoto krásného, zajímavého, dechem nebes provanutého chrámu; než jednak nutno pomýšleti na zpáteční cestu do údolí k vlaku, jenž nás má zanésti zpět do vlasti, jednak už i jeden z kostelníků chřestěním svazku klíčů nás upozorňuje, že je čas k zavírání kostela. Vycházíme tedy hlavní branou. Slunce se celou silou svého poledního žáru opírá do zlata mosaik a do bronzových těl čtyř symbolických tvorů, býka, orla, anděla a lva, kteřížto dnem i nocí střeží jeden z divů světa, dóm Orvietský.

Emauzy.

Fr. Maurus Verzich.

VI. Commune Dedicacionis ecclesiae.

Již ve Starém zákoně máme hodně zmínek o posvěcení stánku a oltáře, a hlavně chrámu Páně (3. Král. 8, 1; Esdr. 6, 16 a j.). I křesťané v prvních dobách zasvěcovali chrámy Bohu, třebaže věřili ve všudypřítomnost Boží (srv. Ambr. Ep. 22 ad Marcel). O chrámu jerusalemském na Golgotě, jež dala postavit sv. Helena, víme, že se slavil i výroční den jeho posvěcení. Tento obyčej brzy se stal všeobecným. U nás slaví se výroční slavnost posvěcení chrámů celé diecése zároveň s výročním dnem posvěcení katedrálního chrámu Páně.

V hymnu „Caelestis urbs“, jehož pokračováním je hymnus „Alto ex Olympi vertice“, srovnává se Církev svatá s chrámem Božím. Církev je postavena na vrcholku hory, vyvýšena jest nade všechny pahorky, takže je ji odevšad viděti. Z věřících, jako z živých kamenů, vybudována je velkolepá budova Církve sv. Chrám je též obrazem nebeského Jerusalema, Církve vítězné. Svatí a světice Boží jsou kameny tohoto chrámu, jež spočívá na nejpevnějším základu, na Kristu Pánu. Tisíce andělů obklopují toto velebné město a tvoří nádherný pás nevěsty Beránkovy. Ježíš, jež přebývá v našich chrámech i v nebesích, spojuje obě Církve, Církve bojující i vítěznou, je základem obou. Obřady, jimiž oslavujeme Boha, jsou jen napodobením oslav nebeských. Hymny naše jsou jen ozvěnou hymnů nebeských. Z členů Církve bojující staví se nebeský Jerusalema. Je to sám božský Spasitel, Duch Svatý, který věřící otesává a upravuje utrpením a pokáním, aby se mohli státí částí ladné stavby nebeského Jerusalema. V chrámu pozemském dostává se jim k tomu milostí a síly.

Hymnus se nám zachoval v dvojím znění. Novější znění zavedli do breviáře korektoři z dob papeže Urbana VIII., když původní text úplně přepracovali co do formy i co do obsahu. Lämmer pokládá novější úpravu vskutku za zdařilou (Caelestis urbs, Freiburg 1866, str. 14). Musíme však uznati, že původní rytmus zní mnohem velebněji, třebaže místy poněkud vybočuje z pravidel rytmických. A pokud se týče obsahu, není třeba příliš dávatí přednost novějšímu znění. Třebaže původní text je mnohem prostší, místy nicméně předčí nový (3. sloka!). Nelze však popírat, že korektoři někde mistrně dovedli vyzvednouti smysl, v původním textu trochu nejasný (1. sloka v 2. části). Uvádíme zde proto znění obě.

83. Caelestis urbs Jerusalem.

Novější text ze stol. XVII. v úpravě pap. Urbana VIII. K nešporám a na jitřní.

Caelestis urbs Jerusalem,
beata pacis visio,¹
quae celsa de viventibus
saxis ad astra tolleris,
sponsaeque ritu cingeris
mille Angelorum millibus.

O sorte nupta prospera,²
dotata Patris gloria,
respersa sponsi gratia,
regina formosissima,
Christo iugata Principi,
caeli corusca civitas.

Hic margaritis emicant,³
patentque cunctis ostia,⁵
virtute namque praevia,
mortalis illuc ducitur,
amore Christi percitus
tormenta quisquis sustinet.

Scalpri salubris ictibus,⁶
et tusione plurima,

Jerusaleme nadhvězdny,
ty míru zjeve velebný,¹
jenž, ze skal živých zbudován,
své témě zvedáš ku hvězdám,
a nevěsta jak zářící
jsi věnčen duchy tisíci.

Tys nevěsta, již osud přál,²
jíž Otec slávu věnem dal,
milostí chotě zkropená,
královno krásná, vznešená,
za choť jsi dána Ježíši,
ty zářná obci ve výši.

Tam perlami je ozářen³
vchod otevřený lidem všem,⁵
tam člověka ctnost vůdkyně
po příkré vede pěšině,
když láskou k Pánu zahoří
a snáší všechna příkoří.

Údery kladiv, ostrých dlát,⁶
klepáním stálým, v mocný hrad

¹ Pacis visio = vidění míru, je jedním z výkladů slova Jerusalem (ieru šalom). Tak sv. Augustin (De catech. rud. 20).

² Srv. Zjev. 21, 2: „A viděl jsem město svaté, Jerusalem nový, an sestupuje s nebe od Boha, jsa připraven jako nevěsta ozdobená pro muže svého.“

³ Zjev. 21, 10—12: „I odvedl mě v duchu na horu velikou a vysokou, a ukázal mi město svaté, Jerusalem, ano sestupuje s nebe od Boha, majíc velebnost božskou. Lesk jeho podoben byl kameni nejdražšímu . . . Mělo hradbu velikou a vysokou, s dvanácti branami . . .“

⁴ Zjev. 21, 21: „A dvanáct bran — dvanáct perel. Jedna každá brána byla z jedné perly, a ulice města byla čisté zlato jako průhledné sklo.“

⁵ Zjev. 21, 25: „Brány jeho nebudou se zavíratí za dne, neboť noci tam nebude. A nevejde do něho nic nečistého, ani kdo páše ohavnost a lež, leč jen ti, kteří jsou napsáni v Beránkově knize života.“

Sk. 14, 21: „Skrze mnohá soužení musíme vcházeti do království Božího.“

⁶ Sv. Řehoř (lib. mor. 34, cap 7): „Zde na světě jsme otesávání, abychom přišli tam bez pohany. Zde je slyšet zvuk kladiv, seker a rozličných železných dlát. V domě Božím však neuslyšíme žádného úderu, protože ve věčné vlasti utichne každý hluk způsobený při tesání.“

fabri polita malleo
hanc saxa molem construunt,
aptisque iuncta nexibus
locantur in fastigio.

* Decus Parenti debitum
sit usquequaque Altissimo,
Natoque Patris Unico
et inclyto Paraclito,
cui laus, potestas, gloria,
aeterna sit per saecula.⁷
Amen.

mistrovou rukou zbroušeny,
se pojí živé kameny,
jež v ladmém slohu oddůly
až k vrcholu se vypnuly.

* Dík povinný bud' Otci vzdán,
vždyť nejvyšší je světa Pán,
i Synu z Otce vzešlému
a Těšiteli svatému,
ať chvála, moc a sláva, dík
zní věčně, v každý okamžik.⁷
Amen.

Schulte (str. 118) se domnívá, že revisoři při úpravě této slohy měli před sebou právě tato slova sv. Řehoře.

⁷ Původní text hymnu pochází, jak se Mone domnívá, ze stol. 6. nebo 7. Je skoro jisté, že autorem není sv. Ambrož, protože tento skládal v jiném metru. Schlosser a Daniel kladou hymnus až do stol. X.—XIII. Uvádíme zde původní text i překlad. (Srv. Blume, Thesaurus hymnologicus I., str. 110.)

Urbs beata Jerusalem,
dicta pacis visio,¹
quae construitur in caelis
vivis ex lapidibus,
et angelis coronata
ut sponsata comite.

Nova veniens e caelo,²
nuptiali thalamo,
praeparata, ut sponsata
copuletur Domino;
plateae et muri eius
ex auro purissimo.⁴

Portae nitent margaritis,³
adytis patentibus,⁵
et virtute meritorum
illuc introducitur
omnis qui pro Christo Deo
hic in mundo premitur.

Tusionibus, pressuris
expoliti lapides,⁶
suis coaptantur locis
per manus artificis,
disponuntur permansuri
sacris aedificiis.

Jerusalem, město blaha,
míru zjevem řečené,¹
které ze skal živých v ráji
až k hvězdám je vztyčené,
anděly je, jak nevěsta
družinou svou, věnčené.

Nové s nebes sestupuje,²
z ženichovy komnaty,
připravené, aby s Pánem
vešlo v svazek přesvatý,
ulice, zdi jeho zlatem
ryzím skví se po paty.⁴

Brány planou drahokamy,³
v nitro vstup je volný všem,⁵
pro zásluhy své a ctnosti
každý tam je přiváděn,
kdo pro Krista Boha z lásky
mnoho trpěl v žití svém.

Tesáním když uhlazeny
byly živé kameny,⁶
stavitelem na svá místa
byly ihned vsazeny,
aby se tak částí staly
posvátného stavení.

84. *Alto ex Olympi vertice.*

Novější text z doby papeže Urbana VIII. K chválám.

Alto ex Olympi vertice
summi Parentis Filius,
ceu monte desectus lapis,⁸
terras in imas decidens,
domus supernae et infimae,
utrunque iunxit angulum.⁹

Sed illa sedes Caelitum
semper resultat laudibus,
Deumque trinum et unicum
iugi canore praedicat:
illi canentes iungimur
almae Sionis aemuli.

Haec templa, Rex caelestium,
imple benigno lumine:
huc, o rogatus, adveni,
plebisque vota suscipe,
et corda nostra iugiter
perfunde caeli gratia.

Hic impetrent fidelium
voces precesque supplicum
domus beatae munera,
partisque donis gaudeant:
donec soluti corpore,
sedes beatas impleant.

* Gloria et honor Deo,
usquequo Altissimo,
una Patri Filioque,
inlyto Paraclito,
cui laus est et potestas
per aeterna saecula.
Amen.

Z nadhvězdne nebes výšiny
Syn nejvyššího jediný,
jak balvan se skal svržený⁸
k nám sestoupil, když na zemi,
dvou chrámů, v nebi, pod
nebem,
se úhelným stal kamenem.⁹

Dóm jasný mezi hvězdami
vždy ozývá se chválami,
tam přesvaté zpěv Trojici
je slyšán věčně znějící:
a k němu v rajske dálavy
se druží zpěv náš jásavý.

V chrám tento, králi výsostný,
vlej hojně jas svůj milostný,
sem sestup, prosbou přivolán,
buď vlídný k našim modlitbám,
hrud' naši, plnou slabosti,
vždy rosiž s nebe milostí.

Zde pokorného lidu hlas
rač vlídně přijat v každý čas,
zde rač jim dary udělit,
jež k útěše jim mají být,
než tíhy těla zbaveni
se sejdou v sídlech nad zemí.

* Každý včas buď vzdána Bohu
nejvyššímu sláva, čest,
Bohu Otcí, Synu jeho,
Těšiteli v kraji hvězd,
kéž všem třem moc, dik a chvála,
v každé době vzdána jest.
Amen.

⁸ Srv. Dan. 2, 34: „Tu utrhli se bez rukou lidských kámen s hory . . . Z kamene pak se stala veliká hora, a naplnil celou zemi . . .“ Vídění proroka Daniele. Obrazem rozumí se království a dílo Mesiášovo. Viz hymnus „Aeterna Imago Altissimi“, Pax XIII., str. 41, 3. sloha.

⁹ Efes. 2, 20: „Jsouce vzdělání na základě apoštolů a proroků, an kamenem úhelním je sám Kristus Ježíš, v němž veškerá stavba se spojuje a roste v chrám svatý v Pánu . . .“

* Decus Parenti debitum
sit usqueaque Altissimo,
Natoque Patris Unico
et inclyto Paraclito,
cui laus, potestas, gloria,
aeterna sit per saecula.¹⁰
Amen.

* Dík povinný bud' Otci vzdán,
vždyť nejvyšší je světa Pán,
i Synu z Otce vzešlému,
a Těšiteli svatému,
ať chvála, moc a sláva, dík
zní věčně, v každý okamžik.¹⁰
Amen.

VII. Commune B. Mariae Virginis.

85. Ave, Maris stella.¹

K nešporám svátků P. Marie. Z XI. stol.

Ave, maris stella,²
Dei mater alma,
atque semper Virgo,
felix caeli porta.

Zdrávas, hvězdo mořská,²
slavná Matko božská,
ustavičná Panno,
šťastná nebes bráno.

¹⁰ Původní text:

Angularis fundamentum
lapis Christus missus est,
qui compage parietis
in utroque neclitur,
quem Sion sancta suscepit,
in quo credens permanet.

Omnis illa Deo sacra
et dilecta civitas,
plena modulis in laude
et canore iubilo,
trinum Deum unicumque
cum favore praedicat.

Hoc in templo, summe Deus,
exoratus adveni,
et clementi bonitate
precum vota suscipe,
largam benedictionem
hic infunde iugiter.

Hic promereantur omnes
petita acquirere
et adepta possidere
cum sanctis perenniter,
Paradisum introire
translati in requiem.

Jako základ a úhelný
kámen Kristus přišel k nám,
jenž, sloučením stavby dvojí,
k oběma je připoután,
jeho přijal Sion svatý,
který má v něm milý stan.

Než, ta Boží obec svatá,
zjevem milým zářící,
plná chvály, písní zvučných,
stálým zpěvem znějící,
s nadšením a láskou vroucí
chválí Boží Trojici.

V tento chrám rač, Bože svatý,
přijít prosbou přivolán,
a rač s vlídnou laskavostí
nakloněn být k modlitbám,
neustálým požehnáním
naplňuj vždy tento chrám.

Kéž dosíci mohou všichni
splnění zde proseb svých
a darů těch užívati
se svatými v nebesích,
až pak projdou rajskou branou
v pokoj krajů nadhvězdných.

¹ Za skladatele býval obyčejně pokládán sv. Bernard († 1153). Než, je skoro jisté, že hymnus je starší. V Patrologii od Migne 184, str. 1307 čteme, že se hymnus nachází v Germánském kodexu, v brevíři Casinském, které vznikly v dobách před sv. Bernardem.

Sumens illud Ave
Gabrielis ore,³
funda nos in pace,
mutans Hevae nomen.

Solve vincla reis,
profer lumen caecis,⁴
mala nostra pelle,
bona cuncta posce.

Monstra te esse matrem,
sumat per te preces
qui pro nobis natus
tulit esse tuus.

Virgo singularis,
inter omnes mitis,
nos, culpis solutos,
mites fac et castos.

Vitam praesta puram,
iter para tutum,
ut videntes Jesum
semper collaetemur.

* Sit laus Deo Patri,
summo Christo decus,
Spiritu sancto,
tribus honor unus.
Amen.

Svébohov.

Přijmouc slova vřelá
se rtů Gabriela,³
dej mír, utiš hněvy,
obrať jméno Evy.

Hříšné zbav zlých sklonů
s očí strhni clonu,
zapud' vše zlé v dáli,
dej zdroj štěstí stálý.

Ukaž, že jsi Matkou,
na tvou prosbu sladkou
ať nás vždycky slyší
Syn tvůj v nebes výši.

Milá Panno naše,
dobrotivá nad vše,
zbav nás kletby viny,
učiň čistotnými.

Duši uchraň čistou,
připrav cestu jistou,
ať Ježíše zříme,
s ním se veselíme.

* Sláva Bohu Otcí,
Synu stejné moci,
Duchu rovná sláva
vždycky ať se vzdává.
Amen.

P. Jos. Škrášek.

² Svatí Otcové rádi nazývají tak P. Marii. Život náš podobá se plavbě po moři, P. Maria je nám hvězdou, která ukazuje bezpečnou cestu do věčného přístavu.

³ Archanděl Gabriel pozdravil P. Marii slovy: „Zdravas, Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná tys mezi ženami.“ Když P. M. přijala tento pozdrav a vyslovila souhlas s vůlí Nejvyššího, stala se Matkou Spasitelovou a tím i spoluúčastnicí v díle vykoupení lidstva. Tím byla otevřena cesta k smíření lidstva s Bohem, k odstranění nepřátelství, které zavinila v ráji první žena, Eva. „Mutans Evae nomen.“ „Eva“ — obráceně „ave“. Básník chce tím vyjádřit, že ta, která přijala tento pozdrav se všemi důsledky, změnila Boží kletbu a tresty v požehnání a milosti Boží.

⁴ „Caecis“ — (duševně) slepí, hříšníci.

Breviř v rukou laiků.

B. Kořeny tohoto stromu jsou ještě v půdě přirozeného zákona, kmen, vzhůru k nebi ukazující, upevnil zákon napsaný v Desateru, větve a ratolesti jeho jsou oživeny milostí a chrání, žehnají svět vykoupenému.

A. A má tento strom i květy?

B. Ano. Květem této vznešené a krásné modlitby breviáře je vlastní modlitba (orace), kterou se končí každá hodina těchto chvalozpěvů. Rozkvetla v záři Eucharistie a proto je to kolekta, vyňatá z misálu. Ta posvěcuje vlastně naše chvály.

A. Všimli jsme si tedy 3 sloupců oficia: Chvalozpěvů (žalmů, hymnů a antifon), čtení a souhrnné modlitby. Zapomněli jsme na drobné části, veršiky a responsoria.

B. To nic nevadí. Právě teď i ty pochopíme. Jsou to prvky spojující. Podobají se rozmluvě. Veršiky mně připadají jako šípy vystřelené k nebi. Odraženy od trůnu milosrdenství, vracejí se do našich srdcí, otupeny milostí.

A. Všiml jsem si v antifonáři, že 1. díl jejich recituje kněz. 2. díl jako odpověď na toto zvolání zpívá shromáždění. Ozývají se v jitřních hodinkách hned po žalmech, před čtením. Ve chválách a nešporách se zpívají po hymnu, v denních hodinkách po krátkém responsoriu.

B. Tyto veršiky nejsou však pouhou mezihrou, nýbrž spíše slouží k soustředění a oživení mysli. Zdá se mi, jako by kněz je intonující probouzel, rozněcoval srdce k pozornosti a soustředěnosti. To do svědčuje větší řetěz veršiků, který má v čele vzývání. Kyrie eleison atd. s Otčenášem.

Takové veršiky slují litaniemi neb modlitbami (v širším smyslu). Ve dny všední a kající jsou lkáním a naléháním v bídách lidí a světa. Jako smírná duha uzavírá je jaderná kolekta.

A. I jejich recitační melodie dává těžiště do slovního obsahu. Jen o svátcích končívají i veršiky krátkou jubilací (melodickým závěrem).

B. Všimni si, že jsou zpěvem střídavým. Ta zásada vytvořila responsoria. Následují vždy po nějakém čtení. V nočních hodinkách (matutinu) po každé třetině čtení zpívá se jedno responsorium. Je jich tedy 9. O svátcích a nedělích (nekajících) je na místo devátého responsoria vždy chvalozpěv Te Deum. I ten má účel spojovat, t. j. roznítili srdce k nejrůznějším Chválám, jež ihned následují.

Protože v denních hodinkách, práci přerušujících, je čtení z Písem zcela kratičké a sluje úryvkem či k a p i t o l o u, zpívá se i po něm jen kr á t k é r e s p o n s o r i u m.

A. Hudebně se mi responsoria líbí, neboť proti antifonám vnáší její svou střídavostí nový hud. prvek, p e r i o d i č n o s t. Jejich rozkošné texty, tu lyrického vznícení, tu prostě lidské dramatičnosti, onde i velebné velkoleposti, popřály tvůrcům jejich ozdobiti je i hudební krásou. Z nich čerpali velikáni římské školy polyfonické základ k svým skvělým hudebním skladbám.

B. Mám radost, že jsi právě hudebním studiem pochopil, že breviář, rozvíjeje svými prvky celou křesťanskou tradici, ukazuje i svou nesmírnou působivost na lidská srdce. Jako hudebník nezapomeň na př., že responsoria vánoční dala podnět ku vzniku našich krásných, nevinně rozkošných koledí, ba i k vánočním hrám koledníků. Chci tě však upozorniti, že vedle spojujících prvků oficia musí býti prvky, jimiž z a č í n á m e a k o n č í m e.

A. Ty znám. Každá hodinka začíná se veršíky: Deus in adjutorium (Bože, ku pomoci mé vzezři). K tomuto vzývání přidáváme oslavu Nejsvětější Trojice veršíkem Sláva Bohu Otci atd. se slavným Aleluja.

B. Začátek jitřních hodin je ještě slavnější. Po vzývání zazvučí velebná pobídka, p o z v á n í (invitatorium), abychom se Pánu Bohu klaněli. Tato výzva končí královským: „Venite, adoremus!“ „Pojďme, klanějme se (Jemu)!“ A aby toto rozohnění k oslavě Boží bylo prudší, zpívá se podle nejstaršího způsobu žalm 94: Pojďme a chvalme s radostí Pána.

Mezi jeho verši stále se ozývá vkládané invitatorium. Není jinak možné, než že tento slavný žalm prudce přechází ve sváteční h y m n u s, jasně ozařující tajemství blížícího se dne. Potom teprve začínají ž a l m y.

A. Mám tento vstup či úvod v jitřní hodiny velmi rád. Připomíná mi živě idylu dětství, kdy jsem jej slýchal, třeba ve figurálním zpracování, zvláště o půlnoční v našem kostele.

B. Ale každá hodinka má i jadrný z á v ě r. Jsou to 2 významné veršíky. První hlásá pokoj Dominus vobiscum... jako ovoce služby Boží, kterouž je liturgie. Druhý veršík vybízí: „Benedicamus Domino!“ (Dobrořečme Pánu!) a celé shromáždění jedním srdcem i ústy potvrzuje, co se snažilo zpěvem konati: Deo gratias!

A. Vidím v tom velkolepou jednotu liturgie i její pravé jádro, Eucharistii. Zpěv závěrečných veršů je totiž melodicky vzat z mešních zpěvů graduálu! Deo gratias je zvuková ozvěna Kyrie eleison.

Boha blahoslavíme, Bohu děkujeme za všechny milosti, a Pán, Hospodin, slituje se nad námi ve svém milosrdenství.

A. Dobře jsi to vysvětlil. Je tklivé, že k tomuto závěru připojuje Církev tichou, nezpívanou vzpomínku na věrné zemřelé. Ale nejen to; aby starokřesťanská tradice byla utvrzena, modlívali se před hodinkami i po nich modlitbu Páně, pozdravení andělské. Před jitřní a 1. hodinou a po doplňku přidává se i Vyznání víry.

B. Jako je překrásný vstup k jitřním hodinkám, tak tklivě se uzavírá i poslední část officia, doplněk (kompletář), zpěvem na rozchodnou. Vždy si při tom vzpomenu na slova naší lidové písně jihočeské:

„Sluníčko zašlo, půjdeme spáti,
musíme Matičce dobrou noc dáti.“

Nejen na dobrou noc, ale po každé, když mají shromáždění po zpěvu hodiněk z chrámu odejít, zpívají něžnou mariánskou antifonu, skutečnou píseň s veršiky a modlitbou.

A. Znáš je dobře. Ty snad jediné zůstaly z trosek officia v malých chrámech, totiž vánoční *Alma redemptoris mater*, velkonoční *Regina coeli* a všeobecná *Salve Regina*. Jen *Ave, regina coelorum*, zpívaná od Hromnic do velkonoc je méně známá.

B. Všimni si, že v těchto antifonách je na věky zachována v něžné formě pravá a dávnověká tradice mariánské úcty. Slovy jejich, vyzrálých ze srdcí slavných učitelů mariánských vyznáváme důstojnost, milostnost, slávu i moc Rodičky Boží jako před tisíciletími.

A. Děkuji ti, že jsi přede mnou rozvinul všechny prvky officia. Jsou ovocem jednotlivých věků a představují jádro křesťanské tradice, pokud ji služba Boží oslavy obsahuje.

B. Přidej k tomu tradici vyjádřenou v liturgii mešní a v jejích všech složkách, mimické, či obřadní, hudebně pěvecké a nábožensko-literární, a pochopíš šíři katolické liturgie.

A. Vskutku, budu si od nynějška vážit i misálu i breviáře. Tuším, že z bohatství těchto knih navážím nejen uměleckých perel jako hudebník, ale načerpám také milostiplného ovoce svému kolísavému srdci.

B. Nemohlo by to býti látkou k dalšímu rozhovoru?

IV. Breviř knihou křesťanské moudrosti.

A. Vím novinku. Dr. Alfred Fuchs přeložil římský breviář. Není to ještě úplné vydání, ale ukazuje nejvzácnější části liturgické oslavy Boží. Pro nás je nejzajímavější, že tato nová kniha liturgického

hnutí má druhotný název: „Modlitby katolického křesťana.“

B. Potvrzuje tedy naše úvahy, i důvody, aby se věřící brzy seznámili s breviářem a hojně vytěžili z jeho zdravé hlubiny.

A. Myslíš tedy, že zdomácněl-li již překlad misálu, bude cesta k breviáři laikům prospěšná a mile žádoucí?

B. Živíme-li svou zbožnost podle svého vkusu, rádi si vybíráme a čteme náboženské knihy velmi libovolně a ne vždy šťastně. Myslím, že jen kněz znající naši duši dovedl by nám ve výběru poradit. Kdo však z nás se ho zeptá? A přece dnes, kdy si celý svět uvědomuje hloubku katolické víry, činorodého, obrozeného katolictví, my katolíci stále ještě váháme vroucně přimknouti se k své veliké matce. Její každodenní knihou je misál a breviář, jimiž provází svatá Tajemství, jimiž každodenně opěvuje Lásku Boží.

A. Jsi tedy přesvědčen, že po všech těch nadšených pokusech o překlad básnických textů (Krášek, X. Dvořák, Fuchs), po skromných ukázkách textů v novějších knihách modlitebních (Urban, Regal, Kubeš) vydání dra Fuchse otevírá breviáři slibnou cestu i mezi laiky?

B. Ano. Nebude to hned. Ale naše mládež, dobře vedená, ohnivě doufající v lepší zítřky, naučí se prakticky využití sil v breviáři skrytých. Její pout životem nebude však zcela snadná, neboť jsme na přelomu dob. Vedle misálu je však breviář pravou knihou poutníka, skutečný Liber viaticus, jak mu ve středověku říkali.

Tento historický název připomíná, že se z breviáře původně modlivali řeholníci na cestách, daleko od svého kláštera, aby si tím zachovali své náboženské cítění. Dnes však, kdy velcí papežové posledních let nás burcují k aktivitě, činorodému křesťanství, je potřebí, abychom všichni byli jedné mysli a jednoho srdce. Nuže, na této pouti nezůstaneme osamoceni, ztrnulí a krátkozrací, včleníme-li se vědomě ve svaté společenství Církve svou liturgickou modlitbou. Musíme se naučiti znáti a užívatí misálu i breviáře. S misálem v ruce při mši svaté sjednocuje se celá farní obec v rodinu bratří a sester. S breviářem v ruce půjdeme každý z nás za svým povoláním, abychom putující vzdáleni oltáře a bratří, vděčně a radostně nepřestali mysliti na svého Krále, jehož lásku chceme nejen opěvovati, ale i činně rozsévati.

A. Chceš tedy, aby byl breviář naší každodenní četbou?

B. Nejen četbou, ale modlitbou. Číst jej musíme a vždy aspoň

polohlasně, neboť jeho slova tvoří pevný řád, hierarchii pravdy i krásy; ale hlavně, protože její slova z vůle Boží modlí se a zpívá Církev po celém světě. Tím krůpěj naší duše vlévá se v moře, ozvěna našich úst sjednocuje se, zesílená hlasem milionů, v neustálý hymnus Trojice Nejsvětější.

Není možné, aby taková modlitba, třeba nepatrného z nás, se ztratila. Necítíš, jak veliké síly o b c o v á n í s v a t ý c h, jimiž Církev jako mystické tělo Kristovo žije, rozlévají se všade, kde je vůle žítí v tomto svatém společenství?

A. Naznačuješ tedy, že i breviářová modlitba zřejmě přispívá, aby i náboženský život věřících (laiků) se prohloubil a posílil?

B. Síla a moc brevíře je v tom, že je slavnou modlitbou celé Církve, m o c n á svým množstvím, které sjednocuje, v e l i k á svým jediným cílem oslavovati a usmiřovati Boha ustavičně a za všechny.

A. Myslíš tedy, že předčí modlitbu soukromou?

B. Při každé modlitbě tane mi na mysli slovo sv. Augustina: „Modlitba je pozdvižení mysli k Bohu (conversio mentis) p o k o r n ý m a z b o ž n ý m v z p l a n u t í m. Přiléhavěji bych přeložil conversio obrácením se k Bohu. Proto tentýž učitel podobně praví o modlitbě, že „je to výstup duše od země k nebesům, z p y t o v á n í věcí vyšších a ž á d o s t statků neviditelných.“ Nepozoruješ, že mnohdy není naše modlitba takovou? Pro naši slabost a úzkoprsost něco nám vždy chybívá, buď že zůstáváme přitazeni k zemi, buď že na věci vyšší málo myslíme. Proto jen zřídka je naše modlitba pokorným a zbožným vzplanutím, které by nás povzneslo a obrátilo k Bohu.

A. Pochopuji, že v modlitbě je jakýsi pohyb, jakési vytržení duše z pout těžké pozemskosti, že je plápolem, r o z n í c e n í m duše. Tu mi vysvítá, že modlitba Církve, ať mešní, ať breviáře, nemůže se spokojiti všední řečí. Církev musí z p í v a t i, aby duši vytrhla (conversio) odtud k výšinám. Jaká mocná síla musí uchvacovati i nejslabšího jednotlivce, když se veselí a když chválí a jásá, když pláče a doufá, když se modlí s Církví!

B. Souhlasím, ale nedomnívej se, že toto pohnutí mysli, její vzplanutí je pouhou náladou, jak by to hudebník tvé povahy předpokládal. Cit by nestačil, kdyby jeho zanícení nebylo živého trvalým plamenem vůle. Pokora naší nízkosti a viny urovnává naši v ů l i jako zápalné dříví před Nesmírností Boží, dětinná láska zapaluje tuto zničenou vůli jiskrou zbožnosti, to jest touhy mířící k Bohu. Toto pokorné a zbožné vzplanutí nesmí uhasnouti

s prvním plamenem a zábleskem nových světél, ale musí se modlitbou rozhořeti ve vydatný oheň pravé zbožnosti, čili trvale přeměnit a ztuzit naši vůli, aby k Bohu stále směřovala, ráda a ochotně plní, co se Jemu líbí. Čím častější je modlitba, tím vytrvalejší, tím hlubší je změna naší vůle a tím i naší osobnosti. V soukromé modlitbě, řízené naší zálibou, rádi se vyhýbáme rozhodnutím nemilým a přeměnu naší vůle odkládáme, spokojíme se měkkou citovou náladou počátečního vzplanutí. Ale modlitba liturgická, provanutá prudkým větrem Ducha Svatého, vytrhuje nás od země k věcem vyšším a pomáhá nám v těch výšinách toužit po Neviditelném.

A. Stále přemítám o tom, co jsi podotkl podle sv. Augustina, že se naše mysl k Bohu obrací pokorným a zbožným vzplanutím. Málo o to při modlitbě pečujeme.

B. A přece i prosté duše chápou nutnost takového vzplanutí. Jen mimochodem ti povím, k čemu mne v dětství pobízela má babička: „Začínávej, chlapče, své modlitby vroucím vzýváním Ducha Svatého!“ Jako školák pochopil jsem to tak, že od těch dob začínám své soukromé modlitby školní modlitbou svatodušní, začínající antifonou „Přijď, Svatý Duše!“. Teprve později jsem poznal, že je to způsob ryze liturgický.

A. Je něco podobného v breviáři?

B. Ano. Úvod ke každé hodině je podivuhodným způsobem, jak prohloubiti v duši pokoru a potom rozkřesati z té hlubiny prudce planoucí jiskru, uchvacující naši duši vzhůru k Bohu. Jen si všimni, jak začínají hodinky noční! Člověk by se ani neodvážil Boha chváliti, věda, že je to výsadou andělů. Proto volá pokorně: „Páne, rty mé rač otevřít, a má ústa zvěstovati budou Tvou chválu!“ Teprve potom začíná 1. verš žalmu 69.: „Bože, ku pomoci mé vzezři, Páne, pomáhat mi pospěš!“ Původně se zpíval tento žalm celý, případný svým prudkým vzestupem naděje i plamenné touhy po oslavě Boží. Bylo logické, že se přidával i žalm 3., ještě ostřeji zdůrazňující nouzi člověka, jenž každého jitra vstává z lože k novému zápasu s odpůrci skrytými i zjevnými. Byla to píseň Davida, prchajícího před nevděčným Absolonem. Zhuštěnost breviáře ponechala jen 1. verš žalmu 69. a žalm 3. vypustila úplně.* Proto je hned prudký vzestup velebným „Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému...“. Na těch výšinách již

* Autor má zde na mysli brevír Římský; monastický brevír má i dnes ještě žalm 3. na počátku nočních hodiněk. (Pozn. redakce.)

duše zůstává, jsou stále podpírána perutěmi výzvy (invitatoria): „Poďte, klanějme se Bohu!“

Zpíváme jeden z nejvroucnějších žalmů, devadesátý čtvrtý a ihned po něm v ohnivém planutí přidáváme oslavný hymnus, jehož myšlenky přidávají žáru našemu nestálému srdci. V denních hodinkách, vkládaných mezi denní práci, je úvod stručnější, ale opět vznosný. Po „Bože, ku pomoci...“ s oslavným veršem nastupuje ihned hymnus.

A. Po stránce hudební nemůže být krásnějšího začátku. Prudkým vzletem hymnickým ocítáme se, jak latiníci říkají, *in medias res*. Mysl odtržena od pozemského počíná nazírat na věci nebeské, a odtud se dívá i dolů.

B. Máš pravdu. Hymnus jako výtvar ryze křesťanský nese na sobě pečeť prvotních charismat, daru umění, Duchu Svatému Stvořiteli tak vlastního.

A. Četl jsem v dějinách liturgického zpěvu, že se Církev dlouho bránila, než hymny do liturgie přijala. Zdá se, že tu básnická škola, symbolisovaná sv. Ambrožem, a působení sv. Řehoře Velikého mělo rozhodující vliv. Na rozdíl od polojasných zpěvů starozákonních působily hymny svým novým světlem a prostou křesťanskou moudrostí, zhuštěnou v pravidelné tvary básnické.

B. Chceme-li poznati působení hymnů, třeba ještě připomenouti, že nemají pouhou úlohu uváděcí. Ve chválách, později i v nešporách, octly se až na konci řady žalmů hned za čtením kapitoly, v kompletáři před kapitolou. Jsou tedy vyvrcholením i zhuštěním základní myšlenky té které hodiny oficia.

A. Na mne vždy hluboce působí. V nešporách, za jitřních hodin i ve chválách prožívám jimi ve zkratce tajemství celého dne. Hymny ostatních hodin s výšin ozařují temnoty země a jejich srázy.

(Pokračování.)

Kralupy n. Vlt.

Josef Klement.



Vzhůru k Bohu.

Sv. Josef z Kupertina, kněz z řádu sv. Františka.

† 18. září 1663 v Asimo. Památka jeho se slaví téhož dne.

Sursum corda! Vzhůru srdce! To je touha velkých duší, našich milých svatých. Tato touha milostí povzbuzována a nesena, povznáší je jakoby na mocných perutích k slunečnímu světlu věčného

Boha, častokráte tak viditelně, že někdy jejich tělo se povzneslo nad zemi v t. zv. mystickém povznesení.

Byly letnice. Na kazatelně stál P. Josef, prostý syn sv. Františka, a mluvil se zanícením a horlivostí o seslání Ducha Svatého a o tajemných ohnivých jazycích.

Dole v lodi kostelíčka šel právě kolem bratr, nesa v ruce světlo. Najednou uchvátí oheň Ducha Svatého i kazatele. Tělo jeho se zvedá, zbaveno smyslového chápání, do výše a vznáší se ve svatém puzení k světlu. —

Na jedné ze svých apoštolských cest šel jednou kolem kostela.

„Zdaž uchovává se Nejsvětější Svátost v tomto kostele?“ tázal se, aby svého průvodce nenápadně vybídl ke krátké návštěvě kostela.

„Kdo to může vědět?“ zněla odpověď.

„Podívejme se!“

Vstoupili. Nic neukazovalo na eucharistickou přítomnost Páně, žádná lampa, žádné věčné světlo.

Náhle P. Josef vykřikne a jeho průvodce vidí, jak světec, neviditelnýma rukama nesen, se vznáší k svatostánku, jej objímá a delší dobu se povznášeje, setrvává v posvátném klanění. Později se zjistilo, že opravdu tam byla Nejsvětější Svátost uchována.

Občas si povzdechl při pohledu na kříž: „Ježíši, Ježíši! Táhni mne vzhůru k Sobě! Já dole již to déle nevydržím. Táhni mne tam, kde Ty sám přebýváš!“ Nezřídka uchvátila ho mohutnost lásky tak mocně, že se vznášel vzhůru a klesl do náruče ukřižovaného. —

„Bože, jenž jsi k jednorozenému Synu svému, pozdviženému nad zemi, chtěl všechno táhnouti, učíš milostivě, abychom zásluhou a přímluvou serafického vyznavače tvého Josefa povzneseni jsouce nad všechny pozemské žádosti, zasloužili si přijíti k tomu, jenž s tebou žije a kraluje v jednotě Ducha Svatého, Bůh na věky věkův. Amen.“ (Mešní modlitba ve svátek světce.)

Beuron.

P. Hildebrand Bihlmeyer.



Úcta k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu v řádu sv. Benedikta.

(Pokračování.)

Konečně co krásných modliteb je rozseto v četných spisech zbožného opata z Liessies? Citujeme zde modlitbu následující:

„Zdravím vás, jiskrné rány mého Krále, rány, jejichž sladkost převyšuje příjemnost medu; zdravím vás, slavné pečeti mého vykoupení; poklade mého celého štěstí, nejmilejší Srdce mého miláčka, Srdce zraněné pro mne. Sladký Ježíši, rozpomeň se své dobroty, své lásky.“ (Conclave animae fidelis Pars III, Cap. II., doxol. 12, pag. 632.)

Ve století následujícím nacházíme ve spisech Haeftena a Bony nová svědectví o úctě k Nejsvětějšímu Srdci. P. Benedikt Haeften, převor benediktinského opatství v Afflighem († 1648) je váženým autorem asketických spisů, a obzvláště známým svými studii o Řeholi sv. Benedikta a svou spoluprací na utvoření Kongregace sv. Placida v Holandsku. V jeho díle, nazvaném „Schola Cordis“, nacházíme tyto dvě modlitby: „Pane, umísti mne u svého Srdce, abych mohl patřiti na ně a mohl řídití své srdce podle tohoto vzoru. Popatř na mne laskavým pohledem a měj se mnou slitování; sešli ze zrcadla svého Srdce do srdce mého paprsky ohně, který by je roznítil a učinil je podobným tvému Nejsvětějšímu Srdci.“ Jinde praví: „Přibliž se tedy svým srdcem k Bohu a k Srdci svého Boha, aby sis tam učinil příbytek! Spoj své srdce se Srdcem své lásky; ne prst ani ruku, nýbrž srdce nutno vložití do této svatební komnaty tvého miláčka.“ (Schola cordis seu aversi a Deo cordis reductio. Antv. Verdussen 1629, lib. 4, lect. 15.) Téměř ve stejné době David Řehoř Corner, benediktinský opat v Göttweig v Rakousku, vydal svoji „Pokladnici katolické zbožnosti“, sbírku nejkrásnějších modliteb obsažených ve spisech církevních Otců a asketických autorů. Mezi modlitbami, jež se vztahují k svatému člověčenství Spasitelovu, je více modliteb obracujících se k Nejsvětějšímu Srdci, většina jich je převzata od Svaté Gertrudy nebo od zbožného Lansperge.* Mezi ostatními publikacemi 17. století musíme ještě zaznamenati Preces Gertrudianae, svědčící o úctě k Božskému Srdci v benediktinském řádě.

Řád cisterciácký, v jehož lůně kvetla úcta k Nejsvětějšímu Srdci již od dvanáctého století, poskytuje nám ještě v 17. století zbožného obdivovatele Srdce Ježíšova: kardinála Bonu († 1674). Ve svých spisech stejně nábožných jako učených často se vrací tento autor k uctívání Srdce Ježíšova a k jeho užitečnosti pro pokrok duše ve ctnosti. „Ó Ježíši,“ píše v jednom ze svých nejkrás-

* Magnum promptuarium catholicae devotionis, opera Davidis Gregorii Corner O. S. B. abbatís Gottwicensis. Viennae. Kürner 1672. Modlitby k Nejsvětějšímu Srdci jsou na str.: 112, 146, 153, 154, 267, 292, 318.

nějších pojednání, „živote těch, kteří umírají, ty, jenž jsi chtěl, aby kopí otevřelo tvůj bok, když jsi již vydechl, abys razil snadnou cestu těm, kteří se chtějí přiblížit k tvému Srdci, připuť mne do svého boku, abych tam našel odpočinek na věky věkův. Ó předrahé rány Kristovy, rány oplývající božskou příjemností, zdravím vás a uctívám: ve vás nachází se lék života, hojnost milosti, plnost odpuštění. V tvém přesvatém boku, ó můj ukřižovaný Ježíši, chci se ukrýti, chci se tam modlití a vyříditi tam své záležitosti, neboť vše, oč tam budu prositi, obdržím.“* Nejsvětější Srdce Ježíšovo ovládá každodenní pobožnosti zbožného kardinála. Již při vstávání obracel se k němu touto krásnou modlitbou: „Chválím, oslavuji a zdravím tvé Srdce, můj nejdražší Ježíši, a děkuji ti za tvou věrnou ochranu této noci, neboť tys vzdal svému Otci za mne projev chvály a díku, jež jsem mu povinen vzdávati.“** Jeho práce (tamt. str. 99) je rovněž zasvěcena Božskému Srdci stejně jako jeho spánek (tamt. str. 102); jemu přináší v oběť též kněžské hodinky: „Přijmi, nejdražší Ježíši, projev mé služby do svého nadmíru milosrdného Srdce, a spoj ji se svými modlitbami stejně jako s modlitbami Svatých, očist' ji, doplň a přines v oběť Bohu Otci, k oslavě své i Svatých, k spáse mé i všeho lidstva.“ (Tamt. str. 98.) Při pohledu na obraz znázorňující Evangelistu, jak píše, myslí rovněž na Srdce Ježíšovo: „Svatý Bože,“ zvolal, „vepiš mne do Srdce Ježíšova a do srdce Mariina, abych vůbec nezapomněl na svou duši.“ Kdo by nerozpoznal v této praxi vliv sv. Gertrudy na zbožného pisatele? Kardinál Bona měl skutečně ve velké vážnosti spisy sv. Gertrudy, k jejichž četbě radil těm, kteří chtěli býti zasvěceni do tajemství božské lásky (tamt., str. 103).

Ačkoli nenáleží do benediktinského řádu svatý Jan Eudes († 1680), přec si zaslouží býti zde uveden pro četné styky, jež měl s velebnou Matkou Mechtildou od Nejsv. Svátosti († 1698), zakladatelkou Benediktinek ustavičného klanění. Kolem r. 1672 složil ke cti Nejsv. Srdce Ježíšova oficium a Mši sv., jež byly schváleny několika preláty a připuštěny v různých řeholních společnostech. Jeho oficium k nejčistšímu Srdci Mariinu bylo rovněž přijato od Benediktinek ustavičného klanění.

* Joan. Card. Bona opera, Antverp. Verdussen. 1723. Via compend. ad Deum. Cap. XVII. dec. 10. p. 96.

** Tamt., str. 98.



Můj anděl.

Jemu pěji: „Měl jsem kdysi jednou druha, lepšího bys nenašel!“

Tento „ze mne kus“*), tento můj světlý stín nemůže být ode mne odtržen. Zůstává mi po boku, dokud všemohoucí Ruka nerozdvojí tělo a duši, a spolu s tímto čistým duchem zamíří duch můj k světlym výšinám věčnosti. Tehda je úloha mého Anděla splněna a dokončena. Avšak i tu není ode mne odtržen. V čisté lásce a poznání Boha nevýslovně něžně a pevně se mnou jsa spojen, zůstane jistě i nadále po mém boku a doprovodí mne do jasných, horizontu neznajících věčností a světů Božích, jako mne starostlivě vedl po temných stezkách touto zemí. Zůstane i ve věčném životě „mým dobrým druhem“.

Z dálných světů a výšin září a pozdrav dolů vysílají nesčetné hvězdy. V množství ve skutečnosti ještě větším, než mé oko může zachytiti. Zbystřeno a podporováno jsouc dalekohledem, vhlíží do nekonečných prostorů, zjevují se mu nesčetná světelná tělesa, jež v nejrůznějších zářících barvách zdobí nebe. Svým půvabem, svou nevypravitelnou krásou okouzlují člověka, takže je nazývá nebesy.

A přece! Ni krásy, ni výše, ni půvabu není v nich dosti, aby byly nebem, jak je zjevuje a jak je zná víra a Písmo. „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.“ Co lidské oči mohou vidět, co mohou spatřit, je

*) Autor zde — jako již v předešlé větě — používá veršů známé písně „Ich hatt' einen Kameraden“, a aplikuje je na druha nejuvěrnějšího, anděla Strážce. (Pozn. překl.)

země, náleží k zemi, i kdyby řadu světelných roků bylo od nás vzdáleno, či dokonce se i sluncem nazývalo.

Nebe, jež Bůh na počátku byl stvořil, je svět duchovní, svět andělů.

Nad propastí temnot, nad oceánem noci, v němž tráví svůj nešťastný život zlí, padlí duchové, vznášejí se zářící sbory duchů blažených, co nevýslovné světy jasu a záru, plné krásy a síly.

Z tohoto zářného sboru, z jeho prvních, nejnádhernějších řad vyšel Gabriel, aby pozdravil Pannu, a jakoby ranních červánků se záře stkvěla nad zemí, an tajemství Vtělení zvěstoval: Ave, Maria, gratia plena — Zdrávas Maria, milosti plná!

Sličný posel, anděl, ještě však sličnější a jasnější ta, k níž byl poslán: Gratia plena, Dominus tecum — Milosti plná, Pán s tebou. Světlo v ní a slunce zároveň.

Jak ubohý, jak slabý a nepatrný byl začátek mého života! Co je člověk, že ho vzpomínáš! Není ničím velikým, když stojí na výši života a síly. Není ničím než ubohostí a slabostí, když se narodí. Tělesně sláb, zcela na pomoc druhých odkázán, je duchovně takřka ještě ubožejší: Dlouho, dlouho to trvá, než se poznání, vůle a vědomí prodere na světlo čistě živočišnou, pozemskou, tělesnou slupkou, než se vyvine myslící, aktu vůle schopný člověk.

Na začátku svého bytí je roven stínu, je takřka roven nebytí.

A přece staví se po bok tohoto „ničeho“, tohoto uzlíčku nemo-houcnosti, na nejvyšší příkaz jeden z oněch zářících nebeských duchů co průvodce, co dobrý druh, a věrně při něm trvá. Je to anděl Strážný. Jemu tě Bůh svěřil, aby tě ochraňoval na všech tvých cestách, by noha tvá na kámen nenarazila.

Tak bedlivě a tak láskyplně se nesklání žádná matka nad svým novorozeňátkem, jako anděl Strážce nad malou lidskou bytostí jemu svěřenou. Na všech cestách má mu být průvodcem.

Ted' nastupují cestu nerovně poutníci: těžkopádná, malá bytost lidská a silný, světlý posel nebes. Cesty dětské. Nejsou dlouhé, ni vysoké, ni příkré. Přesto jsou pro mnohé již ukončením jejich života. Nejvíce lidí umírá v dětském věku. Všechna péče a námaha matek a ošetřovatelek nejsou s to uchránit a obhájit slabé, křehké děcko proti nepřátelům života. Veliká to doba anděla Strážce. Zjevně často ukazuje tu svou moc. Zdaž nevděčím, i já mnohokrát za svůj život jeho pomoci?

Na nádherném jednom zámku v Braniborsku je zasazena deska, na níž ještě dnes lze čísti: „Na tomto místě zřítíl se mladý říšský

hrabě z Promniců s okna do hrozné hloubky. Díky Bohu a jeho Andělu, nalezen byl bez zranění." Zda víra a vděčnost nedovedou vyprávěti nesčetné případy, kde Anděl děcko na svých rukou nesl a je tak před pádem a pohromou uchránil?

Svatý anděli Strážce! Tys útěchou a útočištěm chudých matek. Nemohou být stále u svých dětí. Chudoba a denní starost o živobytí jim v tom příliš často brání. Jak by musily, když jsou vzdáleny od svých křehkých, slabých miláčků, trásti se úzkostí, kdyby nevěřily a nebyly ujištěny, že mezitím nebeské bytosti věrně u kolébky stojí stráž!

Na cestách dětství hrozí již i duši nebezpečí. Pokušení ji obklopuje. Vložití již v době vývoje do dětské duše smrtelný zárodek hříchu znamená učiniti ji nemocnou pro celý život a odsouditi ji k jisté duchovní smrti a zániku. Sotva dosáhlo vědomí a poznání dobra a zla, vidí se ubohé dítě již hluboko zataženo do hříchu a neřestí. Bída vpravdě hrůzná, jež Spasiteli vynucuje slova: „Běda světu pro pohoršení!“

Na toto nejslabší křídlo lidského voje, na děti, jež samy se stěží mohou bránit, vrhá se satan nejprudší silou. Snad všechny by byly ztraceny, nebýt anděla Strážce! Ten odklízuje z cesty kameny úrazu, pohoršení, staví se sám proti zlému nepříteli.

Nevinnost a spolu s ní štěstí dítěte nezmizely ještě z lidstva! Každé čistotou a nevinností zářící dětské oko je nádhernou pamětní deskou vítězství anděla Strážce. Ó, kéž by jich jen bylo co nejvíce, kéž by všechny dětské oči byly takové! Zda by potom nevysílaly jako zlatá, hvězdami posetá nebes báň svůj úsměv blaženým nebešťanům vstříc? A země sama, zda by nebyla rájem?

„Na všech cestách tvých.“

Již začínají být obtížnější. Počínají křivolaké, kamenité, tvrdé cesty dospělého, mužného věku. Zůstávají pro člověka víc než dosti zlé, i když tělesně i duševně zesílil a uzrál. Druzí nepřátelé člověka zůstali. To nejhorší se ještě spolu s růstem připojilo: zlá žádostivost, sklon ke zlému. To je náš nejnebezpečnější, náš nejhroznější nepřítel! Nepotřebuje ničeho dobývat. Již od zrození sídlí v našem nitru, v těle i v duši. Odtamtud vysílá své ohnivé šípy a zasahuje vše svými plameny. Než, náš dobrý druh nám stojí po boku. I když je Andělovi uzavřen přístup k naší duši, i když jím nemohou být myšlenky a vůle přímo ovlivňovány, vykonává svou moc na tělo, smysly a obrazivost. Kdo vypoví, jak často

uháší, zchlazuje, zmírňuje! Dojem smyslů zeslabuje! Divoké, dráždící obrazy obrazotvornosti činí bezmocnými! Úzkost nám nahání, odstrašuje nás, obracíme-li se ke zlému! Utěšným, dobrým, zbožným myšlenkám připravuje cestu!

S jasným okem, s klidným srdcem můžeme pak jít cestami života. Tyto vedly mladého Tobiáše za obchodními záležitostmi a zajištěním jeho materiální existence do dálných zemí; cesta to plná velkých nebezpečí. Jak se o něho strachovali staří jeho rodiče. Však hle, archanděl Rafael staví se mu věrně po bok a pomáhá mu přivést šťastně těžký úkol ke konci.

Tvrdá je v dnešní době starost o denní chléb, boj o existenci, o bytí. Zda se právě v něm nevyčerpává život a láska, práce a tvoření velké většiny lidí? Pomoci shůry se zřekli. A tak je starost a práce rozdírá na těle i na duši. Ničeho se nezíská, bída a nespokojenost vzrůstá.

Tobiáš se před nastoupením své cesty ohlíží po pomoci, po nějakém průvodci. Jemu se svěruje, jeho následuje. Tak jej síla a důvěra provázejí na obtížné cestě. Tak ji šťastně dokončuje. Všude je mu blízko pomoc shůry, všude mu Anděl stojí po boku. Ano, on dokonce — an Tobiáš je zaneprázdněn — obstarává čistě pozemské záležitosti, vrací totiž dlužní úpis. Nic se nevymyká Andělově působnosti. Ut custodiant te in omnibus viis tuis. Mají tě ochraňovat na všech tvých cestách, i na těch, jež vstoupí v záležitosti pozemské.

Ó, kdybych jen volal svého Anděla, aby on se mnou, u mne, nad mou životní prací bděl a ji ostříhal! Jak záslužná by potom byla! S jakým klidem bych potom pracoval! Jaký zdar byl by jistě odměnou! Jistě i ke mně by při této práci a námaze života zvolal můj Anděl, co Rafael řekl Tobiášovi: „Radost bud' s tebou neustále! Já tě dovedu bezpečně tam, a já tě bezpečně dovedu zpět“ (Tob. hl. 5.).

„Na všech cestách tvých.“

Křesťan nejde opuštěn a sám cestou tohoto světa k věčnosti. Již na blažených a jasných cestách rájem dal Bůh Adamovi pomocníci. Ukázala a osvědčila se doopravdy, až když přišla bolest a neštěstí. Volba nebyla pro prvního muže těžká. Žena tu byla jen jedna, a Bůh sám vložil mu ji na srdce. Těžší je to dnes. Volba pravé družky života neznamená pro většinu nic menšího než rozhodnutí o šťastném či nešťastném životě zde, o blaženosti, či zavržení tam.

Je proto velmi důležitá a rozhodná ona hodina, kdy muž vychází, aby si našel ženu svého srdce.

Má tu Anděl života jeho zůstat bez účasti? Svého chráněnce má jemu samému přenechat?

Jak často asi hořce pláčí tito ochotní pomocníci s výšin nebes, jak si zakrývají čisté své oči a studem se rdíce stranou odcházejí, když jsou uzavírána moderní manželství! Bez Boha, bez Anděla, beze studu, bez věrnosti, bez víry!

Jak těžkým, jak nesnesitelně hořkým stává se potom život takové manželské dvojice! Tobiáš se v této důležité životní otázce svěřil svému Andělu a stal se šťastným. Jeho nebeský druh upozornil ho sám na dívku, jež se pro něho hodila.

Byla to zbožná, krásná Sára, dcera Raguelova. Ta se modlila: „K tobě, ó Pane, obracím svou tvář, k tobě pozvedám svůj zrak. Ty víš, Pane, že jsem nikdy po žádném muži netoužila a duši svou že jsem čistou střežila ode vsí žádosti. Jen z bázně Boží, nikoli z vlastní žádostivosti jsem svolila pojmouti muže“ (Tob. 4.).

Anděl sám slyšel tuto modlitbu a přednesl ji před Boha. Tak se obeznámil se zbožností a čistým srdcem dívčím. Proto ji vyvolil pro svého chráněnce Tobiáše; a neopomněl ani — jak se sluší — vzít v úvahu i hmotnou stránku svatební záležitosti. „Nemají žádného jiného syna, ani jiné dcery,“ pravil, „tobě připadne celé její jmění, musíš si ji vzít za ženu“ (Tob. 6). Potom znovu poučuje jinocha, co má dělati, aby se vyhnul v manželství neštěstí a moci zlého ducha: „Slyš mne! Ukážu ti, kdo jsou ti, jež zlý duch je s to přemoci. Oni totiž, kdo tak ve stav manželský vstoupili, že vyloučí Boha od sebe a od svých myšlenek, a svému chtíči jsou oddáni tak jako nemá tvář, jež nemá rozumu; nad takovými má zlý duch vládu“ (Tob. 6. 16, 17). Poslušnost, bázeň Boží, čistota srdce a rozum byly tedy základem, na němž toto svaté manželství bylo před andělem uzavřeno. Osud tohoto „andělského“ sňatku líčí konec knihy Tobiášovy: Po smrti matčině odstěhoval se Tobiáš k rodičům své ženy; a našel je, ani spokojeně žijí ve vysokém stáří; staral se o ně a zatlačil jim oči a dostalo se mu celého dědictví domu Raguelova a viděl děti svých dětí až do pátého kolena. A když dokončil v bázni Boží svůj devětadevadesátý rok, pochovali jej v radosti. Celé pak jeho příbuzenstvo a veškerý jeho rod setrval v dobrém životě a svatém obcování, takže se jak Bohu, tak i všem lidem a všem obyvatelům oné země líbili (Tob. 14, 14—17).

To je historie manželství, pod vlivem anděla Strážce uzavřené-

ho, jak ji Písmo líčí. Kéž bychom v životě častěji potkávali takovým způsobem skrze anděla Strážce uzavřená manželství!

„Na všech cestách tvých.“

Jsou jiní lidé, kteří musí jít životem sami. Jsou, mají být jako andělé nebes. I tito jsou světem pro sebe; nežení se (Mat. 21, 30), ani se nevdávají. Jsou zde výlučně pro Boha.

Mají pouze jeden úkol, býti činným pro spásu lidí. Svatý Pavel o nich praví: Zdaž nejsou všichni duchy sloužícími, vyslanými ke službě pro ty, kdož mají spásu dědictvím obdržeti? (Žid. 1, 14). K této andělské službě povolal Stvořitel mnohé z lidí. Jako jsou tito určeni, aby jedenkrát v nebi zaujali místa andělů padlých, tak je jich též mnoho povoláno, aby již na zemi andělům pomáhali, práci andělů vykonávali.

V Písmu svatém nazývání jsou anděly biskupové a kněží. Jako andělé, slouží tito spáse duší.

Anděly nazývá svět iony ušlechtilé duše, jež nalézají své povolání a svou radost v tom, že se výlučně věnují blahu svých bližních, ať už jsou činní společně v klášteřích, nebo ať už sami kráčejí božskými stezkami lásky. Všichni ti slouží z příkazu Božího svým bližním jako andělé nebes.

Nestačí, že mají tito Anděla po svém boku. Oni musí sami být jako andělé: Zcela čistí, zcela duchovní, jako andělé. Neboť pouze duch je to, jenž oživuje, jenž něco trvalého a duchovního vytváří; tělo nepřináší žádného užitku. Musí býti jako prudký víchř co do rychlosti své poslušnosti, co do hbité připravenosti a ochoty přispěti lidem ku pomoci, ať už tělesně či duševně, jak toho služba vyžaduje. Stojíť psáno: „Ty, jenž své anděly co víchř vysíláš.“ Tito jsou též, podle Písma, co planoucí oheň. Plni horlivosti, plni žáru, plni lásky musí být, kdož na tomto světě zastávají službu andělskou.

Pravda, jdou životem sami. Žádný muž, či žádná žena, žádné děti je neobklopují, nepomáhají, nerozveselují. Avšak nelkejme nad nimi. Jako andělé nebeští patří neustále na tvář Otce, jenž jest v nebesích. V modlitbě a ve svatém rozjímání táhne Bůh jejich srdce vzhůru, k sobě, ke své Tváři, ke svému Srdci. Tam čerpají jistou útěchu, horlivost a sílu.

Mimo to sílí je myšlenka na vznešený účel, pro nějž žijí a pracují. Co může člověk konati většího, než pracovati na spáse duše, než zachraňovati duše? Proto přišel Syn Boží na zemi, proto založil Církev se všemi jejími prostředky k posvěcení, proto byl jed-

nomu každému dán Anděl. Šťasten, kdo má pro to porozumění, šťasten, komu se to podařilo, a i kdyby to byla jedna jediná duše jím zachráněná a k Bohu přivedená, ať už to bylo poučením, či dobrým příkladem. Bez bázně může pak jeho duše jíti na věčnost a plna důvěry pronést k Stvořiteli: „Pane, jeden talent jsi mi dal: duši moji. Jiný ještě, duši bližního, jsem k tomu získal.“ — A uslyší oblažující slovo z úst Božích: „Nuže, dobrý a věrný služebníku, vejdi do radosti Pána svého.“

Ó andělé země! Kráčejte po svých cestách s Andělem nebes!
„Na všech cestách tvých.“

Již se cesta života sklání — pomalu ke konci. Jako řeka do moře, tak vstoupí moje dny do věčnosti. Přijdou brzy! Možná, že jsou už tady ona léta, ony dny, o nichž praví Písmo, že nejsou u člověka v oblibě.

Cesta se stala vyprahlou, písčitou, jako by šla mezi přesypy na břehu mořském. Člověk je tak sám a opuštěn. Novorozeně má matku, která je nosí na klíně, na ruce, milující sourozence, a vůbec, něžná srdce je obklopují. Člověk starý nemá nic — nic. Žádná láska, žádná péče nerozpínají mu ruce vstříc. Je odkázán jen na milosrdenství Boha a lidí.

Uvnitř, v duši samotné, příliš často prázdno, opuštěnost, zmalátnělost, zoufalost. Opuštla ji pružnost, energie mládí, naděje a výhled do kvetoucích, na plody bohaté budoucnosti. „Solum mihi superest sepulchrum — pouze hrob mi zbývá.“ Temná, truchlivá vyhlídka! Zda nemělo být ve dnech síly stavěno uvnitř a trvanlivě? Či není lidská duše jako věž, podle slov Spasitelových, jako ušlechtilá stavba, dóm, jehož věže, jehož vrcholky mají k nebi směřovati? Po dobu stavby je skryt, musí být podpírán a držěn trámovím, jež ho hustě, až do nejvyššího vrcholu obklopuje se všech stran. A nyní je stavba hotova; podpěry, lešení, obaly padají a dóm, hotový až ke svorníku na vrcholu věže, štíhlý a zářící, stojí před našimi zraky, letí ve své kráse a nádheře vzhůru k nebi. Tak by měla být naše duše hotově dostavěna, blíží-li se konec. Všecko dokončeno, všecko k nebi směřující, všecko věčné! Ať už tělo, pozemskost, lešení spadne! Stavba tu stojí krásná, pevná, dokončená! — Stavěj pilně, pracuj bez maření času, pros svého Anděla o pomoc! Na lidi není obzvláště v stáří žádné spolehnutí. Stáří především má Anděla zapotřebí. Vidíš, jak vedle tebe kráčí, ducha i tělo podpírá a vzpříma drží? Vidíš, jak se už připravuje a sbírá své síly k poslednímu, nejtěžšímu boji? Nežřídká právě jeho zavolání, je-

ho pomoci vděčí nemocný kněz, jenž mu přináší posilu na cestu do věčnosti. Doporuč především tuto poslední, důležitou záležitost svému andělu Strážci!

Již stojí u tvého smrtelného lůžka. Až do konce zůstává s tebou dobrý ten druh! Ať umírá člověk v sebe větší opuštěnosti, jeho Anděl je u něho. A když odevzdal člověk ducha svého do rukou nebeského Otce a vydechl svou duši, tehda nese ji anděl Strážný v jáсотu a radosti — jak pevně doufáme — vzhůru k Bohu.

Úloha jeho je skončena. Může se navrátit k Tomu, jenž vysílá anděly.

Emauzy.

† P. Benedikt Coekoll.

Církevní hymny.

86. *Quem terra, pontus, sidera.*

K matutinu ve svátky P. Marie. Od sv. Fortunata († 600).

Quem terra, pontus, sidera
colunt, adorant, praedicant,
trinam regentem machinam
claustrum Mariae baiulat.

Jež moře, země, kraje hvězd
ctí, velebí a pějící čest,
jenž světů řídí trojí říš,
se v lůně Panny skrývá již.

Cui luna, sol et omnia
deserviunt per tempora,
perfusa caeli gratia,
gestant puellae viscera.

Ten, jemuž měsíc, slunce jas
jsou podrobeny v každý čas,
se v dívky život čistý skryl,
jenž milostí dřív zkropen byl.

Beata Mater munere,
cuius supernus Artifex,
mundum pugillo continens,¹
ventris sub arca clausus est.

Ó šťastná Matko darem tím,
Ten, jenž je Pánem, Tvůrcem
svět v jehož ručkách spočívá,¹
pod srdcem tvým se ukrývá.

Beata caeli nuntio,
foecunda sancto Spiritu,
desideratus² gentibus,
cujus per alvum fusus est.

Když pozdraví tě výšiny,
Duch svatý tebe zastíní,
a Touha² všeho stvoření
tvým lůnem vchází na zemi.

¹ Srv. Is. 40, 12: „Kdo hrstí změřil vody a vážil nebesa dlaní, kdo vzal do tří prstů tíži země, kdo zvažil na váze hory a pahrbky na závaží?“

² Srv. Agg. 2, 8: „I přijde Žádoucí všem národům, a naplním dům tento slávou, praví Hospodin zástupů.“

† Jesu, tibi sit gloria,
qui natus es de Virgine,
cum Patre et almo Spiritu,
in sempiterna saecula.

Amen.

† Zněj tobě, Jezu, slávy ples,
jenž z čisté Panny zrodil ses,
i Otci, Duchu ve výši
buď vždycky sláva nejvyšší.

Amen.

87. O gloriosa Virginum.

K laudám svátků P. Marie. Od sv. Fortunáta († 600).

O gloriosa Virginum,
sublimis inter sidera,
qui te creavit, parvulum
lactente nutris ubere.

Quod Heva tristis abstulit,
tu reddis almo germine:
intrent ut astra flebiles,
caeli recludis cardines.

Tu Regis alti¹ ianua,
et aula lucis fulgida;
vitam datam per Virginem,
gentes redemptae, plaudite.

† Jesu, tibi sit gloria,
qui natus es de Virgine,
cum Patre et almo Spiritu
in sempiterna saecula.

Amen.

Ó Panno slavná, vznešená,
nad jasné hvězdy zvýšená,
děťátko, jež je Tvůrcem tvým,
ty sytíš mlékem mateřským.

Co Eva smutná ztratila,
tys plodem svým nám vrátila;
by k hvězdám přišli plačící,
ráj otevíráš zářící.

Tys brána Krále veliká,¹
dvůr, v nějž jas nebe proniká;
za život Pannou vrácený
dík, lidstvo, vzdávej písněmi.

† Zněj tobě, Jezu, slávy ples,
jenž z čisté Panny zrodil ses,
i Otci, Duchu ve výši
buď vždycky sláva nejvyšší.

Amen.

¹ Některé sbírky hymnů mají: alta ianua. P. Maria se nazývá branou Krále, protože skrze ni přišel na zemi Spasitel.

88. Memento rerum Conditor.

Ke kompletáři malých hodiněk mariánských.

Memento, rerum Conditor,
nostri quod olim corporis,
sacratae ab alvo Virginis
nascendo, formam sumpseris.

Maria, Mater gratiae,
Mater misericordiae,
tu nos ab hoste protege
et mortis hora suscipe.

Vzpomeň si, Tvůrce Ježíši,
žeš přijal naši podobu,
když opustil jsi nejčistší,
se zrodil, Panny útrobu.

Maria, Matko milosti,
pln smilování je zrak tvůj,
nás z moci vraha vyprosti,
v hodinu smrti při nás stůj!

† Jesu, tibi sit gloria,
qui natus es de Virgine,
cum Patre et almo Spiritu
in sempiterna saecula.
Amen.

† Zněj tobě, Jezu, slávy ples,
jenž z čisté Panny zrodil ses,
i Otci, Duchu ve výši
bud' vždycky sláva nejvyšší.
Amen.

¹ První sloha je vlastně třetí slohou vánočního hymnu „Jesu, Redemptor omnium.“ Druhá sloha je obdobou prosby v 2. části modlitby „Zdravas Maria“: „Pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší.“

IV. část: HYMNY PROPRIA SANCTORUM.

1. Svátek Neposkvrněného Početí.

Hymny tohoto svátku jsou vzaty mimo hymnus následující ze všeobecného officia mariánského. Kdo je skladatelem tohoto hymnu, nevíme. Byl složen až v letech 1845—1863. Velebí čistotu, mateřskou důstojnost a naprostou bezhříšnost P. Marie. Básník vybral z Písma sv. nejkrásnější obrazy, představující P. Marii a vetkal je do prvních dvanácti veršů tohoto hymnu, chtěje jimi pozdraviti Neposkvrněnou. Hymnus zakončil dojemnou prosbou o její ochranu.

Dnešní formuláře, jak církevních hodinek, tak i mše sv., pocházejí z roku 1863 od papeže Pia IX., který již roku 1854 prohlásil nauku o Neposkvrněném početí P. Marie za článek víry. Blíže o dějinách svátku viz Na hlubinu roč. 1936, str. 654.

89. Praeclara custos Virginum.

K matutinu Neposkvrněného Početí. Z r. 1845—63.

Praeclara custos Virginum,
intacta mater Numinis,
caelestis aulae ianua,
spes nostra, caeli gaudium.

Přejasná panen strážkyně,
Boží ty Matko nejčistší,
tys branou k hvězdné výšině,
nadějí naší nejvyšší.

Inter rubeta liliū,¹
columba formosissima,²

Lilie v trní rašící,¹
hrdlička sličná, bez hany,²

¹ „Lilie mezi trním.“ Lilie je symbolem čistoty, trní hříšníků. Srv. Píseň písní 2, 2. Neposkvrněná Panna jediná vyrostla mezi hříšnými syny Evěnými, nejsouc poskvrněna ani nejmenším hříchem.

² Holubice a hrdlička je symbolem lásky. Holubice Noěmova zvěstovala lidem smíření. P. Maria, bytost, již zahrnul největší svou láskou, přinesla lidstvu poselství míru a lásky s Bohem.

virga e radice germinans³
nostro medelam vulneri.

Turris draconi impervia,⁴
amica stella naufragis,⁵
tuere nos a fraudibus
tuaque luce dirige.

Erroris umbras discute,
Syrtes dolosas amove,
fluctus tot inter, devias
tutam reclude semitam.

† Jesu, tibi sit gloria,
qui natus es de Virgine,
cum Patre et almo Spiritu
in sempiterna saecula.
Amen.

větévko z kmene pučící³
hojivý balšám na rány.

Pro draka srázná pevnosti,⁴
hvězdičko spasná zmítaným,⁵
ze sítí zla nás vyprosti
a doprovázej světlem svým.

Ty bludů rozraz tmavý stín,
mělčiny lstivé odstraňuj,
ve vlnách žití bloudícím
bezpečnou cestu ukazuj.

† Bud' sláva tobě, Ježíši,
zrozený z Panny nejčistší,
i Otci, Duchu nechť náš hlas
zpěv chvály zpívá v každý čas.
Amen.

2. Svátek sv. Rodiny.

Zaveden byl r. 1893 papežem Lvem XIII., v dobách, kdy nevěrecký duch ohrozil sám kořen křesťanského života, rodiny. Hymny tohoto svátku vyzvedají zářivý vzor všech křesťanských rodin, připomínají význam manželství, zdůrazňují jeho úkol, povinnost rodičů a dětí, tedy podmínky rodinného štěstí. Svatá Rodina má být dnešním rodinám vzorem a posilou v příboji nevěreckých a bludných hesel. Příbytek její, kolébka Církve svaté, byl prvním

³ „Ratolest z kořene Jesse.“ Kmen Jesse, královský rod Davidův, byl života neschopen; ale vzešel z něho nový život, nová ratolest, P. Maria, na níž vypučel nejkrásnější plod, který přinesl lék pro lidstvo, poraněné dědičným hříchem. Srv. Is. 11, 1.

⁴ „Neschůdná tvrz.“ Obraz duše Neposkvrněné Panny, do níž neměl nikdy ďábel přístupu. Podobně: „Zahrada zamčená.“

⁵ „Přátelská hvězda trosečníků.“ Srv. jiný a velmi rozšířený název P. Marie: „Hvězda mořská.“ Třebaže tento název zakládá se na nesprávné etymologii slova Miriam (mir = stilla, kapka; iam = mare, moře), přece je to jeden z nejhlubších a nejkrásnějších symbolů P. Marie. Již sv. Otcové přirovnávají náš život k plavbě po moři, tolikrát rozbouřeném pokušeními, bolestmi a utrpením, a Pannu Neposkvrněnou ke hvězdě, která prozařuje tmavými mraky úzkostí a beznadějnosti a ukazuje nám cestu do věčného přístavu. Je to symbol tím oprávněnější, že lodníci ocitnuvši se na rozbouřeném moři s největší důvěrou vzývají P. Marii. Srv. sicilskou námořní píseň: „O s a n c t i s s i m a.“

novozákonním domem Božím. Duší tohoto domu byl Ježíš, který dospívá ve skrytu, nešťít se práce. On, nejsvětější Dělník, ukazuje i dnes cestu k smíření sociálních rozporů v lidské společnosti.

90. O Lux beata caelitum.

K nešporám svátku sv. Rodiny. Lev XIII.

O Lux beata caelitum,
et summa spes mortalium,
Jesu, o cui domestica
arrisit orto caritas.

Maria, dives gratia,
o sola, quae casto potes
fovere Jesum pectore,
cum lacte donans oscula.

Tuque ex vetustis patribus
delecte custos Virginis,
dulcis patris quem nomine
divina Proles invocat.

De stirpe Jesse nobili
nati in salutem gentibus,
audite nos, qui supplices
vestras ad aras sistimus.

Dum sol redux ad vesperum
rebus nitorem detrahit,
nos hic manentes intimo
ex corde vota fundimus:

Qua vestra sedes floruit
virtutis omnis gratia,
hanc detur in domesticis
referre posse moribus.

† Jesu, tibi sit gloria,
qui natus es de Virgine,
cum Patre et almo Spiritu
in sempiterna saecula.

Amen.

Blaživé Světlo nebeské,
naděje lidstva nejvyšší,
tě úsměv lásky mateřské
v kolébce blažil, Ježíši.

Maria, plná milosti,
ty můžeš k nadržům čistotným
Ježíška vinout s něžností,
jej líbat, sytit mlékem svým.

V praotců sboru vznešeném
jediný strážce Mariin,
nejsladším tebe ze všech jmen
nazýval otcem Boží Syn.

Vy, kteří z Jesse kořene
jste vypučeli k spáse nám,
dnes vyslyšte nás skloněné
ve vašem chrámě k modlitbám.

Když slunce klesá noci v klín
a věcem béře jejich jas,
my vyléváme ze hlubin
svých srdcí k nebi tklivý hlas:

To požehnání, jímž váš práh
se v květech ctností usmíval,
nám dejte, by zas v rodinách
duch pravé lásky přebýval.

† Zněj tobě, Jezu, slávy ples,
jenž z čisté Panny zrodil ses,
i Otci, Duchu nechť náš hlas
zpěv chvály pěje v každý čas.

Amen.

91. Sacra jam splendent.

K matutinu svátku sv. Rodiny. Lev XIII.

Sacra jam splendent
decorata lychnis
templi, jam sertis
redimitur ara
et pio fumant
redolentque acerrae
thuris honore.

Num iuuet summo
Geniti Parente
regios ortus
celebrare cantu?
Num domus David,
decora et vetustae
nomina gentis?

Gratius nobis
memorare parvum
Nazaræ tectum,
tenuemque cultum;
gratius Jesu
tacitam referre
carmine vitam.

Nili ab extremis
peregrinus oris,
angeli ductu,
propere remigrat
multa perpessus
Puer, et paterno
limine sospes.

Arte qua Joseph
humili excolendus,
abdito Jesus
iuvenescit aevo,
seque fabrilis
socium laboris
adjicit ultro.

Posvátné chrámy
planou v světél záři,
tisíce květů
září na oltáři,
dým kadidelnic
se zbožností naší
k nebi se vznáší.

Máme snad Syna
z Otce zrozeného
slaviti písní,
královský rod jeho?
Či Davidův dům,
rodu proslavená
starého jména?

Raději písní
vzpomínati budem
na život v domku
nazaretském chudém,
kde trávil v tichu
Ježíš život sladký
v blízkosti Matky.

Od břehů Nilu
poutník domů spěchá,
andělským sborem
provázet se nechá,
po strastech mnohých
v bezpečná a jistá
vrací se místa.

V řemesle prostém
Josefově léta
prožívá mládí,
ukryt zrakům světa,
v tesařské práci
po bok se mu staví
jako druh pravý.

„Irriget sudor
mea membra,“ dixit,
„antequam sparso
madeant cruore;
haec quoque humano
generi expiando
poena luatur.“

Assidet Nato
pia Mater almo,
assidet Sponso
bona nupta, felix,
si potest curas
relevare fessis
munere amico.

O neque expertes
operae et laboris,
nec mali ignari,
miseros iuvate,
quos reluctantes
per acuta rerum
urget egestas.

Demite his fastus,
quibus ampla splendet
faustitas, mentem
date rebus aequam,
quoquot implorant
columen, benigno
cernite vultu.

† Sit tibi, Jesu,
decus atque virtus,
sancta qui vitae
documenta praebes,
quique cum summo
Genitore et almo
Flamine regnas.
Amen.

Kroměříž.

„Ať zvlhnou potem,“
řekl, „moje údy,
nežli mé tělo
zaleje proud rudý,
i tuto obět
národům všem k štěstí
rád chci přinést.“

Blažená Matka
dlí u Syna svého,
dlí u snoubence
předobrá choť jeho,
znaveným práci
ulehčiti touží,
šťastna jim slouží.

Vy, kteří znáte
těžký život lidský,
únavu práce,
pomáhejte vždycky
těm, kteří světu,
bídou utýráni,
těžce se brání.

Pokořte pyšné,
kterým štěstí zkvétá,
naučte stejně
cenit věci světa,
k těm, kdo vás prosí,
pohlédněte s tváří,
láska z níž září.

† Bud' tobě, sladký
Jezu, moc a sláva,
jehož nám život
svatý příklad dává,
jenž vládneš s Otcem,
s Duchem Těшитelem
ve světě celém.
Amen.

P. Jos. Škrášek.

Odkud – kam ?

Sv. Edvin, první křesťanský král anglosaský † 12. října v bitvě u Hatfieldu 633.

Památka jeho se slaví téhož dne.

„... Král Edvin se vrátil jako vítěz. Avšak nechtěl přijmouti ukvapeně a bez předchozí rady nauku křesťanské víry...

Byl mužem, který si předem vše dobře promyslel. Často sedával dlouho osamocen; ústa jeho mlčela, ale v hloubce svého srdce rozmlouval se sebou, co má činit, kterého boha má uctívatí...

Když jedenkrátě opět zamyšleně seděl, přistoupil k němu biskup Paulinus a položil mu ruku na hlavu.

Král se ulekl a chtěl se muži Božímu vrhnouti k nohám. Ten ho však zvedl a přátelsky k němu promluvil: „Hleď, unikl jsi rukám obávaných nepřátel; Bůh to dopustil. Hleď, vytouženou korunu jsi obdržel; Bůh ti ji daroval. Nyní myslí také na to třetí a splň své příslibení! Přijmi víru! Skloň se před Tím, který tebe vytrhl z časné nesnáze a povýšil tebe ke cti pozemského, královského trůnu, a který tebe chce uchrániti věčných muk, které stihnou zlé, a chce ti dáti podíl na svém věčném panování v nebi, splníš-li jeho vůli, kterou ti skrze mne zjevuje.“

Nato pravil král, že jest ochoten a pokládá také za svou povinnost přijmouti víru. Napřed však by chtěl věc projednati s přáteli a rádci. Budou-li téhož mínění, zasvěťi se společně Kristu v prameni života.

S tím byl Paulinus zcela spokojen. Král učinil, jak řekl, svolal schůzi moudrých mužů a tázal se jednoho po druhém, co soudí o této dosud neslýchané nauce a o novém způsobu sloužiti Bohu...

Tu povstal jeden z velmožů říše, ctihodný stařec, a pravil: „Králí! Mně se zdá, že život lidský na této zemi proti oné době, která jest nám neznáma, jest podoben hostině. V době zimní sedíš v sále se svými vévody a many. Uvnitř hoří oheň a prohřívá síň; venku však burácí vichřice s dešťovými přeháňkami a sněhovými vánicemi.

Tu přilétne vrabec. Spěšně třepetá síní, jedněmi dveřmi přilétne, druhými opět brzy vyletí. Pokud je uvnitř, nepocituje drsnou zimu; jakmile však krátce příjemným teplem v okamžiku prolétl, tak se vrátí opět ze zimy zpět do zimy a tvým očím zmizí.

Tak jest tomu i s lidským životem. Na okamžik se jenom vynoří. Co potom následuje, co mu předcházelo, to jest nám zcela ne-

známo. Jestliže nám tedy tato nová nauka něco jistého o tom může říci, domnívám se, že jest ji následovati.“

Tak a podobně mluvili z vnuknutí Božího také ostatní z královské rady stařešinů.

Nato přijal král Edvin z Northumbrie s celou šlechtou svého kmene a velkým množstvím lidu víru a dal se pokřtiti v koupeli znovuzrození, v jedenáctém roce svého panování, t. j. v roce 627 po Kristu. Bylo to v Eburacum (York), v den svaté Veliké noci.*)

„Hle!“ praví žalmista, „velmi málo vyměřil jsi mně dnů, a věk můj jest jako nic proti Tobě; věru, všechno pomíjí, každý člověk, ačkoliv živ jest. Věru, jako stín chodí člověk a marně se stará; hromadí a neví, komu to shromáždí. A nyní komu má důvěřovati? Zdaž ne Hospodinu? Vždyť základ naděje mé jest v Tobě.“ Žalm 38, 6—8.

Hildebrand Bihlmeyer O. S. B.

Brevíř v ruce laiků.

B. Mám radost, jak se zvolna zamýšlíš nad obsahem brevíře, třeba to bylo stále s tvého hudebního stanoviska. I odtud je dobře viděti. Četl jsem kdysi o hudbě, že má vésti od zevnější zvučného k vnitřnímu obsahu, a tím k věcem nejvyšším. Dobře tedy ukazuješ, jak hymny denních hodin vyjasňují naše povinnosti a úkoly.

A. Není to však jednotvárné zpívati po celý týden v tutéž hodinu tentýž hymnický zpěv?

B. Naše chyby, obtíže a zápasy všedních dní bývají stejné, proto i štít a brnění musí býti jen jedno, z oceli.

Hned na počátku dne, v p r i m ě, prosíme Boha, aby posvětil naše úmysly: „Je třeba jazyk vystříhati svárů, zrak marnosti, srdce ochrániti hrubosti a tělo požívačnosti.“ Při prvním oddechu o hodině třetí není možné zapomenouti, že je to chvíle, kterou Duch Svátý určil k prvnímu rozliti svých milostí do světa. Proto o to v terci stále a opětně prosíme; o svátcích svatodušních to zdůrazňujeme přímo zpěvem hymnu „Veni creator“. Za poledne, v hodinu šestou, kdy nás slunce nutí vyhledati stín, prosíme, aby Bůh zbavil nás žáru vášni a dopřál hojivého míru. V sextě tedy bojíme se ohně přirozenosti, ale v noně, kdy slunce v červáncích hasne, toužíme po světle, které nezapadá, které v du-

*) Beda, „Hist. Eccl. Gentis Anglor.“

ších pokřtěných, zažehnuto na křtu svatém, rozhořívá se a plá do netušeného světla věčného.

A. Divím se, že jsem předtím stále pochyboval o hloubce a opravdovosti breviáře, když úvaha o vstupních částech ukázala takovou prudkost a vzlet.

B. Ano. Úvodem pokorně a zbožně vzplanula naše srdce, mysl povznesena od země. obrátila se k Bohu, aby ho chválila a oslavovala. Jsme u *psalmodie*, zpěvu žalmů, který je těžištěm kněžských modliteb.

A. Nezdá se ti to trochu staromódní, tak důsledně lpěti na starozákonní poesii?

B. Kdybych tě neznal, hněval bych se, že ironicky přerušuješ vážný rozhovor. Chceš asi míti potvrzeno, proč křesťanský zpěv žalmů je tak pevně utvrzenou tradicí, že se jí ani odštěpenci nevzdali.

A. Povídal jsem to vskutku žertovně, abychom si připomněli hloupost, která ještě sem tam cestuje mezi dnešními katolíky. Vím přece z předešlých rozhovorů, že sám Kristus Pán žalmy miloval a svým utrpením je posvětil.

B. Je to hluboké tajemství, když Vykupitel v žalmech prorokovaný, očekávaný, po celý svůj život vroucně je zpívá a při tom, po lidsku vzato, stále cítí, jak se na jeho člověčenství hořce naplňuje. Může být pro nás krásnějšího odkazu než Jeho příklad o poslední večeři, při které žalmy zpíval s apoštoly? A když už zůstal ve svém umučení sám, pohroužený do hlubiny bolesti, modlí se a rozjímá žalmy, které jeho utrpení dosvědčují. Do ticha hrozných hodin Jeho zápasu o lidské duše jako úder zvonů nad světem znějí z Jeho svatých úst jednotlivé věty žalmů, jež se právě modlil.

A. Vím, v tom je hloubka, moudrost žalmů, že teprve Kristus svým životem a utrpením vdechl jim nový, neuvadající život. Jako se splnila proroctví o Jeho utrpení, tak se do poslední písmeny uskutečnil i blahoslavená a věčná vláda Krista Krále nad nevděčným lidstvem a jeho národy, žalmy ohlašovaná.

B. Máš pravdu. Zdá se mi, že nás kdosi lstně odvedl od žaltáře, který svou moudrostí byl abecedou křesťanského života středověkého. Velcí světci oblíbili si mnohé verše žalmů, tušíce jejich prudké světlo, odražené od hladiny křestní vody.

A. Evangelíci nám vytýkají, že žalmů neznáme tak jako oni.

B. Sami toho byli trochu příčinou. Na jedné straně zjednodušili

svůj bohoslužebný zpěv na prozpěvování žalmů a některých starších hymnů, ale na druhé straně popřením mešní liturgie podkopali mu půdu zdůrazňovaným individualismem. Žalmy začali upravovat na veršované písně strofické a touto libovůlí básnickou, subjektivní, zbavili je posledních stop Božské inspirace.

Tento individualistický názor na křesťanskou bohoslužbu zlákal v minulých stoletích i katolíky na scestí. Před liturgickou zbožností dávají přednost mimoliturgické rozptýlenosti a volnosti. Proto se nám zdají žalmy, jak jsi podotkl, staromódní.

A. Jak se tedy dostaneme na pravou cestu?

B. Tudy, kudy ukazuje hnutí liturgické. Není to estetická zábava hrstky nadšenců, ale uvědomělá cesta, na niž katolíky zavolal Pius X., liturgický papež, svaté paměti. On v rámci liturgické obnovy dal nově zredigovati breviář a zákonem prohlásil novou slávu žaltáře. Upravil jej tak, aby za týden zpravidla bylo přezpíváno všech 150 žalmů. Vydal o tom krásnou bulu „Divino afflatu“ z r. 1903, ve které ukazuje, jakým vzácným darem nebes jsou právě žalmy. Ty rozumíš latinsky, přelož ta slova z originálu. Tu máš separátní výtisk latinského: *Psalterium breviarii romani* z r. 1934. To nám poví za mnohé!

A. Je tu známé místo z Vyznání sv. Augustina z 9. knihy, v níž vroucně vypráví o moudrosti a tajemnosti žalmů. V bule je úryvek až z kapitoly 6.: „Jak jsem plakal při písních a hymnech Tvých, nesmírně dojat líbezným hlasem Tvé pějící církve! Ty zpěvy vnikaly v uši mé a do mého srdce prýštila zčištěná pravda, z níž vzplanul mocný oheň zbožnosti a proudily slzy, a mně bylo v nich tak dobře!“

B. To místo se nevztahuje na žalmy, jako na prudkou zanícenost hymnů, jak jsme to sami na počátku úvahy pochopili.

A. Ale hned za tím jsou již vlastní slova Pia X. přímo o žalmech: „A věru, kdo by se necítil pohnut tak četnými místy žalmů, kde se slaví hlubokými slovy nesmírná velebnost Boží, Jeho všemohoucnost, Jeho dobrota a neslýchaná milostivost a ostatní nekonečné vlastnosti. Kdo by necítil pohnutí při oněch zpěvech díků za dobrodiní, od Boha přijatá, za vyslyšení pokorných a důvěryplných proseb, nebo při voláních duše, nad hříchy lkající? Koho by žalmista nenaplnil údivem, vypravuje-li o velkých darech, jež Boží štědrost dávala lidu izraelskému a veškerému lidskému pokolení, nebo vykládá-li pravdy nebeské moudrosti? Koho by posléze neschvátla láska, patří-li na tajemný obraz Kristův, jehož

hlas slyšel sv. Augustin ve všech žalmech, buď jako hlas pějící chvály, nebo naříkající, tu radující se z naděje, tu vzdychající v bolesti?"

B. Pochopiti takto moudrost žalmů žádá, abychom netoužili tolik po doslovném vysvětlení, jako spíše abychom se je co nejčastěji modlili. Víš přece, že prudce je ozařují jednotlivé antifony, ale také každá liturgická slavnost osvětluje je tak vydatně, že je nejen pochopíme, ale také ve svém srdci zužitkujeme. Jeden z největších znalců žalmů, sv. Ambrož, tvrdí, že se hodí pro každého a jsou milé každému věku. „Poučení se v nich snoubí s půvabem jazyka. Můžeme je zpívat, abychom se rozjásali, a můžeme je studovat, abychom se poučili.“

A. Já vychutnávám moudrost žalmů, zpívám-li je neb slyším-li je prozpěvovati. Zvláště na mne působí ty, které jsou prosyceny zřejmou chválou Boží. Jejich úvodní slova: laudate, exultate, jubilate a jim příbuzná strhují nás z umdlené přilnavosti k pozemskostem a plní rozpálená srdce touhou, aby Bůh byl vyvýšen, blahoslaven a veleben ode všech a vždycky.

B. Máš pravdu, je to cílem lidstva Boha oslaviti, ale mnozí pochopí to teprve tehdy, až poznají nesmírnou dobrotu Boží. Mne proto uchvacují ty žalmy, které jsou výkřikem duše, nepřáteli obklopené, bolestmi a soužením rozrývané, chudé a ponížené. Tu se mi jasně ukazuje věčná jejich pravdivost, neboť jsou zrcadlem i sociální otázky dneška. V jejich odlesku jeví se tu spravedlnost a soucitnost Boží nejen výkřikem do svědomí necitelníků a kořistníků, ale také kompasem, kudy vyjdeme z nesnází a béd. Jsou však také žalmy, které ukazují pravdu národům, aby se nevzpouzely proti Bohu a Církvi, jež je Jeho královstvím, a přijaly sladké jeho Boží a odvrátily od sebe Jeho hněv. Jsou to zvláště žalmy nedělní.

A. Mne také zajímají žalmy, určené neděli. Shrnují všechny typy, jež jsme si právě připomněli. Pozoruhodný je však žalm 118. Je určen a rozdělen na jednotlivé hodinky nedělní a sváteční.

B. Pochopíš to, víš-li, že neděle je dnem Páně, a proto vzorem dne svátečního.

A. Víím to. Proto sluje latinsky Dominica. To je první den v týdnu, nikoliv jak nevěrecké kalendáře jej posunují na konec. I české pondělí ukazuje, že je 2. dnem (feria secunda).

B. Slaví-li tedy Církev větší svátek, pozvedá jej do úrovně nedělní a nařizuje také během něho zpívat žalmy nedělní, tedy

i onen slavný žalm: „Blahoslavení neposkvrnění na cestě (za Kristem), kteří krácejí v zákoně Hospodinově.“

A. Víš, že má 176 veršů? V originále začínají verše podle 22 písmen abecedy, takže každé písmeně je věnováno 8 veršů. $8 \times 22 = 176$. Žalm 118. sluje proto „abecedou dítek Božích“, a byl odedávna pramenem radostných rozjímání o cestě, na které Bůh nás rád vidí. Svatý Ambrož napsal k němu 22 řečí, sv. Augustin 32 výkladů, aby ukázali na jeho rozložitou krásu a moudrost.

A. Všiml jsem si, že v něm stále zaznívají výrazy: „Boží slovo, přikázání, zákon, zjevení, ustanovení, soudy“, a názvy jim souznačné.

B. Nestačíme postihnouti velkolepou krásu tohoto 118. žalmu asi tak, jako nám unikají jednotlivé úseky a podrobnosti nějaké nádherné symfonie. Jen hlavní, nápadně výrazné myšlenky se nám přímo v paměť зарývají.

A. Myslíš tedy, že i při recitaci žalmů můžeme svobodně vychutnati krásu jen některých veršů, které nám milost prudce osvětlila?

B. Ano. Žalm 118. je nesmírnou variací o lásce, kterou má Bůh k lidským duším. Kolik století uplynulo od jeho vzniku! A přece teprve my, křesťané, aspoň trochu pochopíme, co je s l o v o B o ž í.

Je základem naší víry, obsahem našich nadějí. Z něho čerpáme útěchu v zármutku, získáváme světla na nebezpečných stezkách života. Ono nás oživuje a podpírá svou slitovností a mocí.

Netřeba nám úmorně pítiti po smyslu a řádu každodenního života. Máme pravdu a moudrost životní obsaženu v B o ž í c h p ř i k á z á n í c h, zvláště těch dvou o lásce, které korunují Desatero. Cvičiti se v nich, dbáti, abychom se od nich neuchýlili, ale milovali je jako nejvzácnější u s t a n o v e n í Boží, toť úkolem křesťana.

Pán Bůh, ustanoviv od věků spasiti lidstvo, dává každé lidské duši čas i prostředky příhodné ke spáse. Církev je správcem i rozdatelkou těchto spásných darů, milostí.

Ale společnost lidská zlehčuje, ba pronásleduje Církev, protože nemiluje z á k o n ů B o ž í c h.

A přece kdyby učinila základem práva z á k o n B o ž í, vrátil by se do rodin, států a mezi národy pravý blahodárný pokoj.

Vidíme však, že národové odmítají tuto cestu Boží, protože od-pírají B o ž í m u z j e v e n í. Utíkají od světla do vlastních tem-

not. Jako křesťané poznali jsme ze svědectví Krista, Syna Božího, velikost, slávu i slitovnou lásku Nejsvětější Trojice, a jsme proto povinni nebojácně vyznávat svou víru i v zamračených údolech dneška.

Soudy Boží ukáží jednotlivcům i národům, že marně zápasila nepravda a zlo proti víře a ctnosti. My se soudu Božího bojíme, a proto chceme kajícností a modlitbou držeti se na cestě Božích přikázání a zachovávat se neposkvrněnými od tohoto světa.

Tak jsem neuměle shrnul myšlenky onoho slavného žalmu 118.

A. Dobře jsi to vystihl. Chceš mně asi ukázat, že naše snahy o pravý křesťanský život mají být jasné a prosté, shrnuté v jediné světlo našich očí: lásku k Bohu a bližnímu ve všech přikázáních. Jaká to norma ve spleti zájmů mezinárodních! Zákon Boží: spravedlnost a láska.

Myslím, že jsi mne přesvědčil, že žalmy jsou modlitbou, která je srdci lidskému blízká, ale také užitečná.

B. Než ukončíme dnešní rozhovor, rád bych ještě připomněl, jak zpěv žalmů vrcholí v tak zvaných chvalo zpěvech. Z nich nejslavnější jsou čtyři: starozákonní zpěv Tří mládenců v ohnivě peci, a 3 chvalozpěvy z evangelia sv. Lukáše, chvalozpěv blah. Panny, Zachariáše a Simeona.

A. Ty 3 zpěvy ozývají se každodenně. Všiml sis, že tu Bohu děkují, jež z nenadálého dobrodiní a blízké spásy velebí vznešení zástupcové všech 3 lidských věků; jinoši, dívka, muž a stařeček.

B. To je pěkný postřeh. Já bych zdůraznil šíři i hloubku těchto vynikajících písní. Proto jsou srdcím milé, proto duši prochvívají nesmírností Boží lásky, plní ji radostí, že Bůh pozvedá duše tiché a pokorné, aby splnil svá zaslíbení a svou slávou a světlem naplnil celý svět.

A. Tu už ostrými a přece sladkými paprsky prosvítá moudrost evangelii, ozařující nové cesty svatosti a spravedlnosti, jak zpívá Zachariáš, aby na nich se Simeonem uviděli všichni národové Spásu a s P. Marií v pokoře a nízkosti plesali v Bohu.

B. Krásně jsi uzavřel náš rozhovor. Cesta svatosti a spravedlnosti, spasení národů a jejich pevné štěstí v Bohu, Spasiteli, to je činný život křesťanský, pravá akce, jež chce moudrost a zákon Boží hlásati uvědoměle a nebojácně ve zmatcích dnešních dnů. O tom, až přijdeš po druhé.

V. Breviř knihou křesťanského života.

A. Ani nevím, má-li to cenu uvažovati dále o breviáři, když je to přece kniha určená kněžím. Co s ní v chaosu dneška?

B. Pravdu máš, že doba je nebezpečná proudem událostí, ale neprávem odmítáš další rozhovor o naší liturgické knize. Měl bys věděti, že v nejtěžší situaci právě prosté a jednoduché prostředky pomáhají.

A. Víím, že jsme se přesvědčili, jak breviář má všechny znaky pravé křesťanské modlitby, která hluboce je vkořeněna do křesťansko-katolické tradice, a proto její květy voní líbeznou moudrostí nebes.

B. Nuže, dovedli-li jsme breviář obdivovati, měli bychom jej i prakticky uplatniti.

A. Myslíš snad, že je třeba, abychom se z něho co nejčastěji modlili?

B. Ano, k tomu přece mířily naše někdy zdánlivě dlouhé úvahy, že breviář je vskutku nejvzácnějším sborníkem katolické modlitby liturgické. Má-li však padnouti poslední tvá výtka či rozpaky, jako by se do přítomnosti nehodil, musíme si osvětliti cenu jeho ostatních složek.

A. Myslíš, že vedle zpěvných částí (veršiků, antifon, žalmů, chvalozpěvů a hymnů) mají pro rozjitřené časy současné největší význam t. zv. čtení?

B. Vždy mne udobříš, když po ironicky skeptické poznámce vážně se vrátíš k jádru otázky. Chvály lidské jsou určeny Bohu, Boží slovo je posláno lidem.

Tak je bolestno v duši, uvážím-li, jak hluboce upadlo slovo lidské! Jak je vrátké, lhavé, lstné a nevěrné. Co velebí, čím se zaměstnává, kam míří? Co pohrom rozselo do nevinných duší, do slabých rodin, do národů malátných nebo zpyšnělých!

Zapomnělo se na Slovo, jež sestoupilo do temnot, aby je osvítilo. Národové si zacpávají uši, aby neslyšeli, co k nim hovoří Král světů ústy proroků a apoštolů, hlasem své Církve a jejích učitelů.

A. Připomínáš tedy, že návrat k Božímu slovu očistí i slova lidská?

B. Nejen slova, ale též činy. Poslouchati slovo Boží znamená žítí podle něho. „Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho.“ (Luk. 11, 28.) Toť ona křesťanská prostota, jež by nás vyvedla z nejistot a bouří do přístavu pokoje: křesťanský život a řád.

A. To že je zhuštěno ve čteních breviáře?

B. Ano. — Misál a breviář se tak doplňují, aby se za rok přečetlo téměř celé Písmo svaté. Breviář podle šťastně voleného pořádku nechává nás po všechny hodiny, byť i kratičce ozařovati světlem Božího slova. Tak mi to připadá, že Boží slovo je stále a stále v z-e-n-i-t-u n-a-š-i d-u-š-e.

A. Mne zajímá troje čtení v t. zv. nokturnech hodinek jitřních. Tolik jsem je slyšel vychvalovati na př. od básníka J. Demla.

B. Všimneme si jich, jak jsou bohatá a hluboká. Ale myslím, že stejně dojmají a snad i velkolepěji na duši působí kratičké kapitoly ostatních hodinek. Je-li svátek větší, máme v kapitolách pravidelně na celý den rozvrženu sváteční epištolu. Po celý den sváteční zní do naší duše tajemná řeč proroků a apoštolů, abychom se změnili.

A. A která čtení se ti nejvíce líbí?

B. Těžko lze odpovědět. Jako je bohatý církevní rok ve svých tajemstvích, tak rozmanitě úchvatná jsou svatá čtení v breviáři. Půvab ten dovršují i responsoria svou rozjímavou krásou.

A. Nezdá se ti, že nestačíme na rozbor a ocenění těchto pokladů Božího slova?

B. Máš pravdu! Bylo by pošetilé hrát si na theology; prostší je okoušet, jak sladké je slovo Boží, svlaží-li je v pokorných srdcích rosa milosti.

A. Myslíš tedy, že se silně dotýká hladiny našich citů?

B. V tom by nebylo vše, neboť i slova světa rozvlňují někdy až bouřlivě naše srdce. Boží slovo otřásá vůlí a podrobuje ji ztichlou Vůli Boží.

A. Je tedy čtení breviáře silou tvárlivou. Mohl bys dáti příklady?

B. Z mnoha vyberu ti krátká čtení terce, seksty a nony, jak znějí mimo hlavní liturgické svátky. Přečti a přelož kapitoly, určené na obyčejné neděle!

A. Při nedělní terci se čte z 1. epištol sv. Jana: (4, 16) „Bůh láska jest: a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm.“

K s e k s t ě zní: „Jeden druhého břemena neste, a tak naplníte zákon Kristův!“ (Gal. 6, 2.)

Z a n o n y slyšíme: „Vždyť jste vykoupeni za cenu velikou. Nuže, oslavujte a noste Boha v těle svém!“ (1, Kor. 6, 20.)

B. Nepozoruješ, jak skvělý je to program praktického křesťanství? Stejně důrazně je vytyčen v kapitolách dnů všedních v roce. Čti!

A. K terci je zvolen úryvek z Jeremiáše (17, 14): „Uzdrav

mne, Pane Bože, a budu zdrav, spas mne a budu spasen: neboť Ty jsi písni mou!"

V hodinu se k sly zní: „Nikomu nezůstávejte nic dlužni, leč, abyste se milovali vespolek, neboť kdo miluje bližního, zákon naplnil.“ (Řím 13, 8.)

Posléze čtení n o n y: „V bázni žijte na tomto světě, vědouce, že nikoli porušitelnými věcmi, zlatem a stříbrem jste byli vykoupeni, nýbrž drahou krví Krista, jakožto Beránka Neposkvrněného.“ (1. Petr, 17—19.)

B. Čemu se máme diviti? Moudrosti, jež ta místa vybrala, aby byla středem téměř každodenní pozornosti, či tajemné síle slov? To je hlas Matky, jež svým dětem připomíná, že všechno naše štěstí je: v Bo hu, v blížeinské lásce a nesmírné ceně naší vykoupené du še.



Instrukce Posvátné Kongregace svátostí o bedlivém střežení Nejsvětější Svátosti.

1. V žádné době neopomněla Apoštolská Stolica poskytovat místním ordinářům prostředky a záruky, jimiž by Nejsvětější Svátost, jež se v našich kostelích, ať již podle práva všeobecného nebo podle indultu přechovává, byla bedlivě opatrována, a aby nebyla vystavena žádnému znesvěcení. Nařízení kanonického práva, jež během dob o této věci předepsala, nacházejí se nyní v kánonu 1269 C. J. C., jenž obsahuje tato nařízení:

§ 1. Nejsvětější Svátost má býti přechovávána ve svatostánku neodstranitelném, umístěném uprostřed oltáře.

§ 2. Svatostánek budiž vkusně zbudován, se všech stran dobře uzavřen, pečlivě vyzdoben podle liturgických zákonů, prost všech ostatních věcí, a nechť je tak bedlivě střežen, aby bylo zamezeno nebezpečí jakéhokoli svatokrádežného znesvěcení.

§ 3. Kdyby k tomu radila závažná příčina, od místního ordináře uznaná, není zapovězeno přechovávati Nejsvětější Svátost v noční době mimo oltář, avšak na korporále, na místě bezpečnějším a decentním, s výhradou zachování předpisu kán. 1271.

§ 4. Klíč od svatostánku, v němž se Nejsvětější Svátost přechovává, musí býti co nejbedlivěji opatrován; kněz, jenž má na starosti kostel či kapli, je tímto příkazem ve svědomí těžce zavázán.

2. Tato Posvátná Kongregace, již je svěřena péče o disciplínu sedmi svátostí (kán. 249) a jež vydala také již instrukci dne 26. květ-

na 1929, „o některých věcech, kterých se nutno vyvarovati, a jež nutno zachovávat při konání Oběti Mše sv. a při podávání Nejsvětější Svátosti a jejím uchovávaní“, uznala za vhodné připomenouti kanonické předpisy všem, jimž přísluší zajisté těžký úřad opatrování Nejsvětější Svátosti, a přidati krátká vysvětlení a určití ještě jiné záruky a prostředky, našim dobám více přizpůsobené, jimiž Nejsvětější Svátost co nejpečlivěji by byla opatrována a zcela uchována před jakýmkoli bezprávím.

3. Věrné zachovávaní předpisů některých kánonů C. J. C. velmi přispívá k dosažení žádoucího, vznešeného účelu. Především budiž připomenuto, že pod těžkým hříchem závazné jsou dva příkazy, aby Nejsvětější Svátost v kostele mohla býti přechovávána: 1. aby byl někdo, kdo by měl o ni péči; 2. aby kněz pravidelně alespoň jednou v týdnu Mši svatou na tom svatém místě sloužil (kán. 1265, § 1). Jestliže pak někdy Apoštolská Stolica pro nedostatek kněží dovoluje, aby Nejsv. Obět se konala každých čtrnáct dní, k vůli obnovení způsob (s vyloučením vždy nebezpečí jejich porušení), nikdy přesto nezbavuje povinnosti, naopak neustále naléhá na to, aby byla zde osoba, která by dnem i nocí střežila Nejsvětější Svátost.

Mimo to tři věci nutno míti na zřeteli z kán. 1269 shora uvedeného:

a) Nejsvětější Svátost musí býti uchovávána ve svatostánku neodstranitelném (§ 1) a se všech stran dobře uzavřeném (§ 2);

b) svatostánek má býti tak bedlivě střežen, aby bylo zamezeno nebezpečí jakéhokoli svatokrádežného znesvěcení (§ 2);

c) klíč od svatostánku má býti co nejpečlivěji knězem opatrován (§ 4).

K jednotlivým bodům je třeba na některé věci upozornit.

4. a) Svatostánek budiž neodstranitelný a se všech stran dobře uzavřen: od tohoto předpisu, jenž je sám o sobě těžkým, nemůže ani biskup osvoboditi a nezbavuje jej platnosti ani stoletý zvyk, ani zvyk od nepaměti, vyjma případu, o němž se jedná v § 3; již tímto předpisem, jakožto prvním z prostředků ochranných, se dosahuje bezpečnosti v střežení Nejsvětější Svátosti. Absolutní uzavření se všech stran vyžaduje, aby stánek byl zhotoven z látky masivní a pevné. Podle liturgických zákonů tabernákl může býti zbudován ze dřeva, nebo z mramoru, nebo z kovu, kterážto hmota je nad jiné pevnější; na čem však více záleží, jest to, aby byl zhotoven z látky masivní, jednotlivé části aby navzájem úzce spolu souvisely, zámek aby poskytoval co největší bezpečnost a pevně s dvířkami byl spojen; veřeje těchto dvířek mají býti pevné konstrukce a tak zařízeny, aby je řádně zasazovaly do samotného stánku. V některých místech biskupové předepsali k větší bezpečnosti Eucharistie, aby stánek byl celý z kovu; tento předpis, kde je v platnosti, má býti bezpodmínečně zachovávan, jak učí kard. P. Gasparri. Nejlépe by bylo, aby svatostánek byl pravou nedoby-

nou pokladnou, tak aby se nedala ani provrtati, ani vypáčiti prostředky, kterých zloději obyčejně užívají, a ta aby byla pevně připojena k oltáři mocnými železnými pruty, buď k nejnižšímu jeho stupni, nebo k protější stěně. Tyto nedobytné pokladny mají býti zhotoveny buď ve formě svatostánku, a pak mají býti přikryty mramorem a ozdobeny ostatními okrasami tak, aby měly vzezření uměleckého díla podle znění § 2 zmíněného kánonu; nebo alespoň tak buďte zhotoveny, aby se mohly zapustiti do svatostánků již existujících. Svatostánky toho druhu se nazývají „bezpečnostní“ (de securitate). K odstranění jakýchkoli pochybností, co se týče zachovávání liturgických zákonů při zhotovování takovýchto svatostánků, budiž přihlédnuto k odpovědi Posvátné Kongregace Obřadů ze dne 1. dubna 1908 k žádostem jí zaslaným jménem biskupů církevní provincie Milwaukeeské v Severní Americe, od jakéhosi kněze, který jim k schválení předložil nový svatostánek co nejbezpečněji vybudovaný a tak zhotovený, že v ničem neodporoval ani rubrikám Římského rituálu, ani dekretům téže Posvátné Kongregace: „Budiž sdělena knězi-žadateli odpověď Posvátné Kongregace Obřadů daná v podobném případě dne 18. března 1898: Účel totiž vynálezcův že je zajisté chvályhodný, rozhodnutí pak v dotyčném případě a co do účelu, o nějž se jedná, že přísluší místním ordinářům.“

Podobně v jiném případě jeden z ndp. biskupů, aby co nejbezpečněji postupoval při schválení jistého svatostánku, uctivě se ptal Posv. Kongregace Obřadů: „Zda polokruhová forma dvířek, jež spočívají na kuličkách a tím způsobem se bez veřejí pohybují, vyhovuje pravidlům liturgickým, a proto zda s této strany nic nebrání, aby biskup tento způsob kněžím doporučil, či zda má býti svatostánek opatřen dvířkami nebo vrátkami, jež spočívají ve veřejích a takto se pohybují“; a Posv. Kongregace Obřadů, vyžádavši si dobrozdání Liturgické komise, uznala za vhodné takto odpověděti: „Ve zmíněném případě není žádné závady; o ostatním přísluší rozhodovati ndp. biskupovi.“

Použitím těchto tak bezpečných stánků, druhým zajisté a velmi účinným způsobem je postaráno o střežení Nejsvětější Svátosti. Avšak Posvátná tato Kongregace neukládá povinnost zřízení takovýchto stánků v oněch kostelích, jež mají stánky obvyklé, jen když ovšem tyto skýtají opravdové záruky bezpečnosti; radí však, aby jich bylo používáno pro kostely nově stavěné. Důtklivě však doporučí ndp. biskupům, aby co horliví ctitelé Nejsvětější Svátosti bděli a pečovali o to, aby jednak obvyklé stánky, jichž se používá v kostelích jejich diecése, byly tak pevné, aby vylučovaly veškeré nebezpečí svatokrádežného znesvěcení, jednak aby byly bezohledně odstraněny stánky, jež nezaručují úplnou jistotu o vyloučení podobného nebezpečí.

5. b) „Svatostánek buď tak bedlivě hlídán, aby nebezpečí jakéhokoliv svatokrádežného znesvě-

caní bylo zabráněno.“ Nestačí, aby byl v místě strážce, nedostačuje, je-li stánek tak pevný, že se nedá ani vrtadlem provrtati, ani dlátem vypáčiti, a jsou-li dvířka tak pevná, že se nedají paklíčem otevřítí; třetí zárukou církevním právem vyžadovanou je bedlivé hlídání. Tato pak bdělost, již neustále nutno vykonávati, přemnohé obsahuje ochranné prostředky, a to jak všeobecné, tak i mimořádné, podle požadavků místních a časových okolností.

Co se týče strážce, ač by bylo žádoucí, aby jím byl klerik, ba nejlépe kněz, přec není zapovězeno, aby jím byl laik, jen když klerik má odpovědnost za klíč, jímž se otvírá místo, kde se přechovává Nejsvětější Svátost. Je třeba, aby prodléval v blízkosti toho místa dnem i nocí, tak aby rychle mohl se objeviti, kdyby toho nutnost žádala, čili aby byl neustále na stráži: nikdy nechtě neopustí kostel v době, kdy je věřícím přístupný a je téměř liduprázdný; to je tím naléhavěji žádoucí v městských kostelích, kde zloději, jako takoví věřícím neznámí, po kostelích se potulují co cizinci nebo žebráci, vyčkávající příhodného okamžiku, kdy bdělost jest nepatrná, a nejrychlejšími pohyby, jako by mžiknutím oka, dopouštějí se svatokrádeží; nebo obhlížejí místa, dveře, okna, mříže, vchody, obzvláště vedlejší, bedlivě za dne vše prozkoumají, aby se pak v noční době pokusili ve skutek uvésti neřestný záměr. Ačkoli se to řídceji stává na venkově, kde přítomnost osoby cizí a tam neznámé, kostel obcházející a do něj vstupující, snadněji na sebe upozorní a podezření vzbudí v knězi i ve věřících, nicméně nezabývá tato okolnost faráře či správce kostela povinností hlídati Eucharistii; druh a způsob tohoto hlídání se přenechává jeho rozumnému úsudku a uvážení místních poměrů, na př., že buď sám několikrát za den kostel obhlédne, buď bdělost za dne svěří hodnověrným lidem poblíž přebývajícím, nebo ustanoví svým farníkům soukromou návštěvu Nejsvětější Svátosti v různých hodinách dne.

Bedlivě se má též dohlížeti na dělníky a ostatní lidi, kteří docházejí za prací či z jiné příčiny do kostela, sakristie nebo do obydlí kněze či strážce, jež s kostelem sousedí.

Bedlivé hlídání Nejsvětější Svátosti církevním právem předepsané nemá býti přerušeno ani v hodinách nočních, kdy kostel jest zavřen.

Mezi zvláštní záruky, jež obezřetnost vyžaduje a jichž se pro noční hodiny pravidelně, t. j. vždycky, používati má jak pro ochranu Nejsv. Svátosti, tak k zabránění krádeže posvátných nádob, obrazů, almužen a náradí kostelního, nutno počítati: 1. všechny kostelní vchody mají býti, pokud toho nutnost vyžaduje a může to být, zabezpečeny pevnými vraty, solidními zámky a závory, a sice tak, aby je bylo pouze zevnitř kostela možno klíči otevřít; okna pak drátěnými sítěmi nebo mřížovím; 2. po každé, když se večer kostel zavírá, má se bedlivě dávatí pozor, aby v něm nebyl zavřen člověk se zlými úmysly; 3. povinnost zavíratí kostel, a klíče

od něho ať jsou svěřeny osobám prostým všeho podezření, zvláště však ne takovým, jež jsou oddány pití vína. K těmto ochranným prostředkům rádi bychom připojili jiný velmi osvědčený, jež se den ze dne stává obvyklejším a jež nejednou tam, kde se ho používá, poskytuje užitečnou pomoc k zabránění zlodějům v jejich plánech: totiž, že se na vhodných místech umístí elektrické zvonky, jež se uvedou v činnost, kdykoli se otevírají dveře, nebo se, kdo dotýká svatostánku či oltáře či mensy či svícňů, a pomocí jichž se ihned vzbudí pozornost kněze či hlídače; nebo zvláštní elektrická zařízení, jež kostel náhle osvětlí a hlídače ihned upozorní na přítomnost zlodějů; tyto přístroje však, mají-li dosáhnouti kýženého cíle, bude nutno vhodně a promyšleně ukrýti tak, aby odvrátily od zlodějů veškeré podezření a rovněž bude nutno denně je prohlížeti, aby svůj úkol správně vykonávaly.

Zvláštní mimořádné opatření podáno je konečně v § 3 zmíněného kánonu: „Kdyby k tomu radila závažná příčina, od místního ordináře uznaná, není zapovězeno přechovávatí Nejsvětější Svátost v noční době mimo oltář, avšak na korporále, na místě bezpečnějším a decentním, s výhradou zachování předpisu kánonu 1271.“ Tímto místem je obyčejně sakristie, pokud ovšem je tato místem skutečně bezpečnějším a decentním; nebo pevná a dobře uzavřená nedobytná pokladna, kterážto, hodí-li se lépe k tomuto účelu, má býti vsazena do zdi některé z kostelních stěn. Jestliže ani kostel ani sakristie neskýtají potřebného zajištění, je možno přechovávatí Eucharistii na jiném, bezpečnějším místě, třeba i soukromém; v tom případě má farář dbáti, aby Nejsv. Svátost byla chována s náležitou uctivostí a poctou a nikterak aby tím nebyla ve věřících zmenšena víra ve skutečnou přítomnost Páně. Při takovémto však přechovávatí Nejsv. Svátosti nemají býti posvátné Způsoby jenom pokrývány korporálem, nýbrž vždy mají být zavřeny v nádobě či v pyxidě; mimo to, když jsou vynímány z ciboria v kostele, nebo jsou do něho zpět donášeny, má býti kněz oděn superpelicí a štolou a má jej doprovázeti klerik nesoucí světlo, a to alespoň v obvyklých okolnostech.

Mimo to mají správci kostelů k zabránění krádeží dbáti toho, aby, pokud je to možno, nebyly ve svatostánku ponechávány pyxidy a posvátné nádoby veliké ceny, čímž by byla žádostivost a odvaha zlodějů ještě více podněcována; když bylo těchto nádob při příležitosti nějaké slavnosti použito, jest si velmi přáti, aby byly během poslední Mše sv. purifikovány a uloženy na bezpečném místě, ne však v sakristii; hostie pak zbývající nechť se vloží do obyčejného ciboria. Rovněž ať upustí od zdobení oltářů a svatých obrazů či soch (i těch, jež jsou trvale ozdobeny vzhledem k udržení všeobecné úcty k nim), význačnými votivními dary, jako jsou zlaté či stříbrné prsteny, řetízky, klenoty, náušnice, perly a pod.; jestliže je to žádoucí při příležitosti nějakého svátku, ať dbají o to,

aby po skončení svátku byly tyto věci z kostela odstraněny a zároveň ať vysvětlí věřícím důvod tohoto odstranění.

6. c) „Klíč od svatostánku musí být co nejpěčlivěji opatrován.“ Všechna bezpečnostní opatření, jež jsme doposud uvedli, nebudou mít smyslu, pakliže, a na to se v této věci nejvíce musí dbáti, klíček od svatostánku nebude pečlivě opatrován, jak výslovně nařizuje § 4 zmíněného kánonu, který ukládá těžký závazek ve svědomí knězi, jemuž tato péče je svěřena. Aby zadostiučinil správce kostela této velmi bedlivé, kánonem předepsané péči, zakazuje se mu přísně nechávat kdykoli klíček od svatostánku na oltářní mense nebo v klíčové dírcce jeho dvířek, a to ani v ranní době, kdy se u oltáře Nejsv. Svátosti vykonávají posvátné obřady a kdy se podává Nejsv. Svátost, zvláště jestliže je oltář na místě méně otevřeném. Po skončení pak obřadů ať správce kostela buď chová klíček doma, nebo ať jej stále u sebe nosí (není-li ovšem nebezpečí ztráty), nebo ať jej uloží v sakristii, a to na místě bezpečném a skrytém, a klíček od této skryše ať správce kostela opatruje, jak shora naznačeno.

Nechť dobře uváží kněží, strážci Nejsv. Svátosti, že povinnost bedlivě opatrovat klíč od svatostánku je těžká, jak zřejmě ukazuje účel předpisu i samo jeho znění. Knězem, jemuž pravidelně a mocí úřadu přísluší právo a povinnost opatrovat klíč, je správce kostela či kaple; má-li odcestovat, může a má svěřiti hlídání po dobu své nepřítomnosti jinému knězi; a chová-li klíč v sakristii uzavřený jiným klíčem, může tento odevzdati kostelníkovi pro dobu, kdy sám bude vzdálen a kdy snad by bylo klíče od svatostánku zapotřebí; vhodnost tohoto předpisu dotvrzuje všeobecná praxe. Jedná-li se o kostel farní, má klíč chovati farář; u kostela katedrálního nebo kolegiálního, jenž je zároveň farním, přísluší kapitule opatrování Nejsv. Svátosti a druhý klíček od svatostánku má u sebe míti farář (kánon 415, § 3, č. 1). Faráři přísluší bezvýhradné právo chovati klíček svatostánku, i když je při farním kostele zřízeno bratrstvo. V kostelích ne farních, kde se z dovolení Svaté Stolice Nejsv. Svátost přechovává, má klíček opatrovat kaplan nebo správce, nikdy laik, i kdyby byl patronem; bez apoštolského indultu nesmějí sami o sobě laické chovati klíček od svatostánku.

7. Zvláště ještě je nutno zmíniti se o opatrování klíčku svatostánku v chrámech řeholnic a v charitativních či řádových domech ženských. Nejprve jest si uvědomiti ustanovení kánonu 1267, podle něhož není dovoleno chovati Nejsv. Svátost v řeholním či charitativním domě, leč v kostele nebo v hlavní kapli; v klášteře řeholnic je rovněž zakázáno chovati ji v choru či ve zdech kláštera; kde by snad existovala výsada od tohoto předpisu, je tímto odvolána. Zcela zvláště mají si ordináři vštípati a přesně skutkem prováděti příkaz, že se klíč od svatostánku nemá chovati ve zdech kláštera. Napříště tedy nechť je chován v sakristii, aby byl po ruce, kdykoliv toho nutnost žádá; po ukončení posvátných ob-

od něho ať jsou svěřeny osobám prostým všeho podezření, zvláště však ne takovým, jež jsou oddány pití vína. K těmto ochranným prostředkům rádi bychom připojili jiný velmi osvědčený, jenž se den ze dne stává obvyklejším a jenž nejednou tam, kde se ho používá, poskytuje užitečnou pomoc k zabránění zlodějům v jejich plánech: totiž, že se na vhodných místech umístí elektrické zvonky, jež se uvedou v činnost, kdykoli se otevírají dveře, nebo se kdo dotýká svatostánku či oltáře či mensy či svícňů, a pomocí jichž se ihned vzbudí pozornost kněze či hlídače; nebo zvláštní elektrická zařízení, jež kostel náhle osvětlí a hlídače ihned upozorní na přítomnost zlodějů; tyto přístroje však, mají-li dosáhnouti kýženého cíle, bude nutno vhodně a promyšleně ukryti tak, aby odvrátily od zlodějů veškeré podezření a rovněž bude nutno denně je prohlížeti, aby svůj úkol správně vykonávaly.

Zvláštní mimořádné opatření podáno je konečně v § 3 zmíněného kánonu: „Kdyby k tomu radila závažná příčina, od místního ordináře uznaná, není zapovězeno přechovávatí Nejsvětější Svátost v noční době mimo oltář, avšak na korporále, na místě bezpečnějším a decentním, s výhradou zachování předpisu kánonu 1271.“ Tímto místem je obyčejně sakristie, pokud ovšem je tato místem skutečně bezpečnějším a decentním; nebo pevná a dobře uzavřená nedobytná pokladna, kterážto, hodí-li se lépe k tomuto účelu, má býti vsazena do zdi některé z kostelních stěn. Jestliže ani kostel ani sakristie neskýtají potřebného zajištění, je možno přechovávatí Eucharistii na jiném, bezpečnějším místě, třeba i soukromém; v tom případě má farář dbáti, aby Nejsv. Svátost byla chována s náležitou uctivostí a poctou a nikterak aby tím nebyla ve věřících zmenšena víra ve skutečnou přítomnost Páně. Při takovémto však přechovávaní Nejsv. Svátosti nemají býti posvátné Způsoby jenom pokrývány korporálem, nýbrž vždy mají být zavřeny v nádobě či v pyxidě; mimo to, když jsou vynímány z ciboria v kostelě, nebo jsou do něho zpět donášeny, má býti kněz oděn superpelicí a štolou a má jej doprovázeti klerik nesoucí světlo, a to alespoň v obvyklých okolnostech.

Mimo to mají správci kostelů k zabránění krádeží dbáti toho, aby, pokud je to možno, nebyly ve svatostánku ponechávány pyxidy a posvátné nádoby veliké ceny, čímž by byla žádostivost a odvaha zlodějů ještě více podněcována; když bylo těchto nádob při příležitosti nějaké slavnosti použito, jest si velmi přát, aby byly během poslední Mše sv. purifikovány a uloženy na bezpečném místě, ne však v sakristii; hostie pak zbývající nechť se vloží do obyčejného ciboria. Rovněž ať upustí od zdobení oltářů a svatých obrazů či soch (i těch, jež jsou trvale ozdobeny vzhledem k udržení všeobecné úcty k nim), význačnými votivními dary, jako jsou zlaté či stříbrné prsteny, řetízky, klenoty, náušnice, perly a pod.; jestliže je to žádoucí při příležitosti nějakého svátku, ať dbají o to,

aby po skončení svátku byly tyto věci z kostela odstraněny a zároveň ať vysvětlí věřícím důvod tohoto odstranění.

6. c) „Klíč od svatostánku musí být i co nejpěčlivěji opatrován.“ Všechna bezpečnostní opatření, jež jsme doposud uvedli, nebudou mít smyslu, pakliže, a na to se v této věci nejvíce musí dbáti, klíček od svatostánku nebude pečlivě opatrován, jak výslovně nařizuje § 4 zmíněného kánonu, který ukládá těžký závazek ve svědomí knězi, jemuž tato péče je svěřena. Aby zadostiučinil správce kostela této velmi bedlivé, kánonem předepsané péči, zakazuje se mu přísně nechávat i kdykoli klíček od svatostánku na oltářní mense nebo v klíčové dírcce jeho dvířek, a to ani v ranní době, kdy se u oltáře Nejsv. Svátosti vykonávají posvátné obřady a kdy se podává Nejsv. Svátost, zvláště jestliže je oltář na místě méně otevřeném. Po skončení pak obřadů ať správce kostela buď chová klíček doma, nebo ať jej stále u sebe nosí (není-li ovšem nebezpečí ztráty), nebo ať jej uloží v sakristii, a to na místě bezpečném a skrytém, a klíček od této skřýše ať správce kostela opatruje, jak shora naznačeno.

Nechť dobře uváží kněží, strážci Nejsv. Svátosti, že povinnost bedlivě opatrovat klíč od svatostánku je těžká, jak zřejmě ukazuje účel předpisu i samo jeho znění. Knězem, jemuž pravidelně a mocí úřadu přísluší právo a povinnost opatrovat klíč, je správce kostela či kaple; má-li odcestovat, může a má svěřiti hlídání po dobu své nepřítomnosti jinému knězi; a chová-li klíč v sakristii uzavřený jiným klíčem, může tento odevzdati kostelníkovi pro dobu, kdy sám bude vzdálen a kdy snad by bylo klíče od svatostánku zapotřebí; vhodnost tohoto předpisu dotvrzuje všeobecná praxe. Jedná-li se o kostel farní, má klíč chovati farář; u kostela katedrálního nebo kolegiálního, jenž je zároveň farním, přísluší kapitule opatrování Nejsv. Svátosti a druhý klíček od svatostánku má u sebe míti farář (kánon 415, § 3, č. 1). Faráři přísluší bezvýhradné právo chovati klíček svatostánku, i když je při farním kostele zřízeno bratrstvo. V kostelích ne farních, kde se z dovolení Svaté Stolice Nejsv. Svátost přechovává, má klíček opatrovat kaplan nebo správce, nikdy laik, i kdyby byl patronem; bez apoštolského indultu nesmějí sami o sobě laické chovati klíček od svatostánku.

7. Zvláště ještě je nutno zmíniti se o opatrování klíčku svatostánku v chrámech řeholnic a v charitativních či řádových domech ženských. Nejprve jest si uvědomiti ustanovení kánonu 1267, podle něhož není dovoleno chovati Nejsv. Svátost v řeholním či charitativním domě, leč v kostele nebo v hlavní kapli; v klášteře řeholnic je rovněž zakázáno chovati ji v choru či ve zdech kláštera; kde by snad existovala výsada od tohoto předpisu, je tímto odvolána. Zcela zvláště mají si ordináři vstřípiti a přesně skutkem prováděti příkaz, že se klíč od svatostánku nemá chovati ve zdech kláštera. Napříště tedy nechť je chován v sakristii, aby byl po ruce, kdykoliv toho nutnost žádá; po ukončení posvátných ob-

řadů v kostele a zvláště v noční době necht' je uložen na místě bezpečném, jistém a skrytém a uzavřeném dvěma klíči, z nichž jeden má chovati představená družiny, a to buď sama nebo její zástupkyně, a druhý jedna z řeholnic, na př. sakristánka, aby tak bylo k otevření místa, o němž jsme mluvili, zapotřebí přítomnosti obou. Na tento předpis ať přesně dbají ndp. biskupové a přísně ať jej provádějí, chráníce se všelikého ohledu na osoby, aby se zabránilo zlořádům a neúctě, jež by se jinak Nejsv. Svátosti dít mohla.

8. Co se týče kaplí v seminářích či církevních ústavech, v domech pro náboženskou výchovu a vzdělání mládeže kteréhokoliv pohlaví, v nemocnicích a v podobných útulcích, jež mají dovoleno přechovávat Nejsv. Svátost, má klíč od svatostánku opatrovat správce nebo ředitel dotyčných ústavů, je-li knězem; jinak to přísluší spirituálovi nebo knězi, který je tam obvykle určen k sloužení Mše svaté a ke konání posvátných obřadů; on má též bedlivě dbáti, aby klíč nepřišel do jiných rukou.

9. Co se konečně týče soukromých kaplí, jež z dovolení Svaté Stolice smějí chovati Nejsv. Svátost, tam je klíč od svatostánku obvyčejně opatrován v sakristii, a to spíše pod dozorem rodiny než kaplana; avšak, myslí-li biskup, že se klíč nemá dávat dotyčné rodině k opatrování, ať jej svěří buď knězi tam celebrujícímu, zvláště slouží-li tam Nejsv. Oběť pravidelně, anebo jej odevzdá faráři, který jej, není-li to spojeno s velkými obtížemi, předá po každé knězi, jenž tam má celebrovati.

Laikům, kteří mají podobnou výsadu a kteří klíč přechovávají, je nutno připomenouti, klerici pak, ať jsou postaveni v důstojnosti jakékoli, mají si uvědomiti, že jsou zavázáni těžkou povinností, bdíti nad tím, aby klíč nepřišel do rukou kohokoliv, i z jejich rodiny či služebnictva.

10. Posvátná Kongregace je si vědoma, že zmíněné záruky nedosáhnou plně kýženého účelu, leč připamatují-li ndp. biskupové a místní ordináři farářům, správcům kostelů, ředitelům jakýchkoliv ústavů a představeným řeholnic kromě oněch předpisů ještě tyto čtyři, na nichž nám velice záleží:

a) Obzvláště konají-li v diecési visitace, avšak i mimo ně, kdykoliv se to hodí, ať buď sami nebo skrze způsobilé a rozšafné osoby stavu kněžského bedlivě zkoumají a na vlastní oči se přesvědčí, jak je nejenom v kostelích farních, ale i v jiných kostelích, kaplích, i soukromých tohoto práva požívajících, postaráno o bezpečné opatrování Nejsv. Svátosti; a kdykoli shledají, že se nedostává něco z toho, co je církevním právem předepsáno, ať to ihned poručí v krátké časové lhůtě opatřiti, a to pod trestem peněžitě pokuty a u kněží i suspensionis a divinis, nebo sesazení s hodností, podle velikosti viny; tímto trestem mají býti stíženi ti, jimž přísluší povinnost postarati se o všechny bezpečnostní záruky. Tohoto závazku ať nejsou dotyčné osoby zbavovány, i kdyby snad uváděly

jako důvod tu okolnost, že doposavad se nepříhodilo žádné zneuctění a žádná nemístnost; neboť co se dosud nestalo, během času může se zlobou lidí státi, zanedbají-li se nutné záruky.

b) Kdykoliv se v některé diecési (čehož Bůh uchovej) stanou z jakékoliv příčiny skutky svatokrádežné, jimiž je znesvěcena Nejsv. Svátost, nechť vykoná místní biskup, a to — jak si jest přáti — buď sám osobně nebo skrze jednoho z úředníků své kurie, k tomu zvlášť delegovaného, proces proti faráři či proti jinému knězi, ať světskému či řeholnímu (i exemptnímu), jenž jest ustanoven k opatrování Nejsv. Svátosti; akta tohoto procesu nechť zašle biskup této Posv. Kongregaci spolu se svým přípisem, v němž především přesně ať popíše časové a místní okolnosti dotyčné krádeže a potom s ohledem na akta procesu ať oznámí, či vině nebo zaviněné nedbalosti nutno spáchaný zločin přičítati; krom toho ať navrhne kanonický trest, jímž mají být vinníci stíženi, a ať vyčká rozhodnutí tohoto Posvátného tribunálu.

c) Dobře ať uváží přísnost trestů, jež jsou kánonem 2382 ustanoveny proti faráři, který vážně zanedbá opatrování Nejsv. Svátosti, a jež jdou až k odnětí benefícia; a vzhledem k účelu předpisu ať dbají, aby podobnými tresty (po uvážení, co se v tom kterém případě hodí) byli stíháni i druzí správci kostelů, kteří se těžce proviní v plnění důležité své povinnosti; je-li zapotřebí, nechť si vyžádají nutná a vhodná svolení od této Posv. Kongregace. A k uniknutí těmto trestům nic nepomůže, uvádí-li snad farář nebo kdo jiný, jemuž je péče o posvátné Způsoby svěřena, jako důvod, že svatostánek byl nechán otevřený, nebo klíč že nebyl chován na místě bezpečném nedbalostí jiného kněze; neboť oni sami mají se pečlivě a bedlivě starati o posvátné nádoby a Nejsv. Eucharistii, a věrně a bděle pečovati, aby po ukončení Služeb Božích nebyl svatostánek vystaven jakémukoli znesvěcení a svatokrádežnému vyloupení. A vůbec má se zakročiti jak proti zmíněnému knězi, tak i proti komukoli jinému, kdo je touto nedbalostí vinen, podobnými tresty, poněvadž svou vinou dal příležitost k tak hroznému zločinu.

Aby pak mohli místní ordináři tresty stíhati i provinilé řeholníky obojího pohlaví, a to i exemptní, podle tohoto Apoštolského ustanovení, v záležitosti, o niž se jedná, udělujeme jim mocí této Instrukce potřebná svolení; mají jich používati zároveň s hlavními představenými řádovými, jimž tato Posv. Kongregace ukládá tutéž povinnost; sestavení procesu, o němž se mluví v odst. b), je však vyhrazeno samému biskupovi.

d) Bedlivě ať prozkoumají, zda chrámy a kaple, jimž obecným právem nepřísluší chování Nejsv. Svátosti (srv. kán. 1265, § 1, č. 1, 2), mají k tomu svolení skrze apoštolský indult, dané buď Brevem na věčné časy, nebo reskriptem jen dočasně; a kdykoli shledají, že tato výsada nespočívá na zákonitém právu, ať ji hledí jakožto zlořád odstraniti. Mimo to ať nejsou příliš rychle svolní v

přijímání a doporučování žádostí k získání svolení ku přechovávání Nejsv. Svátosti na místech, jež ho obecným právem nemají; naopak ať úplně od toho upustí, leda že by tu byly velmi vážné pro to důvody; to se zvláště týká soukromých kaplí a kostelů příliš vzdálených od obydlí věřících, v pustých horách a na rozlehlých pláních, jež nejsou vybaveny vším tím, co se požaduje k věrnému a bezpečnému opatrování Nejsv. Svátosti. Snesitelnější zajisté bude, aby někdy snad i velká část věřících neměla výhodu snadného vzdávání úcty Nejsv. Svátosti, než aby tato byla vystavována velmi pravděpodobnému nebezpečí znesvěcení. Ano, tímto listem dáváme přímo pravomoc ndp. biskupům a místním ordinářům k odvolání povolení chovati Nejsv. Svátost v kostelích a kaplích, i soukromých, jež indultem byly dosáhly tohoto apoštolského privilegia, kdykoli zpozorují, že se tu buď vplížily velké zlořády, anebo že tu nejsou všechny podmínky k bezpečnému opatrování, k úctě a poctě, jimiž jsme povinni Nejsvětější Svátosti.

To jsou kanonické předpisy, a ty hlavní ze záruk bezpečnosti, jež tato Posvátná Kongregace shledala za nutné místním ordinářům předepsati, aby je zase tiito důtklivě doporučili k vyplnění farářům a ostatním strážcům Nejsv. Svátosti, by jakékoli zlořády, jež se snad vplížily, byly vymýceny, a i kdyby jich nebylo, aby jim do budoucna bylo zabráněno. O jiných zárukách, jež k dosažení téhož cíle titíž Pastýři shledají vzhledem k času a místu vhodnějšími, ponechává se rozhodnutí jejich horlivosti a bedlivé péči. Je tedy v Pánu prosíme a zapřisaháme, aby se s pomocí těchto opatření snažili o účinné opatrování Nejsvětější Svátosti a zabránění bezbožných úmyslů zločinných lidí od této Svátosti, na d kterouž nic důstojnějšího, nic světějšího a podivuhodnějšího nemá Církev Boží, ježto se v ní chová obzvláštní a největší z darů Božích, sám pramen a původce veškeré milosti a svatosti, Kristus Pán (Rituale Rom.). To bude jim i jejich kněžím a věřícím nehy-noucí zárukou nebeské ochrany Boží.

Jeho Svatost, Pán náš, Pius XI. Boží Prozřetelností papež, v audienci, kterou nejdůstojnějšímu panu tajemníkovi této Posv. Kongregace 7. května 1938 byl udělil, tuto Instrukci, kterou na plenární schůzi 30. března téhož roku Jejich Eminence páni kardinálové byli schválili, ráčil laskavě potvrditi a svou Apoštolskou mocí schváliti; zároveň kázal, aby tato Instrukce byla uveřejněna v oficiálním komentáři „Acta Apostolicae Sedis“ a ode všech ordinářů, jak míst tak osob, a ode všech, jichž se zvláště týká, co nejvěrněji aby byla dodržována. Cokoli by se jí pak přičilo, pozbývá tímto veškeré platnosti.

Dáno v Římě, v domě Posvátné Kongregace de Disciplina Sacramentorum, na svátek Nanebevstoupení Páně roku 1938.

D. Card. Jorio, prefekt.
F. Bracci, sekretář.



A opět přijde ve slávě.

Bratři, proč je nám tolik svatých slov jakoby silnou vrstvou prachu pokryto?

Ústa je snad ještě pronášejí; srdce jich však již neslyší. Ano, je tomu právě tak, jako když kráčíme prachem; neslyšíme svých vlastních kroků.

Mnoha záležitostmi se obracíme a o mnoho věcí se staráme. Mnohotvárná, neklidná, horečná činnost mnoha dnešních lidí zaujala i nás; avšak to vše není nic jiného než beznadějně tísnění slepého zástupu u dveří života.

Víte však, bratři, že jen Jeden otvírá, a nikdo nezavře. A rovněž on, Svatý, jenž Davidův klíč třímá, zavírá, a nikdo nemůže otevřít.

Tento pak je SLOVO, jež na počátku bylo u Boha. Vše skrze ně bylo učiněno, a nic z toho, co stvořeno jest, nebylo učiněno bez něho.

A SLOVO tělem stalo se, a mezi námi, lidmi, rozbilo svůj stan.

Tehdy jsme uzřeli slávu jeho, jako Jednorozeného Otcova, plného milosti a pravdy.

Z jeho plnosti my, všichni jsme obdrželi — milost za milostí.

Bratři, člověk sám je velkým tajemstvím, neboť ten, jenž jediný je s to nám jej vysvětliti, přebývá ve Světle Nepřístupném.

Boha nikdy nikdo neviděl; Jednorozený však Syn, jenž je v lůně Otcově, a z jehož plnosti my čerpáme, nám o něm vyprávěl.

Světlo tedy svítilo v temnotě — neboť, bratři, kdysi jste byli temno-

tou, di Apoštol, — nyní však jste světlem v Pánu: choďte jako synové světla.

Světlo života přišlo na svět, aby slepí byli osvíceni a vidoucí aby, byli oslepeni.

Toto Světlo však není ze světa. Proto svět nenávidí Světlo a vidoucí.

Náš život je však s Kristem ukryt v Bohu. Stůjte tedy pevně u víře jako otcové naši: jich nebyl svět hoden. Toužebně vyčkávali své posvěcení v Pravdě. „Ve tvém Světle světlo spatříme.“

Uprostřed pouště světa, pouště zmatku a bídy bez konce, přes to však v naději Přislíbení, očekávali otcové naši pravého Vykupitele, Božího Syna takového, který by nebyl sokem svého Otce.

Když potom se bylo Slovo stalo tělem, a když byl Anděl Páně bdícím pastýřům radost velikou zvěstoval (Boží záře je osvítila —), tehdy zpívaly zástupy vojů nebeských, volajíce:

„Sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj lidem.“

V SLOVU, Odlesku Boha neviditelného, bylo tedy tajemství odhaleno: láskyplně nás On poučil a potěšil naše srdce.

Stali jsme se syny světla a syny dne, neboť jsme obdrželi ducha synovství, v němž voláme: Abba, Otče.

Proto odložte, bratři, skutky temnoty, reptání, hněv, roztrpčenost, zlobu, nečestné řeči svých úst. — Slovo Kristovo necht v hojnosti přebývá ve vás!

Vyčkávejte Pána; a až se zjeví Kristus, život váš, tehda zjevíte se i vy s ním ve slávě.

Znáte úžasný nešporní hymnus Východní Církve? Staletí jej již zpívala ve svaté radosti nad Vykoupením a v naději příštího Naplnění:

„Světlo tiché — svaté slávy — nesmrtelného, nebeského — svatého a blaženého Otce — Ježíši Kriste — Přišedše k slunce západu — a zříce záři večerní — slavíme Boha Otce — Syna i Svatého Ducha — Důstojno jest tě v každý čas — hlasem svatým oslavovati — Synu Boží, Dárce života — Proto slaví tebe vesmír celý.“

Milost Boží necht s námi vždycky zůstává. Amen.

Amay.

Fr. Bohdan Strottman.

Církevní hymny.

92. O Gente felix hospita.

K laudám svátku sv. Rodiny. Lev XIII.

O Gente felix hospita¹
augusta sedes Nazarae,
quae fovit alma ecclesiae
et protulit primordia.

Sol, qui pererrat aureo
terras iacentes lumine,
nil gratius per saecula
hac vidit aede, aut sanctius.

Ad hanc frequentes convolant
caelestis aulae nuntii,
virtutis hoc sacrarium
visunt, revisunt, excolunt.

Qua mente Jesus, qua manu
optata Patris perficit!
Quo Virgo gestit gaudio
materna obire munera!

Adest amoris particeps
curaeque Joseph coniugi,
quos mille iungit nexibus
virtutis auctor gratia.

Hi diligentes invicem
in Jesu amorem confluunt,
utrique Jesus mutuae
dat caritatis praemia.

Slavnými hostmi poctěný¹
zdobící, dome, Nazaret,
v němž rozvíjel se vznešený
počátků církve první květ.

Zlatého slunce paprsek,
jenž projde každý zemědíl,
nic milejšího věků věk
nad sídlo ono nespátril.

Tam slétají se se všech stran
poslové s hvězdné výsosti
a ctností onen svatostan
ctí, prohlížejí s radostí.

S jak ochotnou Pán pravici
se chápe přání otcovských!
Hle, s jakým štěstím na líci
dbá Panna prací mateřských!

Nablízku choti zářící
dlí Josef, v péči, lásce druh,
je oba pouty tisíci
spoutává dárce ctností, Bůh.

Ti milují se vzájemně,
ke svému Pánu láskou Inou,
a Ježíš splácí dojemně
jim žhavou lásku láskou svou.

¹ Místo poněkud nejasné. Je možný dvojitý výklad. Buď nutno uspořádati ve větě: „Augusta sedes Nazarae, felix gente hospita...“, t. j. „Vznešené nazaretské sídlo, obšťastněné hostující rodinou...“ (v nazaretském domku byla sv. Rodina jen jako hosté, neboť život lidský je jen pozemskou poutí), nebo též je možno vztahovati slovo „hospita“ k „sedes Nazarae“, tedy: „Hospita et augusta sedes Nazarae, felix gente...“ („Pohostiné a vznešené sídlo nazaretské, obšťastněné rodinou...“).

Sic fiat, ut nos caritas
iungat perenni foedere,
pacemque alens domesticam
amara vitae temperet!

† Jesu, tibi sit gloria,
qui natus es de Virgine,
cum Patre et almo Spiritu
in sempiterna saecula.
Amen.

I nás kéž láska poutem svým
zas k sobě navždy připoutá,
kéž vnese pokoj do rodin
a zmírní hoře života.

† Zněj tobě, Jezu, slávy ples,
jenž z čisté Panny zrodil ses,
i Otci, Duchu, nechť náš hlas
zpěv chvály pěje v každý čas.
Amen.

3. Slavnost Nastolení sv. Petra.

Nastolení sv. Petra v Římě slaví se 18. ledna, Nastolení sv. Petra v Antiochii od XVI. stol. slaví se v celé Církvi 22. února. Oba svátky sahají svými kořeny až do nejstarších dob Církve.

Oba svátky vyzdvihují primát sv. Petra a jeho svrchovanou moc, svěřenou mu Pánem. Sv. Petr, první biskup římský a první papež, byl zakladatelem staroslavného biskupského a patriarchálního stolce v Antiochii, třetím největším městě světové říše římské.

Hymny k tomuto svátku mluví o primátě sv. Petra, rozvádějící slova Vykupitelova k Petrovi: „Cokoliv svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoliv rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi...“ (Mat. 16, 19.)

93. Quodcumque in orbe.¹

K matutinu a nešporám. Sv. Paulinus, patriarcha z Aquileje. VIII. stol.

Quodcumque in orbe
nexibus revinxeris,
erit revinctum, Petre,
in arce siderum,
et quod resolvit
hic potestas tradita,
erit solutum
caeli in alto vertice,
in fine mundi
iudicabis saeculum.

† Patri perenne
sit per aevum gloria,
tibi que laudes

Cokoliv svážeš pouty
v zemské končině,
svázáno, Petře, bude,
v jasné výšině,
a co rozvážeš mocí,
jež ti dána jest,
to rozvázáno bude
ve výšinách hvězd,
na konci věků přijdeš
soudit tento svět.

† Po všechny věky Otci
čest buď nejvyšší,
i tobě vroucí pějem,

¹ Každá strofa sestává z 5 veršů, skládajících se z 3×2 jambů. Zde k vůli tisku rozděleny jednotlivé verše na polovinu. Totéž metrum má i následující hymnus, má však o jeden verš v každé strofě méně.

concinamus inclytas,
aeterne Nate;
sit, superne Spiritus,
honor tibi, decusque;
sancta jugiter
laudetur omne
Trinitas per saeculum.
Amen.

sladký Ježíši,
dnes chvalozpěvů píseň;
ať jest chvála, čest
i tobě, Duchu Svatý,
v kraji jasných hvězd;
k Trojici svaté ať zní
věčnou písní řet.
Amen.

94. Beate pastor Petre.¹

K laudám. Od Elpidy, manželky senátora Boëtia.² V. stol.

Beate pastor Petre,
clemens accipe
voces precantum
criminumque vincula
verbo resolve, cui
potestas tradita:
aperire terris
caelum, apertum claudere.

† Sit Trinitati
sempiterna gloria,
honor, potestas
atque iubulatio,
in unitate
quae gubernet omnia
per universa
aeternitatis saecula.
Amen.

Šťastný pastýři Petře,
k nám se nakloň níž,
prosící tebe
z hříchů pout nás vyprostiž,
moc Pánem tobě byla
dána veliká,
jež nebe otevírá
nebo zamyká.

† Bud' věčná sláva
nejsvětější Trojici,
bud' čest jí, chvála
ustavičně znějící,
že v jednotě své řídí
vesmír daleký,
od časů prvních světa
dnes i na věky.
Amen.

4. Obrácení sv. Pavla.

Dne 25. ledna.

Není jasno, jak vlastně tento svátek vznikl. Zdá se, že byl zaveden v Římě teprve v X. stol., a to vlivem Církve v Galii. Podle nejstarších názvů tohoto svátku možno soudit, že původně běželo buď o přenesení ostatků sv. Pavla z katakomb do hrobu na cestě ostijské, nebo snad též o přenesení rouch, položených na

¹ O metru tohoto hymnu viz pozn. k předešlému hymnu.

² Tak učí tradice, třebaže historie nezná, že by Boëtius měl nějakou Elpidu za manželku. Dreyes-Blume, II, str. 346.

hrob Pavlův, spolu s částí jeho okovů do Francie. Později, když vymizela dějinná spojitost svátku s přenesením jeho ostatků nebo rouch a částí okovů, vytvořila se nová idea slavnosti, idea duchovního přenesení, t. j. vnitřního obrácení sv. apoštola.

95. Egregie Doctor Paule.

K nešporám a matutinu. Od Elpidy. V. stol.

Egregie Doctor Paule,
mores instrue,
et nostra tecum
pectora in caelum trahe,
velata dum meridiem
cernat fides,¹
et solis instar sola
regnet caritas.²

† Sit Trinitati
sempiterna gloria,
honor potestas
atque iubilatio,
in unitate
quae gubernet omnia
per universa
aeternitatis saecula.
Amen.

Výtečný mistře, Pavle,
v životě nám vzorem bud',
obracej vzhůru k hvězdám
vrátkou naši hrud',
kde závoj víra sobě
s očí strhuje,¹
kde jako slunce láska
věčně kraluje.²

† Bud' věčná sláva
nejsvětější Trojici,
bud' čest jí, chvála
ustavičně znějící,
že v jednotě své řídí
vesmír daleký,
od časů prvních světa
dnes i na věky.
Amen.

5. Sv. Maríny, panny a mučednice.

Dne 30. ledna.

Sv. Martina pocházela z urozené rodiny římské. Záhy osiřela. Zděděných statků používala horlivě ke skutkům milosrdenství. Mučednictví podstoupila za císaře Alexandra Severa r. 226. Byla několikrát bičována, trýzněna na skřipci a pak sřata. Ostatky její byly nalezeny za pap. Urbana VIII. 25. října 1634. Hymny pocházejí od téhož papeže. On také rozšířil svátek na celou Církev.

¹ Doslovně: „Kde až dosud zahalená víra uzerá denní jas a jako slunce vládnout bude láska jen.“ Srv. slova sv. Pavla o víře: „Nyní patříme skrze zrcadlo v záhadě, ale tehdy tváří v tvář.“ (1. Kor. 13, 12.)

² 1. Kor. 13, 13: „Nyní však trvají víra, naděje, láska, tyto tři: ale největší z nich je láska.“ 1. Kor. 13, 8: „Láska nikdy nepomíjí...“

96. *Martinae celebri.*

K matutinu. Papež Urban VIII. († 1644).

Martinae celebri
plaudite nomini,
cives Romulei,
plaudite gloriae:
insignem meritis
dicite Virginem,
Christi dicite Martyrem.

Haec dum conspicuis
orta parentibus
inter delicias,
inter amabiles
luxus illecebras,
ditibus affluit
faustae muneribus domus.

Vitae despiciens
commoda, dedicat
se rerum Domino,
et munifica manu
Christi pauperibus
distribuens opes,
quaerit praemia caelitem.

Non illam crucians
ungula, non ferae,
non virgae horribili
vulnere commovent:
hinc lapsi e Superum
sedibus Angeli
caelesti dape recreant.

Quin et deposita
saevitie leo
se rictu placido
proicit ad pedes:
te, Martina, tamen
dans gladius neci
caeli coetibus inserit.

Martiny slavnému
čest jménu vzdávejte,
jí všichni Římané
chvalozpěv zapějte,
velebte zásluhy
panny mučednice,
nadšené písně pějice.

Ta jsouc ze vznešených
rodičů zrozena,
uprostřed lakadel
hojných, obklopena
přepychu léčkami,
oplývá hojně vším
šťastného domu bohatstvím.

Pohrdajíc slastmi
života, Knížeti
všech světů srdce své
nadšené zasvěti,
a chudým Kristovým
statky své rozdělí,
slast hledá mezi anděly.

Houf šelem divokých,
ani spár drásavý,
ani bič ukrutný
klidu ji nezbaví,
jí z říše nadhvězdne
andělé přibylí
nebeskou krmí posílí.

Ba i svou zuřivost
před ní lev pozbývá
a před ní pokojně
u nohou spočívá,
než přec tě, Martino,
meč vkládá smrti v klín,
vede tě k sborům nadhvězdám.

Te, thuris redolens
ara vaporibus,
quae fumat, precibus
iugiter invocat,
et falsum perimens
auspiciū¹ tui,
delet nominis ominē.²

† A nobis abigas
lubrica gaudia,
Tu, qui martyribus
dexter ades, Deus,
Une et Trine; tuis
da famulis iubar,
quo clemens animos beas.³
Amen.

Oltář, jenž zahalen
je v bílé páry mrak,
s tklivými prosbami
k tobě svůj vznáší zrak,
tvým jménem přeslavným
pohanské oběti¹
uvrhne všechny v prokletí.²

† Rač od nás odehnat
smyslné radosti,
ty, jenž mučedníky
síliš svou milostí,
Bože trojjediný,
zalej nás jaseš svým,
jenž plní duše plesáním.³
Amen.

97. Tu natale solum.

K laudám téhož svátku. Urban VIII. Pokrač. předešlého hymnu.

Tu natale solum
protege, tu bonae
da pacis requiem
Christianum plagis;
armorum strepitus
et ferra proelia
in fines age Thracios.¹

Et regum socians
agmina sub crucis
vexillo, Solymas²
nexibus exime,³

Rač rodnou svou zemi
pohrom všech uchránit,
a krajům křesťanským
vyprosit mír a klid,
řinčení zbraní všech,
válek proud krvavý
v thracijské¹ zažeň dálavy.

Pod kříže praporem
všech knížat spoj pluky,
Jerusalem² vyrvi
z nepřátelské ruky,³

¹ Auspiciū = věštba, pohanské bohoslužby vůbec.

² Výrazem: „omine nominis tui“ připomíná básník etymologii jména Martina (Mars, bůh války) = Válečná. Jako již za jejího života na její prosbu kácely se pohanské oltáře, tak i po její smrti byla vzývána k vymýcení pohanství.

³ K vůli úpravě každý verš otištěn na dvou řádcích.

¹ In fines Thracios, obrazně místo: do vzdálených zemí.

² Solymae, arum, básnicky místo Hierosolyma, orum, Jerusalelem.

³ Narážka na mohamedánskou nadvládu ve Svaté zemi.

vindexque innocui
sanguinis hosticum
robur funditus erue.
Tu nostrum columen,
tu decus inclytum,
nostrarum obsequium
respice mentium;
Romae vota libens
excipe, quae pio
te ritu canit et colit.

† A nobis abigas
lubrica gaudia,
Tu, qui martyribus
dexter ades, Deus,
Une et Trine; tuis
da famulis iubar,
quo clemens animos beas.³
Amen.

Kroměříž.

pomstí krev nevinnou
a vyvrať z kořene
nepřátel síly spojené.
Bud' naší záštitou,
bud' chloubou jedinou,
k tobě jsme přilnuli
duší svou upřímnou,
laskavě přijímej
prosebný Říma hlas,
chválící tebe v každý čas.

† Rač od nás odehnat
smyslné radosti,
Ty, jenž mučedníky
síliš svou milostí,
Bože trojjediný,
zalej nás jaseš svým,
jenž plní duše plesáním.
Amen.

P. Jos. Škrášek.

Radostné očekávání.

Na poslední neděli po Sv. Duchu vzbuzuje v nás Církev vážné myšlenky, připomínajíc nám hrůzy, které budou konec světa předcházeti. Některé z těchto hrůzných okolností vztahují se na dobytí Jerusalema a zpusťování jeho chrámu, na př., když mluví Pán Ježíš o ohavném zpusťování na místě svatém a praví: „Tehdy kdo jsou v Judsku, utecte na hory“ atd., nebo když předpovídá: „Amen, pravím vám: nepomine pokolení toto, až všechny tyto věci se stanou.“ Když však dále praví Pán Ježíš: „A hned po soužení těch dnů slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské budou se pohybovati. A tu ukáže se znamení Syna člověka na nebi: i budou kvíletí tehdy všechna pokolení země a uvidí Syna člověka přicházeti v oblacích nebeských s mocí velikou a s velebností. A pošle anděly své s troubou a hlasem velikým: i shromáždí vyvolené jeho od čtyř větrů, od končin nebes až do končin jejich,“ — tu jistě mluví o konci světa. — Své prorockví končí Pán Ježíš slovy: „Nebe a země pominou,

ale slova má nepominou.“ Tak nás ujišťuje, že jeho slova se vyplní. Vyplnilo se jeho proroctví o zkáze Jerusalema a jeho chrámu, vyplní se také jeho proroctví o konci světa a všech hrůzách, které jej budou předcházeti. Totéž proroctví nám opakuje Církev na první neděli adventní, tentokráte podle evangelia sv. Lukáše (21, 25—33). Ale ve vypravování sv. Lukáše je kladen důraz na blízkost vykoupení a na blízkost království Božího. Také podle sv. Lukáše předpovídá Pán Ježíš hrozná znamení na nebi a pohromy na zemi, na příklad děsivý hukot moře, také zde předpovídá příchod Syna člověka „v oblaci s velikou mocí a velebností“, ale hned nato dodává: „Když pak se to počne dít, pohled'te vzhůru a pozdvihněte hlav svých, neboť se přibližuje vykoupení vaše.“ A když byl uvedl podobenství o pučícím fíkovém stromu, praví: „Tak i vy, když uzříte, že se tyto věci dějí, vězte, že blízko jest království Boží.“

Připomenutím hrozných událostí, jež budou předcházeti příchod Ježíše Krista k poslednímu soudu, chce nás Církev pohnouti k pokání; nechce nám nahnati jen strachu, nýbrž chce v nás vzbuditi svatou bázeň a zkroušenost srdce, spojenou s pevnou nadějí na odpuštění a dosažení milosti vykoupení. To je právě účel doby adventní. Církev nechce, abychom při vzpomínce na hrůzy předcházející konec světa a na poslední soud „schnuli strachy“, nýbrž abychom se zachvěli spasitelnou bázňí, káli se ze hříchů svých a pozdvihli hlav svých, neboť se přibližuje vykoupení naše. Nezapomínat na poslední soud, ale vzpomínati také, zvláště v době adventní, že před téměř dvěma tisíci lety Syn Boží sestoupil s nebe na naši zemi, aby nás vykoupil a spasil. Tenkrátte zajisté „přiblížilo se království Boží“, když nebe se takřka zasnoubilo se zemí, když Syn Boží „na zemi spatřen jest a obcoval s lidmi“ (Baruch 3, 38).

Ve své adventní liturgii živí v nás Církev nábožnost a blahou nadějí na milost vykoupení různými texty z žalmů, z proroků a z novozákonních knih. Hned na první neděli adventní začíná Mši sv. prvními verši žalmu 24.: „K tobě pozdvihuji duši svou; Bože můj, v tebe doufám, nedopusť, abych byl zahanben a aby jásali nade mnou nepřátelé moji: vždyť žádný, kdo v tebe doufá (tebe očekává), nebude zahanben.“

Z proroků je to hlavně Isaiáš, jehož slov používá Církev denně ve své adventní liturgii, aby v nás vzbudila touhu po Vykupiteli. „Rosu dejte, nebesa, shůry, a oblakové, dštěte Spravedlivého;

otevři se, země, a vypuč Spasitele," — tak volal toužebně prorok Isaiáš jménem všech spravedlivých Starého zákona, a tato modlitba spravedlivých Starého zákona stala se adventní modlitbou Církve svaté i všech jejích dítek, připravujících se v duchu kajícínosti a v radostném očekávání na slavnost Narození Páně.

Z novozákonních knih vybrala Církev hlavně některé části z listů sv. Pavla, aby jimi vyjádřila adventní myšlenku. Sem patří zvláště napomenutí svatého apoštola v jeho listě k Filipenským: „Radujte se v Pánu vždycky: opět pravím, radujte se. Vlídnost vaše budiž známa všem lidem. Vždyť Pán blízko jest. O nic nepečujte úzkostlivě, nýbrž ve všem žádosti vaše přicházejtež modlitbou ve známost Bohu“ (Filip. 4, 4—6). Církev patrně klade důraz na slova: Radujte se v Pánu, a: Pán blízko jest. Když určila tuto část epištoly sv. Pavla pro vstup Mše sv. na třetí neděli adventní, vidíme, že povzbuzením k duchovní radosti chce dáti směr myšlení a citům pro celou tuto neděli; ale bude jistě správné, řekneme-li, že v uvedené části epištoly k Filipenským jest obsažena nálada katolického křesťana pro celou dobu adventní.

Z toho všeho je patrné, že podle úmyslu Církve sv. v naší přípravě na slavení vánoc máme spojovati vážné a radostné city a myšlenky. Přidejme ještě, že bez opravdové nábožnosti nemůže býti řeč o náležitě přípravě ať na svátky vánoční, ať na slavení ostatních tajemství svaté víry. Napomíná-li nás Církev v době adventní také kázáním sv. Jana Křtitele, vlastně slovy proroka Isaiáše: „Připravte cestu Páně“ (Luk. 3, 4), pak nás jistě povzbuzuje, abychom připravovali srdce své především upřímnou nábožností. Nepochybujeme ani dost málo, že k této upřímné nábožnosti patří také vroucí úcta k Panně Marii; bez Panny Marie by nebylo vánoc, bez úcty k Panně Marii nemůže býti adventní příprava na vánoce. Zaznívají-li v bohoslužbě doby adventní také slova žalmu 84.: „Požehnal jsi, Pane, zemi své,“ pak míní Církev touto požehnanou zemí nejblahoslavenější Pannu Marii, jejímž panenským porodem se splnila úpěnlivá prosba proroka Isaiáše: „Otevři se, země, a vypuč Spasitele.“

Emauzy.

P. Bernard Velíšek.

Milovati Boha je veliká věc, milovati Její víc a víc je obětí větší, a vésti jiné k tomu, aby Její milovali, jest věcí tak velikou, že jest nám to radostným překvapením, vždy novým a trvajícím, dovoluje-li nám Bůh konati věci tak velké.

P. Faber.

Půvab Bohočlověka.

Speciosus forma prae filiis hominum.
Nejkrásnější ze synů lidských.

„Et verbum caro factum est“ — A Slovo tělem učiněno jest.

Dějiny světa neznají větší události, hlubšího slova. Při jeho vyslovení padají lidé na kolena. Zvony i srdce se chvějí a zpívají jásavé písně. Z úst andělů zaznívá Gloria. Uvažující srdce ssaje sladké kapky z hlubokého kalicha božského nevýslovného tajemství. Vtělení Syna Božího je podle Lessia jedním ze čtyř největších tajemství víry. — „Bůh sám přijde a spasí nás!“

Žid poučen o tom od svých proroků v to věřil. Jako světlá předtucha pronikalo toto tajemství pohanským světem, jediný to světlý paprsek v hlubokém stínu noci. Na jedné straně nevýslovně mocný a velký Bůh, na druhé tvor, ubohý, slabý člověk! Kdo dovede, kdo může spojit tyto dva nestejně, nekonečně vzdálené body?

Jak velké, žhavé a mocné jest slunce! Země tak malá, studená, chudá! Nezanikne, postaví-li se vedle královské hvězdy. Viz však! Slunce má své paprsky! Teplým, měkkým svým dechem líbá sluneční paprsek zemi! A ona žije dále. Vděčně nechává ze sebe pučeti stonky, květy. „Apparuit gratia Dei Salvatoris.“ V půvabu se zjevil Spasitel lidem. Tak je vábil, tak je k sobě táhl.

Jak by sis ty, domýšlivče a mudrci, představoval příchod Boha na zemi? Jak si jej představovali farizeové a učitelé Zákona? Pak by se zajisté objevil podobně, jako malují umělci sv. Michala, vůdce andělských vojáků, s mečem, štítem a ostrým kopím v mocné pěsti? — Takto on nepřišel. Tož tedy jako král, obklopen družinou a tělesnou stráží, jak se mocnáři této země svým poddaným rádi ukazují? Ani tak nepřišel. — Tedy jistě jako Soudce a Vládce na oblacích nebes, legie andělů kolem něho? Při svém druhém příchodu se takto objeví, jak sám nás ujistil; při prvním příchodu ukázal se jinak. — Jak tedy přišel?

V půvabu dítěte. „Děťátko narodilo se nám, Syn dán jest nám,“ jásá vánoční zpěv. Kdo by si byl na něco takového pomyslíl! Bez jakéhokoli katastrofálního zjevení, bez hromu a blesku jako na Sinai, lehce a něžně jako kapka rosy na růžový květ položilo se na klín Matky Děťátko. A Slovo stalo se tělem, dítětem.

Není lidské poupátko, dítě, plné půvabu? Není tím nejkrásnějším na celém světě? Není tisíckrátě půvabnějším od té chvíle,

kdy Bůh se sám stal dítětem? Od oné blahoslavené hodiny započala doba dítěte. Dvacáté století nemá důvodu se tak ve své sobeckosti nazývat.

Koho neláká dítě? Kdo se necítí býti k němu připoután zájmem, láskou a soucitem, když volá, když pláče a se směje? Co je půvabnějšího na vánočním obraze? Je to milostná Matka či Děťátko?

Půvabem Dítěte táhne nás Bůh k sobě. Kdo se ostýchá, kdo se bojí dítěte, byť to bylo třeba císařské děcko? Nepřestává být dítětem, kterého se nikdo nebojí. Nežádá od nás ničeho, nic nekritisuje, ba ani nemluví, nemá žádných náročných žádostí. Hmatající ručky, rozpínající se paže, nevinná očka nemluví k tobě nic jiného než to jediné: „Miluj mne!“ Všechny rozdílly lidí, všechny svár a nenávisť ztichne a přestane před dítětem. Dítě je mezinárodní. Nemluví žádnou řečí, která dělí národy ode dne neštěstí babylonského, a přece mluví mocně ke každému světovou mluvou soucitu a lásky, které každý může rozumět. Nežrídka se stává, jak skutečnost dokazuje, že i nerozumná, dravá, divoká zvěř ušetří děcko, lízá mu drsným jazykem jemné jeho ručky a lehne si k němu, aby je opatrovala a chránila.

Tak veliký je půvab dítěte! Bůh stal se Dítětem. Chceš mu odporovat? Trahe nos! Poutej a táhni nás, Děťátko, abychom s vírou a láskou poklekli u tvých jeslí a Tobě se poklonili.

Bůh se stal chudým člověkem. Chudoba, toť druhý půvab Boho-člověka, kterým nás k sobě vábí. Zdá se ti to zvláštním? Myslíš spíše na opak? Chudás odpuzuje! Dobrá! Představ si, že by Bůh byl přišel na svět jako boháč, jako urozený, že by se byl narodil ve velkolepém paláci, kol sebe měl skvělou a nádhernou družinu a projížděl Palestinu v autu nebo čtyřspřeží. Byl by vůbec nějaký takový Bůh, takový Spasitel jen myslitelný? Nezískal by si lásku lidí, ale sklidil by jen jejich nenávisť a kletbu. Chudí cítí se spokojeni jen mezi chudými. K těm patří; tam vědí, že je jejich místo. Jak nepříjemné je ubožáku, žebrákovi, musí-li vkročit do bohatého domu k vznešeným lidem. Nemůže se ani osmělit, aby vstoupil na mramorové schody, opatrně a nejistě kráčí po kobercích a nemá ani odvahy sednouti si pohodlně do vzácných křesel. Svůj klid a odpočinek najde jen ve svém skromném domově, u těch, kteří jsou mu rovni, u chudých lidí. Tito se brzy navzájem sbratří a cítí se k sobě vázání. O vznešených a bohatých nechtějí ani mnoho slyšet.

Kdyby Kristus k nám nebyl přišel jako chudý, lidstvo by bylo bývalo před ním prchlo. Nyní je vábí k sobě svou chudobou. Pro boháče tohoto světa je tento zjev Spasitele zajisté hlubokou ranou do srdce. Ale je v jejich moci, alespoň duchovně se přidružit k chudým.

Od té doby, co však Spasitel se stal chudým, spočívá na chudobě půvabné kouzlo. Sv. František horuje pro chudobu, volí si ji za nevěstu, sv. Alžběta je neodolatelně strhována ke každému chudáku. Objímá chudé, líbá je, klade je do své vlastní postele. To působí půvab chudoby, který od časů betlemských spočívá na každém chudákově.

Ó ty milý, chudý Spasiteli! Buď nastokrát veleben, žes přišel chudý na tento svět. Nyní již víme, že navždy patříme k sobě. My, chudí lidé, a ty, náš chudý Bože a Spasiteli!

Ozdoben půvabem milosrdenství přišel Bůh na tento svět. Sám se nazývá milosrdným Samaritánem. Ó, jak vábí a táhne tím naše srdce! Prochází světům, maje v rukou olej a víno. On může naše slabosti a nemoci vyléčit. Vždyť je všemohoucí. To znal již Starý zákon: „Usmrcuje a obživuje. Bije a léčí rány.“ Ale bude to také činit? Bude to rád činit? A jak to bude činit? To jsou všechno otázky, které lidskou mysl nanejvýše zaměstnávaly. Neboť hřích byl a je nemocí lidstva i každého jednotlivce. Proto právě přišel na svět, „aby vykoupil svůj lid z jeho hříchů“.

Tvrdé a přísné byly tresty podle soudního kodexu Starého zákona. Třeba jen za nepatrné chyby téměř nesnesitelný trest. Hospodin odňal hřích od Davida. Avšak jeho syn musel zemřít. To odstrašovalo. A teď přišel Spasitel. Jak přišel k vůli našim hříchům?

Jako milosrdný otec, před nímž vyznat vinu není obtížné. Je třeba jen jednoho slova a slovo odpuštění zavře již ústa. Jeho milosrdenství je větší než milosrdenství lidí, kteří vždy, byť by byli sebe laskavější a shovívavější, musí dělat mnoho slov.

„Tvé hříchy se ti odpouštějí.“ To je všecko. Nanejvýše ještě: „Nehřeš už!“ To je celá kárná řeč. A jaké hříchy jsou odpuštěny pouze jediným slovem! Lupič, vrah, cizoložnice, svůdkyně mnoha duší jsou v okamžiku zbaveny břemene viny. Vrchol jeho milosrdenství je však — lidská mysl to téměř nemůže pochopit — že tomuto milosrdnému Otci působí radost a nijak mu není těžké nebo nevhod, vyprošujeme-li si od něho sebe více darů a odpuštění. Přijde-li marnotratný syn, pak je to radostný, slavný den pro tohoto Otce, potom se po každé radují andělé v nebi. Věčný, nepoch-

pitelný Bože! Při tvém milosrdenství je konečně ještě sám zločinec, hříšník tím, jenž dává a ne tím, jenž přijímá! Zda netáhne takové milosrdenství?

Spasitel se chtěl ukázat na zemi jako milosrdný Samaritán. Táhne k sobě trvalým a nanejvýše moudrým milosrdenstvím. Jak obleženy jsou za našich časů čekárny a nemocnice věhlasných a slavných lékařů! A přece, jak nedostatečné a ubohé je jejich celé umění! Vyléčí jen zřídkka, ne úplně, a jak drahé je jejich ošetření! Zcela jinak božský Samaritán! Žádné jízvy, žádné zlé následky nezůstanou po jeho léčbě. Léčí tak, že nic zlého nezůstane, že uzdravená duše je zcela a naprosto zdravá a krásná. To se děje zázrakem, který působí v duši posvěcující milost a o níž předpokládáme, že je čtenáři známa. Vyléčil-li milosrdný Samaritán, nikdy se nemusí duše stydět za nemoc hříchu, ať byla jakákoliv. I ten největší hříšník může se v nebi postavit vedle Matky Boží ve vší její kráse a nádheře. Také ona je krásnou jen skrze milost a milosrdenství Boží právě tak jako hříšník. Tak stála Maří Magdalena vedle Marie Matky Boží za života Ježíšova. Tak stojí vedle ní i v nebi. —

Konečně nás táhne k sobě Spasitel jako milosrdný, dobrý pastýř. Jeho milosrdenství ukazuje půvab jeho laskavosti. Již v prvních dobách křesťanství nacházíme všude obraz a postavu dobrého pastýře. Tak velice uchvacovala srdce tato mírnost. Podřazenost a nadřazenost, poslušnost a rozkazování, učení a poslouchání muselo býti v jeho Církvi. Ale jaká mírnost a milosrdenství se jeví v tomto řádě! Neustavuje ani tyranu, ani knížata, ale otce (abbas, pater) a pastýře. Nevtiskl jim do rukou ani žezlo nebo meč, avšak hůl, pastýřskou hůl. Ani tuto ne, aby snad jí hrozili, mávali, vládli. Tak to lze vysvětlit. Znam jiný, mnohem lepší výklad. Hůl není především pro ovečky, hůl je oporou, vzpruhou pro pastýře. Jeho vláda spočívá ve shánění a snášení oveček jeho panství v tom, že jim obstarává vodu a pastvu, že jde za nimi hlubokou písečnou pouští života. To je vláda pastýřů duší. Zda nepotřebují k tomu nutně hole, aby nepadli a nezakolísali? To je pastýřská hůl v Církvi Kristově. Ó, jak nás toto mírné, trpělivé, milosrdenství dobrého pastýře láká! Otec otvírá ti vstříc náruč; milosrdný Samaritán ti ukazuje olej a víno pro tvé rány, dobrý pastýř tě nese a snáší tě již tak dlouho a snad ještě až do konce života: není to půvab? Netáhne tě to?

Stačilo by to, abychom s úžasem stanuli před takovou blahovoleností, před půvabem Bohočlověka. A přece jsme ještě neřekli ani

slova o jeho největším půvabu. Přišel k nám v k r á s e l á s k y ž e-
n i c h a. Všemohoucností lásky, která je silnější než vše ostatní,
silnější než sama smrt, chce nás táhnouti k sobě, aby nás získal.
Ecce, sponsus venit. Hle, ženich přichází. Žebrá u tebe o tvou lás-
ku: „Dítě mé, daruj mi své srdce!“

Nejkrásnější ze synů lidských působí na tě svou nevýslovnou,
strhující krásou, abys své srdce k němu přiklonil, na hoře Tábor
v božské záři, na kříži ve své dojemné, krvavé kráse, která táhne
vše k sobě. Probodává konečně šípem lásky skrz naskrz tvé srdce
tím, že jeho otevřená hrud' ti ukazuje jeho Srdce: Srdce plné ší-
lené lásky k tobě, která jde až k smrti — ne, ještě dále než smrt
z lásky k tobě a pro tebe! — Můžeš ještě takovému půvabu, takové
božské lásce odporovat?

Netáhne tě to ohromnou mocí k tomuto ženichu, k tomuto
Srdci?

Neboj se a nelekej se božského ženicha a jeho lásky! Jeho láska
je bez poskvrny, bez nebezpečí. Můžeš se zcela ponořit, zcela
rozplynout v jeho lásce, lásce bez míry, bez výhrady. „Miluji-li jej,
jsem čista, dotknu-li se jej, zůstanu neporušenou, obejmu-li jej, ne-
přestanu býti pannou.“ Tak zpívala panenská světice sv. Anežka.

Pospěš, pospěš si tedy! Nedej se již ničím více zdržeti. Oddej se
zcela půvabu Boho-člověka! Již překlenuje propasti dělicí nebe od
země, již překračuje v spěšném chvatu mezeru mezi Bohem a člo-
věkem. Naslouchej jeho volání! Vox dilecti mei! Je to volání Novo-
rozeňátka? Nebo hlas mírného, dobrého pastýře? Či vábí vítězné
volání ženichovo: „Hle, tu přichází, on přeskakuje hory a spěchá
přes pahrbky! — Nalezla jsem toho, jež miluje duše má! Uchopím
jej a nikdy více nepustím.“ (Velepíseň 2, 3.)

Emauzy.

† P. Benedikt Coekoll.

Breviář v rukou laiků.

A. Čtení denních hodin, po celý rok uprostřed práce a povin-
ností vrhá různě prudká světla na naše cesty, abychom nezbloudili,
ale dobře viděli k nejvyšším obzorům a nedali se zmásti ani lstí tem-
not večerních, ani osidly změkčilého lože.

B. Jsem rád, žeš to pochopil. Přečti a přelož mi tedy čtení kom-
pletáře. Všimni si, že proti obyčejí je epištola sv. Petra (5, 8—9)
postavena v čelo modliteb.

A. Začíná se kratičkým vzýváním Božího požehnání: „Hospo-

din račiž nám popřáti noci klidné a konce dokonalého. Amen.“ Pak je čtení: „Bratří, střízliví buďte a bděte: neboť protivník váš, ďábel, obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil. Odpírejte mu silni ve víře!“ Po Confiteor, zpěvu žalmů a hymnu je opět čtení kapitoly (14, 9) z Jeremiáše: „Ty pak, Hospodine, mezi námi jsi a Tvé svaté jméno bylo nad námi vzýváno: Neopouštěj nás, Pane Bože náš!“

B. Jiní uléhají buď plni pozemských starostí nebo s hříšnou málátností: křesťan, křtem svatým přijatý za dítě Boží, posvěcený svátostnou přítomností „Biskupa duší“ (1., 2, 25), chystá se i před odpočinkem na zápasy příštího dne.

A. Je tedy čtení liturgické určeno, aby probouzelo a udržovalo na výši naši aktivitu.

B. Ano. Co krátké úryvky Písem jen naznačují, to rozvádějí a doplňují a prohlubují velká, trojdílná čtení 3 nokturnů jitřních hodinek. Poznáš, jak nápadně je vystupňován jejich obsah i cíl.

A. Znáš to. Čtení 1. oddílu je vzato ze Starého zákona a Epištol. Oddíl 2. bývá zpravidla věnován životopisu oslavovaného světce, poslední oddíl výkladu svátečního Evangelia.

B. Já bych nerad podceňoval některé z nich; ale zdá se mi, že 1. nokturn dojímá nás klidem arcioctců, jasným pohledem proroků, tušících spásu, a skoro římskou přísností apoštolských listů.

A. Je tu asi tíha slov, jež nás pokořuje, že se neodvažujeme odmílovati, ale také váháme jednati.

B. Cítíme svou slabou přirozenost, jež hledá výmluv na cestě do výšin. Proto se ozývá čtení 2. nokturnu. Ukazuje, jak sladko je běžeti cestou přikázání.

A. Líbí se ti tedy čtení ze života svatých tak, jako kdysi si je pochvaloval básník Jakub Deml?

B. Nevím, nedal-li se básník unésti znatelnou poetičností těchto čtení. Je známo, že se Církev dlouho bránila těmto „legendám“, t. j. čtením o životě hrdinů Božích a nikdy jim nepřiznala věroučnou pečeť, ale ve středověku dovolila, aby okolo těchto legend se vytvořila celá básnicky zpracovaná a veršovaná officia. V nich národové uctívali své křesťanské velikány. Přečti si krásné dílo prof. dra D. Orla, *Hudební prvky svatováclavské* (Praha 1937), abys poznal, jak oslavován byl umělými hodinkami (officia) náš milý sv. Václav.

A. Ty přijímáš tedy čtení 2. nokturna s jistou výhradou? Proč?

B. Nepřátelé liturgické modlitby i v řadách kněží (sám jsem

takové slyšel) vytýkali kdysi, že Církev zůstává zaostalou, dává-li čísti legendy v modlitbě breviáře. Připomněl jsem ti, co o nich Církev soudí, nuže, pochopíš i jejich pravou cenu a oprávněné místo v breviáři.

Nejsou to historické dokumenty (zvláště u světců prvokřesťanských), ale zanícená apotheosa největších hrdinů lásky k Bohu a bližnímu. Přibližují veliké reky malým srdcím.

A. Neklade tedy Církev na ně zvláštního důrazu?

B. Nač o tom rozhodovati. Přes všechny výtky zůstaly legendy po nepatrných opravách Pia X. základem 2. nokturnu. Rýmovaná oficia světců s rozmanitými i libovolnými zněními legend zmizela však už staletí před tím.

Legendy zachovaly si význam t v á r l i v ý. Vzpomeň si, jak jsme předešle podle sv. Augustina sledovali všechny fáze pravé modlitby. Zpěvem hymnů a žalmů vystoupili jsme blíž k nebi, abychom se v těch výšinách naučili z p y t o v a t i a milovat i v ě c i v y š š í. Nuže, životy svatých jsou jako věčná světla stálic ve vesmíru, která ozařují temnoty našich drah. Kam jdeme? Vlečeme se spoutáni nepravými slunci, či letíme radostně k Ohnisku života?

A. Pakli takový je účel liturgického čtení legend, kdo by k nim nenachýlil svého sluchu, kdo by neuznal i jejich skvělosti, jež i básníky udivuje?

B. Nezapomeň, že Církev také nařizuje, aby po zpěvu (modlitbě) p r i m y čteno bylo z Martyrologia (Knihy životů svatých) o světčích, jejichž výroční památka na příští den připadá.

A. To je zajímavé, že právě před odchodem do práce a k denní povinnosti máme si připomínati cešty našich světců, jichž svátek začneme odpoledními nešporami slaviti.

B. Uznáš, že to není pouhá formalita nebo okázalost, ale laskavé napomenutí, abychom šli v jejich šlépějích za Kristem. To je zpytování věcí vyšších v zrcadle svatých: Čekají mne práce, povinnost, utrpení, překážky, pokušení i zloba. Co by učinil náš světec? Jak by pracoval, bojoval, mluvil, pomáhal? Co my učiníme pro své bližní, pro Církev, pro Krista a jeho věčné království?

Jsmeli Jeho drahocennou krví vykoupeni a posvěceni, zrazujeme Jej každou malátností a váhavostí.

A. Snad to není zrada? Je to asi slabost.

B. Slabost je v tom, že stavíme vše na písku lidských sil, vypjatých zdánlivě do výše ješitností a tvrdostí. Zrazujeme však Kristův život v nás, zneuctívajíce synovství, k němuž nás na křtu svatém povolal.

A přece jen z tohoto vnitřního působení vyrůstá pevná stavba křesťanského života.

A. Chceš tedy čtením I. nokturnu zdůraznit povinnost, že máme toužit po křesťanské dokonalosti?

B. Řekl bych určitěji: po s v a t o s t i.

A. Chceš snad, abychom kopírovali světce?

B. Mýlíš se! Křesťanská dokonalost rozkvétati bude v každé duši každou dobou osobitě, protože působení milosti nemá hranic. Dnešní zápasy a bludy, rasové modlářství i ledovost boháčů k bídě lidské ukazují, že jsou líchy, kde musí hluboko zabratí svým pluhem noví katoličtí hrdinové, aby neplodná země vydala hojnost a porosena požehnáním těšila se blahému míru.

A. Chce tedy Církev, abychom svým činným křesťanstvím posvěcovali i přítomno?

B. Ano. Nová doba má nové úkoly, přidává nové překážky, chystá nové zápasy, ale slibuje stejnou milost i korunu jako světcům prvních století. — Nová hlediska na to najdeme částečně již ve čteních II. nokturnu, ale zvláště v nokturnu třetím.

A. Myslíš snad na řeči svatých učitelů církevních? Mně totiž vždy vábily zvláštním kouzlem prostoty a velebnosti.

B. Dobře si rozumíme. Klenotnicí starobylé moudrosti Otců jsou homilie čili výklady evangelií. Ale již v 2. nokturnu na př. na svátky Páně, P. Marie a sv. Josefa slyšíme ohnivé a vřelé jejich řeči s v á t e č n í. Jen hluchá srdce se nepohnou, jen duše lstivé uhnou proudům světla, aby zůstaly v temnosti a opuštěnosti se svým já.

A. Prozradím Ti, že jsem se o spisy patristické dlouho zajímal, poněvadž nám kdysi ve škole v literatuře vykládali, že Čeští bratři, toužíce po neporušeném křesťanství, hledali prvotní tradici v prvních stoletích křesťanských a zvláště na východě. Nuže, mezi jinými našel jsem slavného Jana Zlatoušého a koupil jsem si 4dílný překlad: „Výklady evangelia sv. Matouše.“

B. Kde to vyšlo?

A. Bohužel německy v „Bibliothek der Kirchenväter“, v Mnichově 1923. Překlad pořídil Dr. J. Baur O. S. B., benediktin sekavský.

B. Nuže, a čeho ses dopátral?

A. Nečekal jsem takovou vroucnost a přímo ohnivou prudkost. Je pravda, že sloh je nezvykle široký, někdy přeplněný, ale to je dobový a místní stín. Smysl a důsledky však výkladů mají dnes zvlášť naléhavou platnost. Bída lidských srdcí je snad stále stejná. Stejně hříchy ji způsobují, stejně vášně ji jítří. A nad tou tem-

notou tehdejšího světa, zrovna tak jako dnes, svítí Kristův kříž, Tajemství Vykoupení.

B. Nuže, když tě uspokojil sv. Jan Zlatoústý, budeš uchvácen i ostatními Otcí, jak se ozývají v breviáři. Velebný Lev, prostý Řehoř Veliký, hluboký Augustin, moudrý Jeronym, ohnivý Bernard a jiní otvírají nám cestu veliké krásy a nesmírné, všepomáhající milosti.

A. Škoda, že dosud je z toho málo známo. Pokrokáři o této literatuře sv. Otců opatrně mlčí, poněvadž je to zbrojnice, jež už před stoletími se osvědčila v bojích s bludy.

Katolíci zase živí svou obrazotvornost a cvičí svou soudnost čtením novodobých essayistů, kteří konejší svědomí a infikují srdce proti lásce ke Kristu; mnozí z nich čtou kdejaký leták „biblických“ společností a naslouchají přednáškám a kázáním v jejich shromážděních.

B. Ostře jsi to řekl. Kdyby četli výklady evangelií, jak jsou v breviáři, nebo vroucně slyšeli řeči tam uvedené, poznali by, že jen katolíci uchovali svou víru neporušenou po tisíc let.

A. Takového důsledku by nesnesli.

B. Proč ne? Cesty milosti neznáme; dostane se i k duším, o něž jsme se již strachovali. — Ve světle učení sv. Otců vidíme však křesťanský život prostší a radostnější. To nás naplňuje jedinou touhou, abychom nežili my, ale Kristus, jenž si nás svou drahou Krví vykoupil. —

A. Cítím, jak čtením 3. nokturnu se stupňuje vroucnost jitřních hodin.

B. Tento výstup je ponenáhlý; lyricky zanícená *responsoria* nechávají duším vydechnouti a nabrati sil k novému vzestupu. Nemí možné, aby duše osvěžená, rozohněná a osvícená neoddala se jáсотu ve Chválách, jimiž noční hodinky vrcholí.

A. Jsou tedy Chvály velikou písní.

B. Ano. To není modlitba nízkých obzorů, těžkých křídel, váhavého kolísání, ale plná lehkosti a odhodlanosti, toužící po statcích neviditelných.

A. Potom musí toto vzepětí dojít cíle.

B. Ano. Chvály jako modlitba uzavírají se jedinou, zhuštěnou jiskrou všech modliteb, liturgickou orací, prosbou. Tu neprosí člověk sám, nebo dva, tři, obec, ale celá Církev. Je to prosba neosobní, a přece osobnosti tvořící.

A. To přece nemůže býti všecko. Cítím sice sílu této prosby, ale zdaž má záruku a plnost vyslyšení?

B. Tu jsme u konce svých úvah. — Ať breviář probíráme a posuzujeme jako knihu liturgické modlitby, ať jako odkaz tradice a sborník křesťanské moudrosti, a proto i života podle víry, nikdy jej nesmíme považovati za prostředek osamocení, a proto svou zvláštností vábíci. Síla breviáře mizí, odtrhneme-li jej od kořene, z něhož vyrostl. Sám jsi naznačil: Vrcholí-li Chvály nočních hodinak kolektou, míří touto prosbou tam, kde je její domov, k liturgii mešní.

A. To jsem již pochopil, že služba Božích chval (officium divinum) je rozkošný věnec, uvitý na počest a slávu Eucharistie ve Mši svaté. Jestliže první nešpory a po nich noční hodinky jsou pokornou a přece vroucí přípravou na oslavu nového svátečního dne, pak se tajemství to skutečně obnovuje, zpřítomňuje a přivlastňuje teprve Mši svatou. Hodinky denní, jež po ní následují v tajemném prodlení, dávají v duši vyznění hlasům, slovům, milosti.

B. Potom ale musíš své výklady uzavříti. Breviář stává se opravdu „viatikem“, průvodcem k nejvyššímu splnění lidských přání a tužeb, dokonáním orace. Kdo se naučí modlití breviář, musí pokračovati v misálu.

Teprve *communio* — sv. přijímání uzavírá touhu a otvírá sladkou cestu Božích přikázání. Jen ozvěna této liturgické hostiny dovede prochvěti pravou zbožností nové stránky breviáře.

A. Našli jsme tedy klíč k ceně i velikosti jeho. To mi stačí.

B. Než se s ním rozloučíme, zamysli se trochu! Jsi turista. Nezdá se ti modlitba breviáře neustálým putováním po krásných horách?

A. Rozviň to podobenství!

B. Stačí sličné poupě, abychom tušili půvab a vzácnost různého květu.

„Den se schyluje. Přátelům výšin kynou modré hory, lemované září krvavých červánků. S tichou radostí blíží se poutníci k jejich úpatí (I. nešpory). Tam s opatrností rozžehují strážný oheň, odevzdávají se ochraně Boží, než ulehnu k odpočinku. (Kompletář.) S pozdravem večerní hvězdě usínají. (Mariánská antifona.)

Ticho noční táhne krajem, až je úsvit přeruší prvním kuropěním. Poutníci procítají; s jásotem i dychtivostí chystají se k pouti do výšin. (Invitatorium.) Se srdečnou písní kráčejí širokou les-

ní cestou; prostý půvab lučin a hájů vede je vzhůru k prvním rozhledům. (Zpěvy a čtení 1. nokturnu.) Cesta rychle stoupá, údolí se úží a zaclání výhledům do kraje. Ač jsme v družině, přece cítíme tíhu i půvab osamocení. Čistší a nezvyklejší krása horské přírody plní mysl i duše. (2. nokturn.) S prudším výstupem a vinutím cest otvírají se nové pohledy do údolí. — Svítá. — Stezka se úží v horský chodníček. Osaměle, druh za druhem, ale se zanícením jdou po něm poutníci, obklopeni jen velebností horských svahů, až k poslednímu výběžku cesty (III. nokturn). Z hloubi údolí zní tichnoucí šumění vod, v šedi obzoru leží vzdálený svět a před zrakem poutníků zjevuje se velehorský štít, ozářený ranním sluncem. Kdo by nevelebil a nechválil Tvůrce v té chvíli prvního úžasu? (Te Deum a Chvály.)

Čeká ještě poslední, nejtěžší část výstupu. Po tvrdém horském svahu, těžkou prací rukou i nohou, přes balvany všednosti a nensází vylézají jednotlivci vzhůru. (Prima.) Podle zdatnosti a dovednosti jedni rychleji, druzí pozadu přibližují se k cíli své pouti. Ještě poslední pohled k nebi! (Terce.) Pohled zpět do hlubin znamená tu marnost úsilí, poslední kroky výš však odměnu. Jsme všichni, jeden za druhým, láskyplnou pomocí na vrcholu, abychom pochopili pravou krásu nebe a země, jimž slunce žehná. (Mešní liturgie dne.)

Sladké umdlení i Nasycení! V milé pohodě užívají poutníci půvabu výšin a neradi se vzdalují od nejvyššího bodu volnou procházkou po hřebenech, bohatých rozhledy i výhledy (Seksta a Nona). Sestupují o něco níže, aby našli ještě před večerem novou základnu k pouti zítřejší.

Vděčný pohled k růžovým horám, se kterých sestoupili, a toužebný pozdrav k modravým výšinám zítřka prochvívá svornou družinu poutníků. (II. nešpory.)

Kdo by myslil na únavu, překážky a obtíže? Kdo zkusil prožítí tajemství výšin, zdaž se nepřipraví a neodhodlá k výstupům krásnějším a smělejším?"

Kralupy n. Vlt.

Josef Klement.

Užiti každého dne v úsilí učiniti druhého šťastným — ó, jaká ušlechtilá práce! Znamená to přibližovati se k Bohu nejvlastnějším způsobem; neboť není to stálým zaměstnáním tohoto dobrého Pána?

„Zlatá zrnka.“

Z B E N E D I K T I N S K É H O Ř Á D U

Z Emauz. Zlaté profesní jubileum. Dne 13. listopadu na svátek Všech Svatých našeho Řádu obnovoval po 50 letech své řeholní sliby br. Hermann Lumme. Obřad jubilejní profese při pontifikální Mši svaté je nejen krásný, ale i vzácný. Je to zvláštní milost Boží, dopřeje-li Bůh někomu dočkat se tohoto krásného výročí. V našem klášteře žijí nyní 4 bratři laici, kteří slavili toto jubileum a kteří jsou zároveň svědky nového obrození Emauz, k němuž též svou vlastní spoluprací přispěli. Jsou to bratři: Robert, Benedikt Josef, Ivan a nyní též bratr Hermann. Br. Hermann skládal své sliby před 50 lety v roce 1888. Brzy po tom, v roce 1890, následkem přepnutí svých sil dostal ochrnutí páteře a tak na dobu celých 7 let byl upoután na lůžko a byl těžší práce neschopen. Aby byl nějak klášteři užitečný, naučil se plést a pletl pro spolubratry punčochy. Po 7 letech skutečně podle předpovědi lékaře mohl opět povstati a navrátiti se k svému obuvnickému řemeslu, ale i v jiných zaměstnáních byl vždy ochotným pomocníkem. My, kteří jsme přišli do kláštera teprve před několika lety, zastihli jsme ho jako věrného strážce domácího zvonu, jímž se nesčetněkrát za den dává znamení k společným řeholním cvičením. Tento svůj úřad zastával vždy až se žárlivou přesností a od zvonku mohla jej jen

nakrátko odloučiti nějaká nemoc. Jeho usměvavý obličej prozrazuje klid duše spojené s Bohem a objevila-li se na něm někdy nějaká chmůra, pak příčinou toho byly obyčejně jeho žertující spolubratři, kteří mu někdy vytkli nebo připomněli, nepřesnost ve zvonění. Bratr Hermann je též nejstarším členem našeho kláštera a dne 29. prosince dožije se svých 80. narozenin. Proto bylo naše „Jubilate“ při obnovování slibů tak radostné. Přejeme proto svému spolubratru, aby ještě dlouho nám dával příklad svým pokorným životem a posvěcená hůl, kterou dostal při obnově slibů, aby mu byla skutečnou oporou proti všem nepřátelům viditelným i neviditelným, až do té doby, kdy povolá jej Pán. — **Úmrtí.** Dne 21. října zemřel v Polsku, v Lubíně fr. Ambrož Gościniak, člen našeho Opatství, po celoročním utrpení, které přivodila zákeřná nemoc, zápal plic. Byl velmi nadaným klerikem a svá studia konal v Římě v koleji sv. Anselma. Zemřel ve věku 23 let. — Zároveň doporučíme modlitbám zemřelou sestru ndp. opata Arnošta Vykoukala, stejně jako i matku R. P. Lina a R. P. Bedy, které zemřely v posledních měsících. R. I. P. — **Pro obláty.** Pravidelná měsíční konference a Mše sv. pro české obláty bude tento měsíc na sv. Štěpána, dne 26. prosince v královské kapli o 7.30 hod.

Nermuť se nad minulostí. My všichni se dopouštíme přehmatů. Děkuj raději Bohu, že se ti dostalo skutečného poučení, než abys nařikal nad tím, že jsi tu zkušenost neměl předtím. *Msgr. Benson.*

Nerozhoduje, co si obyčejné stádo bezmyšlenkovitých a špatných lidí myslí, svět se udržuje modlitbami a utrpením svatých a milujících a šlechetných duší. *Abbé Duhaut.*

Cojazzi: Petr Jiří Frassati. Vydala Dominikánská Edice Krystal v Olomouci. III. vydání. Cena 16.— Kč, studenti 15.— Kč. — Vychází-li tato kniha která se rozléta v mnoha tisících mezi katolickou mládeží celého světa, ve třetím vydání u nás, je to pro nás určitou nadějí ve šťastnější budoucnost. Máme mládež, která se neleká velikosti křesťanských ideálů. Nepochybujeme, že třetí vydání této knihy vítězného mládí, zachytí nové řady katolické mládeže a naučí ji strmé, ale krásné cestě k Bohu.

Sv. Bernard, Chvály panenské Matky. Vydala Dominikánská Edice Krystal v Olomouci, str. 160, cena Kč 9.50. — V krásné úpravě vycházejí ještě krásnější řeči velkého učitele mariánského sv. Bernarda. Svými řečmi mariánskými vychovával všechny děti svaté Panny všech dob. U sv. Bernarda čerpali, kdo po něm volali křesťanský lid k Stoličce moudrosti a Příčině naší radosti. Jsme proto rádi, že máme mariánské řeči velkého učitele církevního a ctitele nejsvětější Panny v češtině tak jadrně a dokonale přesně přeloženy a nemáme jiné touhy, než aby byly hojně čteny, aby mariánská úcta v našem národě, který se právem nazývá národem mariánským, den ze dne vzrůstala...

Dr. Rudolf Col, Biblická hermeneutika. Pravidla k správnému výkladu Bible. 152 stran. Olomouc 1938, Lidové knihkupectví. — Knihy zabývající se pravidly o správném výkladu bible byly nejčastěji psány latinsky nebo německy. Je proto tato kniha první českou hermeneutikou. Kniha je především určena kněžím a bohoslovcům, jimž bude dobrým rádcem při výkladu textu i při výběru další literatury. Hermeneutika ustupuje často

do pozadí na našich theologických učelištích a činí místo ostatnímu rozsáhlému biblickému studiu. Naskytá se proto nyní příležitost každému knězi, aby si doplnil i v tomto oboru své theologické vědomosti. Kniha je stručná, přehledná a je v ní uvedena hojná literatura. Cena 22 Kč.

Msgr. G. Kieffer, Précis de Liturgie sacrée ou Rites du Culte Publique d'après les règles de la Sainte Eglise Romaine. Přeložil Abbé René Guillaume. Muhlhouse, Editions Salvator — Paris-Tournai, Editions Casterman, 1937. 8°. 398 stran. — Kiefferovo německé dílo „Rubrizistik“ je u theologů a duchovenstva pochvalně známo. Že si veliké obliby zasluhuje, o tom svědčí stále nová vydání. Tento francouzský překlad je pořízen podle 8. vydání z roku 1934. V „Obřadech katolické bohoslužby“ nás obeznamuje autor stručně, systematicky a pokud možno úplně se všemi předpisy a obřady oficia, mše sv., svátostí, svátostí a průvodů. Všechna pravidla jsou založena na autentických rozhodnutích Kongregace posvátných obřadů a příruček nejlepších odborníků. Tak se stává toto dílo, jak praví Msgr. Raoul Harscouet, biskup z Chartres, který napsal úvod k francouzskému vydání, „účinkujícím u oltáře jistým vůdcem, profesorům a posluchačům dobrou příručkou pro studium, a i věřícím, již se zajímají stále více o otázky liturgické, bude důkladným poučením o všech předpisech, určujících až do nejmenších podrobností postoj úcty oproti Bohu.“ Francouzský překlad přidává k německému originálu ještě přesnost a jasnost, jež jest tomuto jazyku vlastní. — Opat Arnošt Vykoukal.